

PETER FREUCHEN

Vânătorii
din GOLFUL
MEIVILLE

EDITURA ȘTIINȚIFICĂ
Bticurești} 1963

Traducere de
Ș E R B A N A D R O N E S C U

Coperta și ilustrațiile de
%
T I B E R I U N I C O R E S C U

\
P E T E R F R E U C H E N
I C E F L O E S A N D F L A M I N G
W A T E R

Iulian Messner, Inc. New York

Prefață

Cărțile despre viața din zona polara mi-au creat o buna bucata de vreme impresia pătrunderii într-o lume înfricoșătoare, alienată de întuneric, de friguri veșnice și pustiu. Anihilarea sau prelungirea ciclului diurn la durata unei jumătăți de an mi-au părut nefirești impulsuri spre intensificarea: pînă la epuizare a eforturilor vieții și, în indiferența nopții arctice, spre o prăbușire totală în neant. De aici dezinteresul sau, și mai rău, evitarea deliberată a scrierilor despre Arctica chiar și atunci cînd purtau girul unor vestiți exploratori.

În aceste condiții mărturisesc că am luat în mînă fără entuziasm- și cu un interes foarte scăzut volumul „Aventure arctique”.¹ Îndeplineam dorința unui prieten entuziast căruia nu-i puteam refuza schimbul de opinii solicitat pe marginea cărții. Actul săvîrșit din pură curtoazie s-a transformat însă într-o reală plăcere. Ceea ce credeam că va fi monoton și silnic a devenit, după cîteva zeci de pagini de lectură, divers și pasionant.

Meritul era, incontestabil, al celui ce le-a scris : danezul Peter Freuchen.

Cine era necunoscutul cu un asemeni viguros talent de reporter ?

Un explorator arctic căruia i-am lăudat nu atît dragostea pentru nordul îndepărtat și locuitorii săi cit mai ales stăruința în meseria pe care și-a ales-o după primele expediții în Groenlanda (1909), meserie la care, după cum singur mărturisește, n-a renunțat niciodată : cea de ziarist. O hotărîre bună, mi-am zis, de vreme ce

¹ Peter Freuchen „Aventure arctique — ma (Aventura arctică — viața mea în ghețurile Paris, trad. din limba engleză.

dragostea pentru eschimoși și pasiunea pentru descoperirea unei lumi prea puțin cunoscute, altoite pe tenacitatea apărării unei nobile profesii, au reușit să dea bucuria acestei scrieri în stare să ne lărgască Zarea cunoștințelor.

Cercetătorul polar Peter Freuchen s-a născut în anul 1886 în orașul Nykdbing Falster dintr-o familie de negustori. „De copil — scrie el — îmi era dragă marea... Prima mea barcă cu pânze am &vut-o la opt ani și dacă dascălii mei și-ar fi pus în gând să caute oameni de nimic unul dintre ei aș fi fost eu.

Numai istoria naturală mă pasiona dar aceste studii păreau să n-aibă nici un viitor. Erau cercetări convenabile unui diletant sau

unui tânăr cu stare iar eu știam că trebuia să-mi fac o situație. Totuși gusturile îmi erau atîta de diverse — alții le-ar fi putut numi ușuratece — încît m-am încăpățînat să nu învăț în vederea unei meserii lucrative decît în ziua cînd maturitatea care se apropia m-a silit să fac o alegere. *(Era în anul 1904 n.n.).*

În cele din urmă am intrat la facultatea de medicină a Universității din Copenhaga, unde am fost un student deasupra celor mijlocii...

...Într-o zi, tocmai cînd eram de serviciu la spital, surveni un accident în port și fu adusă victima. Cîteva minute ne-a părut fără viață ; abia apoi unul dintre asistenți observă că mai respiră. Bietul om era atît de stîlcit și de zdrobit încît era de nerecunoscut : fractură a craniului, coaste sfărîmate, ligamente rupte ; cert era însă că inima îi mai bătea încet.

Toți doctorii au declarat că n-are să trăiască, că acest lucru ar fi cu neputință. Au spus-o și-au continuat s-o susțină luni de zile .după aceea, chiar cînd bolnavul se îndîrjise parcă să le dezică prorocirea. După șase luni se anunță vindecarea lui completă.

Era, așa spunea toată lumea, o minune a medicinei și-a chirurgiei moderne... Cazul său era discutat, era fotografiat, examinat și încurajat. Pînă la urmă medicii i-au dat

drumul în lume. L-am privit cu toții plecînd, l-am văzut oprindu-se k un colț de
stradă
/

și apoi traversînd șovăielnic. Și cu toții am văzut un automobil —~ unul din primele automobile din Copenhaga — răsturnîndu-l omorîndu-l.

Faptul m-a mîniat pînă la nebunie. Mi-am spus că nu sînt bun de doctor și-am părăsit facultatea imediat.

Exista în acea vreme un proiect pentru întocmirea unei hărți a părții de nord-est a Groenlandei neexplorate încă. Trebuia să se trimită, în acest scop, din Danemarca, o mare expediție finanțată de stat și de particulari sub conducerea lui Mylius-Erickson.

Cum doream să termin cu spitalul, cu studiile, cu ironiile și cu plictiselile existenței la Copenhaga, mă hotărîi să mă înrolez dacă. autoritățile mă acceptă. La început mi-au refuzat serviciile dar am stăruit și l-am bătut atîta la cap pe Mylius-Erickson încît mi-a promis un loc" L

Astfel, începe — după propria sa relatare — cariera de explorator polar a lui Peter Freuchen.

„Nici o intenție arzătoare, nici o dorință de-a contribui cît de cît la cunoașterea suprafeței pămîntului nu mă îndemna — *scrie el mai tîrziu*. Cînd mă gîndesc îmi dau seama că eram un tînar novice, obosit de-o existență împlinită din rutină și ispitit de istorisirile aventurilor arctice și eroice. Nu știam nimic din cîte aveau să mi se ceară. Abia mult mai tîrziu am învățat" ².

întors din expediția unde Mylius-Erickson își găsește moartea> ține conferințe despre Arctica și scrie. Scrie reportaje și articole tocmai cînd dr. Cook și Peary își disputau meritul — real al lui- Peary — de-a fi atins Polul Nord.

A

Cu prima ocazie, care i se oferă în 1910, pleacă din nou în Groenlanda cu prietenul său, vestitul explorator Knud Rasmussen ^{b%} și întemeiază împreună stațiunea cea mai nordică de pe coasta occidentală : Thule. De-aici — unde se și căsătorește cu o eschimosă participă, pînă în 1921, la cinci expediții renumite, cunoscute ca

vie dans les glaces du nord^a nordului). Ed. Albin Michel.

¹ *Op. cit.* pp. 10—11.

¹ *Ibidem*, pag. 10.

¹ Pentru informații suplimentare despre

d o v i c i „*Istoria descoperirilor geografice*”

Rasmussen vezi I. P. M a g h i ~ - Ed. Științifică, p. 821 și urm~

expedițiile din Thule, fi ia parte la pregătirea altora. În cea din urmă, încheiată în 1924 fi întreprinsă în ținuturile nordice din Canada arctică, locuite de eschimofi, un picior îi degeră și-i este amputat.

În ciuda accidentului, după câțiva ani, Freuchen îfi reia activitatea participând iarăfi la diverse expediții fi călătorii științifice în regiunile polare. În 1928 merge în ținuturile arctice ale Uniunii Sovietice, în 1929—1930 în Groenlanda occidentală, în 1937 în

Siberia arctică fi Laponia. În același timp desjăfoară o vastă activitate de conferențiar fi mai ales de ziarist. În 1932, ca angajat al studiourilor americane Metro-Goldwin-Mayer, conduce o expediție cinematografică în Alaska unde realizează filmul „Eskimo” care reprezintă în tablouri sumbre ciocnirea dintre băștinăfi fi „omul alb”.

Scrierile sale despre Arctica: „Groenlanda, țara și poporul”, „Pirații nordului”, „Omul alb”, „Aventura arctică” fi numeroase altele se bucură de o largă răspîndire fi de-o bună apreciere pentru calitatea observației științifice fi valoarea lor literară.

Peter Freuchen moare la 2 octombrie 1957 fi cu el se stinge unul dintre bunii cunoscători de la începutul acestui veac ai vieții eschimoșilor.

Pentru cititorul cărților lui Peter Freuchen, Groenlanda încetează de-a mai fi doar imensa insula nordică de peste doua milioane de kilometri pătrați, acoperită aproape în întregime de ghețuri și unde nu trăiesc mai mult de 20 000 de oameni. Informația sumară de enciclopedie se extinde incomensurabil, capătă forme și reliefuri dezvăluind o lume; vastă se deschide, terifică și superbă, panorama nordului înghețat; prietenoși și buni și se apropie, aureolați de simpatie, eschimoșii naivi și flecari dar îndrăzneți și isteți, eschimoșii care te-

amuză, nu fără a-ți trezi un simțămînt de compasiune și admirație pentru viața trăită în rigorile unui climat atît de aspru, unde cea mai de seamă sarcină a omului e lupta, necurmata și necruțătoarea luptă pentru dobîndirea hranei și unde o simplă

1

unealtă, un banal cuțit de vânătoare, capătă o fantastică semnificație devenind factor hotărâtor asupra vieții și-a morții: fără el omul moare de frig fiindcă nu-ți poate clădi un adăpost sau pierе de foame lângă foca vînată pentru că n-o poată spinteca.

Peter Freuchen, exploratorul neobosit și reporterul plin de farmec este, așa cum ni se înfățișează în scrierile sale, înainte de orice un om, un om cu caracter și voință de fier cum pretinde Arctica. Un om cu simțurile treze, un om care vede pentru sine și pentru alții, care ascultă pentru sine și pentru alții, un om care suferă și se bucură pentru sine și pentru alții, un om care caută în realitățile Groenlandei nordice sensuri generale în stare să intereseze cît mai mulți oameni. Comunicînd fapte și impresii, înfățișînd oamenii în toate împrejurările existenței lor, reporterul face travaliul oricărui om inteligent și cultivat, neindiferent față de ceea ce-l înconjoară. Cu o singură deosebire : el comunică cît poate de tare rezultatul acestui travaliu.

Alcătuیت din piatră dură oricînd în stare să dea scînteii la confruntarea cu adevărul, amplul reportaj autobiografic „Aventura arctică” este una din cele mai veridice, mai directe și mai palpitate comunicări a realităților din nordul îndepărtat. Peter Freuchen, reporterul, e un creator de puncte de vedere noi în raport cu realitățile lumii dintre ghețurile veșnice. Meritul lui e c-o dezvăluie, c-o face iubită, că stîrnete față de ea simpatii și antipatii, picu- rînd îndemn la reflectare. Descoperind realități noi, reporterul lărgеște cu ceva lumea care ne înconjoară, lărgеște și lumea în care trăim și, prin valențele stabilite noilor realități dezvăluite, intensifică propria noastră trăire.

Prin scrierea lui Freuchen palidele imagini ale exploratorilor Groenlandei

nordice, a căror activitate este adesea redusă la simplul enunț al rezultatelor — rezultate care de multe ori nu spun nimic sau mai nimic ne specialistului — capătă dimensiunile unor portrete ample și emoționante în stare să convingă că munca de cercetare științifică în acele locuri pustii se circumscrie, fără exagerare, în sfera celui mai autentic eroism. Trăind în apropierea unor mari și renumiți exploratori (a luat parte ca meteorolog la expediția daneză a lui Mylius-Erickson, a participat la câteva calatorii ale Im Rasmussen, între care la drumul cu sania peste ghețuri, din Thule până-n golful Danemarca, l-a ajutat pe comandantul Godfres Hansen la instalarea depozitelor pentru expediția la Polul Nord a lui Roald Amundsen, a călătorit, în așa numita a cincea expediție din Thule, cu sania din Groenlanda până în ținuturile locuite de eschimoșii din Canada arctică), culegînd, cu acuratețe, de la eschimoși mărturii despre expedițiile anterioare (cea a americanului Robert Edwin Peary, de pildă, care în aprilie 1909 a atins Polul Nord), explorator el însuși (a cartografiat partea interioară a fiordului Independența și a descoperit mai multe ținuturi noi), Peter Freuchen știe să deosebească aventura născută din rîvna deșartă pentru glorie de lupta pentru adevărul științific, luptă dusă de oameni ce știu să pună mai presus de orice, chiar de propria lor viață, cauza progresului umanității.

. O dată cu legătura stabilită între albi și eschimoși pe temeiul stimei și afecțiunii sincere (legătură de felul celei a lui Freuchen, căsătorit cu o eschimosă, sau a lui Rasmussen) o dată cu legăturile stabilite de grupurile de exploratori pe temeiul unei înțelegeri reciproce și pașnice colaborări în scopuri științifice cum a stabilit Peary care a fost ajutat de mulți eschimoși dornici să vadă „buricul pămîntului”¹, în Groenlanda s-au stabilit și legături mai mult sau mai puțin cupide, pe temeiul comerțului cu blănuri. Dar dacă primul tip de relații a găsit rari amatori, cele din urmă s-au lărgit în raport cu avantajele

materiale conferite. Acest tip de relații care speculează nevoile eschimoșilor și imensa lor naivitate nu scapă ochiului ager și ■ pătrunzător al lui Freuchen. Pătrunderea moravurilor lumii capitaliste prin relațiile negustorești, vicierea și subminarea organizației tribale, întinarea treptată dar sigură a purității morale a eschimoșilor, înlocuirea spiritului de solidaritate existent ca o lege de fier între vânători prin credința că omul e lup pentru om, încercarea de-a impune peste legile firii legi confecționate, neputincioase chiar și pentru predicatorii lor „albi“, sînt fenomene ² sesizate de Freuchen și, uneori de pe pozițiile unui apărător al naivității mentalității primitive, alteori de pe poziții larg umaniste, relevate fără cruțare. Dincolo de limitele acestei înțelegeri și a acestei reacții, suspectabile de sentimentalism, materialul faptic, relatat cu multă obiectivitate (chiar dacă Freuchen a fost pînă în 1919 directorul comercial al stațiunii Thule) constituie în sine o concludentă argumentare pentru a înțelege, chiar și-n cazul atît de limitat al Groenlandei, mijloacele și mai ales distrugerile și jertfele omenești impuse de procesul de colonizare, prețul pe care capitalul îl cere, potrivit legilor sale prădalnice, pentru a răscumpăra pretinsa sa acțiune civilizatoare.*

Am stăruit în general asupra cărților lui Freuchen și cu precădere asupra celeia prin care l-am cunoscut, întrucît cea de față, „Vînătorii din golful Melville“[<], se desprinde ca un ram masiv din trunchiul viguros al „Aventurii arctice“. Ea păstrează, în limitele descrierii unei călătorii din Thule pînă în insula Thorn, unde naratorul conduce niște pescuitori de balene din golful Melville, pierduți de nava lor și rătăciți între ghețuri — călătorie dramatică în care totuși clipele

² Vezi *op. cit.*, pag. 788 și urm.

constituie activitatea primordială, despre relațiile în familie și pcr- ceptele morale, despre calitățile umane specifice, se contopesc, de la amănuntul cel mai nesemnificativ în aparența pînă la elementul caracteristic, esențial, într-un tablou unitar, plin de viața și de aceea, pregnant și memorabil. Cunoașterea intimă și profundă a realităților lumii nordice, reliefată prin fantezie, vervă și umor dau acestei cărți un suflu cald de umanitate, o delicată revărsare de lumină blîndă și bună peste oameni și peste locuri pînă mai adineauri necunoscute dar care încep să-ți fie nu numai apropiate ci și dragi.

VIRGIL DÂNCIULESCU

Sosire și plecare

Ședeam iarăși pe malul stîncos

priveam cercetător pe mare și peste gheață, nădăjduind să văd corabia, cînd am simțit că Navarana se apropie de mine. Îi auzeam pașii din ce în ce mai lămurit ; erau pași tăcuți, fiindcă-și încălțase kamicii, niște ghete din piele moale. Nu era nevoie să mă mai uit înapoi, căci recunoscusem mersul ei ușor și sigur. *

S-a ghemuit lîngă mine și mi-a zîmbit sfios. Se gîndea fără îndoială că mă simțeam încă jignit și venise acum să mă mîngîie. Cu vocea domoală mi-a spus stingherită că nu trebuie să pun la inimă cele întîmplate ; cînd va veni corabia, bogăția mea avea s-o dea de rușine pe Arnawrik ; atunci bătrîna aceea are să uite povestea cu narvalul pe care soțul ei îl harponase nu datorită iscusinței, ci norocului.

Asayuk, soțul Arnawrikăi, nu fusese niciodată un vînător strălucit, m-a încredințat Navarana, și de aceea vorbăreața lui soție trebuia neapărat să se umfle în pene că a ajuns și el să prindă o dată ceva mai acătării. Cine îl silise, m-a întrebat Navarana, să-și vîndă narvalul ? De ce nu dăduse chiar el ospățul ?

— Nu te mai gîndi la toate astea, Pita, mi-a mai spus ne- vastă-mea. Cînd mîncarea e bună, oamenii mănîncă și nu se mai opresc. Burțile lor nu-i întreabă de unde vine hrana și ei nu se gîndesc atunci la nimic, Pita.

Aproape uitasem de întîmplarea aceea, dar vorbele ei mi-au dat să înțeleg că Navarana încă mai era jignită. Acum făcea tot ce putea ca să mă simt eu bine, ca să uit umilirea ce o suferisem amîndoi.

Cum nu i-am răspuns, Navarana a întins degetul spre binoclul pe care-l țineam în mână.

— Ia uită-te la occeanul ăsta, mi-a spus .ea. E destul să-l privești ca să-ți dai seama de posibilitățile tale. Cine ar putea să făurească un lucru atît de minunat aci, în Groenlanda ? Niște țevi negre, cu sticle mici la capete : le pui la ochi și cele mai depărtate lucruri ți se par apropiate.

Am privit încă o dată prin binoclu. Nu voiam să mărturisesc că așteptam corabia, ci că mă uitam după altceva. Era o zi luminoasă de vară ; nu sufla pic de vînt și fiecare zgomot se auzea de la mare distanță. Nu-mi știrbea demnitatea, mă gîndeam eu, dacă cercetam de unde veneau zgomotele ; poate că vreo morsă ieșise la suprafață ca să ia aer. Navarana nu putea să bage de seamă că eu îmi purtam iute privirea de-a lungul orizontului, peste uriașa întindere de gheață, căutînd silueta vreunei corăbii. Dar nu se vedea nimic ; cu un oftat am lăsat jos binoclul.

Deodată Navarana a sărit în picioare, rămînînd cu ochii pironiți peste ghețuri, spre insulele Saunders și mai departe, spre nord.

— Ce vezi ? am întrebat-o eu.

— Ce poate să vadă o femeie cînd bărbatul ei se află lîngă ea ? mi-a răspuns cumpănit Navarana, fără să-și ia ochii de la ceea ce vedea. Se uita țintă într-un anumit punct.

Ce era să mai zic ? Riscam o nouă umilire. Fără să scot o vorbă i-am întins binoclul.

— Omul se naște cu ochi, a rostit ea liniștită și s-a așezat din nou lîngă mine. Pe furiș mi-a arătat cu degetul în depărtare, iar eu am ridicat din nou binoclul. Nu se vedea nimic. Numai gheață și iar gheață. Cîteva sloiuri mari întoarse cu susul în jos se înfățișau privirilor ca niște ființe supranaturale ; în lungul orizontului se arătau nelămurit și amenințător niște aisberguri ; afară de ele nu se vedea decît întinsul grămezilor de gheață. M-am tot uitat pînă cînd ochii au început să-mi lăcrămeze.

Cine nu și-a petrecut o vară întreagă în Arctica privind după o corabie nu va

înțelege niciodată cât de ușor poți să ieși un aisberg drept navă ; totuși acest lucru se
întâmplă deseori. Așteptam de
\ . ^
t

multe săptămîni și nu știu de cîte ori am văzut cîte o corabie ; de fiecare dată ea s-a dovedit a fi un aisberg ori un nor mic, ba chiar o morsă ce se plimba pe gheață, departe foarte departe.

'i

Portul nostru din Thule se dezghețase în vara aceea, dar în afara lui grămezile de gheață opreau navigația atît la nord, spre strîmtoarea lui Smith, cît și la sud, spre Marea lui Baffin. Cînd plecam la vînătoare trebuia să intrăm adînc în fiordul Thule. În primăvara trecută ne așezasem tabăra la Ugdli, unde erau mulți narvali și unde locuisem mulțumitor în corturi.

Navarana era foarte mîndră de cortul nostru. Un vechi obicei al eschimoșilor polari cere ca de vreme ce bărbații clădesc case de piatră, femeile să coasă corturile pentru vară — *ciume*. Ele singure hotărăsc mărimea acestor locuințe de piele. Cîteodată, se întîmplă ca bărbatul să nu dea voie femeii să facă un cort prea mare, dar. asta se întîmplă numai cînd este el vînător fără noroc și nu izbutește să aducă destule piei pentru cort. Dar astfel de lucruri nu s-au petrecut niciodată în fiordul nostru, fiindcă aici erau foci din belșug. Dacă printre corturile noastre se întîlnea și vreunul mic, asta se datora fie faptului că femeia era leneșă, fie că avea prea mulți copii și îngrijirea lor nu-i lăsa timp să coasă unul mai în-căpător.

Pentru a mări un cort mic trebuia să muncești mult; de asemenea îți trebuiau și multe piei, căci pieile se coseau la poalele cortului, unde circumferința era mai mare. Dacă femeia avea cît de cît mîndrie, ea făcea treaba cu condiția să aibă destule prăjini pe care să sprijine cortul mărit. Toate prăjinile, dar mai ales căpriorii centrali, trebuiau să fie foarte lungi. Cu ei se mîndrea eschimosul polar și ei rămîneau în familie

generație după generație, fiind trecuți totdeauna de către mamă fiicei, niciodată de către tată fiului. Navarana îmi adusese ca zestre prăjini foarte lungi, astfel că aveam un cort deosebit de încăpător.

În prima parte a verii narvalii veniseră aproape de ghețar, fiindcă aici puteau să se hrănească din belșug cu plăticile polare care mișunau pretutindeni. Narvalul este un animal ciudat, croit ca o balenă albă, dar nu atât de puternic ca ea. Aidoma focilor, și morselor, narvalii fac ceea ce eschimoșii numesc *țutinerpokk* adică rămân liniștiți un timp la suprafața apei, respirând iute de mai multe ori. În schimb balenele vin la suprafață, își umplu plămânii cu aer proaspăt și se scufundă iar ca fulgerul.

Cu caiacele lor grele, eschimoșii polari nu pot niciodată să prindă un narval decât dacă acesta iese la suprafață chiar lângă caiac părînd că cere să i se înfigă harponul. Să urmărești aici un narval e peste putință. Mai la sud, eschimoșii din golful Disko pot să facă și treaba asta ; ei au caiace mici și puternice și harpoane pe care le pot arunca de la distanță. Prietenii mei din Groenlanda nordică trebuie să ajungă chiar lângă animal ca să se poată folosi de harpon. Harponul eschimosului polar are numai partea metalică, nu și cea lemnoasă cu care se prelungește prima.

Narvalul e o pradă ușoară și noi prindeam mulți. Pielea lor — sau *mattak*-ul, cum o numesc eschimoșii — e delicioasă. Oamenii o taie în bucăți mari ; ele rămîn curate și strălucitoare. Grăsimea lipită de piele are gust de lapte proaspăt, iar pielea pe dinafară are un miros plăcut de nucă. Pe dinăuntru, pielea este aspră ; ea se înghite nemestecată ; se crede că dă putere multă. Am învățat atunci că *mattak*-ul este bogat în vitamine și că te ferește de scorbut. Are gust de legume proaspete și de lapte rece. Nici

un eschimos nu se plînge de ceva și nici nu se ceartă cînd se adună cu ceilalți în jurul

unui narval prins de curînd ; fiecare gustă atunci din *mattak*-ul proaspăt; abia apoi începe spintecarea.

Cînd tăiam balenele prinse la Ugdli, găseam în stomacurile lor plătici arctice. Le luam și le fierbeam la repezeală pe măsură ce le scoteam din balene. Aveau un gust de parcă fuseseră fezandate' într-un sos fin și picant; un astfel de ospăț era atît de rar, încît abia îndrăzneam să vorbim în vreme ce mîncam. De fapt, peștii sînt inexistenți în Thule ; doar dacă vreo femeie bătrînă prinde cîtiva, o dată sau de două ori în cursul verii ; dar nici un vînător cu oarecare respect față de sine însuși nu se gîn- dește să pescuiască o astfel de creatură care se agață singură sau de bunăvoie în cîrligul undiței.

în anul/acela, 1911, atît de îndepărtat, la Thule și la XJgdli era, după cum am spus, o vară minunată. Așteptam o corabie, dar știam că nu puteam trage nădejde s-o văd atîta vreme cît gheața se îngrămădea în blocuri dincolo de capul Athol. Ghețurile nu împiedicau circulația în fiord, fiindcă ghețarul care cobora de pe uscat le rupsesse și le risipise iar în fiord se vărsau cîteva rîuri mici care topeau gheața de-a lungul țărmului.

Cred că vara aceea a fost cea mai fericită vară din viața Navaranei. Ț Trăia în Groenlanda ca soție a mea. Avea controlul asupra tuturor avuțiilor mele, care eschimoșilor li se păreau copleșitoare. Dacă venea corabia, aceste bogății aveau să se înmulțească și fiecare eschimos își dădea seama că era spre folosul lui să fie în relații bune cu ea. Navarana avea un singur necaz : că soțul ei, bineînțeles, nu era un vînător atît de iscusit ca -cei mai mulți oameni din așezarea noastră. Nu avusesem încă norocul să prind un narval din caiacul meu, astfel că nu fusesem încă în stare să-mi servesc oaspeții cu mult căutata bucată de coadă, hrana cea mai de soi, rezervată invitaților de onoare. Știam că Navarana era nefericită din această pricină. Avea ambiția să servească și ea o masă așa cum făceau prietenii ei și să le poată spune cît de rușinată se simțea că le dădea o mîncare atît de necorespunzătoare.

— N-avem nimic demn de oaspeții noștri, așa cerea ritualul să spună cînd servea mîncarea aceasta, cea mai aleasă din toate cîte se puteau servi.

— Soțul meu nu știe cum să prindă un animal mai de seamă-. Numai norocul l-a adus în apropierea unui narval și atunci a pus deoparte bucata asta jalnică de coadă. Carnea s-a stricat, bineînțeles, și nici nu e gătită cumsecade. Știu că nu poate să vă placă o astfel de mîncare și mă mîngîi doar cu gîndul că pe aici mai sînt și alte case unde să vă potoliți foamea după ce veți pleca de la noi.

Așa își satisface vanitatea o femeie de eschimos, cînd rostește astfel de cuvinte, cu falsă modestie, în timp ce servește o mîncare prea gustoasă. Protestele invitaților și pofta lor mare sporește cinstea cuvenită bărbatului ; mult timp

după aceea se vor-

» .

1 .

bește în sînul familiei de ospățul acela. Nicăieri în lume nu se discută cu atîta însuflețire ca în Groenlanda despre pofta de mîn- care a invitaților și despre felul în care au lăudat ei masa.

Clipa asta o aștepta Navarana. Pînă atunci servea ceai și zahăr, ba aducea chiar și o pungă de tutun și o lăsa să circule în jurul mesei. Toate erau lucruri rare și mult prețuite în Groenlanda. Astfel de delicatese făceau să-i crească prestigiul, dar ele nu se puteau asemui cu o bucată din coada unui narval prins de bărbatul ei. De cîteva ori dădusem un banchet ca din povești, cu alimente aduse tocmai din Danemarca, alcătuit din feluri pe care prietenii noștri nu le gustaseră niciodată pînă atunci. S-au arătat mulțumiți, au admirat gustul și cantitatea alimentelor, au mîncat atît de mult, încît, în orice altă parte a lumii, un număr de mîn- căi de trei ori mai mare decît al lor s-ar fi îndestulat ; dar la sfîrșit se întîmpla mereu același lucru : cereau politicoși îngăduința să fiarbă puțină carne ca să-și potolească foamea și să simtă ceva hrănitor în burtă.

În dimineața zilei cînd Navarana venise către seară lîngă mine pe malul povîrnit ca să mă îmbărbăteze, mi se făcuse milă de ea și luasem hotărîrea să-i aduc o coadă de narval. Mama ei venise în vizită la Thule și soția mea dorea s-o cinstească dînd un ospăț. Am făcut rost de un narval a cărui culoare bătea în verde și galben, ceea ce arăta că untura lui trebuia să aibă un gust strașnic. Îl prinsese prietenul meu Asayuk, iar eu îl cumpărasem de la el dîndu-i preț bun în tutun. Am așteptat apoi să văd triumful Navaranei, dar străduințele mele s-au dovedit falimentare.

Cînd oaspeții s-au adunat și cînd Navarana, după ritual m-a întrebat dacă n-aveam ceva de mîncare pentru oaspeți, m-am dus afară să aduc bucata de coadă. Am pornit domol și nepăsător,, în timp ce invitații așteptau în tăcere. Cînd am început să trag ' pe ușă uriașa bucată de carne, unii din oaspeții mai tineri au sărit să mă ajute ; gîfîiau sub greutatea poverii ca să le arate celorlalți cît eram de bogat și de generos.

Asayuk era acolo, dar tăcea. El n-ar fi dat pe față sursa vînatului meu, însă din nefericire își adusese și nevasta, pe Arna-

^ î

wrik, și ea n-a putut să se stăpânească. În timp ce se uita la delicioasa bucată de coadă, a rostit în gura mare :

— Sînt mîndră să văd, Pita, că ai găsit ce să faci cu balena prinsă de bărbatul meu. E o adevărată plăcere să faci rost de

hrană bună, pentru ospățul tău !

întîmplarea a distrus-o pe Navarana. Fiecare oaspete știa acum că nu eu prinsesem narvalul, dar nu se află în lume popor mai cu tact decît eschimoșii. Nici un mușchi nu a tresărit pe fețele lor și nu m-au umilit arătînd că-și dau seama de gestul rușinos pe care-l făptuisem oferind oaspeților mei hrană vînată de altcineva. Dacă Arnawrik n-a putut să se stăpânească, asta s-a datorat faptului că era prea mîndră și poate prea geloasă pe Navarana. În vocea soției mele n-a mai fost nici mîndrie, nici bucurie cînd i-a rugat pe musafiri să mănînce. Și, pe deasupra, nu mai aveam nici ceai și nici cafea ; de cînd tot așteptam corabia se terminaseră toate proviziile. Pentru stăpîna casei, ospățul a fost * un eșec.

După ce .au plecat oaspeții am ieșit și eu afară. Era o seară minunată. Jos, la orizont soarele strălucea și avea să- strălucească toată noaptea. Aerul era călduț și nu sufla o boare. O noapte arctică de vară în toată splendoarea ei de neînchipuit. Nu puteam să dorm. M-am hotărît să plec la vînătoare sau măcar să pretind că*plec, ca să am de ce mă duce la munte. Mi-am luat binoclul și-am pornit la drum.

Navarana m-a urmat și acum ședeam unul lîngă celălalt privind peste mare. Gheață, nimic altceva decît gheață. Nici nu puteam spera ca vasul să vină pînă cînd vîntul puternic din nord nu va pune în mișcare blocurile de gheață și nu le va împinge către sud. Vara era totuși destul de înaintată și pe gheață trebuia să domnească ceva mai multă mișcare. Morsele veniseră de timpuriu în vara aceea la insulele Saunders. Pînă nu se topește gheața ele înoată spre nord prin canalul

liber de ghețuri de la capul Holm și se îndreaptă spre capul York, care se găsește la marginea de nord-vest a golfului Melville. Canalul e numit de prietenii mei „Gura Mării”. E destul de ușor pentru morse să urmeze acest drum și să străbată gura atît de largă a golfului Melville, dar o dată ajunse aici ele nu găsesc moluște, care sînt hrana lor principală ; poate fiindcă golful este prea adînc ori poate tocmai fiindcă nu e prea adînc și aisbergurile greblează fundul, măturînd moluștele de acolo.

Nimeni nu știe de ce, dar e un fapt cunoscut că morsele au totdeauna carne de focă în stomac atunci cînd vin în partea asta a Groenlandei. Cît ține drumul lor spre nord nu găsesc nimic de mîncare, din care pricină morsele preferă să rămîna un timp în preajma insulelor Saunders ghiftuindu-se bine cu moluștele acelea mari care trăiesc acolo ; prind totdeauna din belșug astfel de moluște, pînă tîrziu primăvara, ba chiar și în timpul verii.

E ușor de vînat morse fiindcă au obiceiuri foarte regulate, ca de ceasornic. Stau sub apă șapte* minute și apoi ies afară ca să ia aer. Rămîn la suprafață atît cît să respire adînc de cinci ori, apoi se scufundă iar. După șapte minute reapar și nu e greu să-ți îndrepti caiacul spre locul acela.

Cîteodată morsele se așază pe funduri puțin adînci, unde li se pot observa mișcările. Odată le-am pîndit și am găsit explicația faptului extraordinar că în stomacurile lor nu se găsesc niciodată scoicile moluștelor mîncate. Cunoscut mai mulți exploratori și oameni de știință care dau diferite explicații acestui lucru. S-a spus că morsa are o limbă deosebit de mobilă, că poate să mestece scoicile și apoi să le scuipe ; dar teoria asta frumoasă e cu totul neîntemeiată. Am tăiat limba mai multor sute de morse și tot n-am descoperit cum se folosesc ele de limba lor scurtă și boantă ca să scape de scoici.

De fapt moluștele sînt gata dezghiocate înainte de a intra în gura morsei.

Dezghiocatul se face într-un chip foarte simplu și inteligent, care n-a fost descris în nici o carte privitoare la viața morselor. Eu am descoperit cum se face treaba asta pîndind animalele în apa limpede și puțin adîncă de la Thule. Morsa se lasă la fund și greblează noroiul moale și nisipul de acolo cu colții ei cei lungi. Colții spun povestea foarte lămurit. Ei nu sînt așezați în gura morsei sau sub gură ; sînt astfel așezați îneît numai partea

în înotătoare

exterioară a fildeşului este folosită. Cu puternicele ei înotătoare anterioare, morsa înșfacă o cantitate de noroi de pe fund și înoată spre suprafață, dar la o mică depărtare de fund se oprește și-și freacă înotătoarele una de alta. Are mare forță cu ele se mișcă pe gheață și tot cu ele sparge orice cochilie, oricât de tare și o face fărîme.

După aceea, morsa își desparte înotătoarele, dă drumul întregului amestec și rămîne dreaptă în apă. Nisipul, pietricelele și scoicile sfărîmate sînt grele și cad repede la fund, dar car- nea moale a moluștelor, aproape tot atît de grea ca apa sărată,

rămîne în suspensie. Acum morsa poate să înfulece după gustul ei bucățelele curate de carne ale moluștelor dezghiocate.

Cînd veneau morsele căutam să fim totdeauna pe insulele Saunders, niște insule minunate, cu munți prăpăstioși. Petrelii își clădeau cuiburile sus, aproape de piscurile munților, în locuri pe unde m-am aventurat doar o singură dată în viață. Am fost surprins acolo de o furtună cu zăpadă și am fost nevoit să petrec o noapte și o zi pe o brîna mică unde abia puteam să mă mișc. Atunci mi-am făcut eu făgăduiala — una din puținele pe care le-am ținut — că n-am să mai calc niciodată pe culmile munților din insulele Saunders, dacă supraviețuiesc.

Mult mai accesibili erau pinguinii și numeroase alte păsări bune de mîncat. Prindeam multe soiuri și le foloseam nu numai pentru mîncare, ci și pentru îmbrăcăminte. În vremurile acelea, la Thule nu existau magazine și eschimoșii nu aveau de unde cumpăra țesături ușor de spălat și de cîrpit. De aceea, își făceau de generații cămăși din pieile păsărilor. Babele mestecau pieile pînă le curățau bine de grăsime ; și numai ele puteau face treaba asta fără să dăuneze materialului moale, fiindcă nu mai aveau dinți tăioși.

îndată ce veneau rațele polare uitam de toate celelalte păsări.

Rațele erau mai bune la gust decât orice altă pasăre din Arctica și carnea lor grasă avea un miros pătrunzător, foarte plăcut. Rațele, în Groenlanda, însemnau primăvară și o dată cu rațele

veneau și morsele. Nu e deci de mirare că primăvara insulele Saunders erau, după părerea tuturor, un adevărat rai.

Și acum ședeam în munții din spatele satului Thule și priveam peste întinderea de gheață, spre insulele Saunders. Mă suisem cât ‘am putut de sus ca să mă uit departe, sperînd să văd corabia. Mă simțeam foarte mulțumit de starea mea. Navarana era o soție minunată, iar oamenii din jurul nostru erau vecini cumsecade. Eram tînăr, - puternic și «sănătos și duceam o viață cum puțini oameni din lume o duceau. Trăiam la nord de oricine și de orice — o împrejurare care într-un fel îmi mărea plăcerea. Și totuși

Corabia era ca o mare așteptare, un simbol al unui lucru ce nu-mi apărea prea lămurit. Hotărîsem într-o măsură oarecare să-mi petrec restul zilelor acolo unde mă aflam. Și de ce n-aș fi făcut-o ? Locul era ideal, nu aveam dorințe ce nu puteau fi împlinite. Și totuși

Poate că mă simțeam atît de fericit în colțișorul acela de lume, la extremul nord al Groenlandei, fiindcă mă găseam acolo din propria mea voință, fiindcă hotărîsem în mod liber să mă duc acolo. Știam că puteam oricînd să mă rup de toate și să plec

oricînd acasă:— și astă era pricina pentru care nu plecam. Așa-i aluatul din care sîntem făcuți cu toții. Dacă aș fi fost exilat în Groenlanda, dacă aș fi fost silit să rămîn în Thule, toate ar fi fost altfel. Deși în celelalte privințe viața mea ar fi fost aceeași, mi s-ar fi părut că trăiesc într-un iad, fiindcă n-aș fi putut să-l părăsesc.

La fel și cu mîncarea. Dacă am fi mîncat ultimele rezerve europene am fi suferit îngrozitor și ne-am fi simțit ca martirii, fiindcă am fi fost constrînși să trăim la regim eschimos. Dar dacă mai aveam cîte puțin din fiecare, un fir de ceai, nițică făină sau o litră de zahăr, totul era altfel. Abia atunci puteam trăi fericiți, ca băștinașii, cînd știam că mai avem ceva pus deoparte. Dacă cineva se

află într-o situație disperată și mai are o mică rezervă, nu se atinge de ea. S-au întâmplat cazuri în care oamenii au murit

de foame, deși mai aveau încă puțină hrană. Dar mureau înainte de a se hotărî să se atingă de această ultimă rezervă*.

În ceea ce mă privea, nu doream să plec, dar doream să vină corabia. Ivirea unei nave din sud este — sau mai degrabă era, fiindcă azi lucrurile stau altfel — o întâmplare greu de zăgrăvit, o plăcere rară care nu poate fi descrisă în cuvinte. Cea mai frumoasă parte a evenimentului era, în chip inexplicabil, plecarea vasului. Pînă atunci ne agitam în tot chipul, așezarea ne era în-
toarsă cu fundul în sus, nimic nu se mai desfășura normal. Aveam un simțămînt minunat văzînd corabia dispărînd iarăși după capul Athol și suspinam ușurați, fiindcă de acum aveam iarăși liniște un an de zile. Groenlanda era din nou numai a noastră și străinii nu ne mai băteau la cap, tulburîndu-ne obiceiurile, punîndu-ne întrebări și obosindu-ne.

Dar uitam cu totul acest simțămînt cînd venea iar vara, cînd mai trecuse un an și așteptam iarăși o corabie.

Aisbergurile apăreau la orizont și dispăreau din nou. Aveau forme ciudate și toate semănau cu o corabie. Știam că nu era, că nu putea să fie o corabie și totuși... Ori de cîte ori mă pregăteam să cobor și să mă duc la cort, apărea mereu cîte ceva care semăna cu o pînză în depărtare. Iarăși îmi duceam binoclul la ochi. Da, ea e... Ea e ? Nu, n-a fost nicicînd.

În ziua aceea Navarana s-a așezat lîngă mine, în vreme ce vegheam. Uitasem de ospățul care o umilise atît. Eram încă destul de danez și mi se părea foarte natural că servisem la masă carne cumpărată, dar soția mea socotea cu totul altfel. Fusesse o lovitură pentru ea și, prin urmare, era convinsă că mă dusesem în munți ca să fiu singur cu rușinea mea ; așa făceau vînătorii lipsiți de noroc.

1 |

În Groenlanda nu sînt oameni care s-ar putea numi vînători slabi sau nepricepuți. Acolo există numai vînători buni. Unii sînt vînători de seamă, sau oameni cu mîină bună, cum li se spune. Cei care nu sînt în stare să vină acasă cu

vînat sînt doar vînători care

n-au avut în ziua aceea noroc. Familia și prietenii li deplîng fiindcă n-au avut noroc, dar niciodată fiindcă n-au avut destulă îndemînare. Printre eschimoșii din Thule erau numai două-trei excepții, oameni de care nimeni nu se gîndea să rîdă. Erau socotiți leneși iremediabili ori nepotriviți pentru vînătoare. Aceștia trăiau totuși tot atît de bine ca și prietenii și vecinii lor, din belșugul celorlalți eschimoși. Fiecare om avea dreptul să ia parte la spintecarea animalelor vîinate. Atîta vreme cît un om avea o pereche de cîini, era socotit membru al tribului. Dacă familia suferea din cauză că furnizorul ei nu era în stare să facă treabă, femeile și copiii puteau aduce destul de mîncare. Dar niciodată nu-i dădeau leneșului ori neîndemînaticului părțile cele bune. Dacă dorea să servească oaspeților inimă, sau limbă, sau ficat, el trebuia să le ia de la altul și își umilea astfel femeia.

Navarana știa că mă deosebeam în alte privințe, chiar dacă o dezamăgisem ca vînător. Doar ea singură în tot tribul își dădea seama că a scrie pe hîrtie și a citi o carte este tot o . preocupare bărbătească. Ceilalți nu vedeau lucrurile așa ; ei știau numai ceea ce auziseră de # la înaintașii lor.

Nici o femeie nu era atît de iubitoare ca Navarana, nici atît de grijulie față de bunul renume al soțului ei. Era nefericită din cauză k că-mi pierdusem reputația și fiindcă vorbele bătrînei mă răniseră. Acum că eram singuri și nu ne asculta nici un eschimos dorea să-și verse tot necazul.

— Tu ești un om de seamă, mi-a zis ea. Nu trebuie să te duci singur în munți și să arăți astfel întregului trib că ți-e rușine și că ești jignit de vorbele unei femei oarecare.

Am stat acolo mult timp fără să vorbim, doi tineri îndrăgostiți. Iubirea trece peste toate barierele de limbă și rasă — și totuși nu poți înțelege întru * totul anumite emoții adînci ale unei ființe care a primit cu totul altă educație.

Navarana era ferm convinsă că mă simțeam prost fiindcă mă dovedisem vînător ne-îndemînic. N-aș fi făcut decît s-o rănesc mai mult dacă i-aș fi spus cît de puțin îmi' păsa de vorbele disprețuitoare ale unei femei

bătrîne, de insulta învăluită în gluma-i otrăvitoare. O astfel de indiferență ar fi fost împotriva întregii ei concepții despre bine și rău, împotriva modului ei de înțelegere a valorilor. Pentru Na- varana cel mai important lucru era acum ca omul pe care-l iubea, să fie cinstit de tribul ei și să-și dovedească lui însuși că e demn de respectul și de admirația tuturor prietenilor săi.

Îmi era cu neputință să-i explic că venisem acolo numai ca să mă uit după corabie, fără nici un alt gând în minte. Ea ar fi luat această explicație ca o dovadă că eram nemulțumit de viața mea în Thule și de ea, că gândurile îmi alergau spre patrie, departe de ea. Eram amândoi foarte singuri în noaptea aceea de vară, pe munte ; fiecare își căuta cuvintele, fiecare încerca să-l îmbărbăteze pe celălalt.

Totdeauna era între noi o deosebire de neînălțurat. iNavarana știa cât prețuiește. în ciuda tinereții ei, era maestră în arta de a coase și de a prepara pieile și blănurile. în timpul iernii prinsese mai multe vulpi decât îi trebuiau. Tatăl și bunicul ei erau amândoi oameni cinstiți de întregul trib și vorbele lor înțelepte erau lege pentru eschimoșii din Thule. în ceea ce mă privea, știam că în Groenlanda cea mai de seamă sarcină era lupta neîncetată pentru dobândirea hranei ; totuși mai existau și alte lucruri, inult mai importante, pentru care merita să te căznești în viață. Nu era destul să occhești un narval cu harponul, dar n-aveam cum să-i explic, nici nu știam ce să fac ca să înțeleagă ea acest fapt.

Cînd i-am vorbit Navaranei despre țara mea, pe care dorea mult s-o viziteze, mi-a spus cât era de fericită că scăpasem de ținutul • acela neted și cețos, unde nu existau nici foci nici morse și unde, dacă voiai să capeți de mîncare, trebuia să plătești pentru ea într-o prăvălie. O țară în care femeia muncește în aceeași casă atît vara, cît și iarna ! Nici o emoție, nici o călătorie grea și primejdioasă, nici o schimbare de locuință, nici o mutare din casa de piatră a iernii în veselul cort din timpul verii, nici o posibilitate de a-ți arăta îndemînarea și curajul ! Cum își mai putea băr-

bătui prețui femeia dacă ea n-avea prilejul să arate că știa să scape cu viață din viscol ? Sau dacă nu cosea ea însăși hainele bărba- tu lui ei ? Ori dacă nu-și purta copilul în spate într-un săculeț de piele, în așa-numitul *amant* ?

Navarana n-ar fi putut niciodată să înțeleagă cum puteau trăi femeile în Danemarca. Pricepea ea că acolo hrana crește pe câmp, știa că regele era în capul poporului ; dar ce s-ar fi întîm- plat, ar fi întrebato ea, dacă regele s-ar fi dovedit un vînător slab ? Ar mai fi fost el „omul care să gîndească pentru toți“ oamenii din Danemarca ? Și pe ce experiență își întemeiază el hotărîrile dacă nu și-a dovedit niciodată destoinicia trecînd prin situații grele și primejdioase ?

Dar multe nu înțelegeam noi din felul fiecăruia de a privi viața. Numai că în noaptea aceea am uitat deosebiri, așa cum le-am uitat și altă dată și am rămas mai departe acolo pe munte, în vreme ce 6oarele de miezul nopții ne surîdea, iar noi așteptam corabia.

— Pita, tu ești bun cu o femeie care se chinuie cînd te întristezi, a rostit Navarana zîbind sfios. Ești un bărbat înțelept și faci să între gînduri noi în capul unei femei neștiutoare.

Am tăcut din nou. Mă jucam cu binoclul în timp ce o priveam. Ochii ei nu se mișcau de la ceea ce credea ea că vede în depărtare, peste ghețuri. Se uita dincolo de insulele Saunders, spre insulele Carey, invizibile fiindcă erau dincolo de orizont, dar nu sufla o vorbă despre descoperirea ei imaginară. Privea în depărtare, se ghemuia în mușchiul moale pe care ședeam și suspina mulțumită.

— Ce frumoasă e țara noastră vara ! a murmurat ea fericită, în fiecare săptămînă avem zile ca cea de azi, blînde și liniștite, cu soare cît e noaptea de lungă. Păcat numai că oamenii se lenevesc pe o astfel de vreme și uită să se mai folosească de ochi, a adăugat ea, închizînd mai întîi un ochi și apoi pe celălalt în strădania de a vedea mai bine ceea ce credea că vede.

Mă cam necăjea și mi-am dus iar binoclul la ochi. Am căutat de-a lungul întregului orizont și mi-am concentrat privirea spre insulele Saunders și spre gheața pustie de dincolo de ele. Nu era într-adevăr nimic de văzut și am încercat din nou să-i dau Navaranei binoclul.

— Omul se naște cu ochi, mi-a repetat ea.

Îmi obosiseră ochii tot căznindu-mă să văd ceva. Știam că, în clipa în care corabia avea să apară, ar fi fost imposibil să n-o observ, ^că era stupid să mă obosesc căutînd din ochi ceva ce nu se putea vedea, ce nu putea să fie acolo. Navarana părea că n-o să obosească niciodată privind. De fapt nici nu avea nevoie de binoclu. Se născuse cu simțuri ascuțite și le folosea cum trebuie. 'Văzuse desigur ceva, dar nu voia să-și atribuie sieși descoperirea. Bărbatul ei suferise un necaz și acum se ivea posibilitatea să se reabiliteze, să recîștige admirația prietenilor săi. Nici chiar față de mine ea nu voia să admită că văzuse ceva.

- [I

Îi admiram stăpînirea de sine în timp ce duceam din nou binoclul la ochi. Nu mă ajuta și nu-mi dădea lămuriri. Dorea cu desperare să fiu primul care să văd noutatea.

— Nu e nimic acolo, Navarana, am suspinat eu. La ce focului te uiți^ratît?

— Puțin mai la stînga de aisbergul acela murdar, a șoptit ea. Și puțin deasupra lui.

Se încordase de emoție. M-am uitat din nou. Mă pregăteam să I

descopăr o turmă de morse pe gheață sau poate vreun stol de păsări — dar nu era altceva decît nimicul. Am potrivit mai bine lentilele, le-am mai șters, degeaba.

Pentru Navarana asta era prea mult. Nu putea să se mai stăpînească.

— *Intuit* — oameni! a exclamat ea. Oamenii din nord vin să ne viziteze. Se mișcă. Mai mulți oameni; Poate ar fi bine să-i înștiințăm pe prietenii noștri că ne vin vizitatori. Mulți din ei dorm acum după masa aceea îmbelșugată.

Buna mea Navarana a adus în așa fel lucrurile, încât să-mi restabilească reputația ; iată că mă dovedeam vigilent, în timp ce ceilalți dormeau, și eram astfel singurul ins care descoperea sosirea unor oameni de la nord. Bineînțeles nimănui nu i-ar fi trecut

prin gând că ea, o femeie, ar fi avut ochi mai buni și ar fi făcut mai întâi descoperirea.

Și eu tot nu vedeam nimic. Navarana trebuia să-mi explice cu amănunte.

— Uite-te la aisbergul de colo, cel murdar, dincolo de insulele Saunders. În stînga lui se vede nițică zăpadă strălucitoare pe un ghețar. Lîngă zăpada aceea sînt două vîrfuri mici de gheață, ca două degete ce arată spre cer. Le vezi ? Puțin sub ele și ceva mai

la stînga vezi ? Se mișcă. Și culoarea e alta, nu ca zăpada murdară, ci mai închisă. Se mișcă mereu. Oameni.... oameni mulți care vin să ne viziteze. Vor dispărea acum după Umivik.

În sfîrșit ! Puteam și eu să văd niște furnici pe zăpadă. Fără îndoială că nu erau nici focuri, nici păsări, fiindcă se mișcau într-un chip deosebit. Dacă Navarana a spus că erau oameni, eu eram sigur că avea dreptate, deși nu i-aș fi văzut niciodată singur. Ea i-a văzut cu ochii liberi mult înainte ca eu să-i descopăr cu binoclul. Abia după ce i-am văzut eu, a primit și ea să se uite cu binoclul. S-a uitat mult timp și apoi m-a înștiințat.

— S-ar putea să fie oameni albi.

Asta m-a neliniștit.

— Cum poți / să știi asta ? am întrebat-o. Sînt prea departe și nu poți nicidecum să vezi ce fel de oameni sînt. Lasă-mă să mă uit eu.

Erau ca niște puncte negre pe gheață. Dacă nu s-ar fi mișcat ar fi fost aproape cu neputință să-i văd.

— Se mișcă altfel decît ai noștri, mi-a răspuns Navarana liniștită. Dar ce poate să, știe o femeie. Folosește-te de ocheanul tău bun și privește singur. Ai să vezi mult mai limpede decît o femeie.

Nu i-am urmat sfatul. Nu voiam să-mi dovedesc neștiința. Și nu aș fi fost niciodată în stare să descopăr amănuntul observat de ea, care o făcea să fie atît de sigură că petele negre erau oameni albi.

întorcându-mă la cort îmi puneam singur întrebări despre vizitatori. S-o fi întâmplat oare ceva corăbiei noastre „Cape York“ ? Nu, așa ceva nu era cu putință. Omul căruia i s-a dat corabia în pe care le lăsasem acolo : carne, ouă de rață și alte delicatese. grijă, Pete, era unul dintre cei mai buni navigatori arctici din lume- Nu s-ar fi lăsat niciodată prins de ghețari. Poate că erau eschimoși din nord ; poate că intraseră în legătură cu cei de pe corabie. „Cape York" era poate prinsă pe undeva de gheață și eschimoșii veneau cu vești și scrisori de la căpitanul Pete.

Toți eschimoșii au alergat pe coasta muntelui când au auzit noutatea; Și Navarana, bineînțeles, m-a lăsat pe mine să culeg toate roadele. N :

— Se văd oameni, a anunțat ea calm în timp ce eu strigam emoționat. A arătat prietenilor noștri din ce loc îi descoperise pe vizitatori înțeleptul ei bărbat. Acum vizitatorii erau ușor de văzut cu ochiul liber, dar mergeau spre Umivik și aveau să dispară iute din vedere. Se îndreptau cu siguranță spre insulele Saunders și spre tabăra noastră de primăvară de lângă marea deschisă. Aveau să găsească toate alimentele de care aveau nevoie în depozitele

Am comentat un timp noutatea. Știrea era tot atât de îmbucurătoare ca sosirea unei corăbii, poate chiar mai îmbucurătoare, cum ziceau eschimoșii. Poate că soseau vești din nord, de la prieteni și de la rude. Și cu toții erau grăbiți să-i întâmpine pe călători.

—f Poate ar fi bine ca oamenii să guste ceva ouă, a remarcat I

un tânăr eschimos. Vederea străinilor face să apară oricui în minte ouăle depozitate la Agpat (insulele Saunders).

— Agpat nu e loc prielnic pentru cine vrea să păstreze acolo prea¹ mult timp carnea, a grăit altul. De câte ori mi-am lăsat acolo alimente numai pentru plăcerea urșilor ! Poate că oamenii lasă acolo prea multă hrană primăvara.

— Călătorii de acolo au uitat poate că gheața aduce pagube caiacelor, a chibzuit Aviangernak. Astfel de călători uită adesea să-și ia cele trebuitoare pentru a-și coase și cârpi caiacele. Cineva ar trebui să le ducă cele de trebuință.

Toți eschimoșii ar fi vrut să plece cât mai neîntârziat spre insulele Saunders, dar știau că trebuiau să aștepte mai întâi hotărîrea mea¹. Eu aveam singura barcă de lemn care ar fi putut străbate.

marea înghețată fără să se găurească. Gheața le-ar fi spart ușor caiacele, așa că o astfel de călătorie nu le-ar fi fost decât păgubitoare. Totuși dacă eu nu aș fi vrut să mă urnesc ori să le împrumut barca, unii din ei ar fi plecat chiar cu caiacele în expediția aceea riscantă și istovitoare. Ar fi trecut multe zile pînă să se întoarcă și dacă între timp sosea corabia, nu aș fi avut destui oameni pentru a o descărca. Pe de altă parte, dacă aș fi plecat eu însumi, „Cape York“ și-ar fi putut face apariția în lipsa mea.

Pînă la sfîrșit a învins curiozitatea. Eram sigur că de pe insulele Saunders aș fi văzut orice navă ce ar fi intrat în fiord și că m-aș fi putut întoarce la timp ca s-o primesc. Eram poate și mai curios decât eschimoșii, fiindcă se putea întîmpla ca Navarana să aibă dreptate și călătorii să fie albi, așa că va trebui poate să am grijă de ei.

De aceea, le-am spus că vom pleca în barca mea, dar că trebuie să luăm și vreo două caiace, ca să mai vînam pe drum. Am pronunțat cuvintele hotărîtoare cu o perfectă indiferență și eschimoșii le-au ascultat cu o egală și aparentă nepăsare.

— Ar trebui poate să merg cu Pita, ca să , aduc înapoi niște colți de morsă lăsați pe insulă, a grăit unul din ei.

— Astă primăvară cînd am părăsit insula, am uitat acolo un sac cu piele, a spus Uvdluriaq, cumnatul meu. Ar trebui luat de acolo dacă s-ar ivi prilejul.

Fiecare făcea propuneri asemănătoare, dar nici unul nu (Cerca voie să meargă. Dacă cererea i-ar fi fost respinsă s-ar fi simțit umilit și ridicol. Cu cât eschimoșii

sînt mai nerăbdători, cu atît se arată mai plini de nepăsare.

Nu mă puteam hotărî. Am arătat simplu ce bine ar fi să dormim puțin înainte de a ne întoarce la Thule. Știam că, bineînțeles, nimeni nu va dormi, dar voiam să fac liniștit drumul înapoi peste munte, prin vale și apoi prin șesul mlăștinos. Cu puțină grabă călătoria asta putea fi făcută cam într-o jumătate de zi. Dar o dată ce-mi exprimasem dorința de a dormi, nu mai puteam fi dat de rușine dacă mi-ar fi luat timp mai mult, dacă aș fi mers mai încet ori dacă aș fi întârziat pe drum.

Am plecat cu toții împreună. Cîteva femei bătrîne au fost lăsate la corturile de vară ca să aibă grijă de carne ; copiii alergau înaintea noastră, iar noi mergeam domol, astfel ca și femeile și bătrînul Mequsak, bunicul soției mele, să poată să ne urmeze. Era un bărbat înțelept și cinstit. Nu* prea îl mai țineau picioarele, dar el. nu recunoștea acest fapt. Era tot așa de nerăbdător ca și ceilalți și dorea să afle dacă într-adevăr văzusem ceva, pe gheață, în depărtare.

— Dacă nu va fi nimic vom rîde multe ierni la rînd de gluma asta bună, a spus bătrînul Mequsak.

Dacă se dovedea că a fost o greșeală, bătrînul își apăra în acest fel nepoata și pe, soțul ei, care anunțase marea veste.

Apa
A r i ^

m j i a c a r a t a

Deși nu era o expediție ușoară, traversarea nu cerea totuși pregătiri speciale. Nici o femeie n-avea voie să vină cu noi. Călătoria era o treabă de bărbați și, după vederile eschimoșilor, n-ar fi fost cuviincios să dăm străinilor cu care ne întâlneam impresia că femeile aveau vreo importanță în partea aceea de țară. În orice caz ar fi fost prea greu pentru femei să facă traversarea cu noi. Dincolo de Thule se îngrămădise gheață multă și ne-ar fi poate anevoie să găsim vreo trecătoare ; fără îndoială că va trebui să tîrîm deseori barca aceea grea peste gheață pînă să găsim apă liberă.

N-am luat alimente cu noi. Eram cu toții vînători și nici prin minte nu ne trecea că n-am fi în stare să găsim destulă hrană pe drum. Eram de asemenea obișnuiți să nu mîncăm timp îndelungat și de aceea nu ne temeam c-o să suferim de foame. Apoi nici nu mai erau rezerve de alimente la Thule. Tot ce prinsesem în timpul primăverii depozitasem în diferite adăposturi din jurul fiordului. Am adus puțină hrană de la Ugdli pentru femeile pe care le lăsam în urmă la Thule, dar numai atît cît le trebuia, înțelepții eschimoșilor zic că femeile, cu cît au mai puțină hrană, cu atît sînt mai doritoare să-și vadă bărbații înapoi acasă.

Am plecat opt inși într-o barcă nu prea potrivită pentru o astfel de călătorie, într-o balenieră greoaie, cu patru perechi de vîsle. Nu era prea ușor s-o tragi peste grămezile de gheață, dar mă gîndeam că opt voinici ca noi puteau totuși s-o facă. Trei dintre eschimoși ne însoțeau cu caiacele și la începutul drumului nu i-am prea văzut. Vîsleau înaintea noastră căutînd focuri ori slujindu-ne de

cercetași, descoperind trecători deschise atunci când ³

3 — Vinătorii din golful Melville

marea părea că se închide în fața noastră. Dar ori de câte ori nu mai puteam să vîslim, ori de câte ori trebuia să tragem barca peste- gheață, cei trei erau de negăsit.

Unuia dintre ei, lui Uvdluriaq, socrul meu, nu prea puteam să-i poruncesc. Fiindcă-l lăsam pe el să colinde pe unde voia, nu-mi mai era îngăduit să fiu sever nici cu Samik și Torngé, ceilalți doi eschimoși care veniseră cu caiacele. Astfel că ori de câte ori aveam de tras barca pe gheață numărul nostru nu trecea de cinci, și din ăștia cinci unul nu putea să intre la numărătoare. Bătrînul Mequsak, bunicul soției mele, era un om neprețuit datorită experienței și științei sale în privința gheții, dar nu ne ajuta cu mare lucru cînd trebuia să muncim din greu.

Bătrînul eschimos era un om bun. Unii din eschimoșii tineri îl cam luau peste picior, fiindcă își pierduse puterile și iuțeala și nu-i mai purtau respectul cuvenit lui, un vîntător încercat. Dar lui Mequsak nu-i păsa, și glumele lor se lipeau de el ca apa de penele gîștei. Avea mereu pe buze un răspuns ironic și era răbdător ca un înger. Dacă ar fi vrut ar fi putut să le amintească de faptele lui mărețe și neegalate din trecut, dar Mequsak nu simțea nevoia să se laude. Zîmbea îngăduitor la gîndul că tinerii care nu-l cinsteau după cum merita, ori vorbeau de el cu ușurință, nu erau nici măcar născuți în timpul cînd el scăpase întregul trib de la moartea prin foamete ; murmura doar încet că auzise niște vorbe ce trebuiau repede uitate. Era foarte demn și noi ^îl iubeam cu toții.

Mequsak n-avea decît un ochi și ședea nepăsător la cîrmă, dar ochiul acela vedea mai mult decît toate celelalte patru perechi de ochi împreună. Aveam încredere în el și știam că el găsea cel mai sigur și mai scurt drum pe gheață.

Cîteodată ne făcea să vîslim acolo unde se părea că n-aveam cum să mai ieşim la liman ; alteori ne oprea o clipă şi stătea de vorbă cu oamenii din caiace. O dată a recunoscut şi el că nu mai aveam nici o alternativă şi că trebuia să ne suim pe gheaţă şi să tragem barca peste ea pînă vom găsi drum deschis.

Plecasem abia de cîteva ore din Thule cînd am prins prima focă și eschimoșii, bineînțeles, au vrut s-o mănînce pe loc. Dacă aș fi încercat să mă împotrivesc, n-aș fi făcut decît să le răpesc buna dispoziție ; la rîndul lor ei mi-ar fi ținut o lecție și m-ar fi învățat că e mai bine să mănînci foca înainte de a se răci. Eschimoșii sînt convinși că animalul cu cît este mîncat mai repede după ce e omorît, cu atît dă mai multă putere și energie. Un ospăț strașnic cu carne crudă și proaspătă ținea mult timp de foame și nu cădea greu la stomac, după cum ziceau ei. De data asta era o focă mică și au mîncat-o pe toată la o singură masă, așa că n-am avut de dus o greutate suplimentară.

Ne-am așezat confortabil pe gheață și am scos la iveală cele necesare. Adusesem cu mine la Thule cîteva tăvi de aramă cărora le dădusem cu ciocanul forma vechilor lămpi pentru grăsime, pe care eschimoșii obișnuiau să le cioplească din steatită. Lămpile mele aveau trecere fiindcă îi scutea de o treabă : nu se mai duceau în vale, în golful Parker, ca să găsească piatra necesară ; apoi erau și mai ușor de transportat. Lămpile vechi erau fragile și se spărgeau lesne cînd cădeau pe jos. La drum eschimoșii înveleau cu grijă lămpile lor tradiționale în piei sau în blănuri și una dintre femei le purta în spinare.

Lămpile mele de aramă erau solide și durabile. Luasem cu noi două și acum le-am pus una peste alta ca să păstrăm căldura departe de gheață. Eschimoșii au adus mușchi pentru foc, iar ca surcele au tăiat așchii de lemn din bordurile bărcii. Aveam toți chibrituri, iar grăsimea uleioasă a focii era tot așa de bună ca orice alt combustibil uleios ; astfel, nu după mult timp, am ațîțat un foc bun. Fumul negru, plin de funingine al focului, se vedea la o distanță de multe mile și știam că femeile de acasă, din Thule, îl vedeau și își dădeau seama că ne bucuram, deoarece dobîndisem carne proaspătă de focă.

Masa a fost o adevărată plăcere, fiindcă de multă vreme nu mai gustasem carne fiartă. În timpul primăverii și verii n-avusesem decît carne de narval, care nu e bună de gătit. Carnea de narval poate fi păstrată oricîtă vreme ; e delicioasă cînd o mănânc

35

3*

33

nînci *nikoz* adică uscată, dar cînd e crudă e mai bine s-o mîncînci așa, negătîtă.

Am înfipt un harpon în gheață, într-o poziție înclinată, ca să ne slujească drept cujbă pentru ceaunul așezat deasupra focului. Am umplut ceaunul cu carne proaspătă, fiecare om cu ce-i plăcea. Mie mi-au plăcut totdeauna costițele fragede și mustoase, pline de grăsime și ulei. Alții și-au ales mușchii tari de la coapse, alții falca de jos, cu buze moi și cu limbă. Carnea era a noastră, a tuturor. Cînd ne aflam împreună la drum, nimeni nu întrebă cine prinsese animalul și nimeni nu cerea voie să-și aleagă bucățica favorită.

În timp ce așteptam să fiarbă carnea, am mîncat ficatul crud, cald încă. Are un gust specific, dulceag, și e mai bun cînd e mîncat cu grăsime. Cînd mușcam din ficatul zemos, plin de sînge, bărbiile și obrazii ni se colorau în roșu deschis ; la mine acasă copiii se vopseau la fel cînd mîncău vară zmeură proaspătă și cînd se umpleau pe față cu zeama zmeurii. În Groenlanda de nord ficatul ține loc de pîine și eschimoșii apreciază gustul lui ca de zahăr.

În timp ce mîncam, vorbeam de crevetele din Arctica : el nu mîncă niciodată ficat. Am găsit adesea foci moarte, mîncate de crevete. Lăsau oasele curate, dar ficatul rămînea totdeauna neatins între coastele animalului mort.

— Ce minte poate să aibă un animal micuț cum e crevetele !
spunea bătrînul Mequsak.

— Am vîrît odată printr-o copcă sub gheață, un pescăruș mort, ne-a povestit Uvdluriaq. Voiam să vină crevetele să-i mînce carnea ca să le arăt copiilor cum e alcătuit scheletul unui pescăruș. Cînd am tras-o afară, din pasăre nu rămăsese nimic, decît oasele curate și ficatul neatins.

-jj Sînt multe lucruri ciudate în lumea asta pe care n-o să le știm niciodată, a observat înțeleptul bătrîn și cu toții, înfulecînd din ficatul cel gustos, am rîs de creveții cei proști.

Din cînd în cînd unul dintre noi se ducea și tăia o bucată de slănină din focă și o punea pe foc ca să întrețină flacăra. Curînd

ceaunul s-a făcut negru de funingine și apa curată pe care o luasem dintr-un iaz format pe gheață a început să fiarbă. încă puțin și carnea va fi gata ; între timp mai mâncam mațe, după ritualul cunoscut. Mai întâi dădeam afară conținutul, apoi făceam o tăietură în învelișul exterior al mațelor. Partea din interior e prea tare ca să poată fi mestecată crudă, dar exteriorul este moale .și gustos și poate fi separat.

Pînă la urmă carnea a fiert și ne-am pus pe treabă, fiecare cu bucățica lui. Sînt neașteptat de multe bucățele delicioase într-o focă. Unora dintre eschimoși le place să scoată ochii focei vîinate, să-i facă o găurică în orbită și să sugă pe acolo umoarea savuroasă din dosul orbitei. Apoi își vîră în gură globul ocular. E prea tare •ca să-l mestece, dar ei își procură astfel un fel de jucărie plăcută. Cînd ochiul se usucă, devine translucid ori cețos ; vîrît însă în apă, devine din nou limpede. în vremurile de altădată, eschimoșii aveau obiceiul să se folosească de ochii focelor ca să afle cum va fi timpul.

Hrana buna ne-a îngreuiat, dar de ce ne-am fi grăbit ? Dacă străinii au ajuns la insulă, aveam să-i găsim noi cînd vom poposi acolo. Se apropia totuși vremea cînd gheața avea să se rupă ; sub noi, în adîncuri, lua naștere o presiune puternică, nedomolită, împotriva gheții, pe care noi încă nu o simțeam. Dar deodată, în timp ce leneveam ca după masă, sloiul pe care ne găseam s-a rupt în două. Totul s-a întîmplat atît de iute, încît bătrînul Mequsak n-a avut timp să se ferească. Noi ceilalți am sărit în picioare și am alergat la barcă, căutînd să ajungem acolo înainte ca apa să ne despartă, dar Mequsak se mișca mai încet și deodată și-a dat seama că nu mai avea pe ce pune piciorul stîng. înainte de a se putea da înapoi, a pierdut și suportul pentru piciorul lui drept și bătrînul a căzut în apa înghețată.

N-a scos o vorbă, însă în ochii lui am citit o chemare mută. M-am aruncat în apa mușcătoare și l-am înhățat — dar nu înainte de a se fi scufundat de vreo două ori. L-am adus teafăr

pe gheață și toți au râs de cele întâmplate, chiar și Mequsak, care
•șiroia de apă. iNu era nimerit să ne arătăm emoționați și nici

n-aveam de ce să-i spun să-și pună haine uscate. Ziua de vară era destul de călduță și într-o zi-două îmbrăcămintea i se va usca. Un bătrîn care nu avea nici măcar familie de hrănit nu prea era luat în serios.

Înainte de a pleca mai departe am băut supa aburindă din ceaun. Trebuia s-o bem chiar din vas și cînd acesta a trecut a doua oară din gură în gură, sîngele roșu al ficatului s-a mînjit cu funingine neagră — și am rămas așa pictați zile în șir.

Pîhă la urmă a trebuit să plecăm și să lăsăm încă o dată barca la apă. Ne simțeam întăriți după ospățul cu foca și vîsleam cu puteri noi — dar iarăși ne-a oprit gheața. Am ridicat barca cea grea pe un alt sloi și am început s-o tragem peste gheață, cînd am băgat de seamă că ne îndreptăm pe un drum greșit, că mergem spre Thule în loc de insulele Saunders. Am rîs cu toții de greșeala prostească și am împins barca din nou în apă.

Ne aflam într-un canal îngust și deodată, înainte de a începe să vîslim, apa în care adînceam vîslele a pierit. Cu o iuțeală

însăimîntătoare sloiul de gheață s-a închis, dar spre norocul nostru am scăpat barca înainte de a fi fost zdrobită de gheața ce se îngrămădea. A trebuit să-l punem pe Mequsak în barcă, deoarece eram nevoiți să ne mișcăm repede, căci gheața se fră- mînta cu violență lîngă noi.

Priveam cum creștea gheața în jurul nostru. Nu se auzea nici un zgomot; se simțea doar o putere invizibilă, neobosită, care împingea de sub noi. Cît ai clipi, un turn înghețat care acoperea întreaga priveliște s-a înălțat amenințător deasupra capetelor noastre. Nu ne-am mai căznit să aflăm direcția, singura noastră grijă fiind să ne salvăm viețile. Samik, unul din oamenii cu caiace, își croia drum cu atenție prin gheață, căutînd să ne ajungă, ținîndu-și bărcuța lui ușoară pe umăr. Deodată a fost ca și cum o mîină nevăzută i-a smuls caiacul și i l-a aruncat sub un bloc de gheață de mărimea unei case mici. Samik n-a fugit destul de re-

■ 1 f

.

pede, de bună seamă fiindcă barca îi bloca vederea. A vrut să-și scape caiacul și a fost cât pe ce să-și piardă viața.

A trebuit să ne luăm ochii de la el o clipă, fiindcă luptam să ne salvăm barca, fără de care am fi fost pierduți. Când l-am privit din nou l-am văzut culcat pe spate cu un picior prins în masa înghețată care se umfla tot mai mult pe lângă el ca spuma

pe creasta unui val. Am alergat la el și am căutat să-l liberăm din gheață, dar piciorul i se rupsese și caiacul nu se mai zărea.

Grămezile ,de gheață păreau că fierb în jurul nostru ; l-am cărat iute pe Samik la barcă și l-am culcat în ea. în nenorocirea aceea Mequsak părea că a dobândit puteri noi și, cum nu puteam să-i ducem pe amândoi în barcă, a sărit afară să ne ajute, înfățișându-se deodată tot atît de .viguros și de sprinten pe picioarele lui ca noi toți ceilalți. Acum trebuia să avem grijă nu numai de barcă, ci și de omul rănit al cărui picior fusese întors pe dos. Se părea că-și zdrobise glezna și fluierul piciorului. Pentru moment nu-l puteam ajuta cu nimic. Nu puteam să apucăm nici înapoi spre Thule, nici înainte spre insulele Saunders. Nu puteam face altceva decît să ne scăpăm viețile și barca.

Abia trecuse o oră de cînd șezusem lenevind pe gheață, cu foca* sub soarele luminos. Acum soarele încă mai strălucea pe cerul fără nori, dar nu se simțea măcar o adiere de vînt și gheața se mișca mereu cu o putere înfiorătoare. Mequsak a chibzuit atunci și a ajuns la concluzia că jignisem spiritul gheții, că pierderea unui caiac cît și ruperea unui picior nu erau jertfe destul de mulțumitoare ca spiritul să se îmblînzească ; de aceea, frămîntarea violentă și mișcarea în sus și în jos nu se domoleau.

După un timp ne-am dat seama că haosul aparent avea totuși un sistem. Gheața părea că se așază în șiruri uriașe avînd între ele canale înguste cu apă liberă. Numai unul din aceste șiruri se mișca la un moment dat. După un timp, șirul pe care ne aflam rămînea locului și mișcarea se deplasa către țarm. Totodată

întreaga masă de gheață ieșea afară din apă și fiecare sloi separat se f răsucea încet în apă ca un carusel. De mai multe ori apa a rămas liberă de jur împrejurul sloiului pe care ne găseam, dar mai înainte de a izbuti să urnim barca și s-o lăsăm la apă, gheața se ridica iar și se îngrămădea ca un zid de netrecut în jurul nostru.

Îndată ce zidul de gheață a pierit, sloiul care ne ținea pe noi și barca ni s-a părut înspăimântător de mic. Dacă n-am fi avut cu noi un om betegit de care să îngrijim și o barcă pe care s-o apărăm ca să ne scăpăm viețile cu ajutorul ei, ne-am fi îngăduit să ne bucurăm de splendoarea și frumusețea acestui fantastic spectacol, de nebănuita putere a apei care arunca în aer și răsucea aisbergurile ca pe niște coji de nucă ori muta din loc sloiuri atît de mari, încît ar fi putut opri trecerea unei corăbii ori zdrobi vreo navă mai mică.

Cele două caiace rămase zăceau aruncate peste eschimosul suferind, în vreme ce barca se smucea cînd într-o parte cînd în alta, oricît de tare încercam noi s-o ținem. Cum gheața se înălța neîncetat din apă, am ajuns repede la capătul puterilor ; dar trebuia totuși să rămînem acolo unde eram, ținînd barca cea grea și ferind-o de răsturnare ori de zdrobire. Bătrînul Mequsak muncea din greu la cot cu noi și veselie lui calmă ne îmbărbăta. De fapt avusesem noroc, ne asigura el, că tocmai ne ospătasem, așa că încercarea asta grea ne-a găsit în plină forță.

Acum puteam

să răbdăm fără hrană pînă cînd gheața se va liniști și eram cu toții destul de viguroși ca să-i ținem piept ceasuri la rînd. Aluzia nu mă viza pe mine în special, dar l-am admirat pe bătrînul, de trei ori mai vîrstnic decît mine, care ud încă pînă la piele uitase, ca și ceilalți eschimoși, de baia lui nedorită.

Nu știu cît a durat lupta noastră cu gheața. Șirul .orelor se pierde cînd soarele strălucește atît ziua, cît și noaptea. Ne luptam înainte ca niște automați, fără să

ne mai gîndim. Eram cu toții obișnuiți să ne vedem de treabă pînă la sfîrșit, fără să ținem seama de ore, de timp sau de foame. Samik, cu piciorul lui rupt, o ducea cel mai prost. Barca în care zăcea se clătina cînd înainte cînd înapoi, o dată cu gheața, iar el era aruncat dintr-o parte în alta ; nu puteam face nimic pentru el, dar nici el nu se plîngea.

A sosit și o clipă scurtă de liniște cînd ne-am dat seama că se pornește vîntul și am văzut primii nori. Aerul începea să se miște din spre sud-vest; sufla vîntul predominant în Groenlanda apuseană. Acasă în Thule puteam oricînd să prevestim schimbarea vremii dacă ne uitam la vîrfurile celor doi munți, așa-numiții Pingo. În fiecare dimineată priveam spre Pingo ca să vedem cum avea să fie ziua. Dacă în jurul vîrfurilor se îngrămădeau nori însemna că vîntul de sud-vest va începe să sufle puternic. Acum gheața ne tîrîse dincolo de gura fiordului și vîntul ne împingea spre nord.

Vîntul de sud-vest ne este binefăcător, fiindcă datorită lui nu va trece mult și vom fi aproape de ținta călătoriei noastre, de insulele Saunders. Între timp gheața se potolise și am descoperit că ne aflam chiar în fața promontoriului Dalrymple, unde adunam ouă astă primăvară. Lăsasem depozite uriașe acolo. Eu aveam totdeauna ouă mai multe decît oricare eschimos, poate fiindcă-mi plăceau și puneam de-o parte cîte puteam, dar mai ales fiindcă dacă le adunam eu însumi nu socoteam că munca asta îmi /
știrbea demnitatea.

Eschimoșii nu se înjoseau niciodată să facă o astfel de treabă care era rezervată doar femeilor și copiilor. Poate că mai pierdeam din prestigiu, dar merita, fiindcă izbuteam să-mi umplu bine depozitele cu ouă în cursul primăverii și verii. Cînd plecam iarna din Thule și luam cu mine saci plini de ouă, vînătorii cei vajnici nu mai ziceau că era sub demnitatea lor dacă se bucurau de ouăle mele, dacă le țineau în căușul palmelor ca să le dezghețe coaja, și dacă le mestecau apoi conținutul înghețat ca pe mere.

Cînd mișcările gheții s-au potolit, eram cu toții uzi pînă la piele. Nu pot spune cît timp ne-am chinuit prin gheață și de cîte ori am intrat în apă pînă la piept. Eram obosiți, aproape sfîrșiți și descurajați, cînd deodată unul din noi a exclamat:

—| Mă simt ca și cum aș avea cîteva ouă !

Toți eschimoșii au primit sugestia cu entuziasm și Mequsak ne-a asigurat că* ouăle erau tocmai ceea ce-i trebuia bietului, suferindului Samik. Știam că n-avea rost să protestez, deși ouăle pe care aveam

să le mîncăm ar fi provenit toate din depozitele mele de la stîncă Dalrymple. Mai ştiam că am fi consumat cu uşurinţă cel puţin vreo două sute, dar dacă nu-i lăsam să-mi înfulece proviziile, ei ar fi dedus că nu aveam destule, ori că lăcomia mea întrecea ospitalitatea. Zile de-a rîndul aş fi fost ţinta observaţiilor sarcastice şi refuzul meu ar fi fost ţinut minte şi comentat de trib ani în şir. Astfel de fleacuri nu se uită uşor cînd duci o viaţă monotonă ca a eschimoşilor. Pe scurt, n-aveam cum să-mi împiedic prietenii de a-mi devasta depozitul.

Cunoşteam fiecare piatră, fiecare măgură mai înaltă de pe mica insulă. Prietenii mei cunosc locul tot atît de bine şi nu le va veni de loc greu să-mi strîngă ouăle în timp ce eu voi îngriji de piciorul lui Samik. I l-am aşezat cît am putut mai bine, folosind piele udă în loc de ghips. Cînd pielea se usucă ea se întăreşte şi ţine oasele la locul lor. În acest timp amicii s-au aruncat asupra gustoaselor mele ouă cu o bucurie deplorabilă şi au făcut să dispară la iuţeală o movilă care mie mi-ar fi ajuns cîteva săptămîni de iarnă.

Ouăle ne-au prins de altfel bine şi, după ce le-am mîncat, am pornit din nou pe gheaţă, dar cu inima îndoită. Nu mai aveam de ce să ne grăbim o dată ce străinii pe care-i căutam poposiseră pe insulele Saunders, unde aveam să-i găsim mai devreme ori mai tîrziu. Mă tot miram în sinea mea cum de putuse afirma Navarana că pribegii aceia erau oameni albi şi i-am spus-o lui Mequsak ; l-am întrebat dacă era cu putinţă să observe de la o astfel de distanţă deosebirea între felul de a se mişca al unor eschimoşi şi al unor oameni albi.

Înainte ca Mequsak să-mi poată răspunde a intervenit Samik :

— Omul ăsta n-a văzut străini, Pita. Numai tu şi Navarana i-aţi observat. Dar nutresc în mine speranţa că sînt eschimoşi. Sîntem mai fericiţi în Thule fără oameni albi. O corabie vara e bună ; ea vine şi pleacă, iar oamenii de pe bord sînt prietenii tăi. Dar oamenii ăştia sînt altfel. Dacă oamenii albi vin peste gheţuri tocmai de hăt departe, poate că nu sînt prietenii noştri.

Samik era un om liniștit, tăcut și cuvintele lui aspre m-au cam mirat. Eschimoșii erau de obicei mult prea politicoși și plini de tact ca să-i critice pe albi în fața mea. Am început deci să discut cu bietul Samik, care se chinuia din pricina piciorului.

— Mă știți, le-am spus, și i-ați cunoscut și pe Peary și pe Cook și pe alții care au venit prin partea asta a Groenlandei și toți au fost prietenii voștri. N-am trăit printre voi ca unul de-ai voștri, nu m-am căsătorit cu una din femeile voastre ? Nu v-au adus oa-
menii albi cuțite, și scule, și chibrituri, lucruri care vă fac viața mai ușoară ?

— 'Pita e unul de-ai noștri, a răspuns Samik. Toată lumea știe ca e fratele nostru. Pita a învățat cum să se poarte și vorbește limba oamenilor. Dar unii din oamenii albi care vin ca prieteni și pe care noi îi primim ca prieteni sînt altfel. Cîteodată au o lăcomie ciudată, străină de noi. Au gânduri pe care nu le înțelegem, se poartă ca niște oameni fără demnitate și n-au bun simț.

Am încercat să stau cu el de vorbă în chip rațional, dar Mequsak în-a întrerupt.

— Pita nu știe ce ți s-a întîmplat ție, Samik, a spus el. Lucrurile s-au petrecut cu mult timp în urmă, înainte ca Pita să vină la noi și nuli-am povestit niciodată ce ți-au făcut oamenii albi ție și prietenilor tăi. Pita va înțelege mai bine dacă îi vei povesti chiar tu ce a fost atunci, căci eu n-am aflat decît abia cînd te-am cunoscut,

i ■
Samik.

— îmi aduc încă aminte de ziua cînd ai venit la noi, Mequsak, a grăit Samik cu vocea tremurîndă și cu privirea pierdută în depărtări, ca și cum ar fi privit spre așezarea lui mică de dincolo de Etah sau poate încă mai spre nord. A fost în ziua cînd ți-am istorisit de „apa înflăcărată”. Era atunci ca o foame în sufletele noastre, fiindcă pățisem multe și doream să povestim totul. Multe necazuri ni s-au întîmpnat fiindcă am lăsat mînia să pună stăpî-
nire pe noi. iNu e

obiceiul nostru să ne batem, nu sîntem ca oamenii
albi care ies afară în număr mare și trag unii în alții ca în iepuri
sau în reni. Noi socotim că o astfel de purtare face de rușine
ființele omenești, care ar trebui să se ajute unele pe altele să gă-

⁴ p. j

sească de mîncare, să-și găsească fericirea. Dar „apa înflăcărată” ne-a făcut să ne batem și noi — și acum am să-i povestesc lui Pita așa cum i-am povestit și lui Mequsak despre „apa înflăcărată” și despre nenorocirile pricinuite de lăcomia oamenilor albi.

Povestirea lui Samik

Totul a început cu neașteptată bucurie. Bătrîna Miuk plecase la munte să-și așeze capcanele ; voia să facă rost de blănuri de iepure pentru ciorapi. După ce s-a urcat mai sus în munți a privit în jur și a descoperit o corabie, departe de gura fiordului. Bătrîna a uitat de ciorapii ei și s-a întors atunci în grabă în sat, roșie de emoție și mîndră că ea, o biată femeie, a fost prima care a aflat o noutate atît de mare.

— Ai, ai ! Yînătorii cei vajnici dorm încă în casele lor și o biată femeie a trebuit să se suie în munți și să le servească drept ochi, tocmai acum cînd vine o corabie, a strigat ea mîndră. Torngé, bărbatul ei, i-a poruncit să tacă (se știe că femeile trebuie doar să tacă), dacă nu vrea să mănînce bătaie. Miuk a ascultat, dar apucase să spună ce avea de spus și ochii îi străluceau de mîndrie. Vocea ei răsunase atît de departe, încît auzisem cu toții noutatea și nu mai puteam să ne facem că n-o știm.

Bătrînul Ehre ne-a înștiințat atunci că se duce în munți; fiind însă prea emoționat, n-a dat o explicație pentru plimbarea lui, n-a fost calm și nici demn. S-a grăbit și s-a întors după un timp foarte scurt.

— O corabie — vine o corabie mare ! a strigat el. Se purta ca și cum făcuse el singur descoperirea, dînd astfel celorlalți posibilitatea să fie atenți la *pele* ce urmau. N-ar fi fost, bineînțeles, de demnitatea noastră să ascultăm bîguielile unei femei și am pretins cu toții că n-am auzit știrea adusă de Miuk. Am pus caiacele pe apă îndată ce bătrînul Ehre a oficializat știrea și am pornit spre corabie care acum se vedea limpede. A stat ascunsă după un aisberg, ne-am spus noi unul altuia. Acum a apărut. Astfel Miuk a fost pusă la locul ei; de-acum nimeni n-o va mai băga în seamă, așa cum trebuie făcut cu o femeie.

După cum se vedea, corabia era mult mai mică decît cele care veneau cîteodată

primăvara, ori decît balenierele care aveau pe ele un mare număr de oameni. Pe bord erau doar cîțiva albi cu provizii nu atît de multe ca pe balenierele mari. La început ne-a fost milă de ei, fiindcă păreau că vin dintr-o țară săracă unde nu era destul lemn cu care să-și construiască o corabie încăpătoare. Dar eram fericiți să-i vedem oricum, fiindcă niciodată nu ne veniseră vizitatori toamna.

Am fost și mai fericiți cînd am aflat că oamenii albi plănuiau să stea cu noi timp îndelungat — toată iarna. Hotărîrea lor dovedea că aveau bun simț, ne spuneam noi unul altuia, fiindcă locul unde ne aflam noi era bun. Găseam cu ușurință acolo morse, ba se mai aflau și narvali în fiordul nostru ; vînătoarea de vulpi era totdeauna fructuoasă și pinguinii își făceau cuiburile în munți. Era un loc bun și părinții noștri, în înțelepciunea lor, l-au numit Pilik, ceea ce înseamnă, după cum știi, „locul unde se găsește vînat de toate soiurile”^{c<}.

Ne-a plăcut mai puțin cînd am văzut că vizitatorii noștri n-aveau de gînd să ne dea prea multe daruri. Plănuiau să-și păstreze uneltele lor bune și avuțiile de preț pentru ei. Pe de altă parte, hotărîrea asta arăta încă o dată că aveau bun simț. Darul dobîndit mai greu este mult mai prețuit decît cel obținut fără nici o trudă.

1 N *

Străinii aveau nume și obiceiuri bizare. Au adus cu ei grămezi mari de piei subțiri, foarte fine, pe care erau desenate o mulțime de semne mărunte și simboluri. Semnele erau astfel alcătuite că reprezentau cuvinte în limba noastră omenească, nu în limba ciudată și sucită a oamenilor albi. Uitîndu-se la pieile lor, izbuteau să schimbe cuvintele lor nefolositoare cu cele pline de înțeles ale limbii noastre, așa că puteam să le înțelegem gîndurile și dorințele. Dar Chiar astfel albii vorbeau fără modestie și nu se sfiau să ne spună ce nume purtau. Ne era milă de ei și nu ne puteam stăpîni

rîsul cînd fiecare își arăta pieptul și grăia : „Eu Gogol!“ sau : „Eu Semele !“. Am înțeles că doreau să-i cunoaștem, să le fim prieteni și să ne obișnuim cu purtarea lor bizară și am încetat să mai rîdem de ei.

Cel care se numea Semele era singurul care avea oarecare cunoștință de limba oamenilor. Cred însă că gura lui nu era bine alcătuită sau poate că-și strivise o dată limba așa că n-o mai putea folosi cum trebuie. Cuvintele ieșeau din gura lui într-un chip ciudat și sucit, dar după un timp am ajuns să-l înțelegem cu toții, își petreceau mult timp cu cele două femei bătrîne ale noastre, cu Ivalu și Saigak.

Cînd ne-am instalat pentru iarnă, le-a cerut celor două femei să vină la el în fiecare zi. Le-a explicat că dorea să le audă vorbind și să-i spună toate poveștile pe care le știau ele din cele mai vechi timpuri. În vremurile acelea bărbații noștri erau mai mari și mai puternici decît sînt azi și făptuiau lucruri de mirare, după cum povesteau părinții noștri.

Semele voia să asculte toate aceste povești. Făcînd semne mici pe pieile lui subțiri putea să țină minte toate vorbele bătrînelor.

La început am rîs de dorința lui caraghioasă de a sta în tovărășia acestor femei senile și fără dinți, Ivalu și Saigak, dar pînă la urmă s-a arătat bărbat mărinimos. Le-a făcut multe daruri mici, ba chiar le-a dat și ceva tutun, în schimbul vorbelor lor. Cîteodată le-a servit cu ceai și biscuiți. În timp ce ele dădeau pe gît băutura, el se uita în jos la pieile lui subțiri și făcea semne ciudate pe ele. Niciodată n-a băgat în seamă cînd cele două femei, gîndindu-se la nepoți, vîrau biscuiți și zahăr în kamicii lor înalți, care sînt totodată și ascunzători atît de bune.

Pînă la urmă n-am mai rîs de Semele. Nu ne uitam la el cu mai mult dispreț decît la oricare altul de pe corabie. Ni se păreau oameni lipsiți de cinste și de bun simț. Singurele excepții erau cei trei care trăiau în ceea ce numeau ei teuga corăbiei. Erau bărbați vînjoși și buni vînători. Aveau puști minunate și o barcă de lemn în care se duceau toamna să vîneze morse. Mergeam cu ei și totdeauna ucideau morse pentru noi, astfel că proviziile noastre de

carne în iarna aceea au fost mai mari decît în oricare alt an, pe cît ne; puteam aduce aminte.

Cei trei vînători albi erau buni la inimă și prietenoși. (Nu vorbeau în limba noastră, dar erau modești și cuviincioși, ca și oamenii din țara noastră. Socoteau că femeile noastre erau totuși destul de bune ca să le țină lor de urît. Se vedea cît erau de modești cînd se termina vînătoarea și nu mai aveau altă treabă de făcut. În loc să caute tovărășia altor oameni, ei ne făceau să înțelegem prin semne că s-ar mulțumi cu cea a femeilor noastre în vremea nopții, cînd nu mai aveau de lucru pe bordul corăbiei.

Le împrumutam nevestele cu bucurie și le lăsam să-și petreacă timpul cu ei. Ne părea însă rău că oamenii albi nu erau în stare să ne înțeleagă vorbele și să afle mai multe despre țara noastră și despre faptele strămoșilor noștri. Se arătau recunoscători pentru vizitele femeilor noastre care se întorceau înapoi cu frunze de ceai folosite doar o singură dată, ba cîteodată chiar cu zahăr și biscuiți. În timpul acela am trăit ca oamenii albi: nu ne-a fost rușine să mîncăm carne vînată de alții.

Ceilalți oameni albi se purtau cu totul altfel. Cîteodată ni se păreau slăbănogi și nefolositori și ne miram cum de-și putuseră agonisi averea. Trebuie că fuseseră buni vînători odinioară, deși pe atunci erau încă tineri. Cred că se lăsaseră de vînătoare și că, în vremea cînd erau și mai tineri, munciseră atît de vîrtos încît nesomnul le-a răpit sănătatea și i-a făcut să piardă simțul valorilor. Numai așa ne puteam lămuri purtarea lor bizară.

Unul dintre acești oameni avea ideea fixă că un bărbat își putea petrece ziua cu flori, și cu iarbă, și cu licheni, fără să-și piardă demnitatea și cinstea. Omul ăsta culegea toate plantele pe care le găsea și le aduna în cutii mici, ciudate. Stătea ceasuri întregi privind la ele prin sticle mici de felul celor folosite de oamenii albi ca să vadă la mare depărtare. Prietenii lui nu rîdeau de el. Nici nu puteau să-l ia serios în bătaie de joc, fiindcă și soiul lor de nebunie era la fel de păcătos.

Alt individ era totdeauna de față cînd prindeam vreun animal, dar nu aștepta să primească vreo parte, ci se mulțumea doar să se uite. Emoția lui la vederea unei focе moarte era lucru de mixare. Prietenul meu

Mayark și-a închipuit la început că omul era ■vraci și s-a temut ca purtarea lui să nu jignească focile și să le facă să plece din Pilik. Nu părea să priceapă că mâncatul cărnii <e făcut să placă ființelor omenesti. Nu mânca niciodată ficat crud .și proaspăt, care dă omului putere și iuțeală. Ciudatul om tăia stomacul animalului, îl desfăcea și aduna conținutul căutînd să afle ce mîncase animalul înainte de a fi fost omorît. îi golea apoi mațele și privea conținutul lor puturos. Nu numai cu focile și cu morsele făcea așa, ci și cu pinguinii, cu iepurii și cu orice alt animal sau pasăre.

Cînd s-a îndărătnicit prea mult în nebunia lui, ne-am vorbit cu •toții să nu-l mai lăsăm să afle ce animale prindeam și ne duceam să le jupuim la oarecare distanță de casă. Ne temeam să nu jignească spiritele și-l ocoleam. Din fericire nu era destul de ager ca să afle singur cînd prindeam ceva și nu după mult timp l-am tdat uitării.

Singurul om alb care dovedea îndemînare și bun simț era cunoscut sub numele de „Doctor^{cc}. A arătat în mai multe rînduri •că știa cum să îmblînzească spiritele rele.

Cînd vreunul din noi

•cădea bolnav el se pricepea să scoată boala din om. Cînd cineva .se rănea, el aducea fișii lungi, albe, de piele subțire și le răsucea peste rană ; dacă i se rupea cuiva piciorul, el știa cum să-l pună la loc în așa fel încît să iasă treaba bine. De regulă, un picior rupt ori o mînă ruptă se sucea ori se scurta cînd se vindeca. Pricina era limpede: osul se vindeca în așa fel încît amintirea în- tîmplării să rămîna trează în mintea omului. Dar cînd un picior sau o mînă se vindeca prin îngrijirea lui „Doctor", nu se mai vedea urmă de amintire.

Odată s-a îngrijit și de mine ; un glonț nimerise din întîmplare în coapsa mea. Avea scule atît de meșteșugit lucrate, încît a putut :să-mi scoată glonte și să-mi vindece rana de parcă nu fusesem niciodată rănit. Astfel a înșelat moartea și de atunci a trebuit să răspundă de mine și să aibă grijă de mîncarea și de casa mea,

fiindcă-mi dăduse o viață nouă. Acum e mort, ca orice om alb care, ne-a vizitat o dată, și numele lui nu mai trebuie pomenit*

Mai aveam de-a face cu unul care gîndea pentru toți ceilalți — și ăsta era cel mai ciudat. iNumele lui era Gogol, iar vorbele și faptele îi erau vrednice de dispreț. Ne mira cînd vedeam că-i făcea pe toți ceilalți oameni albi să-i asculte poruncile. Cînd arăta cu mîna, oamenii lui se duceau îndată acolo unde le poruncea el. Pe corabia lor totul era într-adevăr pe dos. Insul care merita cel mai mult respect era tratat ca cel mai netrebnic. Numele lui era „Bucătar” și el le dădea tuturor de mîncare. Era foarte gras, și noi ne închipuiam că trebuie să fie și bun la inimă, dar el nu înțelegea plăcerea de a dărui hrana. Se uita după tot £e rămînea nemîncat și foarte rareori ne îngăduia să ne bucurăm și noi de proviziile lui uriașe.

Semedede, omul cu limba întreagă, ne spunea că lui „Bucătar” îi era teamă că n-o să le ajungă mîncarea pînă la sfîrșitul iernii. Am rîs de această jignire adusă nouă, pentru că nu ne aminteam să fi suferit vreodată cineva de foame la Pilik. Semede răspundea că oamenii albi au nevoie și de altceva, nu numai de mîncare, ca să se simtă bine, dar nimeni nu înțelegea ce voia el să spună.

II

*

f

în ciuda belșugului de alimente, „Bucătar” trebuia să asculte de Gogol. „Bucătar” se putea duce în orice parte a corăbiei, să umble la toate comorile ei și niciodată nu se depărta de ele, dar cînd Gogol îi poruncea să aducă mîncare la barca în care oamenii albi plecau în excursie, „Bucătar” trebuia să asculte. Cînd marea îngheța în timpul iernii, oamenii albi foloseau sănii în loc debarcă ; atunci „Bucătar” aducea cutii mari cu alimente la sănii.

Oamenii albi nu știau să se folosească bine de sănii și de cîini. Nu știau să facă animalele să asculte și nu știau nici să mînuiască biciul. Pînă și copiii noștri rîdeau cînd oamenii albi se încurcau în bicele lor lungi și subțiri ori se loveau unii pe alții în loc să dea în cîini. Pînă la sfîrșit, Gogol a hotărît să ne lase pe noi să-i ducem acolo unde voiau ei să-și arate prostia.

Gogol era cel mai prost dintre toți. Cea mai mare plăcere a

lui era să se joace cu pietrele și pietricelele. Avea un ciocan și un

tîrnăcop, desprindea pietre din munte și le puneă în saci frumoși de piele ; femeile lui pierduseră desigur multe zile ca să-i pregătească sacii. Umplea sanie după sanie cu pietre fără valoare. Cînd se întorcea pe corabie, pietrele pe care le strînsese cu atîta risipă de energie, deși cu totul nefolositoare, erau împachetate cu grijă și puse în cutiile de lemn care conținaseră alimente. Discutam despre risipa asta rușinoasă de lemn prețios. înțelegeam să folosească astfel de cutii prețioase pentru păstrarea hranei, dar ne înspăimîntam la gîndul că spiritele n-aveau să-i ierte niciodată, fiindcă stricau cutiile cu pietre și pietricele. De aceea ne-am hotărît să vorbim cu Gogol.

Cu ajutorul lui Semedede i-am explicat bietului om că se înșela singur în convingerile lui, că dacă mai dorea pietre bucuroși .aveam să-i umplem corabia cu 'ele, fără să ne îngrijim de timpul pierdut. Erau destule stînci în spatele caselor noastre de piatră. Nu ne-om supăra dacă are să ia el tot muntele, i-am explicat noi, dar ne oboseau drumurile lungi cu sania la depărtări mari numai ca să adunăm pietre fără valoare și să le mai aducem și pînă la corabie. Și nici nu puteam sta nepăsători cînd vedeam cît de rău folosea lemnul cel prețios. Ne dăduse destule cuțite și securi, nu mai doream nici o altă plată și am fi vrut să punem capăt călătoriilor prostești cu săniile. Mai degrabă am fi mers la altă așezare, unde să povestim ceea ce știam despre oamenii albi. Orice experiență trebuie împărtășită și altora, nu ținută pentru sine. Dacă omul păstrează totul pentru el, întîmplările noi își pierd importanța, devin neînsemnate.

Semedede i-a spus lui Gogol vorbele noastre în limbajul lui, dar individul n-a priceput. Era prea înrădăcinat în prostia sa și voia pietre și mai multe, așa ne-a explicat Semedede. Dorința lui Gogol era să capete cît mai multe feluri de pietre pentru a afla din ce erau alcătuiți munții noștri. Politicoși, ne-am făcut că nu băgăm de seamă nebunia individului și Ehre i-a spus că se găseau pietre albe și negre chiar acolo în așezarea noastră. Ba mai aveam și unele roșii și, dacă-i plăceau, pietre mici, moi, de la ghețarul cel mare.

Culoarea pietrelor nu-l interesa cîtuși de puțin, ne-a explicat Gogol prin Semedede. Dar îl interesa să afle că unele pietre erau mai tari decît altele. I-am spus că-i puteam aduce niște pietre atît de moi, încît le încrustam cu cuțitele și le făceam jucării .pentru copilași. Intenția mea era să-l insult pe nebun și să-l asemăn cu copiii, dar el tot n-a priceput. Avea să strîngă pietre mai departe, ne-a spus, dar l-ar interesa să le vadă pe cele mai mici și moi. Ne-am înțeles să ne dea cîteva cutii de lemn în schimbul pietrelor moi.

X

Cîteva zile mai tîrziu Gogol a venit pe neașteptate la mine acasă. Semedede îl însoțea, ca întotdeauna, pentru a-i face vorbele de înțeles. Soția mea, cunoscătoare a bunelor maniere, deși n-avea decît un cap de femeie care să gîndească pentru ea, s-a făcut ca nu-i vede pe vizitatori. Stătea într-un colț întunecat al casei împreună cu fiica noastră, Arona, așa cum e drept și frumos. Nu după mult au venit și vecinii mei și casa mi s-a umplut. Se înțelege că erau bineveniți la mine și nu mi-a trebuit mult să hotărăsc că eram destui pentru o masă festivă. Aveam afară partea de la gît a unui narval pe care o păstram tocmai pentru un astfel de prilej.

—jMi-e tare foame, am explicat eu vizitatorilor. în casa asta umilă nu se află hrană potrivită pentru niște musafiri atît de distinși ca voi și nici altceva care să nu-mi umple de rușine familia, dar simt o foame atît de năprasnică încît sînt nevoit să-mi uit sărăcia și rușinea.

M-am dus afară să jaduc carnea aceea frumoasă de narval și am aruncat prin ușă o funie de piele. Cu ajutorul ei vecinii puteau să mă ajute la trasul cărnii înăuntru. Au pus mîinile li au început s-o țină, mormăind și oftînd, cu gîndul să mărească respectul pe care oamenii albi trebuiau să-l simtă văzînd ce delicată am păstrat pentru ei. îndată ce am adus carnea înghețată înăuntru* am tăiat-o cu securea mea cea nouă în bucăți potrivite. De trei ori mi-am cerut iertare față de Gogol că necinstesc securea ce mi-o

«lăduse și c-o folosesc la tăiatul unei bucăți de carne atît de netrebnice. Doream bineînțeles să-i impresionez, pe el și pe Semede, •cu modestia mea, dar ei nu păreau să dea atenție ori să înțeleagă scopul vorbelor mele. Semede nu și-a dat măcar osteneala să i le transmită lui Gogol.

Cînd le-am servit prețioasa hrană, strălucitoare de grăsime, cei doi oameni s-au arătat foarte nepăsători. Abia s-au atins de mîn- •care și nouă celorlalți ne-a fost milă de ei, de lipsa lor de poftă și de bune maniere. Soiul lor de hrană le stricase fără îndoială limbile și dăduse naștere unor gusturi ciudate în gurile lor. Am rîs de ei, dar i-am uitat repede fiindcă ne-am lăsat în voia plăcerii de a ne hrăni, lucru care ne-a luat mult timp.

După ce ne-am potolit foamea, nevastă-mea și-a încălțat ka- tnicii ; voia să plece. Am simțit nevoia să mă laud și fiindcă mîn- carea îmbelșugată îmi dezlegase limba, i-am povestit lui Gogol și lui Semede că cei trei oameni albi care erau vînători buni își arătasera dorința față de nevastă-mea. Frumusețea ei i-a făcut să-i rîvnească tovarășia și i-au cerut să-i viziteze cînd luna va ajunge deasupra munților, adică în noaptea aceea. Isprăviseră munca din timpul zilei și se pregăteau să-și bucure inimile, așa că *o trimiteam pe nevastă-mea să le mărească bucuria.

I-am spus toate astea lui Semede ca să i le explice lui Gogol, sperînd să-i insuflu ciudatului om fără minte dorința de a se întovărăși cu vreo femeie. Nici n-a apucat Semede să-i vorbească lui Gogol că s-a și întîmplat pocinogul. Cînd nevastă-mea a ieșit afară, fetița noastră s-a trezit. Arona a simțit lipsa maică-si și a început să zbiere. Nevastă-mea a auzit-o, dar nu putea să întîrzie la întîlnire din pricina strigătelor unei fetițe. Ea asculta de o poruncă și de o făgăduială ; cu atîția oameni de față nu îndrăznea să-mi' jspună să iau copilul și să-l liniștesc. Îi era teamă ca oamenii să nu rîdă de ea, așa că și-a astupat urechile și și-a lăsat fetița să țipe.

îndată ce nevastă-mea a plecat, am început să caut ceva cu oare s-o înveselesc pe fetiță și s-o potolesc. Sub patul nevesti-mi am găsit un săculeț de piele în care își ținea ea scule pentru cusut,

ace și altele ; am scos din el niște jucării pentru Arona și i-am dat copilului două păpuși pe care- i le făcusem mai de mult; 5 le cioplisem din pietrele moi și lucitoare găsite la ghețarul cel mare..

Arona și-a uitat pe dată și mama și plînsul. Se juca fericită cu păpușile pe care i le dădusem, așa că oamenii ar fi putut să nu~i mai dea atenție, dar urmarea a fost cu totul alta. Gogol, care nici altfel n-avea pic de demnitate, s-a făcut singur de rîsul tuturor* întorcîndu-se și uitîndu-se ciudat la copil.

După un timp Arona a simțit ochii pironiți asupra ei și încurcată,, a scăpat pe jos una din păpuși. Jucăria s-a lovit de podele și s-a. rostogolit pînă la picioarele lui Gogol. El s-a aplecat repede și a. ridicat-o. M-am gîndit că poate-i plăcea de fii-meă și dorea să-i dea jucăria înapoi, dar n-a făcut nicidecum așa. Părea că uitase- de prezența noastră și se uita așa de fix la jucărie, încît am crezut, că s-ja supărat. După mult timp a scos briceagul și a zgîriat suprafața pietrei aceleia lucitoare.

Npi îl priveam toți cu neliniște, întrebîndu-ne dacă nu cumva, își pierduse cu totul simțul, dar Gogol nici nu ne dădea atenție. A. scos la iveală o sculă mică, un tub prevăzut cu sticle și a început iar să se uite. Fetița devenise nerăbdătoare și scîncea după jucăria ei. Gogol părea că n-o aude. Se uita de parcă spiritele puseseră, deodată stăpînire pe el. A rămas cu gura deschisă, respirînd din. greu și, deși nu mîncase nici nu muncise, pe frunte i-au apărut broboane de sudoare.

Semedede a băgat de seamă purtarea ciudată a prietenului său, dar, cînd s-a apropiat ca ^ă se uite și el, Gogol a căutat să ascundă păpușa la repezeală. Ne-am gîndit că o să iasă ceartă, dar Semede era prea puternic pentru Gogol. El a smuls jucăria aceea fără valoare [dintre degetele stăpînului său și a privit-o cu atenție. Acum a venit rîndul lui să se poarte ca un nebun. Se uita în sus, deasupra capetelor noastre, cu ochi visători.

Pentru prima dată am auzit cuvîntul care avea să devină prea. familiar pentru noi toți. Cei doi oameni albi l-au șoptit unul altuia. ca și cum ar fi fost. o taină magică, un cuvînt care nu trebuia rostit cu voce tare.

— Aur, au șoptit ei răgușit, cu fețele roșii de emoție, cu picături de sudoare pe frunți. Aur... aur...

Nebunia asta fusese pricinuită de jucăria aceea mică și neînsemnată. La început m-am gândit că cei doi oameni aveau vreo putere magică, că știu vreun cuvânt cu ajutorul căruia puteau să dea viață, păpușii, ori s-o schimbe în vreo armă primejdioasă. Dar ne-am dat repede seama că se întâmpla altceva. Ei n-aveau nici o putere asupra pietrelor, ci pietrele păreau că-i țin pe ei în puterea lor. Apa. noastră înflăcărată, aurul, cum o numeau ei, avea puterea să-i transforme pe prieteni în dușmani, să dezlanțuie certuri și să semene necazuri printre oamenii albi. Se vedea bine asta pe fețele lor.

Gogol i-a poruncit lui Semede să-mi spună ceva, dar încă o dată. Semede nu l-a ascultat. Dimpotrivă, i-a răspuns tot în limba lui și s-a adresat fără pic de respect omului care-i era stăpîn și conducător. Vorbeau amîndoi foarte repede și din ce în ce mai tare. Nu lăsau din mînă păpușa pe care Arona o aștepta. Gogol o ținea, de un capăt și Semede de capătul celălalt.

Pînă la urmă Semede s-a întors spre mine și m-a întrebat de- unde avem jucăriile. I-am spus că erau doar pentru joacă niște Lucrușoare pe care le făcusem fetei ; piatra nu avea nici o valoare. Semede părea că n-a înțeles ce i-am spus. El și prietenul lui se purtau ca niște nebuni ori ca niște copii. Le-am arătat limpede disprețul nostru, dar ei se jucau mai departe cu păpușa fetei și insistau să afle cît mai multe amănunte despre ea. Doreau să vadă locul unde găsisem pietrele galbene.

Le-am explicat cu răbdare că nu era de demnitatea unor oameni
I •

maturi să se necăjească din cauza unor pietre și jucării. Piatra era. într-adevăr fără valoare, deși arăta frumos. Băgasem de seamă, că niciodată nu-și pierde culoarea oricît de mult o țineam sub apă. Cîteodată strălucea ca soarele, un foc scînteietor prin apele pîraielor și rîurilor. Din pricina asta, bineînțeles, am numit-o noi „apa înflăcărată".

Gogol a vorbit din nou și Semede ne-a explicat cuvintele lui t —: Du-ne la locul unde ați găsit „apa înflăcărată”.

Pietrele galbene nu puteau fi găsite decît la marele gheţar, i-arn spus eu, prin lutul şi prin bolovanii pe care gheaţa îi scui pă cînd gheţarul porneşte spre mare, ca să-şi potolească setea de sare. Iar „apa înflăcărată” se găsea numai vara, cînd gheaţa se topea sub gheţar şi dădea naştere rîului.

Dar nu găseam nici un mijloc ca să-i fac să înţeleagă. Voiau să. plece acolo îndată. Din nou am încercat să le explicăm că obsesia, lor cu jucăria era demnă de dispreţ. Pietrele erau bune pentru jocurile copiilor, dar nu pentru a fi de vreun folos oamenilor mari. Tatăl meu, le-am spus, a avut o dată ideea să ascută o astfel de piatră moale şi să facă un vîrf harponului său. Dar după ce *a* tras o dată într-o morsă şi-a dat seama de prostia pe care o făcuse, în clipa cînd a lovit pielea tare a morsei, vîrful lucitor s-a turtit. Animalul abia a simţit lovitura şi vîrful galben lucitor a dispărut în apă. Greşeala n-a mai fost repetată şi niciodată n-am mai încercat să folosim pietrele astea strălucitoare în vreun scop practic.

Femeile noastre însă nu se ruşinează să poarte brelocuri fără valoare şi de aceea folosesc cîteodată pietrele galbene în acest scop, ca podoabe. Copiii nu ştiu ce e de preţ şi ce nu. Lor le- place să se joace cu păpuşile ori cu urşi şi cîini pe care tatăl lor îi ciopleşte pentru ei. Cînd vor ajunge însă destul de mari şi se va forma un simţ în ei, vor arunca pietrele. Nu e nici un rău în asta, numai dacă vreunul vrea să rămîină copil pentru totdeauna, şi să se joace cu jucăriile pînă la sfîrşitul zilelor lui, am adăugat eu,, încercînd să-i insult şi să-i fac astfel să-şi vină în fire.

Dar vorbeam în deşert. Gogol şi Semedede voiau să capete toate* jucăriile cioplite în piatra galbenă. Le doreau pe toate, pînă 1& ultima ; au insistat şi n-am putut să dosesc nici una. Păreau totuşi să înţeleagă că pofta lor de jucării e lucru ruşinos, fiindcă ne-au cerut să nu spunem celorlalţi oameni albi de pe bordul corăbiei despre „apa înflăcărată”. Ar fi fost mai bine, ziceau ei, dacă numai dînşii doi ştiau despre păpuşile pe care le numeau „aur”.

Gogol şi Semedede erau neliniştiţi. După ce au trecut cu vederea- carnea mea bună şi

ne-au întrerupt plăcerea mesei, au început acum să cerceteze pe fiecare oaspete ca să afle cine mai avea astfel

de păpuși. Ehre le-a spus cu un zîmbet disprețuitor că odinioară a avut o mulțime de păpuși cînd copiii lui fuseseră mici. Poate vor «mai fi rămas cîteva pierdute prin grămada de gunoi din spatele casei sale. N-am simțit altceva decît milă pentru oamenii albi, cînd Gogol mi-a spus că ar vrea să caute în gunoi orice obiect care strălucea.

Tornge, care n-a fost niciodată un bun vînător, a încercat să-i impresioneze pe vizitatori spunîndu-le că le aduce toate jucăriile copiilor săi, atunci, pe loc. Dar a sugerat că oamenii albi ar putea să-i dea ceva lemn în schimbul „apei înflăcărate". Deodată Semedede a început să vorbească fără să ceară voie de la superiorul său. Ne-a făgăduit că vom primi cu toții mult lemn și poate cîteva cuțite în plus dacă îi dădeam lui tot „aurul" nostru. Și nu trebuia să ne facem probleme în privința mărimii pietrelor, ne-a lămurit el, fiindcă el le primește pe toate. I-am spus că nici una nu era mai mare decît un deget de om, ba de multe ori cît un dinte, dar el ne-a spus că va primi cu bucurie orice piatră, de orice mărime, chiar dacă ar fi ridicol de mică — chiar dacă nu era cioplită ca jucărie ori sculptată în așa fel încît să semene cu vreun animal.

Între timp Arona a început să se agite : a cerut înapoi jucăria, dar la început Gogol n-a vrut să i-o înapoieze. Mă uimea faptul că oamenii albi nu îmbătrîneau niciodată destul ca să nu mai

1 f
aibă nevoie de jucării, dar am hotărît ca Arona să-și primească înapoi jucăria, care era mare cît mîna ei. Am făcut o mișcare ca s-o iau, dar omul alb o ținea în așa fel de parcă avea într-adevăr mare importanță pentru el. A trebuit să rîd în ciuda mîniei mele^ în timp ce i-o luam dintre degetele lipsite cu totul de putere.

După ce Arona a început să se joace, n-a trecut mult și Gogol i-a luat-o iar din mînă. Abia puteam să ne credem ochilor. Bătrînul Ehre mi-a șoptit că între timp Semedede a găsit două jucării | ≠ . . .

mici în formă de cîini și că le-a băgat în buzunar. Arona nu putea pricepe de ce vizitatorii îi luau din nou jucăria și a izbucnit în

plîns. I-am spus atunci cu asprime lui Semedede că încă nu văzusem

oameni mari jucându-se cu jucării și că lucrurile fiicei mele nu-i puteau fi luate fără voia ei. Ea, într-adevăr era un copil, dar eu nu am alt copil și am cerut să i se dea înapoi cîinii și păpușa.

Cînd Semedede a scos în silă cîinii din buzunar, mi s-a părut că. Gogol se rușinează de fapta prietenului său. I-a vorbit în gura mare ; Semedede i-a răspuns la fel și s-au purtat un timp ca și cum ar fi vrut să tulbure pacea locuinței mele și să se încaiere cu pumnii. Așa ne-am dat seama de puterea ce-o aveau pietrele galbene, de a isca ceartă între oamenii albi.

Pîna la sfîrșit s-au potolit și ne-au spus că toți copiii care- voiau să le dea jucăriile vor primi în schimb zahăr și ceai. Oamenilor li s-a spus să caute jucării sparte și chiar bucățele de piatră, galbenă care fuseseră aruncate. Dar ni s-a spus să nu aducem cumva „apa înflăcărată” la corabie, orice ar fi să fie. Gogol și Semedede vor veni după ele și vor aduce daruri pentru noi. Am zîmbit cu toții, fiindcă era limpede că cei doi inși nu voiau ca. pofta lor de jucării să fie remarcată de prietenii lor și că se temeau să nu fie luați în rîs.

În scurt timp casa mi s-a umplut de rîsete și voie bună, fiindcă oamenii și-au chemat copiii și le-au spus să aducă jucăriile. Mayark și cîțiva oameni mai în vîrstă au urmat exemplul meu și au îngăduit copiilor să-și păstreze jucăriile la care țineau, dar cei mai mulți le-au spus să le aducă pe toate.

Gogol și Semedede erau numai zîmbet în vreme ce jucăriile* cîini și urși se îngrămădeau pe podea la picioarele lor. Au făgăduit copiilor multe lucruri și Gogol a plecat la corabie să aducă ceai*, zahăr și o cutie de lemn pentru jucării. Ne-a explicat că Semedede trebuie să rămîna să păzească pietrele galbene ca să fie sigur că nici un copil n-o să se răzgîndească și n-o să fugă cu jucăria lui. Unii s-au supărat la auzul acestei insulte — căci care dintre noi s-ar fi putut gîndi să-și ia darul înapoi.

După cum am văzut mai apoi, Gogol ar fi trebuit să lase pe cineva să-l păzească pe Semedede, o dată ce era atît de îngrijorat de soarta jucăriilor. Cînd s-a întors de la corabie cu darurile și cu cutia de lemn, cei doi inși au început să se certe mai abitir

ca înainte. Semede plănuise să-l înșele pe celălalt ascunzînd cîteva jucării în ghetetele lui înalte, dar Gogol era meșter la numărătoare. Numărase jucăriile înainte de plecare, știa cîte erau și i-a poruncit lui Semede să le înapoieze pe cele luate din grămadă. N-am văzut niciodată oameni albi atît de mînioși, nici nu i-am auzit vreodată strigînd atît de zgomotos unul la altul. Gogol nu s-a lăsat pînă cînd Semede n-a înapoiat, plin de rușine, pietrele nefolositoare. Apoi au devenit din nou prieteni.

Gogol tot nu era mulțumit. Dragostea lui de jucării părea ide nedomolit. A cerut oamenilor să se întoarcă la casele lor, să sape în grămezile de gunoi și să caute jucării vechi și bucăți de piatră galbenă. Prietenii mei au răspuns, bineînțeles,. că nu erau cîini și

n-ar să se apuce să sape în gunoaie. Cînd ai aruncat -o dată ceva ca nefolositor nu poți să-l iei înapoi fără să-ți știrbești .demnitatea și cinstea. Atunci Gogol ne-a propus să le lăsăm pe femei să scormone prin murdării, dar și de data asta l-am refuzat. Nimeni nu voia să-și schimbe femeia în cîine.

li

Oamenii albi însă nu s-au rușinat să se tîrîie prin murdării. Ne-au asigurat că se vor întoarce a doua zi și ne-au cerut de mai multe ori să nu ne atingem de gunoi. Au așteptat pînă ce toți oamenii de pe corabie au adormit și abia atunci s-au suit și ei la bord cu jucăriile, emoționați ca niște copii.

A doua zi dimineața cei doi s-au înapoiat și fără să roșească s-au apucat de treabă. Au adus unelte și au început să sape în gunoaiele din spatele caselor noastre. Din timp în timp îi auzeam ^strigînd de bucurie ori de cîte ori găseau vreo jucărie veche, spartă. Nu le-a fost nici măcar rușine de copiii care-i priveau în timp ce-și umpleau cutia cu pietre nefolositoare ; totuși cînd vreun om de pe corabie venea spre casele noastre, Gogol și Semede astupau repede gunoiul cu zăpadă, pretinzînd că aveau altă treabă importantă, căci le rămăsese măcar atîta bun simț, încît să nu se expună disprețului prietenilor lor. Dar cînd rămîneau iarăși singuri, începeau din nou să sape

și au tot săpat pînă cînd, într-o dimineață,

ninsoarea a acoperit totul cu un strat gros de zăpadă ; au făcut atunci o pauză de câteva zile.

/

Eram fericiți că ninsoarea pusese capăt unei trebi atît de rușinoase. Ne oboseau certurile lor și nu voiam să ne lăsăm copiii să vadă oameni în toată firea purtîndu-se ca niște animale sălbaticе, Cîteva femei au fost atît de scîrbite, încît s-au plîns unora dintre oamenii albi. Erau cele care îi vizitau pe cei trei vînători strașnici care locuiau în teuga corăbiei. Cum acești inși s-au arătat mai cuminți și nu atît de slăbănogi ca ceilalți, femeile i-au îndemnat să se ducă la Gogol și Semedede și să-i învețe să se poarte frumos. Dar,, ne-au spus ele, nu găseau cuvinte potrivite pentru a descrie pietrele galbene pe care le căutau Gogol și Semedede, însă una din ele avea sub haină un colier făcut din „apa înflăcărată”.

De obicei femeile noastre nu poartă astfel de pietre, fiindcă știu bine că un colier din dinți de morskă e cu mult mai prețios. Să prinzi o morskă e o treabă grea și primejdioasă, în timp ce chiar femeile și copiii pot să găsească pietre în apă. Bărbatul femeii care*’ purta colierul nu era vînător prea dibaci, așa că n-a putut să-i dea destui dinți de morskă. Ea a trebuit să se mulțumească așadar cu pietricelele galbene înșirate pe o vînă. A scos colierul ca să explice oamenilor albi despre ce era vorba.

Cînd vînătorii au văzut brelocurile, s-au purtat și ei ca niște copii. Au uitat de ce veniseră femeile, au înhățat pietrele galbene și au început să se certe pentru ele. Au cerut femeilor să le mai aducă și în loc să-și petreacă noaptea cu ele, ca niște bărbați ce erau, le-au spus că vor să meargă cu ele la casele lor și să caute pietre.

Li s-a spus că Gogol și Semedede luaseră toate pietrele netrebuitoare- care se găseau și că acum săpau de câteva zile în gunoi după jucării sparte și aruncate. încă o dată s-a putut vedea că pietrele galbene dădeau naștere certurilor și furiei. Vînătorii se uitau cu ochi sălbatici, aprinși și lacomi; au alergat pe punte și au povestit celorlalți despre brelocuri și jucării. Apoi s-au uitat din nou unii la- alții, murmurînd răgușiți

același cuvînt: aur... aur...
6i:

Părea că-i apucă pe toți nebunia la vederea „apei înflăcărate”. Erau furioși la culme, se înroșiseră la față și făceau gălăgie în timp ce Sorbeau și arătau spre casele noastre, unde Gogol și Semede reîncepuseră munca lor cîinească în gunoi. Deodată au părăsit cu toții corabia și au pornit în fugă spre așezarea noastră ; parcă îi goneau spiritele rele. Chiar „Bucătar”, omul cel gras care era stă- pînul tuturor bucatelor și care pînă atunci nu pusese piciorul pe gheață, alerga ca și ceilalți. Ne-am gîndit că pietrele galbene aveau să facă din ei niște ucigași, că oamenii albi se vor bate între ei, dar furia lor s-a risipit de la sine în vorbe zgomotoase.

Cînd strigătele lor s-au mai potolit și cînd vorbele lui Gogol i-au făcut să-și mai vină în fire, Semede ne-a arătat dorința lor. Voiau să vadă rîul care se forma din marele ghețar — și chiar atunci, pe loc. își dădeau seama că era înghețat, după cum recunoștea și Semede, dar voiau să facă pregătiri ca să-și poată petrece vara la ghețar, căutînd pietre galbene.

Am discutat între noi cererea lor și la urmă am fost eu însărci- nat să-i explic lui Semede că oamenii albi vor pierde respectul nostru dacă, în loc să vîneze, vor căuta jucării, prăpădindu-și astfel prețioasele lor alimente. Dacă erau într-adevăr atît de doritori să aibă pietre galbene, aveam să trimitem noi femeile și copiii să caute. Și i-am asigurat că vor culege pentru ei cele mai mari bucăți, cele mai potrivite pentru jucării. Ne-au răspuns că ideea mea nu-i mulțumea. Doreau să vadă rîul pe dată și voiau să meargă cu toții la el.

Iată dar că pietrele galbene aveau putere să-i facă pe oamenii albi nu numai furioși, dar să-i și înspăimînte. Nici unul nu mai voia > să rămînă singur. Țineau morțiș să rămînă toți la un loc și să trăiască împreună. Le-am spus că era destul dacă unul, doi, sau •cel mult trei din ei mergeau pînă la ghețar și-și satisfăceau curiozitatea, dar Semede a respins ideea. Voiau să meargă sau cu toții — sau nici unul. „Apa înflăcărată” semănase printre ei teamă și

■ 11
neîncredere.

Pînă la urmă dorința lor a devenit atît de puternică, încît nu am putut cere limbii să spună nu. Am înhămat cîinii la sâni și ne-am îndreptat spre ghețar. Le-am arătat unde se va forma rîufc la primăvară, adică peste o lună și ceva, și locul unde puteau găsi. pietre galbene în lut și pietriș. Cel mai bun mijloc de a le găsi,, le-am spus, era să sape puțin în rîu și să arunce o mînă de pietriș în apa limpede. în timp ce se scufundă, pietrele galbene strălucesc prin pietriș. Dacă nevoia lor era mai mare, puteau să sape mai mult, le-am explicat eu, căci cu cît săpau mai adînc cu atît găseau^ mai multe pietre galbene. „Apa înflăcărată^{cc} se ascunde totdeauna, în adîncime, încercînd să rămînă nevăzută, rușinată de netrebnicia ei.

Din păcate n-a folosit la nimic dacă le-am explicat că iarna nu era vremea potrivită pentru căutarea pietrelor pentru jucării. Pămîntul era înghețat și ascuns sub gheață și zăpadă, dar Gogol nu voia să aștepte pînă cînd luna avea să vie din nou și să plece. După o ceartă strașnică și-a recăpătat autoritatea și oamenii albi au ascultat din nou de Gogol și i-au îngăduit să gîndească iar pentru ei. Gogol a hotărît să înceapă îndată săpătura în zăpada moale- și apoi să aprindă ruguri deasupra gheții. Cînd gheața se va topi și pămîntul se va muia de căldură, vor putea găsi „aurul“. După lungi discuții au căzut la înțelegere să se întoarcă la corabie — cu toții, căci nu mai îndrăzneau să rămînă singuri — și să aducă de acolo cele de trebuință : cazmale pentru săpat, hrană, saci de dormit și lemn.

în ziua următoare a trebuit să săpăm cu toții ca să mulțumim pofta lor de „apă înflăcărată". îngrămădiseră lîngă corabie, pe gheață, cutii de lemn, alimente și scule. Ne-au spus să aducem sâniile și să cărăm grămezile la ghețar. Cînd am ajuns acolo, după ce- oamenii albi au dat la o parte zăpada, s-a petrecut un lucru nemaipomenit :

prețioasele cutii de lemn au fost puse pe foc ! Chiar „Doctor”, care cunoștea rănilor și bolile, chiar cei ce se ocupau de flori și de plante, chiar și grasul „Bucătar”, cu toții clădeau ruguri și așteptau cu ochii lacomi să se topească gheața. Nu mai erau prietenii noștri, nu voiau nici măcar să asculte când le spuneam ce mare însemnătate are lemnul pentru noi. Îl puteam folosi ca schimb, căci lemnul era la noi de cea mai mare trebuință, era averea noastră cea mai de preț. Vorbeam unor surzi. Întrețineau focul cu lemne, fără rușine și fără să-și ceară iertare. La sfârșitul zilei pământul se înmuiase pînă la o adîncime de un deget. Au găsit pietre galbene, așa cum le-am spus noi — și au început să joace ca nebunii, urlînd și țipînd, de parcă prinseseră un narval ori găsiseră mijlocul de a transforma pietrele în carne fiartă.

Așa au mers lucrurile zile de-a rîndul — pînă cînd li s-a terminat lemnul. Se pîndeau unii pe alții cu neîncredere, încercau să se asigure că nici unul nu are mai multe jucării decît celălalt. Pietrele pe care le doriseră cu atîta răutate nu-i făceau fericiți. Cu cît aveau mai multe jucării, cu atît mai mare le era neîncrederea și cu atît mai vîrtos se certau între ei. Mai cu seamă că după prima mare bucurie au rămas dezamăgiți, fiindcă nu mai găseau pietre mari. Nu înțelegeau că trebuiau să sape mult mai adînc dacă voiau să găsească pietre mari de felul celor pe care le-am folosit Mayark și cu mine la cioplirea jucăriilor pentru copiii noștri.

Pînă la urmă rugurile au murit. Arseseră tot lemnul și Semedede a venit la mine să ceară ceva care ne-a făcut să ne înfuriem cu toții și să ajungem la întîmplarea care niciodată nu va fi uitată de tribul meu. Oamenii albi ne-au cerut să le dăm toată grăsimea de balenă strînsă la ultima vînătoare. Plănuiau să aprindă alte focuri și să sape mai departe în pămînt. Nu înțelegeau că nouă ne trebuia uleiul și grăsimea, fiindcă le

foloseam drept combustibil la luminat și pentru mâncare.

I-am răspuns cât am putut de liniștit că cererea lui trebuia chibzuită cu multă grijă.

Folosirea grăsimii mîndrelor morse în scopuri

atît de copilărești putea avea urmări serioase pentru noi, i-am

« .

.spus eu. Narvalii se puteau simți jigniți dacă foloseam untura lor bună ca să încălzim gunoiul și pietrișul de sub gheață ! Uleiul de narval dă lumina cea mai frumoasă și face să fiarbă apa mai repede decît oricare alt ulei, fiindcă am fost întotdeauna în cele mai bune raporturi cu narvalii, i-am explicat eu. I-am tratat cu respect și am cinstit duhurile lor după o vînătoare fructuoasă. Dacă-i vom jigni folosind prostește uleiul lor, nu vom mai vedea

niciodată narval. Am socotit că nu era de demnitatea mea să-l lămuresc că foloseam grăsimea și uleiul și pentru alte scopuri.

După ce am terminat cele ce am avut de spus, pe fața lui Semede s-a zugrăvit o furie oarbă. Gogol i-a vorbit aspru și Semede ne-a arătat că puteam să ieșim în larg și să vînam alte morse și alți narvali ca să ne acoperim nevoile și iar a insistat să le dăm ce voiau. Semede nu înțelegea că morsa se vînează la timpul ei și narvalul la al lui.¹

Socoteam cererea lor jignitoare și nedemnă de oameni în toată firea. De aceea, le-am întors spatele și lor și ghețarului, pregătindu-ne să ne întoarcem la colibe. Gogol și Semede au alergat după noi, urmați la mică distanță de ceilalți oameni albi, căci de cînd găsiseră pietre galbene se țineau toți la un loc. Ca să scăpăm de ei le-am dat puținul ulei pe care-l aveam la noi. Cum era destul ca să aprindă cîteva focuri, s-au mulțumit cu atîta și s-au întors cu toții la ghețar.

În drum spre casă am hotărît să părăsim locul acela bun, Pilik, și să plecăm spre nord. Era mai înțelept, ne-am spus noi, să nu jignim mai departe spiritele viețuitoarelor marine asistînd la nebunia și certurile oamenilor albi. Să-i lăsăm să caute pietre galbene. Și apoi, a adăugat vicleanul Torngel, avem cuțite, și securi, și vîrfuri de harpoane atîtea cîte ne trebuie. Oamenii albi nu mai aveau ce să ne dea, iar noi nu mai aveam ce să dorim de la ei, așa că nimic nu ne îndemna să rămînem.

Dacă am fi dat urmare de îndată acestui plan nu s-ar fi întîmplat nenorocirea și Arona, fiica mea, ar mai fi fost și azi cu mine.

Seara oamenii albi s-au întors de la ghețar și au venit să ne vorbească, cerîndu-ne din nou să le dăm uleiul. „Bucătar”, omul cel gras care n-avea pic de bunătate în el, ne-a arătat chiar pușca și a țipat atît de tare de parc-ar fi vrut să ne asurzească, dar Gogol nemulțumit de purtarea lui i-a poruncit să tacă. După ce

Gogol le-a vorbit tuturor îndelung, oamenii albi s-au liniștit și de unde pînă atunci

vedeam doar fețe furioase, deodată am văzut numai zîmbete prietenoase. Am simțit o mare ușurare căci — ne-am gândit noi — Gogol și-a dat în sfîrșit seama de nebunia lui.

Semedede ne-a explicat că erau cu toții mulțumiți de pietrele galbene ce le-am dat. Voiau să ne arate recunoștința lor, ne-a spus el, și ne invitau la corabie ca să primim daruri din partea lui Gogol. Acolo va fi un ospăț și vom căpăta toți ceai fierbinte și mîncare gustoasă.

Aceste noutăți au fost pe placul tuturor. Ne-am gândit că pînă la urmă s-au plictisit de jucării și că n-or să se mai poarte copilărește. Arona s-a simțit fericită cînd i s-a spus să nu se mai teamă că i se vor lua păpușile și celelalte jucării. Fiindcă erau mai mari decît oricare alte jucării, mulți oameni albi au încercat să i le smulgă, dar ea știa că trebuie să vegheze asupra micii ei comori. Și, asemenea lui Mayark și a altor cîtorva prieteni, îl pre-venisem pe Semede că nu vom îngădui să se ia ceva de la copiii noștri fără îngăduința lor.

Rîdeam cu toții veseli în timp ce ne îndreptam spre corabie, chiar și bătrînele care îi spusese povestea lui Semede înainte de a-l fi apucat nebunia cu păpușile. Albii lipsiseră atît de mult de pe corabie, încît ușile de pe punte erau troienite de zăpadă. A trebuit să dăm zăpada la o parte cu lopețile înainte de a intra înăuntru, dar apoi ne-am așezat cu toții pe unde am putut și focul a început să ardă în sobă. Pînă și „Bucătar”^{fC} zîmbea în timp ce ne turna ceai, iar „Doctor” ne-a arătat una din minunile lui : avea zahăr nu numai în bucăți, dar chiar și într-o sticlă ! Zahăr lichid, ne-a spus el în timp ce ni-l turna în pahare și ne arăta sticlele.

Bineînțeles, noi nu știam să citim, dar el ne-a spus că numele ciudatului zahăr era „rom”. Acest zahăr lichid făcea ca ceaiul să aibă un gust mai bun decît al oricărui alt ceai pe care îl băusem vreodată — și ne încălzea în același timp mai mult. Chiar și

cîteva sorbituri ajungeau să ne încălzească pe dinăuntru. în seara aceea „Bucătar” n-a fost de loc zgîrcit cu ceaiul. Ne-a dat cît am vrut, mai mult chiar decît oamenilor albi, care nu păreau atît de însetați ca noi de ceai și de zahăr lichid.

întîmplările ciudate din timpul zilei ne obosiseră mult și abia acum ne dădeam seama. înainte chiar de a ne potoli setea ne-am

simțit fericiți și somnoroși. Cele două bătrîne au început să cînte, dar au adormit repede cu paharele în mîini. Rîdeam cu toții de ele și de oamenii albi și de orice alt lucru. Niciodată nu ni se mai întîmplase așa ceva, dar ne simțeam prea fericiți ca să ne mai

dăm seama. Am închis ochii și am adormit.

Ne-au sculat copiii. Trecuse doar o mică parte din noapte și simțeam în noi cît de greu era tot somnul nedormit. Capetele ni se păreau prea grele ca să le ținem sus ; ne părea rău că trebuia să ne sculăm, dar copiii erau neliniștiți și cîțiva chiar plîngeau. încăperea era rece, focul murise în sobă — și oamenii albi dispăruseră.

În timp ce ne îndreptam, împleticindu-ne, spre case, ne-am dat seama cu încetul de cele întîmplate. Oamenii albi nu se vindecaseră de nebunia lor cu păpușile. Cînd ospățul a luat sfîrșit, ne7au părăsit și s-au întors la ghețar. În depărtare zăream focuri. Ne întrebam ce mai găsiseră să ardă.

Dar îndată ce am ajuns acasă, am aflat cum își aprinseseră ei focurile. Prima a început să țipe Arona. Casa mea era întoarsă cu fundul . În sus. Oamenii albi aruncaseră încioace și încolo lucrurile ce-mi aparțineau și luaseră toate jucăriile fetei. Toate casele fuseseră cotrobăite și toate pietrele galbene ale copiilor fuseseră furate. Și abia apoi am aflat lucrul cel mai rău : rămăsesem fără ulei, fără grăsimi, fără untură/! Așa au făcut focurile oamenii albi. •

Ne-am adunat pe loc cu toții ca să vedem ce era de făcut. Am uitat că ne simțeam greoi. Nu-mi venea ușor să-mi păstrez calmul. Am vorbit prietenilor mei și le-am spus ce simțeam, că nu mai era cu putință să trăim lîngă oameni care se lăsau pradă dorințelor, care se înjoseau să ne fure hrana, și lumina, și căldura — să fure pînă și de la copii.

Unii oameni au arătat că cel mai cinstit lucru ar fi să-i omo- rîm pe toți albi, dar cei

mai batrîni dintre noi, care .cunoşteau experienţa înaintaşilor noştri, ne-au spus să fim
atenţi şi să chib-
V,
5*

zuim bine. Dacă ucideam, se ivea primejdia ca blestemul pietrelor galbene să se întoarcă de la albi spre noi și să dea naștere certurilor în sînul nostru. Am urmat sfatul lor și am căzut cu toții la înțelegere să ¹ plecăm din Pilik, locul blestemat de prezența oamenilor. albi.

Din fericire n-aveam multe avuții care să ne lege de un ținut anumit. 'N-aveam decît lucruri pe care le împachetam ușor, așa că eram totdeauna liberi. înainte de a pleca spre nord ne-am hotărît totuși să le mai vorbim o dată oamenilor albi și să luăm înapoi o parte din ulei și grăsime. Primăvara venea abia după o lună ; acum era deci prea de vreme ca să înlocuim proviziile și am fi suferit fără ele.

Ne-am • dus cu toții la ghețar. Cum ne-au văzut, oamenii albi au venit în întâmpinarea noastră. Ne-am dat seama că le era rușine de ceea ce făcuseră, căci erau întunecați la (față și mînioși ; unii țineau puștile în • mîini și ședeau lîngă micile lor grămăjoare de „ape înflăcărate". împărțiseră pietrele galbene între ei și fiecare părea că-și păzește avutul. Poate că le era teamă să nu ne fi cuprins și pe noi blestemul pietrelor galbene și să nu încercăm să le luăm 'înapoi.

Le-am spus liniștit, ascunzîndu-mi mînia, că nu ne trebuia „apa înflăcărată", jdar ne uimea faptul că oamenii albi le furaseră de la copii, care-și iubeau jucăriile deși erau fără valoare. Le-am mai spus că cei mici au plîns și s-au mirat de purtarea ciudată a oamenilor albi, dar că noi i-am liniștit fiindcă puteam găsi ori- cînd pietre strălucitoare pentru ei.

Cînd au auzit așa, oamenii albi s-au liniștit puțin, iar eu le-am vorbit de grăsime și de ulei. Nu puteam să mai prindem narvali sau morse pînă la primăvară, le-am arătat eu. Aveam nevoie de provizii și am venit să le luam înapoi.

Gogol și Semedede au discutat mult timp împreună și se părea că Gogol vorbea cu dreptate. Nu-i înțelegeam cuvintele, dar mi-am dat seama că dorința lui era ca noi să ne recăpătăm uleiul. Ceilalți oameni clătinau capetele și strigau furioși, arătând focurile. La urmă Semedede s-a întors spre mine și mi-a explicat că nu puteau face cum voiam eu fiindcă n-aveau destule pietre.

Am privit încă o dată disprețuitori la grămăjoarele cu „apa înflăcărată” ; dacă n-am fi fost atât de furioși am fi râs de blestemul care căzuse pe capul lor. Am rămas calm și i-am spus că dacă vorbele lui îi fac pe ceilalți oameni albi să-și vină în fire, vom înjelege să le dăm lor jumătate din provizii. Cealaltă jumătate ne-ar ajunge până la primăvară dacă vom mânca mai puțin.

Iarăși a început o discuție îndelungată între Gogol și Semedede ; nu după mult au intrat în vorbă și ceilalți: Toți vorbeau în același timp fără pic de demnitate. Nu știu ce-or fi hotărât, dar deodată s-a întâmplat ceva atât de îngrozitor încât discuția a luat brusc sfârșit.

Arona se plictisise de atîta vorbă. Ca un copil ce era s-a furișat împreună cu alte fete și a sărit deodată spre una din grămăjoarele cu pietre galbene. Văzuse acolo păpușica ei iubită și voia să și-o ia înapoi. Ceilalți copii care își zăriseră poate și ei jucăriile, au urmat-o.

Cu toate că Arona era numai un copil, ea avea dreptate în ceea ce făcea ; dar fapta ei a avut urmări înfiorătoare. Oamenii albi au alergat la pietrele lor galbene și unul din ei a sărit peste Arona. I-a smuls păpușa din mînă și a îmbrîncit-o pe fată, arun- cînd-o departe pe gheață. Arona a rămas nemișcată și niciodată nu s-a mai ridicat. în cădere și-a rupt gîtul.

La început am fost cu toții atât de îngroziți că am rămas împietriți. Oamenii albi păreau că nu înțeleg ce s-a întâmplat, ori nu le păsa. Se grămădeau peste pietrele lor

galbene și încercau să le ascundă prin buzunare. Nu-mi puteam crede ochilor și brațele-mi erau prea grele ca să le mișc. Fratele meu Agpalerk însă a uitat teama de oamenii albi. A fost totdeauna mai iute la mînie decît mine și, înșfăcînd harponul l-a trimis în zbor prin aer. Vîrful ascuțit a pătruns în pieptul omului alb care îmi ucisese fiica. Străpuns, omul a căzut mort pe zăpadă.

Abia acum, în sfîrșit, oamenii albi au uitat de jucăriile lor. Au alergat la puști, căci ziua aceea era sortită mai multor omo-

ruri. Au fost împuşcaţi prietenul meu Mayark împreună cu alţi doi oameni, iar trei femei au fost rănite. Noi n-aveam puşti, dar totuşi doi oameni albi şi-au pierdut vieţile înainte ca ceilalţi să fugă. Deşi aveau puşti, le era frică de noi fiindcă îi depăşeam ca număr. Şi-au adunat pietrele galbene şi s-au risipit pe gheaţă în direcţia focurilor. Nu i-am mai văzut niciodată de atunci.

Noaptea ne-am îngropat morţii, pe Arona, singura mea fiică, şi pe Mayark, prietenul meu cel mai bun. Cu inimile grele am plecat din Pilik şi ne-am îndreptat spre nord, la Pituarkwik, unde trăiau oameni prietenoşi din neamul nostru.

Apoi a venit şi primăvara şi, o dată cu ea, o vreme bună de vânătoare, care ne-a făcut să uităm aproape /de oamenii albi cei nebuni după jucării. Dar aveam printre noi doi tineri vânători care nu puteau să uite. Erau săraci şi n-aveau uneltele necesare care fac uşoară viaţa de vânător. Crescuseră fără tată şi fără mamă, n-aveau lemn pentru sănii, nici metal pentru vârful harpoanelor ; nu fuseseră în stare să se căsătorească, fiindcă nu puteau hrăni o femeie şi copii. Au hotărât să împrumute o sanie şi să se ducă la oamenii albi să vadă dacă şi-au venit în fire şi dacă era cu putinţă să negocieze cu ei în privinţa lucrurilor de care aveau nevoie.

Au fost plecaţi multe zile şi nopţi, dar când s-au întors ne-au spus o poveste care ne-a uimit şi ne-a pus pe gânduri.

S-au îndreptat direct spre Pilik şi, fiindcă aşteptau ca gheaţa să se rupă din zi în zi, s-au grăbit să ajungă mai repede acolo. N-au găsit urmă de oameni. Troiene mari de zăpadă crescuseră de jur împrejurul corăbiei. Vasul arăta de parcă adormise pe veşnicie, ori că nu se va mai trezi decât atunci când gheaţa din jur avea să plesnească şi când apa avea s-o ducă spre ţări mai calde. Vulpile îşi lăsaseră urmele pretutindeni, chiar şi pe punte ; era deci limpede că oamenii albi nu mai fuseseră pe acolo de multe zile.

Cei doi vânători au hotărât atunci să se ducă la ghețar și să se apropie de oamenii albi cu multă grijă. Nu știau dacă Gogol și Semede și ceilalți îi vor întâmpina cu prietenie ori cu focuri de armă. O dată ce rămăseseră lângă ghețar, se gîndeau vânătorii, însemna că încă nu-i părăsise ciudata dragoste pentru pietrele strălucitoare.

Tinerii s-au urcat atunci pe munte ca să vadă ce se întîmplă jos și să se apropie de ghețar prin partea aceea. A fost un drum lung și greu, fiindcă era vremea furtunilor de primăvară și vîntul sufla cu putere. Abia au putut să ajungă la bolovanii cei mari din vîrful cărora aveau vederea deschisă asupra ghețarului, fără să fie văzuți de jos. Ei au văzut că nebunia nu-i părăsise pe oamenii * albi. Își făcuseră tabăra lângă rîul care acum curgea în voie de sub ghețar și săpau încă în căutarea „apei înflăcărate”. Unii ședeau în jurul focului, căci ziua era pe sfîrșite și Vjenise timpul mesei și al somnului.

Cei doi oameni s-au gîndit să-și petreacă noaptea pe munte și să coboare la tabără a doua zi, pe lumină. Au găsit un loc adăpostit de vîntul cald și puternic care bătea dinspre mare și s-au cuibărit acolo pentru noapte. N-au dormit prea mult fiindcă în mijlocul nopții au fost treziți de un tunet care părea că zguduie întregul munte. Forțe puternice lucrau în acea noapte și oamenii s-au¹ înspăimîntat. Mugetul tunetului mai dăinuia încă și ei s-au gîndit să-și croiască drum spre ghețar, fiindcă zgomotul părea că vine de acolo. Cînd au privit din dosul bolovanilor, au văzut că limba ghețarului se mișca, îndreptîndu-se către mare. Gheața groasă a fiordului crăpa de parcă ar fi fost o pojghiță subțire înghețată, ca la sfîrșitul verii. Tunetul se auzea mereu și tinerii erau înspăimîntați, fiindcă spiritul ighețarului părea tare supărat.

Cînd lucrurile s-au liniștit ei au privit din nou în jos spre ghețar ca să vadă ce s-a întîmplat cu oamenii albi. Au văzut că nu mai era urmă de tabără. Ghețarul înaintase și nu lăsase în urma lui nici un supraviețuitor. Masa uriașă de gheață care s-a

rupt și a căzut în mare ca un aisberg a strivit tot ce se afla sub ea. Rîul și pietrele galbene, oamenii albi și avutul lor, totul a fost îngropat adînc în gheață. Așa au fost pedepsiți oamenii albi pentru lăcomia lor și pentru nebunia lor cu pietrele care străluceau prin apă.

Oamenii au coborât ca să vadă dacă mai rămăsese cineva în viață. S-au cățărat pe gheață, dar n-au văzut decât muchiile ei ascuțite. Era clar că pe locul acela gheața se primenise, că nu se mai afla colț rotunjit de vînt sau de căldura soarelui și că oamenii albi dispăruseră o dată cu gheața cea veche. În timp ce părăseau ghețarul și se îndreptau spre corabia din Pilik, au văzut că în fața acestuia totul se întuneca. Gheața care acoperise fiordul se spărgea, iar vîntul puternic împingea bucățile de gheață pe mare ; deasupra apei negre pluteau nori plumburii. Cînd s-au apropiat de Pilik și au vrut să se. urce din nou pe corabie au văzut că vîntul le-o luase înainte. Corabia era departe. Crezuseră că puteau să ia proviziile lăsate pe vasul pustiu, dar gheața ruptă și vîntul împingeau acum corabia pe mare.

N-a mai rămas așadar nici o urmă de Gogol, Semede și ceilalți oameni albi. Ei și-au pierdut dreptul la viață și au fost pedepsiți fiindcă, deși 'au venit în țara noastră, ei nu și-au însușit obiceiurile noastre ; fiindcă n-au trăit ca niște oameni și mai ales au fost pedepsiți pentru că le-au furat jucăriile copiilor și pentru că au ucis o fetiță lipsită de apărare.

Ei și-au luat pedeapsa și noi am fost răzbunați. Dar nu voi mai vorbi niciodată despre aceste întîmplări grozave, căci altfel tribul nostru nu le va putea uita niciodată.

'b 1 d £ &
că au fost cinci*

Eram gata să plecăm de la stînca Dalrymple. O tăcere grea coborîse peste noi. Samik, de obicei tăcut, se simțea obosit după lunga lui povestire și piciorul rupt îl durea tare. L-am dus în barcă și am pornit iar la drum.

Ceilalți eschimoși știau de mult povestea cu „apa înflăcărată", dar au ascultat-o acum tot atît de tăcuți și de atenți ca mine. îmi erau cu toții prieteni, cei mai

buni prieteni pe care i-am avut vreodată, și acum se întrebau dacă nu cumva mă jignise povestea despre relele pricinuite de lăcomia oamenilor albi. Dar aveau prea mult tact ca să mai comenteze cele auzite.

Mequsak și-a reluat liniștit locul la eche, apoi și-a îndreptat privirile spre Agpat și spre vechea noastră tabără de primăvară.

În tabără nu erau străini, dar abia acum am înțeles de ce eschimoșii așteptau întâlnirea cu simțăminte atât de deosebite de ale mele. Pricepeam de ce trăgea Samik nădejdea că oamenii aceia vor fi eschimoși, deși el și ceilalți păreau să-și dea seama instinctiv, ca Navarana, că erau oameni albi.

Le eram recunoscător pentru că tăceau și pentru prietenia ce mi-o arătau mie, singurul om alb în mijlocul lor. Eram fericit că Rasmussen, Peary, Cook și mulți din cei ce veniseră în partea aceea a Groenlandei nu-i năpăstuiseră niciodată pe Samik și pe prietenii lui.

Gheața pierise în mare măsură și pe lângă țărm era acum apă liberă!; Nu ne era greu să vîslim ; ocoleam cu ușurință sloiurile ce ne ieșeau în cale și înaintam binișor. Cele două caiace mergeau înainte, când, deodată, socrul meu, Uvdluriaq, a făcut semn

să ne oprim. Am crezut că i-a văzut, în sfîrșit, pe misterioșii străini după care umblam și am încercat să-i descopăr eu însumi cu ajutorul binoclului, dar Uvdluriaq ne-a lămurit că văzuse două turme de morse, una pe ghețarul învecinat și cealaltă mai spre Agpat. Vîntul bătea puternic, așa că animalele erau o pradă ușoară. Nu ne puteam îngădui să le trecem cu vederea. Cei doi eschimoși puteau să se apropie de ele cu caiacele lor și să prindă fiecare cîte una, dar ne-am hotărît să atacăm amîndouă turmele.

Caiacele s-au îndreptat spre Agpat, în timp ce noi am încercat să manevrăm astfel ca să ne apropiem de cealaltă turmă, care era înconjurată de mult prea multă gheață. Ne-am fi putut apropia de ea, sărind de pe un ghețar pe altul, dar am preferat să rămîn în barcă. Eschimoșii ar fi fost fericiți să se ducă după morse și să lase barca în voia sortii, dar eu am socotit că ea are mai mare preț pentru noi decît morsele. Pînă la urmă am prins* doar un animal din turma cea mai apropiată și încă unul din cealaltă, deși cei din caiace strigau de mama focului. Am luat cele două morse la remorcă și ne-am îndreptat încet spre țărm. Acolo am văzut că sîntem așteptați de doi oameni.

Întăritați de vînătoare nu observasem sosirea lor la mal. Mi-am dat seama pe loc că Navarana avusese dreptate : străinii nu erau eschimoși, ci oameni albi. Ardeam de nerăbdare să aflăm cum și de ce veniseră pe insulele Saunders, dar la eschimoși orice semn de grabă era o necuviință. Înaintam așadar încet spre străini și mă tot întrebam cine puteau fi, în ce stare se aflau și de cît ajutor aveau nevoie.

S-a dovedit că vizitatorii erau cinci la număr, nu doi. Își făcuseră tabăra la o distanță bună de țărm și cei doi își lăsaseră acolo tovarășii ca să suie pe munte și să caute păsări. Ne văzuseră pe gheață și ne așteptau cu neliniște. Cu vreo oră sau mai mult în urmă ajunseseră la desperare, fiindcă ne mișcăm prea încet și ne înjurau că vinam morse în loc să le venim lor în ajutor. Am aflat că erau balenieri și că se rătăciseră de corabia lor. Acostaseră pe insulele Saunders și barca lor nu-i putea duce mai departe.

De mulți ani balenierii scoțieni vîneau balena, așa cum cerea tradiția, prin apele arctice de la strîmtoarea Jones. Erau oameni vînjoși, voinici, dar viața lor nu era de invidiat. De obicei își părăseau portul din patrie, la sfîrșitul iernii sau la începutul primăverii. Trebuiau să ajungă în strîmtoarea Cumberland sau în golful Frobisher înainte ca gheața din fiordurile mai mari să înceapă să se miște spre sud. Pescuitul acesta în sud-vest, cum era numit, putea fi, în anii buni, foarte îmbelșugat. Cînd se spargea gheața în strîmtoarea Hudson și în fiordurile Țării lui Baffin și cînd sloiurile începeau să plutească, balenele se puneau și ele în mișcare. Balenierii le urmăreau spre nord de-a lungul coastei Groenlandei, dincolo de capul Holm și de golful Melville. Multe baleniere naufragiau ori sufereau pagube serioase în golful Melville cînd apa dispărea deodată și gheața exercita, timp de cîteva minute, o presiune teribilă asupra pereților navei. În anii aceia, înaintea apariției vaselor cu motor, corăbiile erau la cheremul vremii. Își găseau scăparea doar cînd vîntul împingea gheața în direcția în care se mișcau. Pentru ele cel mai mare dușman era calmul arctic, zilele, cîteodată și săptămînile, cînd nu sufla pic

de vînt. \-

Să treci azi prin golful Melville nu e așa de greu ca atunci. În vremea aceea balenierele soseau primăvara de timpuriu, fiindcă atunci încă mai era gheață tare de-a lungul coastelor. Balenele aveau, anumite obiceiuri. În fiecare an ele treceau pe lîngă capul York, în drumul lor spre nord. Treceau apoi la nord de golful Melville, dar nu intrau niciodată în golful Kane. Strîmtoarea Smitli era

prea plină de sloiuri și balenele făceau un arc mare lăsându-se tocmai în strîmtoarea Jones unde rămîneau toată vara, pînă cînd gheața le silea să coboare, o dată cu venirea toamnei, pe coasta Țării lui Baffin.

În vremea aceea scoțienii nu vîneau balena așa cum se obișnuiește astăzi, adică nu o urmăreau în vase mici cu aburi și nu trăgeau de la distanță în ținta aceea mare oferită de balenă. În marea deschisă un vas mic poate să se apropie foarte mult de prada lui, fiindcă zgomotul elicelor nu se duce departe prin apă,

cel puțin nu atît de departe, încît să tulbure animalul. Dar felul în care vîneau scoțienii balenele era greu și riscant din cauza ghe- ții care plutea pretutindeni în strîmtoarea Jones, în golful Mel- ville și în celelalte locuri unde se duceau ei.

Să umbli după balene pe o mare acoperită de sloiuri este mult mai greu decît într-o mare deschisă. La suprafață se vede numai o zecime din aisberg ; restul de nouă zecimi al masei uriașe de gheață e sub apă. Proporția e la fel și cînd e vorba de blocuri mai mici de gheață. Zgomotul elicelor ajunge pînă la gheața de sub apă și ecoul se transmite de la un aisberg la altul dînd de știre balenelor, pe o mare rază, că în apropiere se află un vas.' Ciocnirea aisbergurilor și ruperea sloiurilor fac cîteodată un zgomot de tunet, dar viețuitoarele mării par să deosebească un zgomot natural de sunetul unui obiect străin, ca, de pildă, învîrtirea unei elice.

Prin urmare, în extremul nord este cu neputință să vînezi balenele cu arme moderne. Omul trebuie să le urmărească într-o barcă mică, așa cum făceau vechii vînători de balene. Animalele au un simț ascuțit al auzului și de aceea trebuie să le urmărești cu grijă. Cîteodată, cînd se apropie de balenă, omul trebuie să scoată ramele din furcheți pentru ca zgomotul făcut de lemnul ce se freacă de metal să nu sperie animalul.

Dacă ești grijuliu, vînătoarea de balene nu e prea grea. Bale- • nele sînt, așa cum le cunoaștem, rămășițe preistorice. De obicei balena nu e în stare să iasă dintr-o situație primejdioasă și dacă vînătorul izbutește să se apropie de ea, restul e treabă ușoară. Dar vara arctică este plină de o mulțime de primejdii și cei cinci străini pe care i-am întîlnit au scăpat cu viață ca prin minune. Tovarășii lor care se aflaseră în aceeași barcă au murit.

Să vînezi o balenă dintr-o barcă deschisă, în strîmtoarea Jones, nu e lucru simplu și nici plăcut, nici nu este o aventură romantică sau emoționantă, așa cum cred unii oameni. În timpul acela circulau două maxime care ilustrau

riscul, cazna și câștigul neînsemnat al marinarului scoțian. „Nu-i balenă, nu-s nici bani“, se spunea de obicei. Oamenii nu erau angajați cu salarii fixe. Ei primeau partea lor din câștig — și aceea foarte mică — în raport cu vînatul. Dacă nu aveau experiență sau dacă nu le surîdea norocul, nu primeau nimic.

Cînd se ivea o balenă ori cînd se semnala prezența unei turme, bărcuța era lansată de pe balenieră, adică de pe nava-mamă și oamenii puneau mîinile pe vîsle la strigătul : „Trage pînă te ia dracu“. Trebuiau să tragă la rame și să tragă tare, ore în șir, cîteodată zile. Trebuiau să vîslească pînă se năuceau, pînă cînd zbîrnîia fiecare nerv din trupul lor. Și nici nu vedeau încotro înaintau fiindcă ședeau toți cu fața la omul de la eche. Cel care comanda barca era, de obicei, secundul sau șeful de echipaj. Echea era semnul autorității sale, dar de multe ori ea era mai mult decît un simbol.

Echea se cioplea de obicei dintr-un butuc țeapăn de stejar și, la nevoie, putea fi folosită ca o armă grozavă. Bătrînii balenieri știau multe povești cu oameni cărora li s-a zdrobit capul cînd n-au ascultat un ordin ori cînd s-au oprit din vîslit. De regulă ajungea o simplă amenințare. Cînd îl vedeau pe șeful lor mișcînd scula ucigătoare și înjurîndu-i în vechea și neschimbata formulă : Trage pînă te ia dracu“, oamenii îi dădeau ascultare pe loc.

Cu o vară înainte, în 1910, baleniera scoțiană „Horticula“ a

./

aruncat ancora lîngă capul Sparbo, în golful Jones. Bătrînul căpitan Adams a izbutit să prindă o întreagă ceată de șapte sute de narvali într-un mic braț de mare și prada lui a fost fabuloasă. „Horticula“ a rămas acolo și a prins cîte balene a vrut. În anul acesta însă, căpitanul Adams a sosit la fața locului prea tîrziu. Alți balenieri care auziseră de norocul său au ajuns acolo înaintea lui și la sosirea „Horticulei“^{fC} toate locurile bune din strîmtoarea Joiies erau ocupate. Adams nu s-a supărat. Loc este

berechet, s-a gîndit el, și „Hortacula” a plecat mai departe spre nord. Zile după zile au trecut pînă cînd omul din gabie a dat
semnal : Văzuse două balene aruncîndu-și jetul și pe loc s-au
|| lansat bărcile.

Barca numărul unu se afla sub comanda primului secund, Bill Rasa. Acesta era cunoscut ca un om aspru, care cerea foarte mult de la oameni, dar care nu se cruța nici pe el. Deosebit de vînjos, era în același timp și un om drept. Ani de-a rîndul n-a avut pic de noroc, a fost simplu membru de echipaj și n-a putut strînge un ban, pînă cînd, după un sezon bun, și-a îngăduit să rămînă un an acasă și să-și obțină titlul de prim secund. De cîtiva ani Bill Rasa naviga sub comanda faimosului căpitan Milne, un om țeapăn și bondoc care ucisese în Arctica mai multe balene decît oricare altul. Milne trecea drept un drac împielițat, dar oamenii se băteau pentru un post pe bordul corăbiei lui, fiindcă o slujbă la el însemna totdeauna bani. Făcea economie la rezervele de alimente, la oamenii echipajului, economisea ca un adevărat scoțian la toate cele, și totdeauna rămînea un câștig pentru el și pentru marinarii lui. El îl învățase meserie pe Bill Rasa, unul din oamenii cu care m-am întîlnit pe insulele-Saunders.

Celălalt era un norvegian cu numele de Semundsen, un bărbat uriaș, blond, cu o barbă enormă. Avea haine curate, deși zdrențuite, și se mișca ușor, cu o suplețe care trăda o putere grozavă și un control absolut asupra fiecărui mușchi din trupul său. Încă tîriăr, era strașnic de sigur pe el și vorbea domol, emfatic, ca și cum fiecare cuvînt ar fi fost rezultatul unei lungi și atente chib-

-un fel, era destul să-l vezi ca să simți că aveai de-a face cu un om în care te puteai încrede cu totul.

' Văzîndu-mă, cei doi oameni s-au simțit ușurați, fiindcă se temeau să nu fim cu toții eschimoși, a căror limbă nu o înțelegeau. Mi-au pus o mulțime de întrebări : unde se aflau, cum puteau scăpa de acolo și din ce loc ar fi putut lua o corabie ca să plece în sud.

mai întîi dacă erau singuri și mi-au explicat că mai aveau încă trei tovarăși

lăsați în tabără, mai sus, pe coastă ; că erau din cale afară de istoviți și că aveau nevoie de toate cele ; că mai presus de orice le trebuia hrană caldă, fiindcă de multe zile nu mai mâncaseră decât carne crudă de focă. Prinseseră pe

insulele' Saunders cîteva păsări, dar doreau cu desperare o mîn- care caldă, de orice fel, chiar dacă ar fi fost doar supă.

După ce le-am satisfăcut curiozitatea în cîteva cuvinte, am ascultat la rîndul meu ce li *se* întîmplase. Erau cu toții de la baleriera scoțiană „Horticultura^{c<} și se pierduseră de corabie. Se repetase vechea poveste : au plecat de pe corabia-mamă cu barca lor mică și au vîslit după balene. Dar înainte de a prinde vreuna s-a lăsat ceața, o ceață grea și înfiorătoare cum se lasă de obicei în Arctica și care dăinuie zile în șir. Au văzut lumina soarelui deasupra ceței dese și curcubeul caracteristic acelor locuri, produs de cristalele de gheață din aer. Au rămas fără nici un ajutor și n-au: putut face altceva decît să strige. Strigătul se auzea de la mare distanță în liniștea aceea, dar barca lor se depărtase atît de mult de vas încît era cu neputință să fie auziți. Au strigat pînă au răgușit și după primele douăzeci și patru de ore au tras cu puștile la intervale regulate, dar nu au primit alt răspuns decît ecoul tunător al aisbergurilor care-i înconjura.

Au tras 'atunci barca pe un sloi de gheață unde și-au făcut tabăra. S-au instalat destul de confortabil în barcă și s-au acoperit cu vela în chip de coviltir. La început priveau încrezători

viitorul ; aveau cafea și puțină hrană. Un om făcea de pază, iar ceilalți dormeau în barcă ori leneveau. N-avea rost să vîslească în ceața aceea deasă. Nu știau în ce direcție să apuce, fiindcă
vremii.

«. * li

Unii dintre ei dormeau și alții tocmai își sorbeau liniștiți ca- feaua cînd i-a lovit din senin năpasta. Un scoțian bătrîn, veteran al Arcticii, ședea de veghe. Omul avea o voce hîrîită, fără pic de muzicalitate, dar din nefericire îi plăcea să cînte.
în vreme ce
fi

făcea de pază, cînta o baladă nesfîrșită despre munții lui scoțieni și despre fete.

Fiecare vers se sfîrșea cu un muget aspru, neomenesc. După ce făcea o pauză, mult prea scurtă, o lua de la capăt și îi dădea înainte pînă cînd ceilalți înnebuneau. La sfîrșitul strobosola nu le folosea într-o regiune atît de apropiată de polul magnetic. Nu puteau face altceva decît să aștepte schimbarea fei urlau cu toții și-l înjurau ca să tacă. Se părea că însăși natura se alătura protestelor lor.

Și într-adevăr, cînd s-au oprit din strigăt, au auzit afară un bubuit înfiorător. Cîțiva n-au mai apucat să vadă ce a fost cu bubuitul acela. În cîteva clipe un aisberg uriaș s-a răsturnat peste ei și peste sloiul lor. Omul care făcea de pază n-a mai avut niciodată prilejul să cînte — a dispărut sub aisberg pentru totdeauna. Cei din barcă au fost pe jumătate îngropați sub masa de gheață. Bill Rasa a simțit deasupra capului său greutatea zdrobitoare, dar înainte de a face vreo mișcare ca să scape, sloiul s-a rupt în bucățele și au fost aruncați cu toții în apă.

Bill a izbutit să se cațere pe un sloi mai mic și, spre uimirea lui, a băgat de seamă că nici măcar nu era rănit. Semundsen înota spre el prin apa rece ca gheața. S-au întîlnit și apoi au început să-și caute prietenii. Uriașul norvegian a salvat repede doi supraviețuitori și i-a dus pe un sloi mai mare. I-a cerut lui Bill să i se alăture ca să-i caute împreună pe ceilalți și să-l ajute să scape barca. Nici prin gînd nu-i trecea să lase totul baltă.

Cînd lucrurile s-au liniștit, din doisprezece oameni cîți vîsli-seră în barcă rămăseseră doar șapte. Ceilalți cinci se înneccaseră sau fuseseră striviți de ghețar. Din cei șapte, doi erau grav răniți. Unul avea amîndouă picioarele frînte, celălalt își rupsese, după cîte se părea, coloana vertebrală. Aceștia doi n-au trăit mult și ceilalți cinci au rămas cu barca, dar ea era în așa hal încît nu sperau s-o mai poată folosi vreodată.

Cinci oameni plutind pe un sloi, la capătul de nord al strîm-torii Jones, fără hrană, fără chibrituri, cu o barcă avariata ! Se bizuiau cu toții pe un singur lucru

: că erau oameni voinici și hotărâți să nu se lase înfrinți.

Afară de Bill Roșa și de Semundsen, mi-au spus ei, mai erau alți trei : un balenier danez cu numele de Tom Olsen, un portughez și încă unul pe care Rasa îl zugrăvea ca fiind „o greșeală”.

Toți cei cinci oameni aveau forță și o vigoare surprinzătoare. Acela era „o greșeală” numai fiindcă nu era balenier. Era american și venise pe „Hortacula”, fiindcă avusese ideea dementă că

o astfel de expediție după balene în Arctica putea fi o aventura interesantă. Era un fel de om de știință, aduna plante și animale, scria diverse lucruri, se pricepea și la medicină, mi-a spus Bill Rasa. Nu s-a plîns niciodată, deși nu era atît de vînjos ca ceilalți patru și deși nu fusese niciodată marinar. Din doisprezece am rămas cinci, a oftat Bill, printre care locuitorul ăsta de la oraș !

Semundsen și Rasa erau prost dispuși ; mergeam încet spre tabără și îmi povesteau mai departe. Rămași singuri pe sloiul acela mic, și-au reparat barca așa cum s-au priceput. Barca avea cutia obișnuită cu scule și ei au potrivit altfel scîndurile și apoi le-au tăiat cu ferăstrăul așa ca să le rămînă lemn pentru înlocuirea bordurilor rupte. Muncind cu chibzuială și cu destulă trudă au

A

x

1

*

făcut o barcă mai mică și mai greoaie, care lua apa ca un ciur, dar care putea fi ținută un timp nu prea îndelungat în stare de plutire dacă trei oameni aruncau cu găleata apa afară, în vreme ce doi vîsleau. Puteau să stea în barcă vreo jumătate de oră după care trebuiau să abandoneze și să se suie pe gheață ; în felul ăsta s-au lăsat purtați înapoi și încolo fără nici o nădejde.

Cînd, pînă la urmă, ceața s-a ridicat, n-au văzut bineînțeles nici urmă de „Hortacula” ori de alt vas. Vremea liniștită s-a schimbat și a început un viscol ușor dinspre sud-vest ; era vîntul

L

predominant în Groenlanda care i-a dus încet din strîmtoarea Jones peste Marea

lui Baffin. Nu puteau să împiedice în nici un fel deriva. Când barca lor intrase pentru prima dată în ceață* călătoriseră douăsprezece ore de la părăsirea corăbiei ; acum, în barca ce nu putea fi mînuită, au călătorit poate douăsprezece zile sau poate douăsprezece săptămîni. Au stat neîncetat de veghe gîndînd că celelalte bărci de pe corabie îi căutau, dar nu exista decît o șansă la un milion să fie găsiți în apele acelea sugrumate de gheață. Cum zilele se tot scurgeau pe cînd ei pluteau în derivă spre nord și est, au pierdut cu timpul orice speranță.

Pîna la urmă au văzut în zare insula. S-au folosit de barcă încă de vreo cîteva ori ca să treacă de la un sloi la altul, fiindcă

t ' , i ' * \ \ '
numai așa se puteau apropia de țărmul depărtat, dar și-au dat

seama ca niciodată nu vor ajunge acolo dacă gheața nu-i va aduce destul de aproape. Au așteptat încordați pînă cînd,- după multă vreme, au fost aduși lîngă insulele Saunders.

(Nu mi-au spus în cîte zile făcuseră acest drum, nici cît timp trăiseră cei doi tovarăși morți. Știam din propria mea experiență că nimănui nu-i place să vorbească despre astfel de întîmplări îngrozitoare.

Cînd au atins țărmul ceilalți trei au leșinat, dar Bill Rasa și Semundsen au plecat după hrană. „Au auzit” în depărtare muntele cu păsări. Totdeauna există mișcare pe abrupturile acestui soi de munți. Stînci și pietre mai mari sau mai mici, rostogolite de sute și sute de păsări, cad de-a lungul povîrnișului și avalanșa care ia naștere poate fi auzită de la depărtare. De obicei, pietrele, în căderea lor, iau cu ele și cîteva păsări. Acestea sînt ucise de

pietriș și pot fi culese la poalele povîrnișului. Fiind totdeauna doborîte de curînd ele pot fi mîncate fără nici o primejdie, fiindcă niciodată nu zac prea mult. În cîteva minute sînt găsite de vulpi albe sau de uriașii pescăruși' arctici. Se pare că acolo pînda ține și ziua, și noaptea ; pîndarii se aruncă asupra păsărilor cu atîta grabă, încît se iscă bătăi din care mai totdeauna ies învingătoare vulpile.

Cei doi găsiseră două păsări, iar eu m-am oferit să le duc. Erau destul de obosiți și mi le-au dat fără să zică nimic. Ne tîram greu picioarele de-a lungul țărmului. Toți prietenii mei eschimoși

au venit, bineînțeles, cu mine, fiind dornici să-i ajute pe străini. Erau adînc emoționați de neașteptata întîlnire. Pentru ei întîmplarea era mult mai fascinantă decît dacă s-ar fi întîlnit cu o corabie care, după un scurt popas, avea să navigheze mai departe. Oamenii aceia aveau mare nevoie de ajutor și fiecare membru al

¹ | | > ' i . . • • *

tribului a hotărît să arate cît bine putea el face. Nu doreau ca străinii să se întoarcă acasă și să spună că eschimoșii sînt atît de săraci, încît nu pot să-i ajute pe alții. Își simțeau onoarea pusă la încercare și erau gata să facă orice ca să fie pe placul oamenilor albi.

După două ceasuri de mers încet am ajuns la micuța tabără a celor trei oameni. Unul din ei, mai vioi și mai mărunț decât ceilalți, s-a ridicat să ne ajute.

— Mă bucur că mai există și alți oameni pe lume în afară de noi cinci, ne-a spus el cu vocea sleită și a izbucnit în râs. Hohotele păreau stridente și ciudate, iar omul s-a simțit stînjnit. S-a 'potolit, dar deodată râsul lui s-a schimbat în plîns și pe obraji a început să-i curgă lacrimi.

— E adevărat ce văd ? Sînteți într-adevăr oameni ? a hohotit el. Mi-am spus de nenumărate ori că așa ceva nu se va mai în- tîmpla vreodată, că e dincolo de orice posibilitate. Eram convins că ne cuprindea un fel de moarte lentă. Sîntem într-adevăr pe pămînt solid ? Nu mai sîntem pe gheață ?

Ce puteam să-i spun ? Ne-am dat seama că încercarea prin care trecuse fusese prea grea pentru nervii lui, că pierduse orice control asupra lui însuși și că acum, cînd era salvat, se rupsese în el ceva. După un timp părea să se fi mai liniștit și asculta pierdut la cele ce spuneam. Ceilalți doi erau cu totul altfel : ședeau calmi și nepăsători de parcă zilele multe trăite pe gheață făceau parte din viața lor obișnuită. Spre marea mea surprindere, am descoperit că unul din ei, danezul Tom Olsen, era o veche cunoștință a mea. îl întîlnisem cu cîțiva ani mai înainte în Danemarca, fiind pe atunci căpitanul propriei lui baleniere ; era un om înstărit, aspru cu oamenii, dar în același timp și un excelent vînător de balene.

Bill Rasa, secundul scoțian era neîndoielnic comandantul acestor oameni și mă întrebam ce a putut să i se întîmple lui Tom Olsen ca să ajungă în situația aceea, simplu balenier printre cei mulți

de pe „Hortacula”. Desigur, nu era locul să-i pun întrebări, deși

nu știam dacă-mi voi satisface vreodată curiozitatea. Marinarii mîndri ca Tom erau de obicei susceptibili și-mi dădeam seama că a trebuit să i se întîmple ceva cu totul deosebit care i-a schimbat soarta atît de crud, ceva despre care fără îndoială că nu i-ar fi plăcut să vorbească.

Tom Olsen era un gigant și nu arăta ca unul căruia i se întîm- plase ceva

neobișnuit. Dormea buștean când am venit noi și m-a. salutat ca pe un prieten pe care 'nu-l văzuse de mult. Ultimul din cei cinci era un portughez de vîrstă mijlocie, al cărui nume- era Pablo. Nu vorbea prea bine engleza, de fapt nu vorbea el mult în nici un fel, dar din puținul ce-l spunea reieșea că era un marinar experimentat care venea în Groenlanda de mulți ani. Ca și Tom, se purta de. parcă năpasta prin care trecuse era floare* la ureche, iar întîlnirea aceea pe insulele Saunders — o întîm- plare obișnuită.

Dar oricît de calmi și de nepăsători păreau acești doi bărbați,, nervii îi trădau, așa cum se întîmplă de obicei după astfel de* încercări. Dacă ar fi trebuit să rămîna pe gheață încă cine știe* cîte zile s-ar fi purtat bine, dar acum că sosiseră teferi pe uscat și își făcuseră tabără, au ajuns deodată la capătul puterilor. Nu mai puteau face un pas, picioarele le erau umflate și îi dureau,, puterile li se irosiseră și cereau într-una mîncare caldă.

Barca pe care o trăsaseră pe țărm era într-o stare jalnică, dar nu ne-am putut opri să nu le admirăm ingeniozitatea. îi servise* bine deși nu putea pluti mai mult de cîteva minute. în timp ce au traversat Marea lui Baffin au trebuit să vîslească fără întreru-

/

pere, schimbînd sloi după sloi, fiindcă gheața se rupea ; fără îndoială că barca le- a salvat atunci viețile. Acum Bill Rasa era de* acord cu mine că n-o mai puteau folosi. Am tăiat-o bucăți și am făcut cu ea focul. Cei cinci s-au adunat împrejurul lui la căldură, în vreme ce eschimoșii m-au ajutat să le pregătesc de mîncare.

Mai întîi am adus apă proaspătă în vasele care se mai puteau, folosi și străinii ne-au fost recunoscători pentru lichidul cald. Am*, luat apoi păsările, dar înainte de a le fierbe a apărut Misteq ; venea de la unul din depozitele noastre cu un braț plin de ouă.. Le-atn gătit la iuțeală și oamenii au prins să le t desfacă încet, cojile de parcă n-ar fi avut poftă de mîncare ori n-ar fi vrut sa. strice ouă așa de frumoase. Abia după ce au- început să mănînce au simțit ce poftă uriașă de

mîncare au ; înfulecau cu lăcomie și ne-a fost teamă să nu mănînce prea mult. După o lungă perioadă.

de foamete este foarte primejdios să mănînci prea mult deodată, dar bătrînul Mequsak, care avea mare experiență în materie de foame, ne-a asigurat că nu era nici o primejdie atîta vreme cît mîncau doar ouă. Carnea de morskă ori alt aliment greu putea fi periculos, dar ouăle nu. Și într-adevăr, oamenii nu s-au simțit rău după ce au mîncat. Nu erau ei chiar lihniți, fiindcă prinseseră două foci în timpul traversării Mării lui Baffin și le mîncaseră • puțin cîte puțin, ca să nu moară de foame.

Focul li se părea acum mai important decît hrana. Crezuseră că niciodată n-aveau să se mai încălzească. Erau pe jumătate înghețați și, cum plouase mereu pe mare, nu se mai uscaseră de cînd părăsiseră „Hortacula“. Nu ne miram că acum cădeau din picioare.

După ce au mîncat și s-au așezat pe lîngă foc, au hotărît toți că viitorul lor e în mîinile mele. Mi-au încredințat întreaga răspundere și mi-au dat bucuroși comanda. Aș fi apreciat mai mult

4>

mișcătoarea lor încredere dacă aș fi știut ce să fac. Nu aveam provizii cu noi și nici ce să prindem. Eram opt inși din Thule, la care se mai adăugau cei cinci care nu înțelegeau limba eschimoșilor și care se aflau într-o stare atît de proastă, încît nu putea

fi vorba să-și procure singuri hrana. Trebuia să am grijă de ei toți, lucru nu prea ușor.

Deocamdată m-am hotărît să nu țin seama de greutățile viitoare. Eram bucuroși că le venisem în ajutor balenierilor ; într-un fel • sau altul aveam să-i ducem înapoi la corabia lor ; dacă nu, aveam să-i ținem la noi la Thule pînă vor putea călători spre sud cu săniile. I-am lăsat să se odihnească și să doarmă și nu le-am pus prea multe întrebări cu privire la întîmplările prin care au trecut. Am

observat că fiecare îmi dădea o altă versiune a pățaniilor. Nu căzuseră de acord asupra tuturor amănunțelor. Unele nu mi le-au spus, iar pe altele le-au schimbat, așa cum se întâmplă • de obicei după astfel de dezastre. Știam că, o dată ajunși acasă, trebuiau să facă un fel de raport oficial și că trebuiau să cadă dinainte la înțelegere asupra lui — în parte ca să fie siguri că

\ I : , ' /

nici unul dintre ei nu va fi învinuit pe nedrept, în parte ca să cruțe familiile marinarilor morți de amănuntele prea dureroase.

Am trimis pe câțiva eschimoși după barca noastră și după cele două morse pe care le-am lăsat în urmă, dar când s-au întors au adus numai o morsă. Pe cealaltă o luase gheața și o dusesse atît de departe că n-au mai vrut să-și piardă vremea și să plece după ea gîndind că o puteau lua mai tîrziu. Samik zăcea tot pe fundul bărcii printre bucățile de carne tăiată.

Eschimoșii sînt meșteri la înjghebarea unui adăpost plăcut din te miri ce. Au luat jumătatea de barcă rămasă, fiindcă n-am pus[^]o întreagă pe foc, au întors-o cu fundul în sus și au construit în jurul ei un zid susținător din pietre.

Prelungind zidurile de piatră, au creat spațiu mai mult, iar cei cinci „oaspeți^{<c} ai noștri s-au întins acolo, la adăpost de vînt și ploaie. Ceilalți ne-am adunat în jurul focului căutînd să-l ținem aprins. Ne aflam departe, în nord, unde chiar și vara vîntul aspru de sud-vest, care aduce ploaia, este cumplit de rece. Era vremea cea mai urîță din Arctica. Avusesem noroc prea multe zile la rînd și acum plăteam pentru asta.

Vîntul acela puternic, asemănător unei furtuni, aducea cu el și sloiuri. Dincolo de insulele Saunders, pînă hăt în zare, apele se acopereau cu gheață văzînd cu ochii.

Gheața se frămînta și se grămădea mereu iar perspectivele nu erau de loc îmbucurătoare. Nu ne puteam întoarce la Thule înainte ca apa să se elibereze ; trebuia să ne luăm gîndul de la cealaltă morsă ; prima noastră sarcină era să ne adăpostim barca înainte de a fi distrusă de gheața care se urca tot mai sus pe țărm. Trebuia să folosim toate forțele ca să ducem barca din zona periculoasă ; după ce aveam s-o așezăm mai la adăpost puteam s-o folosim ca pe un

refugiu vremelnic, dar mulțumitor. Am așezat deci barca în fața celei stricate și am clădit între ele un zid din pietre și din brazde de iarbă. Apoi am sprijinit catargul de amîndouă și am întins vela peste el fixînd-o la pămînt cu pietre și bucăți mari din carnea morsei, astfel ca vîntul violent să n-o smulgă.

Am lucrat cîteva ore la construirea acestei colibe chinuite, treabă, în alte împrejurări, plăcută. Am pierdut multe ore în Arctica pregătindu-mi un loc de dormit, deşi poate n-aveam decît o oră-două de petrecut acolo, după ce coliba era gata. Dar plăcerea de a-ţi face o colibă este de multe ori mai de preţuit decît tot ce urmează.

Uvdluriaq a mai aprins un foc chiar în faţa „uşii“ şi nu după mult căldura şi fumul ne-au umplut adăpostul ; s-a creat o atmosferă plăcută ce te îndemna la somn. Unii din noi trebuiau să țină picioarele afară, în ploaie, dar ele erau bine apărute de blana impermeabilă a kamicilor şi a pantalonilor din piele de urs. Cămăşile şi jachetele ni s-au uscat repede la căldura din interiorul bărcii-colibe şi nu după mult timp ne-am încălzit cu toţii şi ne-am simţit bine.

Țineam oalele mereu deasupra focului, fiindcă în fiecare din ele intra abia atît cît să ajungă numai cîtorva din noi — şi n-aveam decît două oale. Cum era gata una, cealaltă era aşezată în locul ei şi mîncam tot ce era de mîncat la mersă. Unii din noi dormeau în timp ce alţii aveau grijă de foc şi de mîncare. Nu ştiu de cîte ori la rînd am dormit şi am mîncat. Pîna la sfîrşit am închis ochii, dar am dormit foarte puţin, căci am fost trezit de urletul teribil al lui Pablo.

Portughezul se zbătea în agonie. Adormise pe spate chiar sub barca cea veche, aproape de foc. Căldura intensă topise catranul din lemn şi acesta îi picase pe faţă şi în ochi. Se simţea fără îndoială ca şi cum i-ar fi aruncat cineva în faţă apă clocotită ; acum, nenorocitul nu mai putea deschide ochii. Am sărit cu toţii să-i dăm ajutor şi în zăpăceala produsă cineva a călcat pe piciorul rupt al bietului Samik. Bandajul pe care i-l făcusem din piei s-a sfărîmat şi rănitul a urlat de durere cînd gheata grea a apăsas pe osul lui zdrobit.

Acum a venit rîndul prietenului nostru american să arate ce ştie. Mîncase şi se

Între timp furtuna sporise. Gheața se îngrămădea tot mai sus pe țărm și locul unde lăsasem la început barca era acum acoperit de un munte de gheață. Doi dintre eschimoși plecaseră la muntele cu păsări, dar înaripatele nu mai erau de găsit acolo. Vântul puternic le purta peste mare, așa că hrana noastră pierise. Păsările părăsiseră într-adevăr insula. își amînaseră plecarea atîta timp cît vremea fusese bună. Fără păsări munții de pe insulele Saund- ders jmi se păreau morți. Nimeni nu se aștepta să audă zgomote la munte, dar munții de aici trăiau și cîntau. Toamna și iarna insula părea pustie și moartă ca un cimitir.

Nu ne închipuisem că o să stăm mult pe insulă și nu ne adusesem îmbrăcăminte suplimentară, lucru care ne-a făcut să regretăm amar în cursul multor ceasuri de frig și ploaie care au urmat. Nu după mult am început să ducem lipsă de lemne ; din morsă nu mai rămăsese mare lucru, iar oaspeții se plîngeau că n-aveau tutun, primul lucru ce ni-l ceruseră. Dar vara noi n-aveam tutun pînă cînd nu venea prima corabie din sud.

Afară vremuia înainte ; ploaia nu se potolea și noi eram cu toții nerăbdători să, plecăm, mai cu seamă cei cinci balenieri. Pentru ei lenea asta forțată era ca o teribilă decădere. Zile întregi n-au știut dacă ceasul următor nu era cumva ultimul lor ceas. își închipuiseră că după salvare toate aveau să se rezolve deodată, că vor primi hrană caldă, haine uscate, paturi confortabile, că vor cumpăra tutun și lichior și că vor pleca în sud oricînd vor voi. Au supraviețuit năpastei, dar n-au visat măcar că vor în- tîrzia atît pe coasta aceea rece și umedă. Pentru ei, lucrul ăsta era o dezamăgire grozavă.

Am povestit toate astea lui Bill Rasa și celorlalți. Au admis că nu fuseseră lămurii în privința mea și a posibilităților de a se întoarce în lumea civilizată. îmi erau adînc recunoscători,

m-au asigurat ei, dar trebuiau să se înapoieze acasă cît mai curînd. Trei din ei aveau neveste și copii și nu voiau ca familiile lor să creadă că pieriseră pe mare. Erau cu toți grăbiți și planul lor era să plece cît mai repede cu putință la insula Thom din golful Melville, locul tradițional de întîlnire a balenierilor din II

Arctica. M-au întrebat dacă puteau ajunge acolo și în ce fel — sau dacă aveau ceva de ales după ce părăseau insulele Saunders.

Erau bineveniți în Thule, dacă voiau să stea acolo, le-am răspuns, dar i-am prevenit că nu le va veni ușor. Vor trebui să trăiască aidoma eschimoșilor, să ne ajute la aprovizionarea cu hrană. Nu doream ca ei să rămîină în Thule mai mult decît era absolut necesar și le-am spus că vor trebui să plece îndată ce se va ivi primul sloi prevestitor al iernii. Atunci voi putea să-i conduc în sănii trase de cîini peste golful Melville la Upernivik. Că vor putea pleca mai departe spre sud de la Upernivik la Holstens- borg înainte de sosirea primăverii, ca să prindă primul vas cu J !
destinația Danemarca.

Vom avea bucuroși grijă de ei și îi vom ajuta în tot chipul, i-am asigurat eu, dar trebuia să înțeleagă că soția mea, care va fi

I | ^
gazda lor, făcea parte din neamul eschimoșilor, ca orice ființă vie din Thule. I-am mai prevenit că trebuia să-i trateze pe eschimoși

în felul în care-i tratam eu și Knud Rasmussen, ca pe egali lor
din orice punct de vedere, fără nici un fel de discriminare și condescendență.
Rockwell Simon, americanul, mi-a răspuns în numele celorlalți." îmi era
recunoscător pentru ajutorul și ospitalitatea ce le-o ofe-
reani, dar, deși venise în Arctica de dragul 'aventurii, simțea că-i era destul.
Dorea să plece cât mai curînd acasă și ar fi preferat să plece în sud chiar atunci
dacă puteam să-i împrumutăm o barcă. Rasa și ceilalți erau de acord cu el. Erau
grăbiți să se întoarcă dacă ar fi fost posibil la corabia lor, dacă nu acasă.

Semundsen privea lucrurile mai practic. Dacă nu se întorcea știa bine că avea să fie furat de banii ce-i avea de luat de la „Hortacula“. Dacă trebuia să rămână în Thule, se întreba cât de repede putea pleca de acolo la primăvară.

— Cred că nu înainte de luna mai, l-am avertizat eu.

Era prea târziu ca să-i mai întâlnească pe vânătorii de balene și singura lor posibilitate va fi atunci să se angajeze pe vreun vas de comerț. Treaba asta nu era de demnitatea unui balenier. Nu, trebuiau să plece înapoi chiar atunci, au hotărât ei.

Mai era o slabă posibilitate ca vasul meu „Cape York“ să-și facă apariția, dar cu masele acelea mari de gheață nu prea erau șanse ca el să vină. Dacă gheața se va retrage puțin după ce vântul de sud-vest se va potoli și dacă marea ar fi fost destul de liberă, aș fi putut să-i duc peste golful Melville la Tassiussak, le-am făgăduit eu. Eram eu însumi nerăbdător să mă duc la punctul comercial de acolo. Dacă vasul meu nu ajungea pînă la Thule, puteam lua unele mărfuri de care se simțea nevoie mai urgentă din Tassiussak. Aveam neapărată trebuință de chibrituri, căci, deși bătrînul Mequsak rîdea deslăbiciunea mea, nu voiam să trec prin

iarnă fără ele. îmi trebuia de asemenea hîrtie de scris — lucru pe care Mequsak și ceilalți eschimoși îl găseau și inai ridicol — și cîteva alte mărfuri. Numai dacă n-ar intra gheața prea mult în golful Melville. Călătoria însemna i să-mi asum riscuri considerabile și stăteam la îndoială dacă s-o fac sau nu.

Dacă i-aș fi luat pe cei cinci la Thule, s-ar fi ivit o serie de greutăți. Ar fi trebuit să-i echipăm cu haine noi de iarnă, ar fi trebuit să-i hrănim și nu știam dacă erau vânători buni, mai cu seamă Rokwell Simon, atît de neobișnuit cu Arctica. S-ar fi născut greutăți și în sînul tribului, fiindcă la Thule se ducea pe atunci lipsă de femei. Poate că eschimoșilor nu le va plăcea să aibă prea îndelung printre ei cinci străini albi și viguroși.

Le-am mărturisit îndoielile mele. Nu mi-ar fi păsat dacă Semundsen ar fi stat cu mine. El petrecuse cîteva ierni la Spitzbergen, Jan Mayen și în Groenlanda ; ar fi fost deci în stare să facă ceva la Thule. Tom Qlsen, căpitanul danez de balenieră, putea

k

de asemenea rămîne cu noi, dar ceilalți trei, care nu apucaseră măcar o iarnă în Arctica, ne-ar fi pricinuit numai neajunsuri.

În timp ce noi încă discutam asupra celei mai bune căi de urmat, unul din eschimoși ne-a întrerupt:

— Sigdlartupok ! a strigat el cu bucurie. Se schimbă vremea, se limpezește marea !

Tocmai venea de pe munte. Ne-am uitat și am văzut ce descoperise. Nu erau semne prea îmbucurătoare, dar vîntul se potolise. Ploaia încă mai cădea și norii păreau de nepătruns, totuși pe întinsul lor se zărea o pată mai luminoasă.

Eschimoșii au început pregătirile pentru ridicarea taberei. Știau că vremea va fi frumoasă și în cîteva minute au desființat adăpostul. Apoi ploaia s-a oprit și soarele a aruncat spre noi o rază palidă. Am terminat ultima noastră masă cu supă de morsă și am fost gata de plecare. Gheața era tot compactă, dar vîntul se oprise, furtuna se schimbase deodată în vreme bună și întoarcerea noastră la Thule nu mai era o problemă. Am pus din nou barca pe marea înghețată și fiecare și-a găsit un locșor, cei cinci străini, cei șapte eschimoși și eu.

|

Drumul ne-a luat mai mult de douăsprezece ore, de două ori mai mult decît ar fi fost normal — și o primă adiere a vîntului cald de sud-vest ne-a înștiințat că dincolo de fiord gheața va începe iar să se formeze. Am mers mai mult pe gheață decît pe

apă și fiecare din noi a căzut de mai multe ori în apa înghețată.

Am intrat sleiți de putere în golful de la Thule, dar la vederea

caselor, a fumului ce ieșea pe hornuri, ne-am înviorat. Am uitat toată oboseala când am văzut pe eschimoși șezînd pe țărm și așteptîndu-ne. Copiii erau chiar la marginea apei, femeile în grup ceva mai în spate, iar bărbații la o distanță bună, demnă de ei; n-aveau pasămite de ce să se arate prea curioși.)

Navarana primea pentru prima dată oaspeți străini și era foarte aferată. Singura problemă era să facem rost de haine pentru oaspeți. Altă complicație, prilejuită de prezența lqr, n-am avut. Hrană se

găsea destulă și dacă nu erau paturi pentru toți, aveam în schimb un pod încăpător unde cei cinci balenieri aveau să locuiască destul de confortabil, cu blănuri de urși polari și piei de caribu care să le țină de cald.

În vreme ce eu am început pe dată pregătirile pentru lunga călătorie spre insula Thom, cei cinci oaspeți s-au bucurat de mult dorita'lor odihnă. Eschimoșii erau cu toții dezamăgiți, fiindcă balenierii nu vorbeau „limba oamenilor”, cum își numeau ei propria lor limbă ; în schimb ne vizitau în fiecare zi, se înghesuiau în mica noastră casă, uitându-se la oaspeți și punând întrebări despre ei.

Gei cinci balenieri nu cunoșteau drumul. Am făcut rost de o călăuză anume pentru ei, un băiat orfan pe care-l luasem sub aripa .mea ocrotitoare și pe care-l chema Qupagnuk sau Vrăbioiul zăpezii. Deși copil, era meșter la mînatul cîinilor și va purta de grijă ca străinii să n-aibă vreun necaz cu *Husky*¹. La început pe băiat îl chema Ungarpaluk și toată lumea în Thule îl folosea la diferite tlreburi. Fusesse nevoit să-și poarte singur de grijă începînd de la o vîrstă foarte mică. Era îmbrăcat într-o colecție curioasă de haine. Cineva îi dăruise o pereche veche de kamici, altul niște pantaloni tociți din piele de urs și era atît de năpădit de păduchi, încît nimeni nu voia să-l primească în casă.

Băiatul însă nu-și făcea sînge rău. Trăia cea mai minunată epocă a vieții și era prietenul tuturor. Singurul lui necaz era că se simțea mereu înfometat. Cînd vîntătorii își hrăneau haitele de cîini arun- cîndu-le hălci mari de carne, Ungarpaluk trebuia să se bată ca cîinii pentru mîncare. În țara aceea fericită oamenii și animalele mîncau același fel de alimente și băiatului nu-i era rușine nici nu se simțea înfricoșat că trebuia să fure din hrana animalelor lacome și feroce ; știa el cum să se poarte cu ele și cum să-și smulgă hrana ; lucrul ăsta l-a făcut să dobîndească un nume nou. Eschimoșii spuneau că el e ca păsările lacome care se ațin pe oriunde se găsește ceya de ciugulit.

Eu am fost cel care l-a adus pe băiat la Thule, unde l-am spălat și l-am îmbrăcat. Cu cîtva timp în urmă* îl întîlnisem la capul

¹ Cîini polari

T ork și mi se făcuse milă de el. I-am dojenit pe eschimoși și le-am spus că unor vinători atît de destoinici ca ei ar trebui să le fie rușine că nu pot să se aprovizioneze cu destulă hrană și destule haine ca să dea și bietului băiat orfan. Le-am arătat diferența dintre Vrăbioiul zăpezii și propriii lor copii, care erau mereu bine îmbrăcați și hrăniți cu tot ce aveau mai bun părinții lor.

Au ascultat ce le-am spus — eschimoșii sînt totdeauna politicoși și răbdători — dar la sfîrșit Qolugtanguak m-a pus la punct.

— Vorbești cu înțelepciune, Pita, dar vorbești de asemenea ca un copil nou-născut, așa cum ești tu în țara asta. Niciodată să nu-ți fie milă de un copil orfan care suferă în primii lui ani. Numai așa se călește el în viață. Uite-te la cei mai buni vînători ai noștri. Oamenii de care ne amintim mereu și pe care îi cinstim în tribul nostru au fost orfani. Uite-te la' Qisunguaq ! A fost cît pe ce să moară de foame cînd a bîntuit o foamete mare în țară, dar a scăpat cu viață. Lăsat singur, el a găsit ascunzișurile de iarnă ale vulpilor, a învățat să rabde de foame și a răbdat mai mult decît

și-ar închipui cineva că e cu putință, a învățat să țină piept celui mai crîncen frig. Astăzi Qisunguaq nu îngheață niciodată. Uite-te la Angutidluarssuk ! Astăzi nici un animal nu scapă dacă e urmărit de el. Visează fără să doarmă un timp mai îndelungat decît oricare ait om. Și totuși în copilăria lui a trăit în mizerie, cum zici tu. Sau ia-l pe prietenul nostru de colo, pe Iggianquaq ! E mai mic decît • oricare din noi, nici nu merită să te uiți la el și ai crede că n-are prea multă putere. Totuși el e cel mai bun vînător de urși din Groenlanda, fiindcă nu obosește niciodată. Copilăria lui e prea bine cunoscută de noi toți ca să mai vorbim despre ea. Dacă te miri de puterea lui, de forța din trupul lui firav, întreabă-l tu însuși, Pita !

— Lasă pe alții să vorbească despre asta, a grăit atunci Iggian-quaq. Poate că trupul ăsta ar fi crescut pînă la mărimea lui normală dacă ar fi fost bine hrănit în anii mei tineri. Ați văzut că nici cîinii nu cresc pînă la mărimea lor normală dacă nu sînt bine hrăniți cînd sînt pui. Se învață să trăiască fără mîncare, însă nu mai cresc. La fel se întîmplă și cu oamenii, dar omul e fericit atunci, fiindcă a înșelat

T ork și mi se făcuse milă de el. I-am dojenit pe eschimoși și le-am moartea !

97

1 — Vânătorii din golful Melville

Au. rîs cu toții împreună cu Iggianqua, care era mai vînjos decît ți-ai fi putut închipui văzîndu-i trupul firav. Cînd era mic maică-sa rămăsese singură cu patru copii, căci soțul ei pierise pe gheață împreună cu celălalt bărbat din familie.

Cunoaștem cu toții povestea ei — cum și-a spînzurat trei din copii ca să-i ferească de moartea prin foame. Era dată ca un bun * exemplu celorlalți și admîrată fiindcă făcuse dovada unei iubiri materne mai frumoase decît a oricărei alte mame. Iggianqua avea opt ani în vremea aceea și n-a vrut să fie spînzurat. I-a făgăduit mamei sale să supraviețuiască și a izbutit în felul său. A trăit hrănindu-se cu iarbă și mușchi și cu murdărie de iepure pînă cînd a fost salvat, dar n-a mai ajuns niciodată la talia normală.

— îl compari pe Vrăbioiul zăpezii cu propriii noștri copii, Pita, și ai dreptate, mi-au spus eschimoșii. Greșim într-adevăr, dar față de copiii noștri, și într-o zi ei vor vorbi poate despre părinții lor - fără prea multă recunoștință. Știm că ai' trebui să-i scoatem afară pe orice vreme și să-i expunem la toate greutățile, dar am pierdut știința înaintașilor noștri și ne-am moleșit., !Nu-i mai scoatem pe copii afară în viscol, așa cum făceau părinții noștri; nu-i mai lăsăm să-și! riște viețile pe gheață, nici nu-i învățăm cum să se poarte cu animalele. Oamenii albi ne-au făcut să ne schimbăm felul de viață, în vremurile de altădată copiii trebuiau să muncească din greu ca să ne facă focul — astăzi tu ne dai chibrituri. Odinioară trebuia să ne ducem tocmai la golful Parker Snow sau în alte părți și mai îndepărtate ca să căutăm steatită și munceam zile întregi ca să ne modelăm oale sau lămpi de piatră. Astăzi oamenii albi ni le dau^N în schimbul blănurilor noastre de vulpe. în felul ăsta oamenii albi își dovedesc lipsa lor de bun simț — căci altfel și-ar păstra prețioasele

unelte, iar oamenii din țara noastră devin leneși și molateci. Pe fiii noștri îi moleșim și mai mult. De aceea să nu-ți pară rău de orfanii care-și poartă singuri de grijă. Ei sînt oamenii mari ai viitorului.

L-am luat totuși pe Ungarpaluk cu mine la Thule și cu toții am a juri: să-l iubim pe Vrăbioiul zăpezii. Nu știu dacă a devenit mai înțelept decît ceilalți copii, dar a fost totdeauna în stare să-și poarte de grijă, a fost fericit și a știut să umble într-un fel amuzant

cu cîinii. Ei simt totdeauna pe cel ce i-e teamă de ei ca și pe cel ce știe să mînuie mai cu dibăcie biciul, de aceea îl ascultau totdeauna pe Vrăbioiul zăpezii. Băiatul va fi deci un ghid destoinic pentru balenieri și-i va feri de necazuri.

Dacă cei cinci oaspeți ai noștri erau ispitiți să aibă încurcături cu cineva, atunci pricina le-o dădea Aloqisak, văduva cea mai vîn-joasă pe care am întîlnit-o vreodată în lume. Fusese încurcată și cu amiralul Peary, care rămăsese uluit de puterea ei. Era expertă în clădirea caselor de piatră și căra pietre pe care doi oameni normali cu greu le puteau ridica de la pămînt. își pierduse bărbatul cu mulți ani în urmă, dar nu dusesese niciodată lipsa tovarășiei bărbaților. Ori de cîte ori veneau vizitatori în Thule, ei găseau totdeauna un pat în casa văduvei.

Aloqisak s-a pus pe muncă ; a pregătit pieile și blănurile de care aveam nevoie ca să-i echipăm pe cei cinci balenieri pentru călătoria lor spre sud. Fiecare din ei trebuia să aibă kamici noi de piele și pantaloni. Navarana a fost însărcinată să le coasă.

— Ar fi bine ca Aloqisak să rămînă cu noi pînă la plecarea oaspeților, mi-a spus Navarana. N-are pe nimeni acasă de îngrijit și ar putea să coasă pînă tîrziu noaptea.

Aloqisak a rămas încîntată de planul ăsta, dar altceva își pusese ea în gînd să facă în timpul nopții./

— Aduceți-vă aminte că sînt văduvă, a grăit ea zîmbind. Trebuie să mă mulțumesc cu bărbații care mă vizitează din întîmplare și aș fi fericită să le port de grijă oamenilor albi. Vreau să le arăt ce înseamnă o adevărată ospitalitate. Dar (Navarana era o apărătoare vajnică a virtuții, nu atît din considerente morale, cît practice. Avea nevoie de văduvă ca să coasă, nu ca să-i distreze pe vizitatori noaptea.

I-am spus Nava- ranei să'le facă rost oamenilor de tot ce doreau și să termine repede pregătirile, fiindcă voiau să plece în sud fără să piardă mult timp. Am trimis ștafete la capul York ca să-i înștiințez pe prietenii noștri că barca mea va trece curîrid pe acolo în drumul ei spre sud.

7*

92

Le-am mai spus să adauge că oamenii albi vor avea poate nevoie de felurite haine, dar să nu se aștepte nimeni să primească altceva decât ceea ce recunoștința îi va îndemna pe vizitatori să le aducă în fiecare an când vor mai trece pe la capul York. Un astfel de mesaj, știam eu bine, îi va determina pe eschimoșii din York să-i depășească pe cei din Thule în privința ospitalității. Dacă vom avea nevoie și de alte lucruri, ne-am putea bizui pe oamenii de la capul Melville. Ne vor trebui poate saci de dormit dacă toamna va veni mai repede și dacă traversarea golfului Melville într-o barcă deschisă va deveni puțin plăcută din cauza frigului.

* să-i duc pe balenieri pînă la insula Thom, unde vom avea poate norocul să întîlnim vase baleniere, dacă nu pe „Ho'rti- cula“ cel puțin altă navă care i-ar fi putut lua pe cei cinci spre sud. în acest caz voi putea și eu poate să fac rost de la cei de pe corabie de proviziile de care aveam nevoie mai urgent. Știam că economiile lor nu puteau fi mari, că vasul se îndrepta spre casă și că nu mai avea multe provizii, dar puteam totuși căpăta puțin petrol lampant, ceva chibrituri și cîteva alte lucruri necesare.

Nu mă gindeam să mă întorc la Thule cu barca. Va fi prea târziu în anotimpul acela și marea putea să înghețe înainte de sfârșitul lui septembrie. Planul meu era să mă duc de la insula Thom la capul Seddon, în partea nordică a golfului Melville. Doi din cei mai buni 'prietenii ai mei, amândoi unchi ai Navaranei, trăiau acolo. Ei m-ar fi primit cu brațele deschise și aș fi putut lăsa barca la ei pînă în primăvară. Dacă marea va îngheța înainte de a trece la capul Seddon, voi lăsa barca pe insula Thom cu speranța că urșii polari nu vor fi aspri cu ea.

Problema importantă era pe cine să iau cu mine de la Thule. Trebuia să am alături câțiva oameni încercați, dar nu prea mulți, fiindcă barca era mică. Nu voiam să lipsesc

nici o familie de furnizorul ei, fiindcă n-aveam să mă întorc decât târziu, la iarnă.

*

Distanța pînă la insula Thom era considerabilă și fără îndoială că nu ne puteam întoarce cu barca atît de /târziu în anotimpul acela și nici nu puteam lua cîini de sanie care să ne. aducă înapoi pe gheață. încă mai speram ca pînă în ziua plecării corabia mea să-și

facă apariția, dar eschimoșii care se urcaseră pe muntele Pingo și se uitau la mare distanță m-au asigurat că gheața se întindea încă pînă departe. A fost anul cel mai prost din punct de vedere al gheții pe care l-am trăit în Groenlanda și singura vară cînd nici o corabie n-a putut ajunge în Thule.

Grupul a fost alcătuit din cei cinci balenieri și din mine împreună cu nu mai mult de trei eschimoși. Prima alegere a căzut

§ fără îndoială asupra lui Mequsak. Fiind bătrîn, nu era de folos în Thule, dar experiența lui avea să fie neprețuită în timpul călătoriei. Cunoștea fiecare colțișor din golful Melville, grotele ascunse în care ne puteam petrece nopțile și semnele vremii mai bine decît oricare alt om.

în privința celui de-al doilea am discutat cu Navarana și am căzut la înțelegere ca acesta să fie Krangark, un om care omorîse de curînd un alt eschimos și-i luase nevasta. Ar fi avut de folosit de pe urma călătoriei. O expediție cu atîția oameni albi i-ar fi creat o bună reputație și i-ar fi făcut pe ceilalți să uite omorul. Femeia pe care și-o luase în felul ăsta neobișnuit era, după spusele Navaranei, grasă, leneșă și proastă. Ar fi mai bine pentru ea să rămîină un timp fără bărbat. Ar sta acasă cu Navarana în timpul absenței mele, s-o ajute la capcanele pentru vulpi, să-i coasă cîte ceva și să învețe din nou să muncească.

Krangark era un vechi prieten din copilărie al Navaranei. Se întîlniseră în împrejurări dramatice în timpul unei perioade de mare foamete. Pe atunci Navarana era o fetiță și bunicii la care trăia Mequsak și nevasta lui au luat-o cu ei spre sud în căutarea hranei. Pe drum au ajuns la o mică așezare. în locul celor douăzeci de oameni care trăiau de obicei acolo, au găsit doar doi supraviețuitori, pe Krangark și pe mama

lui, Kullabak. Mequsak nu putea lua încă doi oameni în sania lui și, fiindcă mama Kullabak părea aproape moartă, au fost siliți s-o lase acolo și să-l ia cu ei numai pe micul Krangark.

ICI

!;

Mequsak a trecut peste ghețarul din spatele capului Alexander și a ajuns pînă la urmă în Serfalik ; acolo i-a lăsat pe cei doi copii într-o casă pustie de piatră, iar el cu nevastă-sa au plecat pe gheață să caute focuri. Copiii erau înfrigurați, înspăimântați și înfometați. Krangark era sigur că avea să moară ca toți ceilalți din așezarea lui, și deodată Navarana l-a văzut scoțînd un cuțit și tăindu-și un deget de la picior. Fiindcă tot trebuia să moară, i-a spus el, voia s-o facă încetul cu încetul și să vadă cum se simte. Mai întîi dorea să-și lase degetul de la picior să moară și apoi trep'țat și restul trupului.

Navarana a rămas înfricoșată, dar și foarte impresionată. S-a întrebat dacă va putea să-i urmeze pilda. Deodată au auzit zgomote ciudate în vîntul de afară, voci grave chemîndu-i. La început au crezut că venise Moartea să-i ia, dar după un timp Navarana a recunoscut vocea, mamei ei. Mequsak prinsese o morsă ! în sfîrșit puteau și ei să mănînce. Navarana a rămas cu toate degetele de la picioare, iar băiatul doar cu nouă.

A doua zi dimineața, cînd s-a sculat Navarana, Krangark dispăruse. Plecase de cu seară, cînd ceilalți dormeau, și luase cu el o halcă mare de carne ca s-o ducă mamei lui. Cum femeia încă mai trăia, a hrănit-o el, a pus-o pe sanie și a pornit cu ea la drum înapoi peste ghețar, la Mequsak.

De atunci Navarana și Krangark au rămas prieteni buni și acum ea i-a poruncit să vină cu mine, deși el ar fi ținut mult să rămînă acasă cu tînăra lui soție. Era însă obișnuit s-o asculte pe Navarana, care i-ar fi amintit că ea și Mequsak îi salvaseră o dată viața. N-am înțeles ce rol a avut Navarana în salvarea aceea, în afară

de faptul că uriașe de frică împreună cu băiatul și că asistase la tăierea degetului.

Al treilea om pe care l-am luat cu mine a fost Itukusuk, un prieten bun, voinic, burlac și călător experimentat. Odinioară fusese și el căsătorit și o dusesese bine cu o fată drăguță, Arnaluk, fiica lui Kkridtluqtoq, unul dintre cei mai vestiți vînători din Groenlanda. Itukusuk fusese și el un vînător de seamă și avusese o

haită mare de câini, dar dăduse dovadă de prea multă bunătate și acum

nu mai avea nici cîini, nici nevastă. A pierdut totul cînd a primit să-i fie călăuză și tovarăș de călătorie doctorului Cook, cu cîțiva ani în urmă. Cook îi impresionase pe eschimoși cu echipamentul lui minunat și cu proviziile pe care și le adusese la Etah. Itukusuk acceptase cu dragă inimă cînd Cook îi ceruse lui și lui Apilak să meargă cu el în expediție spre nord. Cook îi făgăduise că-l va răsplăti cu generozitate la înapoiere și bărbații au plecat lăsîndu-și femeile acasă.

După cîtva timp și-a făcut apariția la Etah amiralul Peary. Se afla în ultima lui călătorie prin Arctica. Toți eschimoșii îl iubeau pe Piuli, cum îl numeau ei, și s-au bătut pentru cinstea de a merge cu el. Peary a avut nevoie de cîteva femei care să-i coasă și să-i facă niște treburi mărunte. Fiind nevastă singură, Arnaluk s-a grăbit să meargă cu el. în timpul lungii sale călătorii, Kridtluqtoq, unul dintre cei mai buni oameni din grupul lui Peary, i-a făcut curte cu înflăcărare. Piuli îl iubea pe acest tînăr voinic. Cînd expediția a luat sfîrșit și Kridtluqtoq și-a cerut răsplata, Peary i-a dat nu numai bunuri materiale, dar și pe Arnaluk ca nevastă.

Cînd Itukusuk s-a înapoiat din expediția nu prea izbutită a lui Cook și-a găsit nevasta căsătorită cu alt bărbat. A cerut-o îndărăt, dar Peary i-a spus că a pierdut orice drept de a o revendica, fiindcă a lipsit prea mult de acasă și prin urmare nu trebuia să mai strice noua stare de lucruri. între timp tovarășul lui Cook din Etah vînduse tot echipamentul, cumpărase blănuri de vulpi și plecase în sud. Astfel Itukusuk a rămas nu numai fără nevastă, dar și fără plată. Toți eschimoșii care fuseseră cu Peary au rîs de bietul om.

Itukusuk avea însă o fire prea bună ca să se supere. A înfruntat totul cu zîmbetul pe buze și acum era nerăbdător să meargă cu mine la insula Thom. O expediție lungă cu cinci albi avea să-i mă-

rească prestigiul și să-i facă pe prieteni să uite episodul umilitor cu doctorul Cook. Avea să fie de asemenea un însoțitor de neprețuit. Nu numai că era vînător excelent și călător experimentat, dar știa și să coasă !

Cu un astfel de echipaj eram sigur că o să ajung la insula Thom. 'Mequsak va sta din

nou la cârmă, iar trei din noi la rame. Cei cinci
/
/
l

• " "

balenieri aveau să fie și ei folosiți la manevrarea bărcii. Aveam vele, dar ele nu vor fi de multă trebuință, fiindcă vom întâlni prea multă gheață ca să putem naviga bine cu velele, chiar dacă vîntul ne va fi prielnic.

ă; ' • i

•>; ' •

;

Cînd a venit timpul de plecare s-a văzut limpede că unora din balenieri le-a priit la Thule. S-au înzdrăvenit bine și au ajuns să dorească și altceva, nu numai supraviețuirea ; era neîndoielnic că se bucuraseră de tovărășia văduvei Aloqisak. Ea știa cum să le fie pe plac și deși cîțiva eschimoși mai tineri au fost lipsiți de apropierea ei plăcută, nu s-a supărat nimeni de sacrificiul acesta pe altarul ospitalității !

— Oamenii albi sînt vînjoși și necesitățile lor sînt mari, ne-a explicat Aloqisak. Au simțit atît de îndelungat lipsa femeilor, încît este datoria noastră să ne fie milă de ei și să-i ajutăm.

Cînd toate preparativele au fost gata, Tom Olsen a sugerat s-o luăm cu noi pe Aloqisak. Poate că vom avea nevoie de serviciile ei la cusut, *zicea* el cu seriozitate. Nu am pus în discuție felul serviciilor la care se gîndea el, dar i-am spus fără menajamente să rămînă la Thule dacă nu era în stare să-și cîrpească singur hainele.

Cînd am fost gata să plecăm, Bill Rasa și Semundsen au încercat să-i mulțumească Navaranei pentru ospitalitatea ei și pentru ajutorul dat, dar o femeie de eschimos nu dorește să i se mulțumească. S-ar simți stingherită dacă bărbații ar face cunoscut în mod public că ajutorul unei simple femei le-a fost de vreun folos. Așa că i-a îndemnat liniștită să plece la drum și le-a mai inspectat o dată echipamentul, în ultimul moment. Acest episod a însemnat o treaptă nouă în viața Navaranei.

A cercetat cu atenție o pereche de kamici făcuți de mama ei., dar i-a cercetat cu tot atîta atenție ca pe restul echipamentului, în- sultînd-o astfel pe maică-sa,

pe Kassaluk, care știa să coasă perfect și în orice caz mai bine decât Navarana.
Kassaluk n-a făcut nici o

observație ; a spus doar că are treabă pe afară, dar s-a văzut lămurit cât era de furioasă când a părăsit încăperea.

Toate femeile și-au dat seama de cele întâmplate și s-au uitat la Navarana care se arăta stînjenită. Mi-a spus între patru ochi că întâmplarea va fi discutată și rediscutată de toate femeile din Thule, dar că n-a avut de ales, deși își dăduse seama că o insulta pe mama ei în văzul lumii. Dacă a cercetat lucrul de mîna a celorlalte femei a trebuit să-l cerceteze și pe al mamei sale. Mai mult, doi balenieri au stat lîngă ea și dacă ar fi lăsat o parte de kamici necercetați, oamenii albi ar fi spus că n-avea destulă grijă de încălțările pe care le dădea.

Dar sensul adevărat al întâmplării era mult mai adînc ; deoarece era căsătorită cu „omul care gîndea pentru întregul trib“, cum eram în mod greșit numit, ea trebuia să-și stabilească poziția o dată pentru totdeauna. Chiar dacă își jigneia mama, Navarana socotea că datoria ei față de mine îi cerea să arate limpede că ea e „prima doamnă“. din Thule. Simplă și binevoitoare cum era, Navarana se simțea totuși obligată să arate că, datorită mie era mai presus de toate! celelalte femei din trib, chiar și de mama ei.

După ce a controlat toate lucrurile, i-am spus Navaranei că vremea părea prielnică pentru o scurtă excursie cu barca. Asta a fost singurul rămas bun. Eschimoșii ziceau că orice semn de emoție putea fi de rău augur pentru călătorie. în loc să-și ia rămas bun, Navarana mi-a zîmbit și mi-a spus că-i era poftă de somon proaspăt, că voia să se ducă la iazul din spatele așezării noastre și să-și încerce acolo norocul. în timp ce noi ne urcam în barcă, ea și celelalte femei au apucat la deal fără să se mai uite înapoi.

Bărbații pe care-i lăsam la Thule păreau că nu bagă de seamă plecarea noastră, de parcă voiam să traversăm doar golful. Singura persoană care și-a luat rămas bun și ne-a urat noroc a fost Alo- qisak, văduva, iar eschimoșii nu mai puteau de

rîs că o lăsasem pe țărm.

— Biata Aloqisak, a exclamat unul din ei, nu mai știe cum să se poarte, fiindcă i-e teamă că niciodată mare să mîi poată invita un om alb în patul ei!

|

Moartea unei fantome

•I§

În strîmtoarea Wolstenholme, dincolo de Thule, o briză din nord ne-a îngăduit să înălțăm vela și să străbatem cu ușurință prima etapă a lungii noastre călătorii. Am orînduit interiorul bărcii cît am putut mai bine. Eram cam înghesuiți, noi nouă oameni cu tot echipamentul. În ultima clipă mi-am luat și cîinele favorit, pe Ersulik, care, de cînd am venit în Groenlanda a fost totdeauna alături de mine. Era un *Husky* bătrîn și credincios care era folositor și noaptea, ca paznic. Dacă se apropia vreun urs în timp ce noi toți dormeam, Ersulik ne înștiința. Cîinele mai și trăgea pe sanie o bună parte din echipamentul nostru cînd eram siliți să călătorim pe gheață.

Trecerea prin strîmtoarea Wolstenholme era pentru mine o experiență minunată, ori' de cîte ori o repetam. Am uitat de cîte ori ne-am oprit acolo înainte, în repetate rînduri, fiindcă săniile cu greu își puteau croi drum peste gheața mișcătoare din fiord, am uitat ceasurile nesfîrșite cînd așteptam lîngă copcile la care veneau focile să respire, am uitat de cîte ori am rămas fără speranță în vifor, bătînd pasul pe loc, fiindcă abia mai puteam duce un picior în fața celuilalt. Îmi mai aminteam doar de simțul minunat al cîinilor care, mirosind că se apropie de casă, căpătau forțe noi și alergau mai tare, în timp ce noi număram orele pînă vedeam primele lumini din Thule.

La început am navigat destul de ușor cu vele și am înaintat repede. Mequsak ședea măreț la cîrmă, deși habar n-avea cum să ghideze velele. Ar fi cîrmit bucuros tot drumul, zicea el, dar nu putea suferi să schimbe mereu murele numai fiindcă așa-i plăcea vîntului să bată. Nu după mult am ocolit capul Athol, munții de

la Thule au dispărut și a început aventura. Știam că balenieri izolați trecuseră mai înainte prin golful Melville, dar noi nu i-am întâlnit și nici nu le cunoșteam drumul, căci eschimoșii niciodată nu trecuseră pe acolo altfel decât cu sania.

După ce am lăsat în urmă capul Athol, vântul s-a menținut tot favorabil, dar gheața s-a îngroșat. De mai multe ori a trebuit să

mari în jurul unor aglomerări de sloiuri și am renunțat să mai folosim vela atîta vreme cît înaintam cu greu, sau în zigzag, prin marea liberă. Itukusuk și Krangark își aduseseră caiacele cu ei și acum au plecat cercetași înainte ca să găsească locuri bune de trecere. Din timp în timp trebuia să ne oprim lîngă un ghețar înalt pentru ca unul din noi să se cațere pe el și să se uite în depărtare, și de fiecare dată cercetașul se înapoia cu același raport : ghețuri și iar ghețuri cît vedeai cu ochii.

Pîna la urmă am tras la țărm ca să vedem ce aveam de făcut. Abia puteam să înaintăm prin gheața aproape compactă și pierdusem nădejdea să ajungem prea departe în ziua aceea. Itukusuk s-a urcat pe vîrful unui munte apropiat și s-a întors cu știri proaste : toată strîmtoarea Smith se umpluse de gheață, lucru care

vara se întîmplă o dată la zece ani. Vîntul din nord împinsese blocurile mișcătoare spre sud și le îngrămadise acolo în mormane. Nu ne puteam întoarce, fiindcă a merge împotriva gheții și a vîntului era în afara oricărei discuții.

O dată ce am plecat trebuia să mergem înainte ; din fericire Itukusuk a văzut o limbă îngustă de mare liberă pe lîngă țărm, la oarecare distanță, spre sud.

Am pornit din nou și ne-am făcut cu greu drum printre sloiuri pîna cînd deodată marea s-a deschis înaintea noastră în tot lungul țărmului, cît vedeam cu ochii. Am înălțat iarăși vela și tot timpul după-amiezii am înaintat repejor spre sud. Puțin înainte ca gheața să se închidă din nou, am hotărît să tragem la țărm și să ne instalăm pentru noapte. Eschimoșii au fost de acord cu

mine că Pakitsoq era locul ideal de aşezat tabăra şi de aşteptat, ^dacă ar fi fost nevoie, pînă cînd gheaţa ne va îngădui să mergem anai departe.

•I

Pakitsoq este într-adevăr o peșteră, și una foarte ciudată. Eschimoșii susțineau că odinioară a fost mai încăpătoare decât toate celelalte peșteri din Groenlanda, luate la un loc. În vremea aceea, ei puteau să-și instaleze în Pakitsoq corturi mari și să aibă în în peșteră, dar câteodată eschimoșii uitau să o facă. O dată niște eschimoși tineri și fără minte au vorbit de rău spiritele în timp ce ședeau în peșteră, și-au bătut joc de Neqivik, Stăpîna mării, și au spus că Tornarsuk era mult mai puternic decât ea.

Neqivik trăiește pe fundul mării. Ea trimite toate animalele eschimoșilor și înoată prin apă cu mare viteză. Bietul Tornarsuk, Stăpînul pămîntului, nu poate să se miște prea repede, fiindcă trebuie să înoate prin piatră. Când Neqivik a auzit pe eschimoși vorbind cu ușurință de puterea ei, a hotărît să le arate de ce e ea în stare provocînd un grozav cutremur submarin care a zguduit același timp o vedere minunată la mare, dar oamenii au întrebuițat cum nu se cade peștera și au insultat spiritele ei. Lucrul acesta a avut urmări serioase. După eschimoșii cei bătrîni, care erau prieteni cu spiritele, peștera aparținea lui Tornarsuk, Stăpînul pămîntului. În schimbul ospitalității lui, Tornarsuk aștepta ca eschimoșii să lase cîte ceva de ale gurii ori de cîte ori rămîneau toată Groenlanda. Tornarsuk a trebuit să se ascundă *An* adîncul muntelui și a rămas atît de înfricoșat de Neqivik, încît n-a mai ieșit niciodată din grota lui. Când eschimoșii s-au întors la Pakitsoq după cutremur, n-au mai găsit peștera la locul ei. Bătrînul Otoniaq obișnuia să pună capcane iarnă, lui și pentru vulpi lîngă Pakitsoq și a fost primul care, într-o s-a dus acolo. A rîs de sine însuși cînd a ajuns la fața locu- n-a găsit intrarea în peșteră. Știa drumul ca în palmă, dar i!

și-a închipuit că l-a uitat și s-a temut să nu-i fi furat cineva cap- l § canele. A plecat pe gheață încă o dată ca să-și ia din nou repe-

rele și a constatat că nu greșise : pur și simplu nu mai exista peștera. În timpul iernii aceleia au mai venit și alți vânători la Pakitsoq, dar și lor li s-a întâmplat la fel — n-au mai găsit peștera li

Când soarele s-a ivit din nou au descoperit cele întâmplate. Marea

5

mînioasă aruncase în sus bolovani atît de mulți, încît peștera se umpluse și intrarea ei se blocase.

Eschimoșii au deschis din nou intrarea, folosind mai departe peștera ca loc de înnoptat. Acum ea era însă mult mai mică decît înainte, fiindcă bolovanii, mult prea mari ca să poată fi mutați, o umpluseră pe jumătate. Totuși mai rămăsese destul loc. Cu timpul eschimoșii și-au construit acolo și niște „paturi” destul de potrivite : culcușuri din pietre acoperite cu straturi groase de iarbă și mușchi. În fiecare an, primul eschimos care venea la Pakitsoq trebuia să așeze pe paturi cîteva brațe de mușchi și iarbă proaspătă.

Am tras barca pe țărm, am lăsat cîinele să stea de pază și am pătruns în peșteră. Gura era de obicei destul de largă pentru ca un om să intre în picioare în Pakitsoq, dar acum a trebuit să ne tîrîm printr-o deschizătură îngustă. Ajunși înăuntru, am aprins lămpile, am făcut focul și ne-am pregătit masa de seară. În peșteră se făcuse cald, era chiar confortabil de stat în ea și balenierii s-au entuziasmat, mai ales Rockwell Simon. Se înzdrăvenise cu desăvîrșire după încercările prin care trecuse pe gheață. Cît a stat la Thule a învățat să-i iubească pe eschimoși și acum era în al șaptelea cer, fiindcă își petrecea noaptea într-o peșteră polară. Totul i se părea lui Rockwell o aventură romantică.

Ceilalți s-au așezat în jurul focului, în timp ce Rockwell s-a dus în fundul peșterii unde era un tunel, o gaură în perete care răspundea în altă grotă, mai mare, dar în care nimeni nu s-a aventurat vreodată. Cînd Rockwell s-a apropiat de gaură am auzit cu toții un muget îndepărtat, un fel de huruit care venea din grota cealaltă. Balenierii au sărit nervoși în picioare, dar Mequsak a rămas liniștit.

— Spune-le că Tornarsuk trăiește încă acolo, mi s-a adresat el mie. Explică-le oamenilor albi că Tornarsuk e Stăpînul pămîntului, dar nu face nimănui rău dacă îi lăsăm cîte ceva de-ale gurii.

N-avem de ce să ne temem.

I-am tradus lui Rockwell Simon ce am auzit, dar americanul era tot nervos,

căci zgomotul răsuna încă în peșteră. A renunțat
%
în

să mai exploreze fundul și s-a așezat lângă noi la foc. Eu știam că în grotă se aude totdeauna un zgomot, probabil ecoul zgomotului produs de mișcarea ghețurilor și a pietrelor, dar deodată am tăcut cu toții, fiindcă mugetul a început din nou, a dăinuit un timp și apoi s-a transformat într-o șoaptă îndepărtată. Rockwell a nș mînzește, încercînd să ia peste picior vechile superstiții ale eschimoșilor.

Primul care a rupt tăcerea a fost Semundsen. El a vorbit cu multă cumpănire.

—i Niciodată să nu rîzi de cele ce-ți povestesc eschimoșii, i-a spus el lui Rockwell. Poate că ți se par copilăroși, dar tu nu le

cunoști țara. Nu cunoști nici întunericul și nici pustiul iernii. Nu poți să-ți închipui ce gânduri ciudate îl copleșesc pe om cînd e singur. Omul trebuie să aibă nervi tari dacă are de gînd să-și petreacă iarna în singurătatea Groenlandei. Dacă nu... în sfîrșit... cîteodată rămîne beteag pentru toată viața. Eu știu foarte bine lucrul ăsta. I s-a întîmplat celui mai bun prieten pe care l-am avut vreodată.

11

A rămas pe gânduri și privirea i-a rătăcit în gol, dar noi l-am îndemnat să povestească.

Și în ambianța aceea bizară din grotă

Pakitsoq, cu mugetul misterios în urechi, Semundsen ne-a istorisit

ce i se întîmplase prietenului său Olav.

Povestirea lui Semundsen

Știți prea bine ce greu e să înțelegi motivul care-l face pe om să vină în Arctica an de an și să-și piardă jumătate din viață în regiunile polare. Cîteodată așa e tradiția în familie. Copiii calcă pe urmele tatălui lor și ajung buni puitori de curse înainte chiar de a împlini nouăsprezece ani. Soarta lor nu e de invidiat. Cîștigul lor e mic și mulți ar putea să trăiască mai bine stînd acasă ori angaiîndu-se marinari si plecînd în sud,

spre ținuturi mai plăcute, nu să vină în întunericul arctic. Dar e ceva care-i atrage pe acești oameni în nord, ceva de care omul nu se mai poate despărți, o dată ce și-a petrecut acolo un an sau doi.

Sînt unii care nu-s făcuți să trăiască în singurătatea Arcticii ; aceștia pleacă la iuțeală. Sînt alții care rămîn dezamăgiți cînd văd că viața în Arctica nu e o neîntreruptă serie de aventuri. De bună seamă că în viața unui puior de curse din Arctica sînt multe întîmplări diferite de cele de acasă, dar existența lui polară este de fapt monotonă. Arctica este totdeauna la fel : frig, întuneric și indiferență.

Mulți puiori de curse și marinari întîlniți de mine în Arctica nu se deosebesc de lumea cealaltă. Sînt oameni normali, solizi — și nu le pasă de singurătate, dar întunericul îți încordează cîte- odată prea mult nervii.

Cînd un om e lăsat patru luni singur-singurel în întuneric, fără ca soarele să-l lumineze măcar o singură dată, orice întîmplare care-i întrerupe cursul liniștit al vieții poate da naștere unei situații pe care el să nu mai fie stăpîn.

Am cunoscut un astfel de om ai cărui nervi au plesnit sub încordare. Era un puior de curse destoinic și un băiat de treabă care petrecuse iarnă după iarnă în Groenlanda. Numele lui e Olav și atîta vreme cît se mai află în viață n-am să-i pronunț celălalt nume. Venea de mult timp în Groenlanda. Un om simplu poate, fără multă învățătură și imaginație, dar bun la suflet și priceput la așezarea curselor.

Îl cunoșteam de mai mulți ani și știam că își petrecea toate iernile în Groenlanda cu același însoțitor, un bărbat cu numele de Thomas Vold. Cei doi se duceau împreună în nord și rămîneau singuri la multe și nenumărate mile de cea mai apropiată așezare omenească. Cînd îi apuca primăvara se întorceau în sud cu ceea ce prinseseră. Dar într-un an Olav s-a certat cu tovarășul său la împărțirea prăzii și rezultatul inevitabil a fost că tovarășia lor s-a destrămat. În anul următor Olav nu s-a mai dus în Groenlanda

cu Thomas Vold. Și-a găsit alt însoțitor.

8

104

În anul acela am fost și eu în nord cu „Blue Whale”, corabia care-i ducea pe puitorii de capcane în Groenlanda. Olav s-a suit pe bord cu toate proviziile lui și m-a prezentat noului lui tovarăș, îl chema Gustav Krakau și mi-am dat seama pe loc că era cu desăvîrșire străin de Groenlanda.

Mai târziu Olav mi-a spus că Gustav Krakau nu părăsise niciodată pînă atunci Danemarca. Se părea că avea bani, fiindcă la orice cumpărătură plătea mai mult decît partea lui. Asta a fost poate unul din motivele pentru care Olav a luat cu el un astfel de om nepriceput în ale vînătorii. Dar m-am mai gîndit că ciudata întovărășire se datora mult și purtărilor lui Gustav Krakau, felului său de a vorbi. De aceea chiar și cei mai vechi vînători au ajuns să-l iubească și să aibă încredere în dînsul.

Își luaseră o mulțime de provizii cu ei, mult mai multe de cît se luau în mod obișnuit și-l necăjeau în glumă pe Olav în privință; asta :

^ ziceau marinarii. Ia te uită ce de

1 I

mai are : lăzi cu fructe uscate și nenumărate cutii* cu stofe colorate.

Au suit totul pe bord și în dimineața următoare am plecat.

Încă în prima zi de călătorie Gustav a avut rău de mare. Nimeni nu zicea nimic la început, dar lui Olav nu-i plăcea treaba asta. Simțea că reputația lui avea să sufere dacă partenerul său se purta ca un marinar de apă dulce. Echipajul a început să-l ia peste picior și să glumească ziua și noaptea pe socoteala „partenerului cel nou și viguros”. Krakau ședea în cușeta lui și nu se atingea de mîncare, dar cum ne-am apropiat de gheață și marea s-a potolit, s-a făcut și el bine.

A venit pe punte și am început să vorbim cu el ; îndată Krakau s-a dovedit un om interesant. Părea că se pricepe cîte puțin în orice fel de lucruri. Nu

vorbea mult despre sine însuși, dar dădea impresia că se trage dintr-o familie bună. își adusese o mulțime de cărți pe care voia să le citească în cursul îndelungatei ierni, lucru foarte neobișnuit la un puitor de curse. Și Olav a fost din nou ținta glumelor făcute pe socoteala „bibliotecii Groenlandei”,

cum erau numite cărțile lui. Olav nu se mîndrea cu cărțile. Bătrî- nul nu citise poate nimic în toată viața lui, dar îi ținea partea însoțitorului său mai tînăr și spunea că legea nu-l oprește pe puitorul de curse să citească dacă-i place. Poate c-o să vrem toți să citim cîte ceva, zicea el cu căldură. Căzuse fără îndoială sub influența partenerului său. Cu toții spuneam că Gustav Krakau era om cumsecade, dar cam neobișnuit și ne întrebam cum avea el să se descurce în întunericul iernii.

După cîteva zile am ajuns în fiordul unde Olav își avea de atîția ani casa lui de piatră. Cei doi oameni și-au luat toate cutiile și lăzile, au debarcat și au rămas pe țărm mișcîndu-și mîinile în

semn de rămas bun, în timp ce corabia noastră ieșea din fiord și se îndrepta spre nord.

Cînd „Blue Whale“ s-a întors să-i ia în vara următoare Olav era singur. îndată ce am ajuns în fundul fiordului ne-am dat seama că se întîmplase ceva. Cînd Thomas Vold era partenerul lui Olav, cei doi ieșeau totdeauna în larg cu barca să întîmpine pe „Blue Whale“. Așa făceau toți vînătorii cînd nu-și pierdeau barca în timpul iernii.

De data asta nici o barcă n-a ieșit să ne întîmpine. Am văzut cîinii alergînd pe țărm, dar pentru început n-am zărit nici o făptură omenească. Apoi l-am văzut pe Olav ieșind singur din casă. Avea o privire fantomatică și arăta ca un om zdrobit. Era clar că-și pierduse mințile.

A rămas în picioare așteptîndu-ne; fără o vorbă de salut, fără un gest de bun sosit. îndată ce am debarcat am observat în spatele casei o moviliță de pămînt proaspăt în care era înfiptă a cruce simplă. în lemnul ei fusese crestat cu grijă un nume, Gustav Krakau, și data morții lui.

N-am putut scoate bob din gura lui Olav. Avea privirea unui obsedat și își freca ochii. Se uita într-o parte cînd îi vorbeam. Pîna la urmă căpitanul a hotărît să deschidă mormîntul. Era de datoria lui să raporteze despre deces și a devenit bănuitor, deoarece

Olav, în loc să ne dea lămuriri, rostea vorbe fără legătură. Trebuia să afle ce s-a întâmplat.

vil T * < * .

Olav n-a vrut sa meargă cu noi și nici măcar să se apropie de micuța cruce de lemn. Am dat la o parte doar cîteva cazmale de pămînt și corpul, conservat perfect de gerul aspru, a ieșit la iveală. Gustav Krakau avea o gaură în cap ! Nu ne-a trebuit mult și am înțeles* că fusese împușcat. O parte a capului era spulberată. Și • totuși nu știam ce se întîmplase cu adevărat. Poate că a fost un accident, dar Olav nu scotea un cuvînt.

Trebuia să anunțăm moartea o dată ce ajungeam acasă și mai trebuia să-l înaintăm pe Olav autorităților competente. Căpitanul a poruncit oamenilor săi să facă un coșciug pentru corpul lui Gustav Krakau și am părăsit țărmul îndată ce Olav și partenerul lui mort au fost urcați pe bord.

Drumul de întoarcere a fost tot atît de neplăcut pentru Olav cît și pentru ceilalți. Se plimba năuc de colo pînă colo fără să vorbească nici unuia din noi, vechii lui prieteni, privindu-ne doar cu ochi înfricoșați, îndoielnici, neliniștiți. își petrecea mult timp singur în cabină, vorbea cu sine însuși, nu venea la masă.

îndată ce am ajuns în Danemarca, în portul nostru de origine, cei cîteva pasageri și echipajul au coborît pe chei. Nimeni nu l-a oprit pe Olav să plece. Dar căpitanul s-a dus la autorități, a dat raportul și în ziua următoare Olav a fost arestat.

Eu cred că abia cînd l-au băgat într-o celulă strîmtă din închisoarea orașului și-a ieșit Olav din minți. Aș putea să jur că era încă normal cînd a făcut drumul din Groenlanda acasă, dar

că simțea ochii noștri ai tuturor ațintiți asupra lui, întrebători, curioși, bănuitori și învinuindu-l.

A doua zi eram de față în biroul șerifului cînd Olav și-a făcut depoziția și a povestit cum și-a petrecut ultima lui iarnă în Groenlanda. La început a vorbit șovăielnic,

încurcat și fără legătură, dar apoi și-a dat drumul și nimeni nu a mai putut să-l oprească, își frîngea nervos și inutil mâinile aspre și privea departe în gol. — Nu trebuia să-l fi luat cu mine, îmi dau seama, dar cine putea ști atunci ce avea să se întâmple ? Acum, când stau aici, îmi

amintesc de, toate și am să caut să vă povestesc totul, căci aș vrea **116**

să pricepeți, ce s-a întâmplat în adevăr. Poate că n-ai să înțelegi, șerifule, dar, poate că asta n-are prea mare importanță.

Și fără să ascundă nimic, șovăind numai din când în când în alegerea cuvintelor, umbra lui Olav cel de altădată ne-a povestit despre prima și ultima iarnă a lui Gustav Krakau în Groenlanda.

A început chiar cu începutul, cu prima întâlnire dintre el și Krakau. Nu mai întâlnise pînă atunci un om ca acela și în prima zi n-a crezut c-o să fie vreo legătură între ei. Dar cum Thomas Vold îl părăsise, Olav n-avea tovarăș și nici destui bani pentru aprovizionarea cu hrană și echipament. Se întreba tocmai cum s-o scoată la capăt, când Gustav Krakau i-a făcut într-o seară o vizită. A fost cît se poate de politicos și de respectuos cînd i-a explicat scopul vizitei sale. Prietenii îi spusese că Olav ar avea poate nevoie de alt partener. Krakau nu putea să-i ofere mult în privința experienței ori a înscușinței, i-a spus el ca o scuză, dar putea să-l ajute pe Olav cu bani în numerar. Dorise totdeauna să meargă în Groenlanda și era gata să-și plătească drumul — și să plătească bine.

La început Olav a spus nu. Nu căuta un ageamiu și Gustav Krakau l-ar fi încurcat. Se cunoștea bine că era om educat și Olav se întreba de ce un astfel de om dorea să meargă în Groenlanda. Fusesse bolnav, îi spunea Krakau și trebuia să rupă cu toate și să trăiască altundeva. Și Olav n-avea să regrete vreodată, îl asigură el, dacă l-ar lua pe el ca asistent, deși era mai tînăr. Nici nu cerea o parte întreagă la împărțire, va contribui cu jumătate din banii necesari, dar va pretinde numai o treime din câștig.

Pînă la urmă l-a făcut pe Olav să-i făgăduiască în silă că se va gîndi la propunere și l-a forțat să primească cinci sute de coroane ca arvună pentru cazul în care se va hotărî să-l ia cu el. După două zile Krakau i-a făcut o nouă vizită ; era plin de rîvnă și de speranțe. între timp Olav se hotărîse. Avînd nevoie de lucruri, cheltuisese o parte din

banii lui Krakau și acum îi era obligat. Se simțea prost, dar neîncrederea i-a dispărut când fericitul Krakau l-a copleșit cu recunoștința și entuziasmul său...

/

Fața lui Olav s-a înfiorat de un zîmbet când și-a adus aminte de hotărîrea aceea fatidică.

— Ah, dacă nu m-aș fi atins de banii lui, a murmurat el cu vocea obosită, spartă. Dar poate că tot s-ar fi întîmplat așa, fiindcă Gustav știa să-ți intre pe sub piele... în fine, l-ați văzut cu toții pe bordul lui „Blue Whale“, a adăugat el către noi. Știți cum vorbea și nu mai trebuie să vă povestesc drumul spre nord.

Și Olav și-a reluat povestirea din clipa când „Blue Whale“^{cc} i-a lăsat îti micul fiord. Krakau era fericit și plin de elan, dar când a dispărut corabia și au rămas singuri, a devenit deodată foarte solemn. I-a apucat mîna lui Olav și i-a făgăduit să se arate demn de încrederea și prietenia pe care acesta i le dovedise. Dar Olav n-a luat în seamă aceste vorbe. I-a spus morocănos lui Gustav că vorbele lui sînt prostii, i-a întors spatele și i-a cerut să care lucrurile în casă cît mai repede.

După cîteva zile petrecute împreună, Olav și-a dat seama, că n-ar fi putut găsi un mai bun tovarăș. Krakau era inteligent și învăța repede ceea ce nu știa. Nu văzuse pînă atunci vreo morsa vie; dar după ce i-a arătat că animalul trebuie lovit chiar în dosul urechii, a deprins îndată meșteșugul. Habar n-avea cum se jupoaie animalele și ședea ca un băiețaș uitîndu-se cum făcea Olav. Apoi i-a cerut voie să jupoaie el morsa cealaltă ca să învețe cum se face treaba, și a muncit toată noaptea pînă a izbutit.

La bucătărie era un vrăjitor. Niciodată nu gustase Olav o mîncare ca aceea făcută de Gustav. Afară de proviziile obișnuite, Gustav adusese tot felul de sosuri condimentate și picante despre care Olav nici măcar nu auzise pînă atunci. Felul în care gătea el

mîncarea îl făcea pe Olav să mai rămînă la masă mult timp după ce terminau de mîncat — ca să mai păstreze în gură gustul bun al mîncărilor.

încă din vremea cînd era copil, Gustav își petrecuse mult timp la vînătoare, prin pădurile de acasă. Visase să ajungă într-o zi să pună și el capcane, dar mama lui nu-i dăduse voie. Dorea ca băiatul ei să învețe carte și de aceea adusesese el acum atîtea cărți. Cartea îi intrase în obișnuință și îi plăcea să citească.

Știa să umble cu pușca. El și Olav au avut carne din belșug pînă vara tîrziu. Cînd a venit toamna cu frigul ei ascutit au întîlnit primul urs din sezonul acela. Gustav avea toate simțurile încordate și a cerut voie să tragă el primul. Olav i-a spus să înainteze și Gustav s-a bucurat ca un copil cînd a doborît ursul. Apoi au întîlnit urși în fiecare zi, cîteodată chiar mai mulți urși mari în aceeași zi. Gustav îi jupuia pe toți și le cerceta stomacurile să vadă ce mîncaseră. Făcea la fel cu toate celelalte animale și scria într-un caiet mic cele ce vedea.

După un timp a început să se facă din ce în ce mai întuneric și în curînd soarele avea să rămînă ascuns cîteva luni bunicile. Sosise vremea să așeze cursele; lucru nou pentru Gustav. La în-

ceput a lucrat cu ele acasă, pe lîngă locuință, și a ajuns să le cunoască bine înainte de a porni la drum. S-a deprins iute să le așeze și să le acopere cu un strat subțire de zăpadă ca să le ascundă de vulpi. în cîteva zile ajunsese tot atît de priceput ca Olav și acum plecau împreună. Olav îl însoțea și-i arăta unde să pună capcanele și cum să le regăsească cînd se întorceau. După aceea, cei doi și-au împărțit între ei teritoriul.

La nord de colibă era teritoriul lui Gustav, iar cel din sud al lui Olav. își foloseau timpul cu regularitate. în fiecare luni dimineața ieșeau cu cîte doi cîini. Animalele trăgeau sánioarele cu .sacii de dormit și mîncarea ; în felul acesta oamenii se mișcau

mai repede. Olav avea de mult timp aceeași patru câini și-i plăcea să se uite ce frumos se duceau câinii cu Gustav. Vechiul partener, Thomas Vold, avea de furcă totdeauna când ieșea cu câinii, dar Gustav avea un fel al lui de a se purta cu animalele și se împrietenise cu ele din prima zi.

Gustav se ducea spre nord și Olav spre sud și se depărtau unul de celălalt în tot cursul zilelor de luni și marți. Noaptea dormeau în colibe mici pe care Olav le clădise cu ani înainte în acest scop. Jumătate din ziua de miercuri iarăși erau la drum, controlând cursele. Când venea amiaza se întorceau. Miercuri ⁶

⁶ *t*

noaptea dormeau în coliba de marți și noaptea de joi o petreceau în coliba de luni. Vineri noaptea erau înapoi acasă. Dacă îi prindea vreo furtună cu zăpadă trebuiau să mai petreacă o noapte în vreuna din colibe și nu se mai găseau împreună decât sîmbătă. Cîteodată nu ajungeau acasă decât duminică, ba o dată nu s-au văzut unul pe altul decât la sfîrșitul săptămînii următoare. Dar Olav depozitase mîncare în toate colibele, așa că făceau față oricărei împrejurări. Erau amîndoi atenți la astfel de lucruri și Olav știa că nu trebuie să-și facă grijă în privința lui Gustav Krakau.

În scurtă vreme Olav și-a dat seama că aștepta cu din ce în ce mai multă nerăbdare ziua de vineri cînd trebuiau să se întîlnească. Cînd era singur cu cîinii îi simțea lipsa lui Gustav și ar fi vrut să mai stea și să asculte la cele ce spunea ciudatul lui tovarăș. Iarna cu Gustav era cu totul altfel decât celelalte ierni petrecute cu Thomas Vold. Abia dacă-și adresau vreo vorbă, Olav și Thomas. Despre ce ar fi putut el să vorbească ? Își cunoșteau munca și o făceau destul de bine, fiecare din ei. Și cu asta totul se termina. Gustav era altfel. Totdeauna avea o mulțime de lucruri de povestit cînd se întîlnea cu Olav. În cursul săptămînii vedea fel de fel de lucruri despre care avea cîte ceva de spus, lucruri pe care Thomas și Olav le cunoșteau, dar niciodată nu amintiseră de ele, fiindcă nu li se părea că meritau atenție.

Și ce vorbitor era Gustav ! Cînd Olav rămînea singur în cursul săptămînii nu izbutea să se gîndească la toate lucrurile despre care vorbise Gustav. Pînă la urmă s-a obișnuit atît cu taifasul, încît a început și el să povestească ce văzuse. Gustav știa cum să-l ațîțe și să-l atragă în discuție.

După un timp Gustav devenise ceva asemănător cu căldura în casă : poți să trăiești și fără ea, dar ți-e frig al naibii. Olav îi simțea din ce în ce mai mult lipsa în cursul săptămînii. Gustav transformase iarna.

A venit crăciunul și ei aveau de mîncare ceva deosebit, o bucățică pusă de-o parte pentru această sărbătoare. S-au spălat, s-au bărbierit și au aprins lumînări. Olav și-a pus o cămașă albă

curată. La urma urmelor, se gîndea el, numai o dată pe an e crăciunul. Dar pe Gustav ziua aceasta nu părea să-l impresioneze în mod deosebit. A ieșit să-și controleze cursele la fel cum făcea în oricare altă zi. Lui Olav nu i-a plăcut treaba asta, dar nu putea face nimic, fiindcă Gustav era tovarășul său și știa acum să pună cursele tot așa de bine ca și el însuși.

Puțin după Anul nou Gustav s-a plîns că nu se simte prea bine. După ce parcurgea o distanță oarecare, brațele și picioarele i se îngreuiau, îi atîrnau ca plumbul. Olav vedea că se mișcă foarte încet și că se culca devreme în pat. Suferindul lua o carte cu el și-i povestea prietenului său cîte ceva din cele ce citea. Olav nu înțelegea niciodată prea mult, dar asculta atent și după aceea chib'zuia.

În luna următoare s-au pregătit ca de obicei de plecare. Gustav se mișca tot încet, dar părea înzdrăvenit și au plecat fiecare în direcția lui. Și-au luat rămas bun, apoi unul a apucat spre nord iar celălalt spre sud. Săptămîna s-a scurs ca oricare alta. Olav și-a văzut de cursele lui și vineri, cînd s-au întors, avea o încărcătură bunicică. Cîinii lui Gustav erau pe lîngă casă și Olav a văzut lumină înăuntru. Era pentru prima dată că Gustav se întorsese înaintea lui și cînd Olav a intrat în casă l-a găsit pe celălalt în pat; arăta foarte rău. Gustav i-a spus că avea febră și că se întorsese în ziua în care plecase. Că se simțise prost un timp, dar că acum era din nou bine și că n-avea nimic îngrijorător. A vrut numai să-l aștepte pe Olav înainte de a pleca din nou la pus curse ca să recîștige timpul pierdut. Acum voia să plece numaidecît și să adune animalele prinse în curse înainte ca lupii să dea peste ele.

Bineînțeles că avea dreptate. Trebuiau să 'se gîndească mai întîi la treburi și apoi la altele. Doar pentru treabă se aflau ei acolo.

Și Olav n-a zis nimic, deși abia aștepta să-și petreacă sfîrșitul

Joi a; plecat. Nu se gîndise pînă atunci serios la lucrurile astea, dar acum își dădea

seama'că Gustav îl subjugase cu vorbăria lui și
că acum se simțea din ce în ce mai trist.
săptămîinii cu Gustav. S-a simțit foarte singur după ce tovarășul

Luni, Olav a plecat singur și în săptămîina aceea a avut un noroc nemaiîntîlnit.
încărcătura pe sanie era foarte grea și a ajuns acasă vineri seara, tîrziu. Era nerăbdător
să-i arate lui Gustav ce prinsese. încă din depărtare a văzut că în casă nu era lumină.
Totuși Gustav trebuia să fie acolo, căci plecase cu o zi înainte. în casă trebuia să fie
cald și mîncarea gata. Desigur că se întîmplase ceva neobișnuit.

Cînd s-a apropiat de casă a auzit cîinii urlînd înăuntru. Cîinii lui au început de
asemenea să latre și să urle. Totuși în casă nu era lumină. Totul părea straniu ; deodată
lui Olav a început să-i fie frică. Și-a făcut de lucru cu cîinii și cu descărcarea, ca să-i
dea lui Gustav timp să se deștepte și să iasă afară, să-l întîmpine, dar a băgat de seamă
că nu ieșea fum pe horn și că o grămadă de zăpadă se așezase în fața ușii.

Pîna la urmă s-a hotărît să intre înăuntru. Era întuneric beznă. A căutat chibriturile.
în casă era tot așa de frig ca afară. Cîinii au sărit la el, urlînd. Olav și-a scos hainele
groase, a aprins o lumînare și s-a uitat după prietenul său. Gustav era în pat cu fața la
perete;

, Gustav ! l-a strigat el. Nici o mișcare. Nu i-a trebuit mult să înțeleagă că Gustav
Krakau murise. ⁷

La început n-a vrut să creadă că-i adevărat. A făcut focul în sobă și a tăiat gheață ca să
pună în oală. Afară, se afla butoiul cu apă înghețată tun, și era de datoria primului care
ajungea acasă să topească gheața. Fără să se mai gîndească, Olav a început să-l certe pe
Gustav că nu și-a făcut datoria. Nu se mai uita la el. Dacă nu se mai uita, putea să-și
închipuie că doarme și că în curînd are să se scoale. A dat de mîncare cîinilor înfome-
I
tați și le-a spus că Gustav se îmbătase, că de-aia nu le-a dat de mîncare. Știa că minte,
dar trebuia să spună ceva.

A căutat să se mintă că Gustav doarme. Știa cât de prost avea să se simtă dacă va recunoaște că tovarășul său a murit. Deodată s-a simțit grozav de obosit. S-a aruncat în pat și a adormit.

îmi aduc aminte că Qlav a făcut o pauză, când a ajuns la acest punct al povestirii. S-a uitat la noi cu ochii pierduți în depărtări, fără să ne recunoască, s-a întors apoi către șerif și a vorbit mai departe, cu vocea înceată.

— Nu știi nimic despre ținuturile astea singuratice, șerifule ! Nu știi cât de întuneric e acolo. Nu înțelegi cum poate un om să se convingă singur de ceva chiar când știe că nu e adevărat, de ceva care e neîndoielnic o minciună.

Olav a oftat adânc și a început iar să istorisească.
Când s-a trezit a doua zi de dimineață, Olav a făcut fiertură pentru doi.
— Vrei și tu ? l-a întrebat pe Gustav. Bineînțeles, n-a primit nici un răspuns, căci omul era mort, dar Olav nu voia ca Gustav să priceapă că el știe asta. Era sîmbătă dimineața și Olav a hotărît să-l țină pe Gustav acolo pînă în noaptea de duminică ; va îngropa apoi corpul luni dimineața și va pleca la drum ca de obicei; în felul ăsta nu va rămîne singur în casă și nu se va simți prost. A hotărît să cerceteze și cursele lui Gustav. Trebuiau să fie pline de vulpi și se gîndea să le aducă pe toate înapoi, lui Gustav.

— Ce prostie ! își spunea singur. Gustav este mort. Ce să facă el cu vulpile ?!

Apoi s-a uitat la fața mortului. Gustav ședea ghemuit în pat cu genunchii îndoiți. Arăta de parcă ședea pe un scaun. Era înghețat bineînțeles, dar pe față își păstra un zîmbet ca și cum ar fi de rîs de o ultimă, tainică glumă. Olav l-a luat de pe pat și l-a pus într-un scaun, la masă, apoi s-a așezat și el. Stranie gustare de dimineață !

Olav mîncă și vorbea cu mortul. Socotea că rămăsese dator cu răspunsul la tot ce discutaseră ultima oară, la sfîrșitul acela de săptămînă, despre religie, despre nemurire, despre suflet. Gustav nu credea că se va duce în ceruri, nu știa unde e locul acela și nici cum arată. Era greu să-i răspunzi unui astfel de om, dar

Olav vorbea înainte cu prietenul său mort.

Gustav ședea acolo rîzînd. Arăta că un om care rîde. Și Olav îi tot vorbea, căci altfel s-ar fi simțit prea singur. Își dădea singur răspunsurile și își spunea tot ce-și închipuia că i-ar fi spus Gustav. În felul ăsta putea totuși să discute și să uite un timp că prietenul lui nu mai era lîngă el. Îi venea greu să susțină conversația, fiindcă nu prea avea despre ce să vorbească. Nu' se simțea bine că spunea mereu aceleași și aceleași lucruri și că nu putea să se gîndească la altele, așa cum făcea altădată Gustav.

Seara l-a scos pe Gustav afară. L-a pus pe o sanie și l-a dus pe o măgură mică de lîngă casă. Mai întîi a așezat corpul jos, în zăpadă, apoi l-a acoperit cu pietre. A grămădit multe pietre peste cadavru, fiindcă nu voia ca lupii și urșii să-l mănînce pe cel mai bun prieten al său.

A petrecut apoi o săptămîină ciudată. Olav cerceta mai întîi capcanele lui, apoi pe ale lui Gustav. Îi lua cu el pe toți cei patru cîini. Nu voia ca vreunul din ei să rămînă acasă și să urle cînd se va apropia el, cînd se va întoarce ca să-și petreacă singur sfîrșitul de săptămîină.

Cînd s-a întors în sîmbăta următoare, Olav s-a simțit foarte obosit și a luat hotărîrea să rămînă acasă o săptămîină întreagă. Trebuia să înmoaie pieile și să le pună la uscat. Avea o mulțime de treburi de făcut. Stînd singur în casă, Olav s-a gîndit că, la urma urmelor, era mai bine cînd îl avea pe Gustav la masă lîngă el, chiar dacă era mort. Acum Gustav ședea afară și îngheța în gerul teribil. Era o prostie, bineînțeles, totuși... era îngrozitor singur... și, după toate cele, nu-l îngropase cu adevărat. Îl acoperise doar cu pietre. Iar el trebuia să stea în casă și să mănînce singur, trebuia să plece singur, să cerceteze cursele singur, să-și hrănească singur cîinii. Și acum o cățelușe, ca să pună vîrf la toate, aștepta să facă pui. Gustav ar fi trebuit să bage de seamă.

Nu era treaba nimănui, se gîndea Olav. Era singur singurel și ce făcea el nu privea pe nimeni. își pusese în gînd să-l scoată pe

să-l înmormînteze apoi cum se cuvine, dar fiindcă era atît de întuneric... numai puțin...

Pe scurt, l-a adus pe Gustav iar înăuntru. I-a părut îndată rău, ^ • că a făcut-o, trebuia să meargă înainte. După ce l-a proptit pe prietenul său în partea cealaltă a mesei, lucrurile păreau; mai limpezi. Olav îi vorbea și 'răspundea în locul lui. îl cunoscuse pe Gustav destul de bine pînă atunci și i se părea acum că se juca cu o păpușă. Era sigur că Gustav n-ar fi avut nimic de obiectat.

i

Au dus-o bine împreună un timp. Olav făcea de mîncare pentru amîrdoi și așeza un scaun pentru Gustav. Ba chiar îl servea și se supăra dacă Gustav nu mîncă.

—j N-am atîta imaginație ca tine, se plîngea el cînd trebuia să dea mîncare cățeilor. Se arăta supărat fiindcă Gustav era mofturos ȋla mîncare — așa era jocul.

Cînd s-a dus la culcare în noaptea aceea, l-a lăsat pe Gustav la masă. A fost o mare greșeală ! S-a trezit în mijlocul nopții și l-a văzut pe Gustav mișcînd. Putea să jure că trupul mortului nu mai era înțepenit. Cît ai clipi din ochi s-a trezit de-a binelea și aici a început partea cea mai stranie a întîmplării : dorea cu desperare să se înspăimînte din cauză că trupul se mișca. Știa că

de fapt, trupul înghețat nu făcea decît să se topească, dar nu voia să recunoască, acest lucru, trebuia să înceteze jocul amăgirilor, să nu mai pretindă că Gustav trăia.

După ce a murit, Gustav a rămas încovoiat, cu un braț îndoit puțin, înainte, astfel că Olav cînd îl așeza la colțul mesei, îi sprijinea corpul de brațul acela. în chipul acesta Gustav arăta foarte natural. Și acum tocmai brațul cu pricina începea să se moaie. Olav căuta să aibă puțină căldură în casă, pentru ca vulpile înghețate să se desțepenească, dar n-ar fi trebuit să-l lase pe

Gustav să se moaie împreună cu ele, mai cu seamă nu atunci, când îl lăsase la masă, cu trupul sprijinit în mînă.

În noaptea aceea Olav a fost atît de înspăimîntat încît abia a putut: să se miște. A rostit chiar tatăl nostru, deși știa foarte bine că lucrul era cît se poate de firesc, că trupul se muia. Abia către dimineață s-a mai liniștit.

— Hai, hai, bunul meu prieten, i-a spus lui Gulstav oînd s-a trezit. Am să te duc iar în zăpadă, fiindcă îi sperii pe oamenii cumsecade.

Și încă o dată l-a acoperit pe Gustav cu pietre înainte de a pleca la curse. A început să muncească după un nou sistem : mai întîi cerceta jumătate din capcanele lui, din sud, și apoi jumătate din capcanele lui Gustav, din nord. În felul acesta se întorcea acasă de două ori pe săptămîină. Și nu se gîndea o clipă să se facă stăpîn pe partea lui Gustav de pradă.

De cîte ori se întorcea la casa lui singuratică, se uita neho- tărît la mormîntul de piatră. Îndemnul era prea puternic și după cîteva săptămîni a cedat din nou în fața ispitei. L-a adus pe Gustav în casă și l-a așezat din nou la masă. L-a servit cu mîn- care așa cum făcea înainte și cățeii mîncau ce rămînea în farfurie. Dacă m-ar vedea cineva ar zice că sînt nebun, își spunea Olav în sine. Dar nu-i păsa. Vorbea tot timpul, pentru Gustav și pentru el. Dacă se oprea o clipă, tăcerea de gheață se așternea între ei și trebuia să admită că prietenul lui era mort.

Cînd lumina a început din nou să crească deasupra Groenlandei, cîte puțin în fiecare zi, Olav s-a gîndit că a sosit vremea să termine cu povestea asta. Dar cînd se uita bine la Gustav i se părea o nebunie să-l tot care de colo-colo.

De cîte ori se întorcea acasă, lua hotărîrea să nu mai aducă mortul înăuntru, dar

totdeauna găsea o scuză. De fapt, chiar mort, Gustav avea atîta putere asupra lui Olav încît acesta nu-l putea da uitării. Lucrul începea să-l supere. începea să se înfurie pe prietenul său mort.

Nu trecea nici o săptămînă fără să-l aducă pe Gustav cu el în casă. Cadavrul se cam uzase după atîtea cărături. în fiecare zi soarele încălzea mai mult pămîntul și cîteodată razele cădeau chiar pe fața leșului. Pentru prima dată a băgat Olav de seamă că pielea lui Gustav se făcuse de un galben pămîntiu. Era furios pe el și-i striga în gura mare că era mort și că trebuia să rămînă mort. Nu voia să-l mai vadă niciodată, zbiera el către hoit. „E ultima oară cînd te mai afli într-o încăpere cu mine“, urla Olav.

Gustav ședea acolo și rînjea la el. Poate îl așezase prea aproape de foc, că bărbia îi căzuse și mai mult, iar rînjetul devenise astfel și mai înfiorător. Olav era sigur că o să-și scoată cu totul din cap sminteala asta dacă va aștepta pînă la începerea căldurilor. se va muia de tot și trupul lui va căpăta un miros insuportabil. Dar cum să oprească descompunerea ? se întreba Olav.

Într-o zi a văzut afară prima vrabie a zăpezilor și a înțeles că trebuia să facă ceva. Pasărea era un semn sigur că în Groenlanda venea primăvara. Prinderea vulpilor în capcane va lua sfîrșit, gheața se va sparge în curînd și corabia „Blue Whale" se va întoarce ca să-i ia din Groenlanda.

Era înspăimîntat, într-adevăr înspăimîntat, cînd s-a întors într-o zi acasă cu ultimele capcane. înspăimîntat de el însuși, înspăimîntat de Gustav, înspăimîntat de fantoma lui, căci Gustav devenise într-adevăr o fantomă. Singura deosebire era că Gustav nu se plimba singur, fiindcă era purtat de Olav. Tot așa a fost și cînd era în viață. îl aducea pe Olav în stare să facă lucruri la care nici n-ar

fi visat. Știa că trebuie să termine cu povestea asta mai înainte de a sosi „Blue Whale“, dar nu știa cum să prbcedeze.

*

avea pușca. La ieșire n-a mai tras ușa după el, a lăsat-o întredeschisă. Lui Gustav nu-i păsa, nu putea să strige ori să se plîngă de curent — și Olav avea nevoie ca ușa să rămînă întredeschisă. Știa că de data asta își va trage prietenul pe sfoară.

Ideea i-a venit deodată. Acum știa ce să facă — și mai știa că era singurul lucru bun de făcut. încă o dată l-a adus pe Gustav înăuntru și i-a vorbit ca de obicei, de parcă nu i-ar fi venit nimic în gînd. Zîmbea în barbă cînd îi povestea lui Gustav despre cele ce avea de făcut a doua zi. Dar îi povestea numai ca prietenul său să capete încredere. După un timp l-a înștiințat pe Gustav că trebuie să se ducă puțin afară ca să mai aducă nițel cărbune pentru sobă. Afară

S-a strecurat apoi spre casă cu pușca încărcată în mină. I-a trebuit mult timp — aproape o veșnicie — pînă cînd a vîrît țeava puștii prin deschizătură, pînă cînd a așezat-o într-o poziție bună fără ca Gustav să bage ceva de seamă. Gustav ședea acolo unde îl pusese Olav, cu mîna sprijinită de masă. Era cu spatele la Olav, dar se întorsese puțin într-o parte, atît cît să-i îngăduie acestuia să-i vadă zîmbetul : un rînjel dezgustător care nu era cîtuși de puțin al lui Gustav.

De data asta trăia ! Olav era sigur de asta, dar se săturase. A ridicat cocoșul. îi venea greu să ochească bine. Era atît de emoționat, că-i tremura mîna. Omul murise într-adevăr, dar la urma urmelor Olav trăgea în prietenul său. Și tocmai cînd să apese pe trăgaci, Gustav s-a mișcat. Brațul i se muia din nou. Cum să tragă în timp ce mortul se mișca ? Totuși Olav trebuia să se descotorosească odată de Gustav. S-a înfuriat din nou pe omul care încerca să-i scape în ultima clipă și a tras în el.

Un zgomot asurzitor a zguduit căsuța. A crezut că i-a zburat toată ceafa lui Gustav. în sfîrșit fantoma murise într-adevăr și nu-l va mai vizita niciodată pe Olav. De acum, Olav n-are să-și mai aducă niciodată în casă un om cu jumătate de cap.

De data asta și-a îngropat cumsecade prietenul. Dintr-o cutie de lemn a făcut o cruce la mormînt. Se simțea bine singur, se simțea bine că nu trebuia să mai aibă grijă de cineva. Nu-i mai lipsea Gustav. Se simțea ușurat că scăpase de el și de smintita lui obsesie. Acum, prietenul lui era într-adevăr mort ; acesta era crudul adevăr — era păcat, dar n-avea ce face.

Liniștit și împăcat, Olav a început să facă pregătiri de întoarcere acasă. Acum „Blue Whale“ putea să vină orieînd...

în timpul călătoriei spre casă, Olav a vrut de mai multe ori să se arunce peste bord. Singurul lucru care l-a oprit s-o facă a fost simțămîntul că oamenii și-ar fi închipuit

cele mai urâte lucruri despre el.

129

Vîndtorii clin golful Meiville

— Știam ce gîndeau ei despre mine și știam ce-o să se întîmple, a încheiat Olav. Și am avut dreptate. Azi dimineață toată poliția a venit să mă ia. Ieri am sosit în port și mi s-a îngăduit să mă duc acasă, dar astăzi ați avut nevoie de patru polițiști ca să mă aduceți aici.

Nu sînt un ucigaș, șerifule ! M-am folosit de pușcă fiindcă am vrut ca Gustav să mă lase în pace, o dată ce a murit. Am împușcat doar un mort. Trebuie să mă crezi. Nu e lege împotriva acestei fapte. Sau este ? Spune-mi !

În noaptea aceea Olav a fost dus înapoi în celulă. De bună seamă că l-au făcut ucigaș, și i-au spus că a ridicat viața celui mai bun prieten al său. Învinuirile astea l-au copleșit. Totdeauna Olav a fost un om tare, un om bun și cinstit, dar de data asta n-a mai putut îndura. Toată viața a trăit închis în el, dar în noaptea aceea, în pușcărie, și-a pierdut mințile cu totul.

La autopsie s-a confirmat istorisirea lui Olav. Examenul medical a arătat limpede că omul murise de mult și că era înghețat tun cînd a fost împușcat în cap. Numele lui Olav a rămas nepătat ; nu l-a mai învinuit nimeni de omucidere și șeriful l-a înștiințat că nu i se va intenta acțiune.

Dar era prea tîrziu. Acum Olav nu se mai putea vindeca. N-a înțeles ce i-a spus șeriful și a răspuns cu un gîngăvit prelung, neînțeles. A fost dus la un ospiciu și, după cîte am auzit, încă se mai află acolo.

A fost unul dintre cei mai vrednici și mai buni oameni din Arctica, dar n-a putut face față unei întîmplări neobișnuite, unui eveniment străin de viața lui. N-avea o bază pe care să se sprijine. N-a citit mult, poate nici n-a gîndit mult și, după ce s-a obișnuit cu tovărășia unui bun prieten, n-a mai putut sta singur.

Dar, cine știe ? Poate că același lucru i s-ar fi întîmplat chiar dacă ar fi trăit în cea mai civilizată țară, chiar dacă n-ar fi ajuns niciodată în

Groenlanda.

Ochi pentru ochi

Am tălmăcit istorisirea lui Se- munden ca s-o înțeleagă și eschimoșii, dar ei nu i-au prins sensul. Știau prea bine ce înseamnă singurătatea și întunericul pentru om, dar multe lucruri despre care vorbea norvegianul cel uriaș n-aveau înțeles pentru ei.

În lumea lor nu există poliție ori judecător ; acolo crima și pedeapsa erau treburi personale care se tranșau între cei interesați.

Kfangark, care omorîse de curînd un eschimos, nu pricepea de ce se amestecau oamenii albi dintr-o regiune îndepărtată a globului în evenimentele din Groenlanda. Nu era treaba lor dacă Gusr- tav Krakau a fost sau nu omorît, zicea el. Iar Mequsak nu pricepea de ce s-a făcut atîta zarvă cu întîmplarea asta. Anchetatorii ar fi trebuit să-l întrebe simplu pe Olav dacă îl omorîse sau nu pe tovarășul său. Nimeni nu știa mai bine decît el și o întrebare fățișă ar fi rezolvat problema ; e un fapt bine cunoscut doar că omul roșește la față cînd spune o minciună.

— Mă miră că oamenii albi n-au aflat cum se schimbă la față cel care minte. Ar fi trebuit să-i înveți tu lucrul ăsta, Pita, mi-a spus el.

După ce s-a terminat povestirea, cei cinci balenieri au rămas tăcijiți și s-au pregătit de culcare, dar Itukusuk avea chef de vorbă. Tocmai mă gîndeam la urmările ciudate pe care le are asupra unor oameni nu numai întunericul arctic, dar și lumina. Un om poate trăi destui de bine în monotonia și în întunericul iernii nesfîrșite, dar apariția bruscă a luminii din timpul verii și strălucirea neîn- treruptă a soarelui care nu mai apune pot să-i cășuneze multe necazuri.

\$ i,

Itukusuk mi-a întrerupt gândurile ca să-mi spună ce s-a întâmplat tocmai într-o astfel de noapte albă de vară. Eroul a fost tatăl prietenului său Ululik și locul întâmplării chiar Pakitsoq. De obicei, eschimoșii au nervii tari și nu cad în isterie. Bătrînul Miu-kloq însă s-a omorât singur într-o noapte, după o criză. A poposit în peșteră cu niște prieteni. Eschimoșii s-au deșteptat în sunetele bizare ale unui cântec. Miukloq ședea în mijlocul peșterii și cânta cu vocea din ce în ce mai puternică ; ecoul melodiei răsună în tot Pakitsoqul. Nimeni n-a îndrăznit să-i vorbească, fiindcă toți se temeau să nu fie stăpînit de duhuri. Au așteptat înspăimîntați pînă cînd omul a început să dănțuiască. Apoi cântecul s-a prefăcut în gemete sfîșietoare. La urmă a scos un cuțit scurt pe care-l ascutise cu o noapte mai înainte. L-a mișcat prin aer și a anunțat cîntînd straniu că vrea să încerce dacă l-a ascuțit bine, dacă era un bun ascuțitor de cuțite. Și-a tăiat pielea de la mîna stîngă lîngă încheietură și sîngele a țîșnit.

Fără să-și întrerupă cântecul, Miukloq a împins cuțitul în sus, în lungul brațului, pînă la umăr, făcîndu-și în carne o tăietură lungă, roșie.

— Pielea e moale. E bună doar de kamici, a strigat el, tăindu-și mai departe carnea, de la umăr peste piept, pînă la umărul drept. A schimbat mîna cu care ținea cuțitul împlîntat și l-a împins în josul brațului drept pînă la încheietura mîinii, unde l-a vîrît mai adînc pînă i-a țîșnit sîngele din vine ca un șuvoi roșu.

Văzînd asta, prietenii lui s-au gîndit să pună mai bine stavilă acestei orgii atotdistrugătoare și l-au prins în brațe tocmai în clipa cînd se prăbușea. El însă a cîntat mai departe îngînînd melodia atîta vreme cît l-a mai ținut vocea, apoi a murit repede din cauza pierderii de sînge. Eschimoșii l-au îngropat afară din Pakitsoq și Itukusuk mi-a spus că mormîntul lui poate fi și azi văzut acolo.

Halucinațiile din mintea bătrînului fuseseră pricinuite de lumina ciudată a verii.

Prietenii lui au mai rămas în peșteră încă cinci zile pentru că veniseră în atingere cu un om mort și fiindcă trebuiau să aștepte plecarea spiritelor morții. Teama și necazul i-au părăsit după ce și-au împărțit lucrurile răposatului. Miukloq

* ● ● * ● ,

fusesse un mare vânător și întristații lui prieteni s-au liniștit numai când fiecare și-a însușit o parte din proviziile bătrînului ; unii dintre ei s-au ales și cu cîtiva cîini ageri.

I-am tălmăcit istorisirea lui Rockwell Simon care era prea emoționat ca să se ducă la culcare și se plîngea că n-avea hîrtie de scris. Ardea de nerăbdare să-și noteze pățaniile și toate poveștile pe care le auzise în Groenlanda.

A doua zi dimineată, afară era mai multă gheață ca oricînd și ne-a fost cu neputință să mergem mai departe. N-am avut altceva mai bun de făcut decît să luăm barca de pe plajă și s-o mutăm într-un loc adăpostit, fiindcă vîntul de nord îngrămădea gheața tot mai sus pe țărm. În timpul zilei, gheața a ajuns pînă la intrarea peșterii și am crezut că va astupa gura ei mică. Ședeam destul de bine în grotă ; pusesem deoparte hrană pentru cîteva zile, dar Bill Rasa și prietenii lui nu mai aveau astîmpăr. Mă gîndeam cu neliniște la drumul lung pe care-l mai aveam în față. Ne aflam în ultima zi a lui august și simțeam că începea să se facă din ce în ce mai frig. Mă temeam ca nu cumva golful să înghețe înainte să ajungem la insula Thom.

După încă două zile petrecute în peșteră s-a schimbat, în sfîrșit, și vremea. Cînd ne-am sculat dimineata am văzut spre sud nori grei, ceea ce însemna că frigul se va îmblînzi, că gheața se va sparge din nou. Am așteptat fluxul și îndată ce apa s-a ridicat deasupra sloiurilor de pe țărm am lansat barca și am plecat la drum. Era prea multă gheață ca să ne servim de caiace, așa că le-am așezat în cruciș la prova bărcii. Mequsak ne pilota printre ghețuri și înaintam încet, luîndu-ne la întrecere cu gheața.

Ori de cîte ori Mequsak vedea în față vreun soi de canal trebuia să vîslim cît ne țineau puterile ca să ajungem acolo înainte

ca gheața să-l închidă la loc. O dată am înaintat prea repede. Barca plutea cu atîta viteză, încît s-a izbit puternic de gheață și caiacele au primit toată forța izbiturii. Unul dintre ele s-a sfărî- mat de tot și a trebuit să-l aruncăm. Celălalt nu mai putea fi

'ă un nou înveliș. Dar trebuia să așteptam pînă cînd vom ajurjge la capul York, fiindcă prepararea pieilor pentru caiac și cusutul lor era treabă de femeie.

“T Ce-am spus eu ! a exclamat Thomas Olsen, trebuia s-o fi luat: pe Aloqisak cu noi. Nu putea s-o uite pe văduva ospitalieră din Thule, dar l-am asigurat că vom întîlni în curînd alte femei la capul York, care vor coase caiacul pentru noi. Și la capul York sînt femei ospitaliere, i-a spus Mequsak. Ele nu se mărginesc numai să repare caiacele, dacă vor să fie pe placul oamenilor albi.

Pluteam încet spre sud și ghețarii deveneau din ce în ce mai mari* atît de mari încît se ciocneau de fund înainte de a ajunge la mal și lăsau astfel un canal cu apă liberă pe lîngă plajă. Atîta vreme cît izbuteam să rămînem la adăpostul acestei mase de gheață de lîngă țărm, n-aveam grijă. O singură dată un ghețar s-a răsturnat și ne-a blocat trecerea. De cîteva ori a trebuit să ieșim și să tragem barca grea pe țărm, peste gheață și apoi s-o lăsăm din nou în partea cealaltă pe apă. Bieții balenieri nu erau obișnuiți cu felul acesta trudnic de călătorie și înjurau de mama focului. Din fericire, spre seară am atins Kangek, capul nordic al golfului Parker Snow.

Între timp mîncarea se împrușcase mult și la cină n-am avut decît grăsime de focă și ceai, dar eram prea obosiți ca să ne mai gîndim la asta. A doua zi ne-am odihnit la Kangek și am făcut rost de hrană. Am prins cîteva pescăruși arctici și niște iepuri.

Golful Parker Snow — sau Ifsuisoq* cum îl numesc eschimoșii — fusese de secole locul de întîlnire al multor triburi, fiindcă

I r

7

s

acolo se găsea cel mai mare depozit de steatită din nordul Groenlandei. Toate oalele de bucătărie și lămpile se făceau din steatită și eschimoșii veneau de la mari distanțe pînă la acest depozit. De la un timp în Groenlanda s-au așezat oameni albi care au adus eschimoșilor vase și lămpi de metal. Eschimoșii știau nenumărate

povești dramatice despre diferite triburi care se întâlneau la Ifsui- soq ; erau de obicei
povești cu bărbați uciși în luptele pentru femei.
/

I-am arătat lui Rockwell Simon locul unde poposiseră odinioară, într-o noapte, prietenul meu Torngé și familia lui. Acolo* își pierduse Torngé mama, pe Ivalu, care s-a născut din nou după*, câțiva ani. Rockwell m-a rugat să-i spun povestea și eu i-am spus-o» în felul în care am auzit-o chiar de la Torngé.

Torngé era un băiețel în vremea când venise cu familia sa la golful Parker Snow după steatită. Și-au clădit o casă din zăpadă sub piscurile prăpăstioase din golf și s-au gătit de noapte. Afară vremuia strașnic, dar în iglul lor țeapăn era cald și bine. Pe la mijlocul nopții au auzit deodată un zgomot tunător, de parcă se rupsesse gheața sub ei. Când s-a trezit, Torngé a văzut că e îngropat în zăpadă, dar a izbutit să se dezgroape pe jumătate și? când s-a uitat în jur, l-a zărit pe tatăl său afară pe gheață. Torngé a strigat după tatăl său, dar acesta săpa ca să-i scoată pe ceilalți din zăpadă și n-a putut veni în ajutorul băiatului. După cum îe era obiceiul, eschimoșii se culcau goi în sacii lor de dormit și Torngé a fost cât pe-acî să moară de frig, dacă pînă la urmă nu-l salva tatăl său și nu-l învelea într-o blană de urs.

Ce se întîmplase ? Pe țărmul prăpăstios se formase o avalanșă care, în cădere, a îngropat iglul sub tone de zăpadă. Tatăl lua Torngé a scos din zăpadă două femei, dar pe mama Ivalu n-au mai. găsit-o în viață. Tatăl a avut totuși noroc că a salvat îmbrăcămintea, deoarece, ca un eschimos sensibil ce era, împăturise o parte din. haine, le legase la un loc și le agățase sus, sub acoperiș, ca să iasă păduchii din ele. Săpînd după Ivalu, a găsit legătura și a împărțit hainele supraviețuitorilor ; dar cum nu aveau toate cele de tre~ buință a trebuit să plece după ajutor, fără s-o găsească pe Ivalu.

Furtuna se învrăjbise mai tare și ei n-au putut s-o descopere nici pe Ivalu, nici pe cei doi copii care fuseseră îngropați în zăpadă. După săptămîni și săptămîni tatăl lui

Torngel s-a întors la golful Parker Snow. A găsit-o pe Ivalu în zăpadă. Vîntul o descoperise în
aşa fel încît umărul ei drept şi braţul rămăseseră afară. Dar în

#

timpul celor cîteva săptămîni cît stătuse acolo, pescăruşii îi ciuguliseră toată carnea de pe oase.

După mulţi ani Torngel s-a însurat cu Aviangarnak şi a avut cu ea o fată. Au numit-o Ivalu fiindcă era neîndoielnic reîncarnarea mamei lui Torngel : micuţa avea din naştere nişte semne ciudate pe tot lungul braţului stîng şi pe umăr, adică exact pe locul unde pescăruşii ciuguliseră carnea bunicii ei. Mica Ivalu trăieşte încă şi l-am asigurat pe Rockwell Simon că de multe ori am văzut ciudatele ei semne din naştere.

Din nou l-a apucat pe Rockwell desperarea că n-avea hîrtie de

• I #
scris. Dacă nu putea să citească, ar fi dorit măcar , să scrie — şi bietul om era nenorocit că trăia de atîta timp fără cărţi. Abia am putut să-l împiedic să-mi ia cele cîteva volume pe care le aveam din Thule. Ceilalţi balenieri nu simţeau cîtuşi de puţin lipsa cărţilor. Ei erau cu toţii asemenea lui Semundsen care zicea că ori de cîte ori pleca pe mare lua cu el Biblia, dar numai pentru cazul că ar fi murit vreun marinar. Omul ar pierde respectul pentru cartea sfîrită, dacă ar citi-o în fiecare zi, mai zicea Semundsen, şi se simţea mulţumit aşa, fără să citească nimic.

Din fericire Rockwell n-a avut prilejul să se plictisească, fiindcă n-am întîrziat prea mult în golful Parker Snow. Iată-ne din nou la drum spre capul York. Am traversat micul fiord şi am trecut pe lîngă aşezarea de pe ţărmul celălalt, pustie la epoca aceea a anu-- lui. Le-am atras atenţia asupra ei fiindcă aşezarea era o pildă remarcabilă de loc ciudat şi inaccesibil ales totuşi de om pentru locuinţă. Era agăţată sus pe peretele abruptului ; între uşa casei de piatră şi marginea prăpastiei era un prag poate ceva mai lat de un iard, apoi golul se căsca drept în jos, pînă la apă — sau pînă la gheaţă, în timpul iernii. De cîte ori am vizitat aşezarea, n-am ieşit o dată din casă fără să nu mi se facă rău la stomac, deşi

II
ieşeam tîrîndu-mă. Eram mai înalt decît toţi ceilalţi eschimoşi şi în urmare capul îmi ajungea dincolo de marginea abruptului înainte de a ieşi cu totul din casă şi de a mă ridica în picioare. Cînd

spațiul acela mic mai era și acoperit cu gheață, manevra de ieșire mi se părea cât se poate de neplăcută.

O dată m-am plâns lui Krisunguak, al cărui oaspete eram în vremea aceea, și el a fost de acord cu mine că locul era primejdios pentru copii.

— Au totuși noroc că locuiesc aici, mi-a explicat el. Învață să se miște cu mai multă grijă decât ceilalți copii și să-și controleze mișcările. Vor fi mai iuți și mai zvelți când vor fi mari.

— Dacă mai ajung mari, am zis eu în sinea mea, uitându-mă la ei cum țîșneau din casă ca din pușcă și se redresau în ultima clipă, chiar la marginea abruptului. Pînă la urmă inevitabilul s-a produs. Ultima dată când am fost acolo, Krilugtanguaq și-a pierdut doi fii și o nepoată. Era vară. Pe marea deschisă de sub Sarfarik — cum se numea așezarea — plutea gheață și curentul era puternic. Copiii se jucau ca de obicei, dîndu-și drumul spre abrupt și schim- bîndu-și direcția în ultimul moment. Părinții îi priveau cu zîmbetul pe buze, fiindcă ei înșiși se jucaseră așa când fuseseră mici. Tocmai pînd cei mari se uitau la ei, copiii au încetinit viteza, prea tîrziu însă și au dispăruț toți trei după muchie.

Părinții au dat buzna pînă la marginea prăpastiei ; jos era reflux iar apa foarte departe. Se vedea gheață multă, moale, pe jumă- tate topită, dar nici urmă de copii. N-au avut ce să facă. Să sară după ei ar fi însemnat sinucidere curată. Eschimoșii nu știu să înoate iar apa de jos era prea rece și curentul prea puternic.

După un timp l-am întîlnit din nou pe Krisunguak. Plecase de la Sarfarik și se instalase jos, în golful Melville ca să-și uite necazul. A trăit un an printre străini, a devenit om popular și și-a cîștigat faimă ca vînător. Dar niciodată n-a spus cuiva de ce și-a părăsit căminul și, cînd era întrebat de familie, spunea că pe

lumea asta sînt unele lucruri despre care e mai bine să nu se vorbească, în anul următor s-a înapoiat la Sarfarik. Copiii se jucau în același fel, cu voia părinților, care-i supravegheau cu ochi zîmbitori. I-am întrebat dacă n-ar fi mai bine să oprească jocul copiilor, ca să nu se mai repete accidentul teribil întîmplat lui Krilugtanguaq și familiei sale.

Eschimoșii s-au uitat la mine de parcă aș fi fost un imbecil ori un om complet lipsit de tact, ori amîndouă la un loc. Mi-au explicat răbdători că s-au jucat și ei la fel cînd au fost mici și că ar fi mare păcat să-i oprească pe copii să se amuze în același fel în care s-ău amuzat cu toții încă din primele zile ale sosirii lor la Sarfarik.

Am fost mulțumit că nu locuia nimeni în așezare cînd am trecut pe lîngă Sarfarik și am fost fericit că am plecat din golful Parker Snow. Deși vîntul nu era prea puternic, el a îmblînzit frigul și în noaptea aceea am ajuns la faimoasa peșteră Agpat, adică la jumătatea drumului dintre Thule și capul York. La Piatra Conică <lin fața peșterii am prins cîteva rațe polare și ne-am pregătit o cină strașnică. Înainte de a ne culca, Itukusuk și Krangark au ieșit să inspecteze locurile și s-au înapoiat arătînd că prin vecinătate trecuseră niște străini. Găsiseră depozite cu carne bine conservată, clădite în timpul ultimului îngheț. Străinii nu puteau fi la o distanță mai mare de cîteva ore.

4j- S-ar putea să-l întîlnim mîine pe Kridtluqtoq, m-a înștiințat Itukusuq.

4 De ce pe Kridtluqtoq ? l-am întrebat eu. De unde știi cine a clădit depozitele ?

Krangark mi-a explicat că fiecare om își clădește depozitul în felul lui propriu, că poate să-și uite chiar și numele, fiindcă identitatea îi se stabilește foarte bine după aspectul depozitului.

A doua zi ne-am deșteptat devreme dorind să vedem dacă avea dreptate. Am plecat și ni se părea că ne mișcăm ca melcul. Mequ-sak ne purta chiar pe lîngă coastă. Îl stăpînea frica tuturor bătrînilor caiaciști în fața mării deschise. Dacă îl sileam, traversa cu inima îndoită golfulețele și brațele de mare, dar dacă nu eram atenți intra în fiecare adîncitură a coastei și urma neabătut linia întortocheată a țărmului.

La cîteva ore după ce am plecat din Agpat am dat de o tabără mică, așa cum au prevăzut eschimoșii. Kridtluqtoq se instalase într-o vale îngustă, lângă un ghețar prăpăstios și am avut impresia că

J40:

plecase de curînd de la capul York ca să se mute acolo, singuratic și îndepărtat, unde pînă atunci nu locuise încă nimeni.

Nu l-am întrebat de ce venise acolo, dar el a presimțit întrebarea și ne-a spus că își alesese de bună seamă cu înțelepciune acel loc de tabără o dată ce a fost onorat cu vizita oamenilor albi.

Această explicație prea bine ticluită era mai mult ca o scuză față de nevastă-sa, Arnaluk, care era încă tînără, veselă, și arătoasă.. Probabil că ei nu-i plăcea să trăiască într-un loc atît de singuratic.

Aveau doi copii mici și Kridtluqtoq adusesse cu el o femeie bătrînă numită Semigak. Sarcina bătrînei era să mestece pieile pinguinilor prinși tot de ea pînă le făcea moi ; apoi cosea din ele cămăși pentru toți locuitorii așezării. Astfel de femei bătrîne aveau mare căutare, fiindcă ele erau singurele făpturi fără dinți care puteau prepara pielea păsărilor. De obicei aceste bătrîne nu pricinuiău nici un fel de buclucuri, sau prea puține. Abia dacă trebuiau hrănite, fiindcă., mestecau toată ziua piei și sugeau grăsime. În afară de asta ele mai aveau grijă de copii fără să primească nimic în schimb căci noțiunea de plată nu exista în Groenlanda.

Arnaluk avea noroc că bătrîna Semigak ședea cu ea în valea aceea pustie, cînd bărbatul ei pleca la vînătoare.

Am observat cu mirare ceva ciudat în purtările lui Kridtluqtoq. Părea că stă mereu la pîndă și, dacă nu l-aș fi cunoscut atît de bine, aș fi zis că se teme de ceva. La început am crezut că era doar emoția pricinuită de întîlnirea neașteptată cu primul și frumosul bărbat al soției sale. Știam că amiralul Peary o dăduse pe Arnaluk lui Kridtluqtoq, fiindcă Itukusuk plecase în călătorie cu doctorul Cook.

Le-am atras atenția balenierilor asupra celor întîmplate, iar ei s-au arătat

nerăbdători să vadă cum se vor purta principalii eroi ai acestei drame arctice. Bărbații aveau prea mult tact ca să facă vreo aluzie la vechiul conflict, dar bătrîna Semigak nu s-a putut: abține cîtuși de puțin. Ardea de nerăbdare să ațîțe spiritele. Cînd bărbații s-au salutat unul pe altul, ea și-a vîrît repede coada :

— Astă noapte am avut un vis și mi s-au prezis lucruri curioase, care par acum să se adeverească. A sosit un bărbat, însoțit de prie-

teni puternici, ca să-și ia femeia înapoi. Dar cum ea s-a dovedit în stare să nască prunci, la noapte vom avea probabil în valea aceasta o luptă.

Bărbații n-au răspuns provocării, dar Arnaluk s-a arătat plăcut impresionată și foarte mulțumită de perspectiva unei lupte între cei doi iubiți ai ei. S-a prefăcut că n-a băgat nimic de seamă, fiindcă tocmai atunci privind fiordul înghețat, i s-a părut priveliștea fascinantă, de parcă n-o mai văzuse niciodată.

Eschimoșii s-au întunecat la față, dar Rockwell Simon, care încă nu pricepuse cât de încordată era situația, a arătat-o cu degetul pe Arnaluk și le-a spus celorlalți balenieri ceva despre ea. Arnaluk a înțeles că era în centrul atenției tuturor ; s-a simțit obligată să urmeze calea deschisă de Semigak și să mai toarne gaz peste -foc.

— Femeia asta nu e obișnuită să fie singură printre atîția bărbați, a grăit ea, ar*cîndu-se rușinată, dar neconvîngînd pe nimeni, fiindcă se vedea cât de colo că se bucura. Apoi, aruncînd o privire iute la cei doi bărbați ai ei : „dar nici un om din cei de față nu bagă în seamă o biată femeie ca mine, care pe deasupra e și atît de -urîță“. întorcîndu-se apoi spre Semigak zise : „niște bărbați atît de vestiți vor observa cu greu dacă femeia este sau nu printre ei. Ea poate deci să plece."

Spre vădita ei părere de rău, bărbații n-au reacționat în nici un fel, deși vorbele ei îndrăznețe cereau fapte. Așa că s-a întors în silă și a dispărut sub cort, urmată de bătrîna întăritată. în * tăcerea care s-a lăsat am încercat să mai domolesc spiritele poveș- tindu-i lui Kridtluqtoq prin ce greutăți au trecut balenierii și ce lungă călătorie mai aveam de făcut plîină (la insula Thom. Kridt- îuqtoq era un călător experimentat și învățase puțin eglezește în timpul petrecut cu Peary. Ne-a spus că i-ar fi plăcut să meargă cu noi peste golful Melville dar că este ocupat cu familia, pe care nu poate s-o părăsească. Ne-a cerut să rămînem peste noapte

în tabăra lui și să nu plecăm pînă cînd nu va începe fluxul în dimineața următoare. Venise de ciirînd de la capul York și ne-a asigurat că gheața n-are să ne pricinuiască prea mari neajunsuri
I
de acum înainte.

După ce s-a sfîrșit cina substanțială pe care ne-a servit-o și după ce au pierdut speranța că cei doi eschimoși se vor mai în- căiera, balenierii m-au întrebau dacă își vor putea petrece noaptea în cort ca să se mai odihnească o dată bine. Deoarece însă atracția principală din cort era, neîndoielnic, Arnaluk și nu perspectiva unui somn sănătos, i-am spus lui Rasa să-și ia mai bine oamenii și să-și petreacă noaptea cu ei în barcă. Le-am sugerat s-o invite pe Semigak să le țină tovărășie, dacă se simțeau singuri, dar ideea nu le-a surîs. S-au retras cu părere de rău și m-au lăsat cu eschimoșii.

După ce am rămas între noi Kridtluqtoq părea mai destins, dar eschimoșii ceilalți tot așteptau să vadă ce o să se petreacă între cei doi bărbați. Mi-am încercat norocul de împăciuitor :

— Simit o durere în urechi, i-am spus lui Kridtluqtoq ; ele însă mă dor din pricina vorbelor prostești rostite de bătrîna ta.

Kridtluqtoq s-a uitat repede la Itukusuk, dar n-a scos o vorbă. Mequsak și Krangark se temeau încă, dar se prefăceau că se uită în altă parte. În sfîrșit Itukusuk s-a hotărît și a rupt tăcerea :

— Mă mir, Pita, că încă mai simți durerea. Trebuie că ai memorie lungă în capul tău. Chiar dacă cineva ar fi înțeles bolboroselile bătrînei, ar fi uitat pînă acum vorbele ei.

Așadar, omul ăsta cumsecade a căutat încă odată să mențină pacea. Nu se va bate deci pentru Arnaluk și ne-am liniștit cu toții. I-am arătat atunci lui

Kridtluqtoq cît eram de surprins că-l găsisem în locul acela pustiu, dar de sigur că a ales cu înțelepciune regiunea, fiindcă un vînător vestit ca el nu mai lasă și altora ce să vîneze, i-am spus eu căutînd să-l flatez. Se știa doar că doboră orice vînat ce-i ieșea în cale.

Lui însă nu i-au plăcut vorbele mele și m-a privit cu îndoială, de parcă descifra în ele un înțeles ascuns. A mormăit ceva, că preferă să fie cu sine însuși — și din nou s-a zugrăvit pe fața lui încordarea aceea nervoasă. Ne-am îndreptat spre cort ca să-i vedem copiii. Arnaluk aștepta nerăbdătoare lupta, care n-a avut niciodată loc. Itukusuk a început să se joace liniștit cu cei doi copii care puteau fi ai săi dacă n-ar fi plecat cu doctorul Cook.

întărit-o spunîndu-i să-și facă milă de cei cinci balenieri care așteptau în barcă, dar ea a clătinat din cap. De acum gata, a suspinat. Odinioară fusese în stare să poarte de grijă unui număr mare de bărbați, s-a fudulit ea, și ne-a povestit, mîndră, ce pățise într-o clădire peste golful Mei viile, în vremea cînd era tînră. Acum era o femeie bătrînă dar încă puternică, fiindcă frumusețea înseamnă și putere. Sărmanele femei care nu fuseseră niciodată dorite de vînătorii cei vestiți, fiindcă nu erau frumoase, ajungeau la bătrînețe slabe și vrednice de compătimit, ne-a explicat ea, dar ele nu mor repede fiindcă nici măcar moartea nu vrea să aibă

. ; i . # > , # -T • ,) y .

Semigak era foarte dezamăgită. Mulți ani trecuseră de cînd bărbații se băteau pentru ea, și acum trebuia să se mulțumească doar privind cum alte femei se bucurau de asemenea cînte. Avusese patru bărbați pe lîngă mulți alți parteneri temporari și ne asigura că frumusețea ei dăduse odinioară loc la multe certuri în trib. Rînjea cu gingiile ei știrbe și ne spunea cîte bătăi mîncase de la diferiții ei

bărbați, fiindcă alții o doriseră cu atîta pasiune încît nu avusese inimă să zică nu. de-a face cu ele ! Am lăsat-o pe vorbăreața babă cu visele ei despre trecut și ne-am dus să ne culcăm afară.

Kridtluqtoq a avut dreptate. în dimineața următoare, pe mare starea ghețurilor s-a îmbunătățit mult. Krangark s-a urcat pe munte ca să vadă mai departe și ne-a spus că marea era liberă sau că existau canaluri cu apă liberă pe tot drumul spre strîmtoare. Ne-am luat rămas bun de la Kridtluqtoq și de la nevasta lui și am plecat o dată cu fluxul.

Amfitrionul nostru a fost tot timpul nervos și n-a lăsat pușca din flamă. Nu s-a liniștit pînă nu ne-a văzut pe toți îmbarcați și m-am întrebat dacă tot se mai temea de Itukusuk și de gîndurile lui cu privire la nevastă-sa. Au trecut multe luni pînă am descoperit, în sfîrșit, pricina purtării lui ciudate — și explicația a fost o întîm- plare mult mai tragică decît mi-am închipuit eu.

Amiralul Peary avea mare încredere în Kridtluqtoq din cauza calităților lui evidente : era un bun călător, era puternic, știa puțin englezește și era deosebit de săritor și de prietenos. Când Peary a făcut ultimele pregătiri pentru încercarea lui de a atinge Polul Nord i-a dat lui Kridtluqtoq șefia eschimoșilor care mergeau cu profesorul Ross Marvin ca să înființeze depozite de alimente pe drumul de întoarcere. Echipa profesorului Marvin trebuia să înainteze pînă la ultimul post al călătoriei în necunoscut și să lase acolo hrană care să-i folosească lui Peary și însoțitorilor săi la întoarcerea de la Pol.

Cu marea lui experiență, Peary a pus la punct expediția în cele mai mici amănunte. Fiecare echipă avea sarcini bine stabilite care erau tot atît de importante pentru reușita expediției ca și rolul lui Peary însuși. A calculat cu grijă cît putea să ducă fiecare din însoțitorii lui la Pol și cît timp aveau să le ajungă rațiile de mîncare. Întoarcerea lor a fost posibilă numai datorită acestor rezerve bine calculate. Numai marea lui grijă de amănunte i-a ferit de tragica soartă pe care a avut-o Scott cînd s-a întors de la Polul Sud ; aceasta dovedea că Peary era un adevărat maestru al explorărilor.

Ross Marvin și însoțitorii lui au atins punctul stabilit și au înființat depozitul, dar n-au mai ajuns să <se întoarcă. I-a apucat vremea rea și îngrămădirile de gheață i-au purtat departe spre vest. În bazinul polar gheața nu e întotdeauna tare și sigură. De obicei e groasă, dar crapă, se rupe și lasă goluri, apoi se închide iar peste goluri. Omul trebuie să fie atent și să se asigure că gheața proaspătă e destul de tare ca să-l susțină. Marvin nu cunoștea însă fenomenul și neștiința lui a avut urmări serioase.

Profesorul Marvin nu era prea iubit de cei trei însoțitori ai săi, adică de Kridtluqtoq și Aqioq, amîndoi călători încercați, și de Inukitsorkpaluk, un

eschimos mai tînăr care cîştiga în putere și voinicie ceea ce- pierdea în experiență. Crescuse orfan și trecuse prin mari greutăți, care-l făcuseră rezistent la frig și la foame. Toți trei eschimoșii aveau fiecare cîte o sanie, dar Marvin n-avea

niciuna. De obicei se urca într-una din săniile eschimoșilor sau se sprijinea de una cînd drumul era mai greu.

În fiecare dimineață cînd își strîngea tabăra Marvin păzea hrana cu ochi de vultur. Împărțea cu zgîrcenie rațiile și niciodată nu dădea eschimoșilor mai mult decît era partea lor, oricît ar fi fost de flămînzi. Cădea bineînțeles în sarcina lui să vegheze ca hrana să ajungă pînă la capăt și se temea * că nu vor mai sosi la timp în tabăra principală a lui Peary — o teamă pe care eschimoșii n-o împărtășeau. Odată au fost siliți să rămînă în cort toată ziua din cauza vremii rele, iar el nu le-a dat să mănînce nimic, fiindcă o

II

1

7

#

astfel de întîrziere nu intra în calculele sale.

Marvin lua gustarea de dimineață și, după ce împacheta la loc mîncarea, pleca spunînd eschimoșilor să strîngă tabăra și să-l urmeze : cît puteau mai repede. Avea reputația că era un om neîngăduitor, care nu zîmbea niciodată. Cîteodată își pierdea firea și țipa la eschimoși ; de aceea eschimoșii nu-l socoteau un bun tovarăș de călătorie. Nu aveau de ales totuși, fiindcă Peary le spusese să meargă cu Marvin, și Piuli, cum îl numeau ei, era „Omul care gîndea pentru ei toți”.

Nu' o dată eschimoșii s-au gîndit că s-ar fi simțit mai bine în altă echipă, dar și-au dat seama că Marvin însuși era, ca și ei, nemulțumit de călătorie. N-avea cu cine să vorbească. Nu înțelegea limba; eschimoșilor, iar Kridtluqtoq avea un vocabular englez redus și strict utilitar. Ori de cîte ori eschimoșii vorbeau între ei și rî- deau, Marvin întreba de ce rîd. Dar Kridtluqtoq nu putea să-i explice și

ridica din umeri spunându-i bietului american că fusese vorba de o glumă prea neînsemnată ca să fie tălmăcită.

La întoarcere au căzut de mai multe ori în crăpături recent formate în gheață. De obicei erau acoperiți, fiindcă era foarte frig dar gheața n-a fost niciodată' destul de groasă ca să-i ia cu ea.

apăsare prea mare într-un singur punct și înaintau încet, cu grijă. Eschimoșii știau ce înșelătoare putea fi gheața și cât era de greu

Eschimoșii n-aveau decât să se uite la culoarea gheții : dacă era întunecată sau aproape neagră, era primejdie. Gheața nouă trebuia să fie albă ca laptele, numai atunci treceau peste ea. Cîinii păreau că știu din instinct ce să facă ori de câte ori întâlneau gheață proaspătă. Totdeauna se răspîndeau pe o suprafață largă ca să evite o

să ieși neajutat dacă nimereai în vreo crăpătură. Nu rareori oameni încercați s-au înecat căzînd sub gheața nouă ; aceasta era prea subțire și sfărîmicioasă și nu suporta greutatea unui om care se sprijinea de ea încercînd să iasă din apă.

Marginile gheții se rupeau ; dacă prin apropiere nu erau sloiuri solide, omul rupea gheața pe distanțe mari, încercînd să se prindă de ea, obosea și se îneca.

Marvin habar n-avea cât era de primejdioasă o astfel de gheață. De cîteva ori eschimoșii s-au oprit și i-au explicat că era periculos să-și continue drumul, că trebuiau să facă un ocol sau să aștepte pînă cînd gheața devenea mai tare.

Marvin se înfuria și susținea că gheața era destul de tare. Era convins că eschimoșii se leneveau și îi îndemna cu vorbe mînioase. Cînd i-au explicat prima oară, Marvin a cedat, dar a doua oară a vrut să le demonstreze că nu puteau să judece tăria gheței uitîndu-se numai la culoarea ei. I-a lăsat pe eschimoși în urmă și a pornit cu îndrăzneală peste gheața neagră. După cîteva

pași, s-a și scufundat.

Eschimoșii l-au scos afară fără multă greutate. În Arctica omul nu se îneacă deodată datorită temperaturii extrem de joase. Hainele de blană pe care le poartă omul sînt tot atît de reci ca aerul și în clipa cînd ating apa se formează peste ele un strat subțire de gheață. Stratul acesta oprește apa să pătrundă prin blană și izolează astfel picăturile mici de aer care se găsesc totdeauna printre miile de fire ale blănurilor. De obicei omul plutește pînă cînd primul strat de gheață e topit de apă.

Marvin n-a mai spus atunci nimic în privința gheții. I-a lăsat pe eschimoși să clădească un iglu și a rămas acolo pînă au spus ei că pot pleca mai departe. În ziua următoare au dat -de și mai multă gheață nou formată, dar Marvin părea că n-a învățat nimic din experiența din ajun. Încă o dată i-a îndemnat nerăbdător pe eschimoși să se grăbească. Pînă la urmă, Kridtluqtoq a ocolit porțiunea nesigură și a găsit un loc bun de trecere iar Marvin l-a urmat în silă.

S-a mai certat de cîteva ori și în cursul zilei și astfel s-a destrămat spiritul de echipă care i-a însuflețit pînă atunci. Noaptea

Inukitsorkpaluk a căzut bolnav. N-a putut să mănânce nimic și dimineața s-a simțit foarte slăbit. Abia mai putea să calce în urma săniei sale și când sania se răsturna n-avea destulă putere ca s-o întoarcă la loc. Trebuia ajutat mereu de către ceilalți doi eschimoși. Când și-au făcut tabăra în noaptea următoare, bolnavul rămăsese atît de mult în urmă, încît Aqioq a trebuit să se ducă după el și să-l aducă. L-a găsit pe Inukitsorkpaluk zăcînd pe gheață ; nu mai putea merge singur. Aqioq l-a adus în tabără și Kridtluqtoq i-a (explicat lui Marvin că trebuiau să rămînă acolo unde .se aflau, încă o zi sau două, pînă cînd omul se va însănătoși.

Marvin s-a împotrivit. Se temea să nu se rătăcească pe gheață și a cerut cu insistență să plece mai departe. Au legat bolnavul pe sania sa, dar au înaintat încet, fiindcă Aqioq și Kridtluqtoq trebuiau să conducă și sania și bolnavul.

Acum se supăraseră cu adevărat pe Marvin și cînd s-au apropiat de altă crăpătură făcută în gheața proaspătă, Kridtluqtoq a recurs la un mic șiretlic. Se putea trece ușor peste gheață, dar eschimoșii i-au spus că era cam primejdios. De data asta Marvin a ascultat și, deși era către începutul zilei, și-au făcut tabăra pentru noapte. Inukitsorkpaluk avea fierbințeală și mai tot timpul a fost inconștient! ¹ Avea mare nevoie de odihna pe care ceilalți i-o puteau îngădui.

Dimineața s-a trezit ceva mai bine, dar tot slăbit. Kridtluqtoq știa că avea să se facă bine într-o zi «au două și i-a spus-o lui Marvin, dar profesorul s-a împotrivit din nou cînd a înțeles că ei vor să mai rămînă. A poruncit eschimoșilor să-l lase pe bolnav în urmă. Le-a spus să-i lase rațiile de mîncare în iglu, astfel ca omul, după ce-și va fi redobîndit forțele, să vină pe urmele lor. Iar dacă nu se însănătoșea... atunci trebuia să moară singur în iglu. Și fiindcă

Inukitsorkpaluk nu mai putea să-și mîie haita de cîini, Marvin urma să-i ia sania.

La început eschimoșii n-au crezut că vorbea serios. Dar cînd l-au văzut că începe să încarce lucrurile în sania bolnavului, au înțeles că nu glumea. Ba chiar le-a spus să se grăbească, fiindcă în ziua trecută pierduseră multe ceasuri prețioase cu bolnavul.

Kridtluqtoq l-a întrebat pentru ultima dată dacă se gîndea în mod serios să plece fără Inukitsorkpaluk.

— Bineînțeles, i-a răspuns Marvin nerăbdător. Dacă nu poate să iasă din iglu acum, am isprăvit cu el.

— Dar Inukitsorkpaluk este vărul meu bun ! i-a spus Kridtluqtoq lui Marvin.

Marvin s-a prefăcut că nu înțelege — sau n-a dat importanță celor auzite. A ridicat din umeri și i-a îndemnat să se grăbească.

Kridtluqtoq nu și-a mai risipit vorbele în van. S-a dus la sania lui, s-a făcut că-și așază încărcătura și cînd Marvin se uita în altă parte a scos pușca. Fără multă vorbă l-a împușcat pe Marvin în cap.

L-a lăsat pe alb acolo unde a căzut, a intrat liniștit în iglu și le-a spus celorlalți că un om va trebui lăsat acolo, la tabără, dar că acela va fi albul, nu eschimosul.

După o lungă și grea tăcere, Aqioq a întrebat ce era acum de făcut. Americanii se vor înfuria dacă se vor înapoia la corabia lui Peary fără Marvin și dacă vor afla ce s-a întîmplat. Au discutat problema în fel și chip și au căzut la înțelegere să dea vina pe nepriceperea lui Marvin. Au hotărît să le spună americanilor că profesorul, în neștiința sa, a încercat să treacă peste gheața periculoasă, a căzut sub ea și s-a înecat înainte ca eschimoșii să-i poată da ajutor. Se putea foarte

bine întâmpla așa, s-au asigurat ei unul pe altul. Apoi au legat pușca lui Marvin și echipamentul lui științific de cadavru, au făcut o gaură în gheața proaspătă și au așteptat pînă cînd corpul îngreuiat s-a scufundat.

Cei trei eschimoși au intrat înapoi în iglu, s-au culcat și au dormit toată ziua. Cînd s-au deșteptat au mîncat bine, mai bine decît le-a îngăduit vreodată Marvin și s-au culcat din nou. Dimineața, afară urla viscolul și au mai rămas o zi. Odihna și hrana bună i-au dat lui Inukitsorkpaluk forțe noi și, după ce furtuna s-a potolit, au apucat-o iar la drum. Mîncaseră toată hrana pe care Marvin o raționase cu atîta grijă și în ziua aceea și în zilele următoare ; cînd au ajuns la țintă, au ucis și mîncat cîte un cîne. Se puteau lipsi ușor de cîini fiindcă renunțaseră la una din săniile cînd l-au părăsit pe Marvin.

După încă cinci zile au ajuns la țărm. înaintaseră prea mult spre apus și acum aveau drum bun de făcut pînă la corabie, dar scăpaseră de griji. Au prins iepuri și a doua zi au omorît trei boi moscați. Cînd s-au apropiat de corabie au fost siliți să-l cinstească pe cel ucis și să-i anunțe moartea dinainte. îndată ce au zărit corabia, Kridtluqtoq a început să bată cîinii ca să atragă atenția asupra sosirii lor. Cînd i-au văzut pe eschimoși din depărtare alergînd pe gheață, au înțeles că au fost văzuți și cei trei s-au așezat în săniile cu spatele la cei ce veneau să-i întîmpine. în felul acesta făceau cunoscut că cineva din echipa lor murise.

Bob Bartlett, „marele căpitan”, care răspundea de tabără în lipsa lui Peary i-a întrebat imediat ce s-a întîmplat cu profesorul Marvin. Kridtluqtoq a vorbit pentru toți, fiindcă era cel mai în vîrstă și fiindcă îl salvase pe vărul său, împiedicîndu-l pe Marvin să-l părăsească pe gheață. I-a explicat lui Bartlett că

Marvin a ținut să traverseze gheața proaspătă și subțire, deși eschimoșii l-au prevenit de nenumărate ori. Pînă la urmă a căzut sub gheață și, pînă să-l apuce eschimoșii, s-a scufundat.

Bartlett s-a supărat și n-a vrut să creadă spusele lor. Un om care cade prin gheață nu se scufundă așa repede, zicea el, și i-a acuzat că au pricinuit voit moartea lui Marvin. Știa bineînțeles că Marvin nu era prea iubit de eschimoși. Le-a spus celor trei

* Eschimoșii au rămas muți cînd au văzut doar spinările celor trei oameni. Unii din ei au început să țipe, crezînd că murise Piuli. Alții se văitau că nu-l vedeau pe Maripaluk, cum îl numeau ei pe Matthew Henson, tovarășul lui Peary, care vorbea limba eschimoșilor mai bine decît oricare alt american și care era un bun vînător și un bun conducător de sănii. Cînd au ajuns destul de aproape ca să-l recunoască pe Kridtluqtoq și pe cei doi însoțitori ai lui, și-au dat seama că nu erau din echipa lui Piuli și lacrimile lor s-au uscat repede. Moartea lui Marvin nu avea de ce să aducă lacrimi în ochii eschimoșilor.

bărbați că nu li se va permite să vină pe bordul corăbiei ca celorlalți eschimoși, că nu vor primi de mâncare de la albi și că vor trebui să rămână în iglurile lor pînă la întoarcerea lui Peary. Va repeta istorisirea în fața lui Piuli care va ști cu siguranță ceea ce s-a întîmplat cu adevărat.

Kridtluqtoq a ridicat din umeri și a răspuns calm că „marele căpitan” era desigur foarte înțelept dacă știa lucruri pe care nimeni nu le văzuse sau auzise. Cei trei oameni s-au dus în iglurile lor și s-au sfătuit cu prietenii lor și cu bătrînii tribului. În fața eschimoșilor au mărturisit cum s-au petrecut într-adevăr lucrurile și cu toții s-au înțeles ca prietenul lor Kridtluqtoq să susțină mai departe ceea ce spusese. Dacă ar schimba povestea și i-ar explica lui Piuli că l-au împușcat pe Marvin ca să-l salveze pe Inukitsorkpaluk, oamenii albi vor zice că eschimoșii nu mai știu să spună adevărul și nu vor mai veni în partea aceea a țării.

Pe Kridtluqtoq l-au lăudat toți eschimoșii că a avut curaj și l-a salvat pe vărul isău. Inuarsuk, sora lui Inukitsorkpaluk, l-a asigurat că se simțea mai fericită văzînd că s-a întors fratele ei decît dacă s-ar fi întors Marvin — și i-a îndemnat să nu spună adevărul oamenilor albi. Ei vor dori poate să răzbune pieirea americanului. Iar bunul lor prieten, Piuli, care se va întrista aflînd de moartea tovarășului său, va fi și mai mîniat, dacă i se va spune că în sînul echipei se iviseră neînțelegeri atît de serioase. Și astfel nu s-a mai vorbit nimic despre Marvin.

În curînd triumfătorul Peary s-a înapoiat cu tovarășii săi și le-a povestit despre expediția lui la „Buricul Pămîntului” încununată de succes. Odark și ceilalți eschimoși care îl însoțiseră nu-i împărtășeau însă entuziasmul. N-au văzut nici o gaură ori altă urmă de buric, s-au plîns ei prietenilor lor. Cît au mers spre nord

au vorbit și s-au înțeles să bage cu toții de seamă să nu alunece în gaură și să dispară sub pământ — dar n-a fost nici o primejdie, înaintau liniștiți peste o mare întindere de gheață, când Piuli i-a anunțat deodată că s-a uitat la soare și a văzut că a ajuns. Acolo sub ei era „Buricul Pământului” sau Polul Nord, cum îi zicea el. Mai întâi eschimoșii au rămas decepționați. Deși Peary era un om

mare care „gîndea pentru toți^{c<} au văzut acum că se schimbase și călătorise atît de departe fără nici un rost. Ani întregi visase să atingă acel punct, le-a spus Piuli, și eschimoșii s-au mirat de vorbele lui nesăbuite, fiindcă acolo nu era nimic de văzut, nici un animal

de vînat, nimic care să-l facă să se întoarcă așa, deodată. Dar fiindcă Piuli era un om de treabă, care le dăduse multe daruri, s-au hotărît să-l lămurească și să-i spună cît a fost de copilăros că pierduse atîtea zile călătorind spre nord numai să ajungă în mijlocul gheței, în mijlocul nimicului, să se oprească acolo și să anunțe că era mulțumit. Oamenii și-au clătinat capetele cu nedumerire, dar au fost fericiți să pornească înapoi, fiindcă se simțeau obosiți.

Pe drumul de întoarcere, toți erau slăbiți și istoviți, dar Peary nu i-a lăsat niciodată să doarmă mai mult decît plănuise, tocmai fiindcă vedea că erau somnoroși. În fiecare dimineață îi trezea, chiar dacă simțeau nevoia să mai doarmă o zi sau două. S-au și supărat pe el. Piuli a fost de asemenea zgîrcit la mîncare ; nu i-a lăsat să mănînce atît cît au vrut. Au uitat însă repede supărarea, fiindcă și-au dat seama că niciodată nu s-ar mai fi întors teferi !dacă Peary n-ar fi gîndit pentru ei și n-ar fi pus la punct expediția cu atîta grijă.

Cînd Piuli s-a întremat după întoarcerea sa de la „Buricul Pămîntului“ a cerut să-l vadă pe Kridtluqtoq. Cei trei eschimoși erău neliniștiți și îngrijorați ; se gîndiseră să-i părăsească pe oamenii albi înainte de înapoierea lui Peary.

Kridtluqtoq le spunea

prietenilor săi că Piuli voia desigur să se bucure mai mult la sosirea lui acasă împușcîndu-i pe toți, fiindcă se întorseseră

fără Marvin. Cu inima grea a ieșit din iglu și s-a dus la corabie, însoțit de Aqioq și de Inukitsorkpaluk.

Peajry i-a întâmpinat cu un zîmbet prietenos și le-a mulțumit că au făcut treabă bună cu depozitul de alimente. Datorită lor el a putut să se întoarcă teafăr de la „Buricul Pământului”^{cc}, loc pe care totdeauna dorise să-l vadă, deși acolo nu era nimic de văzut. Era tare mîhnit de ceea ce i s-a întîmplat lui Marvin, dar știa că eschimoșii au făcut totul pentru a-l salva, i-a asigurat Peary. De aceea vor primi daruri ca toți ceilalți eschimoși.

Le-a dat tutun și ceai și multe lucruri de preț. Cînd a aflat că viteazul Kridtluqtoq luase obiceiul să doarmă în iglul Arna- lukăi l-a rugat s-o ia de nevastă. Iar cînd s-au întors la Etah și s-a întîlnit cu Itukusuk, bărbatul Arnalukăi, Peary a hotărît ca femeia să-i rămîină lui Kridtluqtoq ca nevastă.

Puțin după aceea Peary a părăsit Groenlanda și nu s-a mai întors niciodată în Arctica. Adevărul în privința morții lui Marvin a rămas cîțiva ani secretul lui Kridtluqtoq. Dar adevărul a fost dat pe față după ce a avut loc altă moarte tragică, un omor care s-a legat în chip ciudat de moartea lui Marvin.

După ce Peary a plecat din Groenlanda, căpitanul Mac Millan, sau Nalagpaluk, cum îl numeau eschimoșii, a vizitat regiunea Thule. Se știa pretutindeni că fusese tovarășul lui Piuli. A adus cu el un număr de oameni albi care au clădit o casă mare la Etah. Acești bărbați dovedeau mai mult bun simț decît Piuli, fiindcă veniseră să descopere țări noi, nu să se uite după un „buric” care nu putea fi văzut. Și Mac Millan a plecat într-o lungă călătorie cu Itukusuk, cel care fusese cu doctorul Cook.

Eschimoșii au rîs cu hohote cînd Mac Millan le-a povestit că doctorul Cook susținea că fusese și el la „Buricul Pământului” și cînd le-a spus că mulți oameni albi credeau minciuna asta. Oamenii albi nu înțeleg cît de greu este să întreprinzi o astfel de expediție dacă își închipuie că un ins ca doctorul Cook a putut-o face. De asemenea ei nu înțeleg că trebuie să ai iscusința și

înțelepciunea lui Piuli dacă vrei să găsești „Buricul Pământului” care nu se află decât într-un singur loc. Nimeni nu s-a născut cu două buricuri, nici omul, nici chiar lumea, l-au asigurat ei pe Mac Millan și de aceea Cook n-a avut cum să ajungă acolo.

Mac Millan era însoțit de câțiva albi cu totul deosebiți de tovarășii lui Peary. Pe unul din ei îl chema Green și, deși tânăr, fața lui era lipsită de lumina zîmbetului. Kolersuak, după cum

Îl numeau eschimoșii, și-a dovedit tinerețea mai cu seamă prin nevoia lui de femei, căci și-a ales o fată frumoasă pe care o chema Alakrasina. Ea era nevasta lui Piuvatsork și Green a luat-o fără să ceară voie de la bărbatul ei, deși acesta i-ar fi împrumutat-o cu bucurie, căci împrumutându-i-o n-ar fi făcut decât un simplu gest de ospetie. Piuvatsork era însă un om blînd și lipsa de maniere a lui Green nu l-a supărat. Pe deasupra mai era și politicoș, căci a plecat de mai multe ori în călătorii lungi, ca să-l lase pe Green singur cu nevastă-sa și numai din cînd în cînd i-a cerut Alakrasinei să-și petreacă noaptea cu el.

Cînd a venit primăvara, Mac Millan a pus la cale o lungă expediție în nord și Piuvatsork s-a gîndit să plece din Etah și să nu-i mai vadă pe oamenii albi. Între timp Green ajunsese atît de obsedat de frumusețea Alakrasinei, că nu i-a mai dat voie să plece de la el. .

Bietul Piuvatsork tocmai se gîndea să părăsească Etahul fără nevastă, cînd Mac Millan i-a cerut să se alăture expediției sale, insistînd atît încît Piuvatsork n-a putut să refuze. Dar Mac Millan nu știa ce se întîmplă în tabăra lui și a hotărît ca Piuvatsork să plece spre strîmtoarea Eureka însoțit de un singur american, de Green !

Nimeni n-a știut ce s-a petrecut în timpul acelei călătorii fatidice spre strîmtoarea Eureka. Cei doi au plecat împreună, neexperimentatul Green, care nu zîmbea niciodată, și blîndul eschimos a cărui nevastă a fost furată. După cîteva zile Green s-a întors, dar singur !

• ^ I I

Cînd Mac Millan l-a întrebat ce s-a întîmplat cu Piuvatsork, Green i-a răspuns calm :

-T- L-am împușcat.

se răzbune dacă vor afla cum stau lucrurile. Cei doi oameni au ticluit o poveste pentru eschimoși și versiunea pe care am auzit-o eu a fost că-i acoperise o avalanșă. Că dormeau în iglu, așa spuhea povestea, și că peste ei au căzut tone de

zăpadă. Că Green a izbutit să-și croiască drum și să iasă afară, dar că Piuvat-Mac Millan a rămas consternat : se temea ca eschimoșii să nu sork a fost înăbușit de zăpadă. Mi s-a 'părut ciudat că tînărul și nepriceputul Green a putut să-și scape viața în timp ce eschimosul, mult mai puternic și mai experimentat, a pierit. Povestea a fost totuși acceptată. Nu se putea dovedi contrariul atîta vreme cît Green nu se dezmințea, cît nu apărea corpul lui Piuvatsork.

După această întîmplare însă, Green nu mai era acelaș om- El n-o mai dorea pe nevasta mortului, pe frumoasa Alakrasina, și nu se mai înțelegea cu tovarășii lui americani. Toamna târziu a trimis la mine, la Thule, un sol ca să mă întrebe dacă putea să. vină să stea cu noi un timp. Cum nu-l cunoșteam decît prea- puțin, n-am avut motiv să-l refuz și Green a rămas la noi mai multe luni.

Odată am încercat să-l întreb despre Piuvatsork și despre cele ce s-au întîmplat cu adevărat la strîmtoarea Eureka. Omul a pălit, a devenit nervos și m-a rugat să nu-i mai amintesc de întîmplarea aceea ; nu se putea nici • măcar gîndi la ea. Am avut impresia că tînărul era adînc mîhnit că n-a putut să-și salveze tovarășul eschimos și niciodată nu i-am mai făcut vreo aluzie. Am rămas foarte surprins cînd, la cîteva săptămîni după aceea, am fost înștiințat de acest episod printr-o scrisoare a inspectorului din Godhaver, cea mai înaltă autoritate daneză din Groenlanda, nordică. Mi se scria că „circulă niște zvonuri urîte despre unul dintre americanii lui Mac Millan care a omorît un eschimos" - Inspectorul voia să știe dacă zvonul era întemeiat ori nu.

În timpul acela zvonul n-avea temei și atîta vreme cît Green era oaspetele nostru, Navarana și cu mine făceam totul ca vizita. lui să-i fie plăcută. Deși eschimoșii nu-l puteau suferi, el a fost totuși politicos și prietenos atîta vreme cît a stat cu noi și n-am avut neplăceri din partea lui. Nu i-am cunoscut adevărata lui fire decît în ziua cînd a plecat din Thule.

îi făgăduisem să-l conduc peste golful Melville pînă la Upernivik și îndată ce am plecat din Thule mi-a spus că se simte ușurat,, că era fericit că pleacă din locul acela îngrozitor. În cele cîteva luni cît a stat la mine, mi-a explicat el, n-a întîlnit un singur eschimos mai vrednic decît un cîine. M-am stăpînit și i-am răspuns că, după cîte știam, aproape patru luni de zile a fost oaspetele nevestei mele, fiică de eschimos. Mi-a răspuns că n-avea importanță, că nimic nu-i putea schimba părerea despre băștinași.

Nu știam pe atunci că era un ucigaș. Mă gîndeam doar că voia să-și potolească remușcările. Lăsase un tovarăș eschimos să moară și încerca, îmi închipuiam eu, să se convingă singur că eschimoșii nu prețuiau mai mult decît cîinii.

Au trecut multe luni și mi-a căzut în mînă cartea pe care a scris-o Mac Millan despre expediția sa. În ea vorbea' și despre Green care îi mărturisise cu nerușinare :

— Da, l-am ucis pe eschimos în strîmtoarea Eureka. A trebuit să-l împușc fiincă nu asculta de ordinele mele.

Această mărturisire a făcut senzație în Groenlanda. Din cîte știam, nici un eschimos nu fusese pînă atunci ucis de un alb în partea aceea a lumii. Piuvatsork lăsase după sine, fără nici un sprijin, o nevestă și patru copii. Cînd întîmplarea a ajuns la cunoștința tuturor, s-a făcut o petiție prin care se cereau despăgubiri pentru victime, dar petiția s-a lovit de o altă reclamație, tot atît de întemeiată.

Puțin după plecarea lui Green, în Thule a venit un pastor danez. Sarcina lui era să-i convertească pe eschimoși și să-i boteze. I-a învățat principiile religiei creștine și le-a cerut să-și mărturisească păcatele.

S-a întîmplat că în timpul acela se afla la Thule și Kridtluqtoq, care voia să se boteze. Mărturisirea păcatelor s-a transformat la eschimoși într-o competiție. Cu cît aveau păcate mai mari, își închipuiau ei, cu atît vor deveni creștini mai buni, după ce se spovedeau. S-a considerat fără îndoială cel mai păcătos și de aceea a

venit să-și dezvăluie taina sa pastorului, cum l-a omorât pe profesorul Marvin ca să scape viața vărului său Inukit- sorkpaluk.

Păstorul a raportat superiorilor săi. Povestea a apărut chiar într-un ziar sub forma unui reportaj în care se arăta ce răi erau eschimoșii înainte de sosirea misionarilor — și ce curați erau acum, când s-au spălat de toate păcatele ! Drept urmare, autori-

tățile americane au luat cunoștință de adevărata cauză a morții lui Marvin și au cerut despăgubiri. Cazul lui Green era în curs de judecată. Până la urmă s-a ajuns la o înțelegere tacită și o plîngere a anulat-o pe cealaltă.

Nu știam toate acestea cînd îl întîlneam toamna pe Kridt- luqtoq în drumul spre insula Thom. Eram numai dezorientat de purtarea lui ciudată. Cît timp au fost străinii în preajma lui, s-a arătat-nervos și neliniștit și a ținut tot timpul pușca în mînă. Bietul om se temea desigur că oamenii albi voiau să se răzbune. Din pricina asta se instalase la Agpat, deși în perioada aceea a anului ar fi fost normal să locuiască la capul York. Era sigur însă că acolo va întîlni. oameni albi, fiindcă se apropia sfîrșitul sezonului de vînat balene. întîmplarea cu Marvin era proaspătă în amintirea lui. Nu știa dacă taina lui fusese dezvăluită și privea pe fiecare alb ca pe un dușman. A răsuflat desigur ușurat cînd ne-a văzut pe toți plecînd prin strîmtoare și apucîrid spre capul York.

» *Trage
pînă. te ia dracu!"*

În timpul nopții valurile mării au luat cu ele o mare parte din gheață și dincolo de strîmtoare s-au deschis canaluri late. Am tras ramele în barcă și ne-am întins în voie, căci înaintam acum spre capul York împinși de vînt. Greoaia și vechea mea barcă nu fusese construită pentru viteză, iar caiacul pe care-l remorcam la spate ne încetinea și mai mult mersul ; totuși navigam mai repede decît atunci. cînd nădușeam cu toții trăgînd la vîsle. Schimbarea a fost binevenită.

Lumina soarelui scâldea frumos linia țărmului spre capul York ; la fel, munții și ghețarii pe lîngă care treceam. Crestele semețe ale măgurilor alcătuiau o stavilă firavă pentru frunțile ghețarilor de pe uscat și, ori de cîte ori găseau o spărtură, masele de gheață își croiau cu forța drum spre mare. Unele văi erau foarte înguste și abia lăsau loc unor ghețari mici să se întindă pînă aproape de țărm dar, cînd avea pe unde, gheața ajungea pînă la capăt „ca să-și potolească setea de apă sărată", cum spuneau eschimoșii.

Țărmul stîncos era plin de păsări. Pe toată întinderea sălășluiau mii de pinguini. Unele păsări își clădiseră cuiburile pe abrupturile de piatră chiar lîngă apă. Ele nu așteptau pînă cînd puii învățau să zboare. Îi îngrijeau un timp, apoi, cînd le venea vremea, îi împingeau de pe cornișă și-i aruncau în mare. O dată căzuți în apă, puii nu se mai puteau întoarce la cuib. Era nevoiți să înoate, să se ferească de recifele ascuțite și de atunci își purtau singuri de grijă.

Pinguinii își clădeau cuiburile mai spre interiorul uscatului și nu-și împingeau puii peste cornișă. Îi îngrijeau și-i hrăneau pînă ajungeau în stare să se avînte departe pe mare. Bieții părinți trudeau ziua și noaptea strîngînd hrană pentru copilașii lor lacomi

care ședeau tolăniți în cuib și-i așteptau să se întoarcă. Miile de păsări ce trebăluiau încoace și încolo cîrîiau și țipau fără zăbavă și în tot chipul. Se părea că muntele cînta el singur un cîntec triumfător al verii și al frumuseții.

Pentru eschimoși, acum era perioada cea mai prielnică a anului. Aveau la îndemîină prisos nesecat de pinguini dolofani, atît de grași că grăsimea curgea gîrlă pe fețele fericite ale celor ce-i înfulecau. Nu se mai osteneau să-i curețe de fulgi. îi scufundau în apă clocotită așa că penele cădeau singure și apoi mușcau din ei.

După ce pasărea fierbea, pe fața apei rămînea un strat luminos de grăsime transparentă. Toată gloria verii arctice se înălța din bulionul acesta gustos. După un ospăț cu pinguini, limba devine slobodă, cuvintele fericite alese ies cu ușurință printre buzele muiate de grăsime, iar eschimoșii sînt veseli și mulțumiți.

Tot acum este cel mai bun timp al anului pentru vulpi. Puii păsărilor așteaptă cu nerăbdare întoarcerea părinților duși după mîncare ; cîteodată ies din cuiburi și se încălzesc la razele soarelui. Ei nu știu că vulpile pîndesc mereu prin preajma lor. în clipa în care puii se ivesc pe cornișă, vulpile sar la ei. Aceste dușmance vechi ale păsărilor sînt deștepte. Ele nu ucid numai ca să-și potolească foamea de o zi ; își fac provizii și pentru iarnă. Pină și puii de vulpe născuți primăvara, care încă n-au apucat iarna. lungă și friguroasă, știu din instinct că trebuie să-și facă rezerve de hrană.

Vulpile își clădesc cu grijă depozite tainice pentru timpul iernii. Acolo strîng ele păsările prinse și le așază în șiruri paralele unele lîngă altele, după ce le retează capetele. Nimeni nu știe cum retează vulpile capetele păsărilor înainte de a le vîrî în „magazie”. Eschi-

moșii spun că povestea a început cu ani în urmă), când o vulpe neatentă a așezat printre păsările ei una pe care n-o omorîse bine. Când a venit înghețul, pasărea pe jumătate moartă a înviat, și-a ridicat capul și a ciripit : „E prea frig aici. Să zbor în sud". Fiindcă pasărea se înapoiase din lumea morților, dobîndise o putere magică datorită căreia a putut să le învie și pe celelalte păsări.

Țoate păsările s-au trezit și au zburat. Când a venit iarna, vulpile au avut de - suferit greu din pricina foamei. Multe dintre ele au | murit, iar cele ce au supraviețuit au fost nevoite să se duca spre interiorul insulei și să caute potîrnichi de zăpadă. Păsările astea erau ușor de prins fiindcă știau cu toate că vulpile trăiesc pe lîngă țărm și că se hrănesc numai cu pinguini. Ele au căzut ușor pradă, fiindcă nu se fereau de vulpi. Din ziua aceea însă vulpile retează întotdeauna capetele pinguinilor, iar potîrnichile de zăpadă sînt foarte fricoase și atente în timpul iernii.

Am văzut nenumărați pinguini înotînd prin apă în jurul nostru și scufundîndu-se după hrană pentru puii lor. Trebuiau să trudească fără zăbavă ca puii să crească mari și grași pînă să-zburătăcească. Eschimoșii știu că pinguinii nu ouă niciodată mai mult de un ou fiirid că părinții trebuie să muncească zi și noapte ca să hrănească un copil. Cît ar trebui să muncească dacă ar avea mai mulți ? ! Oul pe care-l fac e atît de mare, încît mamele eschimose leagă un picior de pinguin la piciorul fetei lor nou-născute, ca să fie sigure că și fetele, la rîndul lor, vor crește mari și puternice.

Le-am povestit prietenilor mei tot ce știam despre locurile pe lîngă care treceam. Înaintam alene pe lîngă coastă. De la o vreme am început să moțăim cu toții. Bătrînul ședea mereu la eche, foarte rîndru că i se încredințase un post atît de important. Dacă ne deșteptam și ne uitam să vedem unde ne aflam, bătrînul Mequsak ne spunea să ne culcăm. N-aveam pricină să ne facem griji, ne

sfătuia el ; un bătrîn n-are nevoie de somn pînă cînd nu-i duce pe toți prietenii lui teferi la țarm. Mă obișnuisem să-l las pe el să țină direcția. Avea bun-simț și experiență și știa ce să facă. Uitasem că nu știa să navigheze cu vele, dar mi-am dat seama repede că se descurca bine chiar într-o treabă cu care nu era învățat.

|77|

C

C

Mă odihneam și moțăiam ; am uitat unde mă aflam și am început să mă gîndesc la cealaltă parte a călătoriei pe care o mai aveam de făcut. Știam că va trece încă mult timp pînă să mă întorc acasă la Thule cu cei trei prietenii eschimoși, chiar dacă

vom ajunge teferi la insula Thom unde prietenii noștri vor găsi poate o balenieră. încă nu dăduse înghețul la Thule, dar soarele, deși :*ămînea deasupra noastră cît era noaptea de lungă, se apropiase mult de orizont și în curînd avea să piară. Golful Melville îngheța strașnic, chiar și vara. Aerul rece venea în rafale de după promontoriul înghețat și, cînd ne așteptam mai puțin, găseam dimineța gheață proaspăt formată.

în timp ce mă frămîntam gîndindu-mă la drumul de înapoiere, mi-arn dat deodată seama că mișcările bărcii se schimbaseră cu desăvîrșire. Mi se părea că eram aruncați cu violență încioace și încolo și m-am zbatut să mă scutur din toropeală. Am priceput că trecuse o vreme bunicică de cînd nu mai eram conștient de cele ce se întîmplau. De fapt nici ceilalți nu observaseră aceasta, dar deodată am fost aruncați unul într-altul. Lucrurile s-au petrecut atît c e repede, încît am căzut toți și, aproape uzi, plescăiam în apa din barca inundată pe jumătate, înainte de a ne dumeri despre ce este vorba.

Ce se întîmplase ? Ajunsesem în apele deschise din largul capului York, unde vînturile și ctirenții apăreau pe neașteptate și te înșelau. Din seninul de pînă atunci a pornit să sufle brusc o rafală violentă și am auzit frînturi de lemn izbite de apă. Barca grea \$-a aplecat și apa a năvălit peste bord. Chiar după ce barca s-a îndreptat singură, talazurile tot ne udau și măreau cantitatea de apă pe care încercam cu desperare s-o dăm afară. Marea, care fusese atît de liniștită cu cîteva minute mai înainte, se frămînta acum vajnic în jurul nostru. Nu mai zăream nici o întindere de gheață solidă prin apropiere, dar sloiuri erau multe și. din cauza lor eram în mare primejdie mai ales acum cînd înaintam atît de repede. Mequsak se agățase de eche, dar n-avea nici cea mai vagă idee ce felul cum se guvernează o barcă. Atîta timp cît ne

aflam acolo, vîntul făcea cu noi ce voia.

Bar:a era a mea, din punct de vedere tehnic eu mă găseam la comardă și m-am gîndit să iau conducerea, deși nici eu nu eram un expert în materie de navigație. Vîntul creștea din minut în

minut și în timp ce chibzuiam ce să fac, Tom Olsen m-a scutit deodată de orice răspundere.

Dintr-o singură mișcare, tăcutul danez s-a ridicat de unde ședea, l-a dat de-o parte pe bătrînul Mequsak, i-a luat locul și a apucat echea. Numai uitîndu-mă la brațul lui vînjos și la chipul cum ținea echea am căpătat încredere în el. Se așezase acolo ca o stîncă de neclintit, ca un om obișnuit să, comande.

Cu o voce tunătoare a început să ne dea ordine și, fără cea mai mică șovăială, ne-a spus fiecăruia ce să facem. Am ascultat ca un automat cînd a urlat la mine să strîng vela cea mare.

Să lași vela prinsă în arborele rupt pe vîntul acela înspăimîntător însemna curată sinucidere, dar nimeni pînă atunci nu s-a gîndit la asta. Am dat drumul fungii, dar vela nu voia să coboare. Am întărit catargul cu niște cabluri de la ghiu și vela s-a prins în ele. Mîini îndemînatice au dat ascultare ordinelor lui furioase

și au desprins vela înainte de a se produce vreo pagubă.

Vîntul biciuia cu atîta strășnicie focul⁸ încît acesta era gata să se sfîșie, dar Olsen ținea acum barca sub control și a navigat cu vîntul atîta vreme cît mai rămăsese apă în barcă. Ni se părea că n-o să mai luăm apă, dar Olsen, înjurînd în gura mare, a poruncit fiecăruia să dea mai departe apa afară cu orice-i cădea în mînă. Apoi a tăiat parîma caiacului pe care-l remorcam la pupa.

De la un timp Bill Rasa a căutat să i se împotrivească. El era de fapt secundul, și Tom Olsen se afla la ordinele lui. Bill dorea să-și afirme autoritatea, dar Tom l-a pus repede la punct.

— TacăVți gura și dă apa afară ! a urlat Olsen. Acum eu sînt la comandă și știu

⁸ Foc — termen marinăresc pentru vela din provă la unele ambarcații mici. — N. T.

ce am de făcut. Lasă treaba pe seama cui știe să conducă o barcă dacă vrei să ajungi teafăr la țărm. Vă purtați toți ca niște marinari de apă dulce. Dați apa afară, că vă ia dracu' ! Faceți ce vi se spune, altfel, pe cinstea mea, vă sparg devlele cu echea !

Era fioros. Nimeni nu se îndoia că va face așa cum spunea și Bill n-a mai scos un cuvânt. Am pus mîna pe o oală și am început să dau apa afara ; nu mă opream, căci apa nu scădea ; totuși barca era acum sub control. Valurile uriașe păreau că vin din toate părțile și fiecare se spărgea de bordul nostru. Doi oameni au primit ordinul să stea la rame, gata să preîntîmpine o ciocnire cu sloiurile plutitoare. Înaintam prea repede pentru ca Olsen să le poată ocoli cîrmihd și, deși sloiurile erau destul de mici, trebuia să ne folosim mereu de vîsle. Mequsak renunțase la orice activitate ; se așezase pe fundul bărcii și nu scotea o vorbă. Krangark și Itukusuk dădeau apa afară împreună cu mine.

Furtuna n-a ținut mult, dar cît timp a dăinuit ea, viața noastră a atîrnat de un fir de păr. Fiecare din noi și-a dat seama că numai mulțumită lui Tom Olsen, care preluase comanda în momentul ho- tărîtor, nu ne odihneam acum la fundul apei. Omul care altădată fusese căpitan și care se angajase pe „Hortacula” ca simplu marinăr ședea acum acolo unde se cuvenea să stea : la eche și la comandă.

El nu va renunța la sarcina sa pînă cînd nu vom atinge teferi țărmJl. •

Furtuna a ținut necrezut de puțin. S-a potolit tot așa de brusc cum a venit. Cînd vîntul s-a domolit, Olsen ne-a spus să ridicăm din nou vela cea mare. Trebuie s-o întărim bine dacă voim să mai plutim, ne-a prevenit el, după ce ne-a făcut atenți că barca lua apă multă. Se vede că fusesem loviți de vreun sloi în

timpul furtunii, căci unul din borduri se spărsese și, pe măsură ce aruncam apa afară, pătrundea alta tot atît de iute. Am acoperit partea stricată cu hălci de carne de focă și am pus doi oameni să stea deasupra. Între timp, Bill și Semundsen au făcut într-un fel și au astupat gaura. Am înălțat apoi vela și cu Olsen la comandă ne-am îndreptat spre promontoriul după care se ghidează de atîția ani marinarii cînd trec spre capul York ; profilul lui se întipărește adine în mintea celui ce a trecut o dată pe acolo.

Necazurile noastre însă nu se sfîrșiseră. Eram mulțumiți că-1 aveam: pe Olsen la eche, căci vîntul e foarte înșelător în preajma capului. Am mai navigat un răstimp în liniște, cînd, de-

odată* o rafală violentă ne-a izbit din direcție contrară și ne-a aruncat unul peste altul, făcînd barca să ia apă din nou. Furtuna a adus mari mase de gheață în apropierea țărmului. Din cauza sloiurilor numeroase executam cu greu manevrele și nu puteam vedea din timp cînd se apropia rafala.

De obicei omul observă suprafața apei și se pregătește să în~ țîmpine sosirea vîntului, dar noi nu puteam vedea nimic din cauza sloiurilor. Vîntul din față ceda locul vîntului din spate, rafalele ne biciuiau dinspre țărm ; păreau că se potolesc ori că ne ocolesc, dar apoi iar se abăteau asupra noastră. Olsen s-a dovedit însă un adevărat maestru. Anticipa orice schimbare de vînt și cu o ușurință aparentă aducea barca tot mai aproape de țărm. El știa limpede că nu vom putea atinge capul York dacă nu ne reparăm barca, dar noi n-am priceput lucrul acesta.

Ne-am bucurat cînd am pus picioarele pe uscat la gîndul că o să ne încălzim și o să ne uscăm. Mai aveam încă mîncare pentru o masă. Semundsen salvase o

cutie prețioasă de chibrituri. Toți eram uzi pînă da oase și totul pe noi era ud și nefolositor. Spre ușurarea noastră Mequsak rîdea. Intrase în panică în timpul furtunii, dar acum se afla din nou în elementul lui și chibriturile erau ultimul lucru de care avea nevoie. Doar trăise fără ele toată viața.

Bătrînul dorea să-și arate mulțumirea față de Tom Olsen fiindcă ne salvase viețile și mi-a cerut să-i traduc următoarele :

— Omul acesta a văzut azi că vîrsta înaintată nu-ți dă singură destulă înțelepciune. Sînt lucruri pe care un om bătrîn nu le-a învățat în anii pe care i-a lăsat în urmă. Am fi fost cu toții acum pe fundul mării, dacă un om mai dibaci nu mi-ar fi luat locul da timpul potrivit.

Olsen a înțeles ce a vrut să zică și i-a răspuns bătrînului cu unul din rarele lui zîmbete. Expresia împietrită a feței lui rareori se destindea, și acum părea mai omenos, ca și cînd s-ar fi bucurat de lupta lui cu marea.

Mequsak cunoștea locul unde acostasem, după cum cunoștea fiecare colțișor al coastei. Ne-a dus la o peșteră micuță unde ne-am

așezat și ne-am încălzit mîncarea. Vedeam limpede cum bîntuia furtuna la o milă sau două de țărm, dar noi ne aflam acum la căldură ; ne liniștisem și ne întinsesem hainele ude la soare ca să (se usuce. Itukusuk și Krangark au plecat să caute hrană proaspătă și s-aju înapoiat cu brațele pline de pinguini gustoși.

Am sporovăit tot timpul mesei. Nici unul dintre noi nu simțea cît muncise în barcă. Traversarea apelor furtunoase ale capului York ne obosise mult, dar nu ne dădea inima ghes să dormim. Ultimele cîteva ore ne puseseră la grea încercare mai mult nervii decît mușchii și de aceea acum ne simțeam bine și ne destindeam. Ne-am întins apoi la soare, lîngă foc, abia schimbînd vreo vorbă, fiecare cufundat în propriile lui gînduri.

Mă miram cîtă deosebire era între acești cinci oameni albi și mine. Nu doreau altceva decît să se întoarcă mai repede în sînul civilizației, iar eu să mă întorc cît mai de grabă la Thule. Am încercat să' mă pun în locul lor : în timp ce ei se grăbeau să dea piept cu noi greutăți, eu mă duceam acolo unde mă bucuram de o libertate absolută și unde scăpăm de toate necazurile. Știam totuși bine că nu eram mai bun decît acești oameni, nici mai înțelept decît ei. Poate că poziția mea era greșită, mă gîndeam eu, poate că judecam nedrept.

Nu înțelegeam de ce oamenii doreau să se reîntoarcă la civilizație, deși voiau să fugă de ea, deși se săturau de ea trupește și sufletește, căutînd pacea și odihna. Oriunde se duceau, oamenii parcă respingeau și îndepărtau natura — ca apoi să-i ducă dorul. Găsisem * eu oare marele secret ? Poate că nu, dar eram sigur că nu greșeam. Nici măcar o clipă n-am simțit nevoia să plec cu cei cinci balenieri. Eram încă tînăr și aveam convingerea juvenilă că știam eu mai bine ce era de făcut și că n-aveam să mă schimb niciodată.

Visele mi-au fost întrerupte de Olsen. S-a întors spre Bill și spre mine și ne-a

cerut să pfluăm comanda. E timpul să plecăm, ne-a spus el.

Raia l-a privit cam îndoielnic și când i-a răspuns părea puțin stînjelit:

— Mi se pare că sîntem cu toții oaspeții lui Peter. Sîntem cu barca lui și Peter este cel care ne duce la insula Thom. Dacă i-aș fi luat cu împrumut barca ori dacă i-aș fi furat-o, poate că mi-aș fi asumat eu răspunderea. După cum se vede însă n-am făcut așa, prin urmare nu știu de ce trebuie să fiu eu șeful. Știm cu toții acum că tu ești cel mai bun dintre noi, Tom. N-am să pot conduce niciodată o barcă așa cum ai făcut tu astăzi. Am studiat tainele navigației și vînătoarea de balene, dar felul ăsta de plutire nu-l cunosc. îmi dau seama când cineva e marinar bun și recunosc că n-am întîlnit altul mai bun decît tine.

Olsen a zîmbit din nou.

— Presupun că sînt cel mai bătrîn dintre voi, a spus el. Am comandat mult timp oameni, mai mult decît oricare din voi. Dacă vrei să fii la comandă, trebuie mai întîi să înveți să asculți și cred că știu să fac și asta mai bine decît voi. Presupun că nu m-am purtat azi cu tine, Bill, așa cum ar trebui să mă port cu un secund, căci o dată ce te-ai obișnuit să fii la comandă e greu să mai uiți. Știam că voi face față situației mai bine decît oricare din voi și mi-am luat sarcina asta fără să mă gîndesc de două ori. Dar, o dată ce sînt la comandă, am grijă să fiu și ascultat. Am primit ordine un timp, am fost un simplu marinar, ca să zic așa, dar am să mă schimb repede. Când am să imă întorc acasă, armatorii corăbiei îmi vor încredința iar comanda ei.

— Știi doar că ne-am pus fel de fel de întrebări în privința ta, Tom, i-a răspuns Bill Rasa. Ai fost poate omul despre care s-a vorbit cel mai mult pe „Hortacula”. Nu trecuseră multe zile de la plecarea noastră din port și ne-am dat seama că tu

erai căpitan. Ne-am mirat că te-ai angajat așa, că ai renunțat la comandă, dar nu era treaba noastră să ne amestecăm. Nu te-am plictisit cu întrebările, nu-i așa ?

— Cu întrebările ? Aș putea zice că nu. Știați doar că m-aș fi bătut cu trei oameni deodată și aș fi făcut-o dacă m-ați fi întărîtat.

— Dar nu puteai să ne împiedici să vorbim despre tine, i-a spus Rockwell Simon. Ți aduci aminte de Mc Todd de pe „Horticula” ? Și el fusese o dată căpitan — și nu unul prost, dar a fost prins făcînd contrabandă. Și-a pierdut hîrțile și niciodată n-are să mai fie comandant.

— I Gîndiți-vă la marele Cari Calaham, care a fost odinioară un bun căpitan, ne-a amintit Semundsen. Nenorocirea lui a fost romul. Nu putea să se despartă de sticlă și pînă la urmă și-a pierdut corabia. E amuzant că toți foștii ofițeri se dovedesc a fi ori cei mai buni oameni din echipaj ori veșnici încurcă-lume. Cale de mijloc n-au.

M-am întors spre Tom Olsen.

’— îmi aduc aminte că te-am întîlnit odinioară cînd erai căpitan, i-am spus eu. Dar nu-mi amintesc cînd și unde — și fiindcă n-ai pomenit nimic n-am vrut să aduc eu vorba.

— într-adevăr, m-ai întîlnit cînd eram căpitan, Peter, mi-a răspuns el. Am să-ți spun și unde. Ne aflam la Eskefjord și tu erai cu expediția daneză. A fost un chef grozav pe corabia noastră în noaptea aceea. Atîta lichior nu mai văzusem vreodată. Dar tu nu te-ai prea arătat.

— Nu-i de mirare. Nu beau niciodată. Trebuia să am grijă de toți cîinii de pe punte și să-i controlez pe oaspeți cînd erau cărați pe țărm. Trebuia să mă uit după membrii echipajului și să fiu atent ca să nu-i care o dată cu oaspeții.

— Dar pe mine nu m-au cărat pe țărm, Peter. Picioarele astea bătrîne au

fost totdeauna în stare să mă ducă oricînd acasă.

— Cu sau fără băutură, în ziua în care îți vei lua din nou o corabie, am să fiu primul care se va angaja la tine, spuse Semundsen, solemn.

— Dar de ce nu te angajezi măcar ca secund, l-am întrebat eu. Nu e treaba mea, dar dacă ai vrut totuși să...

— Nu, n-am nevoie, m-a întrerupt el. Ar fi trebuit să învăț toate de la început ca să fiu secund. Pot să comand un vas tot atît de bine ca altul și, dacă e vorba de vînat balene, n-am nimic de învățat, dar nu pot să sufăr hîrtoagele, observațiile și planurile curselor. Ori îmi asum întreaga răspundere — ori nimic. Așa am făcut la drumul ăsta, pînă cînd m-am pierdut pe gheață. Și n-a fost primul naufragiu din care am scăpat.

Rockwell Simon nu era marinar, dar călătorise mult. Și el avusese un naufragiu. Ne-a povestit despre doi ofițeri pe care-i cunoștea și care au fost obligați să părăsească marina de bunăvoie, fiindcă își pierduseră actele dintr-un motiv sau altul.

Am văzut că Olsen era gata să ne vorbească despre el. Ne întâlnisem cu toții din întâmplare și știam că în curînd ne vom despărți pentru totdeauna. Încercările, m-am gîndit eu, te îndeamnă la destăinuiri. Fiecare simte nevoia să vorbească deschis și nicăieri nu mi-am dat mai bine seama de asta ca în singurătatea Arcticii. E o dorință de a-ți ușura conștiința, un fel de autoapărare pe care omul a încercat-o asupra lui în repetate rînduri și vrea s-o încerce și față de alții. Cred că asta l-a determinat pe Olsen să vorbească.

Povestirea lui Tom Olsen

Presupun că știu la ce vă gîndiți, prieteni. Dar vă asigur că niciodată nu mi-am pierdut actele — nici încrederea armatorilor. Am fost pentru ei ceea ce se cheamă un om destoinic, le aduceam doar bani cu duiumul. Nu mi-am pierdut corabia ori hîrțile, dar mi-am pierdut echipajul. Și asta m-a rănit mai mult decît dacă aș fi fost condamnat.

Cred că ghiciți acum despre ce e vorba. Condamnat ? vă întrebați voi. Da, condamnat î Am fost chemat la judecată. Am fost învinuit de omor, nu altceva. M-au achitat, dar a fost ca și cum m-ar fi condamnat. Achitarea a fost tot atît de grea ca oricare pedeapsă. Am să vă povestesc întreaga pățanie și voi o să judecați singuri. O să-mi spuneți ce-ați fi făcut în locul meu. Eram căpitan, vînător de balene și presupun că am greșit, fiindcă n-am fost în același timp și dădacă.

Da, omor, așa suna acuzarea. S-a întîmplat acum doi ani. M-au tîrît în judecată și a trebuit să îndur totul, să stau liniștit

și să ascult ce spunea un boulean, cum mă defăima în toate chipurile față cu judecătorul și cu publicul. Un- afacerist mărunț care mă învinuia că i-am ucis fiul. Vă dați seama ce înseamnă să ți se spună : „Te acuz că mi-ai omorât fiul !“ ?

Să bați un om pînă-l lași pe jumătate mort, înțelegi, așa ceva i se poate întîmpla fiecărui din noi. Ce poți să faci aici, în Arctica asta pustie ? Poate și voi ați dat cîndva vreunui o chelfăneală, și poate ați dat ceva mai tare. Dacă e ceva de capul lui, omul nu se plînge și bagă la cap. Bineînțeles, înjură de mama focului, dar în clipa următoare uită toate și sîntem iar prieteni. Dacă e vreo poamă,, la înapoiere se duce la poliție și... trebuie să plătești gros, dar omul își ia adio de la mare și rămîne pe țărm tot restul zilelor lui. Bine că scapi de el ! Un astfel de om n-are ce căuta pe mare. Omorul însă e altceva. M-au făcut ucigaș și eu nu puteam nici măcar să mă apăr. Nu m-au lăsat să scot pe stîrpitura aia din sala tribunalului și să-i arăt, la repezeală și ușor, argumentele mele. Ce știau ăia despre mare ? La ce ar fi folosit să vorbesc ? ! Nu m-am obosit,, așadar, să le explic unor plimbăreți pe uscat ca ei ce am făcut eu, dar știu că voi veți înțelege ce s-a întîmplat. Am să, vă spun toată povestea din fir în păr, fără poliție, fără judecători și fără avocați care să stea și să mă asculte. Cît cunosc ei din viață ? Țștia nu văd dincolo de hîrțoagele și articolele lor.

Am un cumnat care trăiește la țară și de la el mi se trage tot necazul. E un om de treabă, deși n-a fost niciodată pe mare. Cînd m-am săturat să-l tot văd, că iarna era pe sfîrșite, mi-a spus de un prieten al lui, un fel de șef de birou, care voia să-mi vorbească. Nu pfea m-am sinchisit. Voi știți că pe lumea asta trăiesc o seamă,

de indivizi cu idei romantice despre viața de marinar și de balenier. Vor să stea de vorbă cu tine, fiindcă își închipuie că tu ai să le povestești tot soiul de năzbîtii și drăcovenii. Habar n-au ce mizerie e să zaci aici pe gheață și să te chiorăști

după balene.

Dar lucrurile au luat altă întorsătură ; omul ăsta, sărmanul de el, avea un băiat — bun de nimic. Dat afară din școală, părinții, au încercat să-l învețe o meserie, dar nimic nu se prindea de el. Pînă la urmă a avut de-a face și cu poliția și a stat un timp la

bașca. Țăsta-i un lucru tare neplăcut mai ales într-un orășel mic, știți și voi.

Femeile trăncănesc de zor : „părinții sînt totdeauna de vină... așa tată, așa fiu... n-au simț de răspundere... bietul băiat, n-o să învețe niciodată ceva...” Și dă-i și dă-i. Știți voi cum merge treaba asta !

Ei bine, părinților le-a intrat în cap că ar fi bine ca băiatul să facă o plimbare cu mine pînă în Groenlanda. Poate că iese din el vreo pricopseală, ziceau ei. Voi’ știți ce zic părinții cînd vor să se descotorosească de un băiat și mai cu seamă cînd acest băiat are nevoie de îngrijire ori de dragostea pe care ei nu i-o pot da. Oricum, ni-am înțeles cu ei să-i scap de băiat și să-l iau cu mine cînd voi pleca, în martie.

Vă mărturisesc că era o poamă cum n-am mai văzut, un laș de pomină, ce mai calea-valea. Deși e mort și nu se cade să vorbesc rău de el, n-am ce spune de bine. Pe lîngă că era canalie, mai era și puturos ; trăgea mereu chiulul, își lăsa treaba în seama altor membri ai echipajului. Nu avea mare trecere și oamenii l-au făcut să simtă asta de cîteva ori. Nu știu ce se petrecea sub punte, dar presupun că-l cam dădeau prin tarbacă.

Mi-a adus și ghinion ! Ajuns în Groenlanda, n-am întîlnit o balenă. M-am dus întîi la strîmtoarea Cumberland unde de obicei mișunau balenele, dar vremea era un iad. Și niciodată n-am văzut o gheață ca atunci. Sloiuri grele și uriașe, ca iarna, răspîndite pînă departe pe mare, îți tăiau posibilitatea de a te apropia de

țarm și de a întâlni acolo balene. Pînă la urmă m-am hotărît să plec și să mă duc în golful Melville, dar trebuia să ajung acolo înaintea altor baleniere.

Vîntul și vremea ne-au ajutat să ne atingem repede ținta. O adiere bunișoară din sud-vest ne-a împins tot timpul pînă am intrat în strîmtoarea Davis. Acolo nu era gheață care să ne îngreueze trecerea și vremea a început să se mai îndrepte. Nimeni nu renunță la treabă fiindcă are puțin ghinion la început ; cu toții știm asta, dar uneori e greu să-ți amintești de acest adevăr. Ușor e să vorbești cînd ești la tine acasă.

În fine, vremea începuse să se îndrepte binișor, după cum am mai spus. Singurul necaz îl aveam cu balenele alea blestemate. Trecea zi după zi și nu vedeam nici una. Nu m-am necăjit prea mult, fiindcă sezonul era încă la început. Totuși nu pot spune că mă simțeam prea bine. Tocmai în anul acela fratele meu se dusesse pe coasi:a răsăriteană a Groenlandei și, să vedeți, căuta să mă păcălească și să se întoarcă acasă cu cel mai mult vînat, iar eu voiam să dovedesc cine era mai dibaci în familia noastră.

Pînă la urmă am ajuns în golful Melville. Vîntul bătea strașnic și marea era furioasă. Cînd am ajuns să zărim insula Thom lucrurile ș-au schimbat și am avut o vreme cum numai în Groenlanda o poți întâlni. Mai întîi o săptămînă și mai bine un vînt vijelios — apoi, deodată, încetează să bată și zile întregi nu mai suflă nici cît să stingi un chibrit. Și asta tocmai cînd trebuia să fii atent să-ți croiești drum, cînd gheața începea să se întindă și să se înalțe în jurul tău atît de iute, încît n-aveai cum să mai scapi. Pînă să te dezmeticești, erai și înconjurat; gheața se îngrămădea atît de mult că nu mai era chip să vezi pic de apă. Cîteodată în cîteva ore... dar voi cunoașteți toate astea;

Furtuna dezlănțuise o hulă grozavă care ne-a prins din amîn- două părțile

tocmai cînd ne aflam lîngă gheață, acolo unde se sparg valurile. Atîta am virat și am rulat, încît toate pe bord se desprinseseră de la locurile lor. Mă gîndeam să rămînem acolo cîteva zile și am plănuit să intru mai adînc în gheață ca să mă feresc de hulă.

Și deodată omul din gabie a scos strigătul atît de așteptat. M-am suit pe catarg ca o maimuță și am văzut apa țîșnind din orificiile unei minunate balene de Groenlanda. Nefiind prea de parte; am văzut limpede bestia grasă și lucitoare.

Am coborît și i-am trezit pe toți. Am trimis pe al doilea secund în gabie, ca să semnalizeze și să ne arate direcția, și am pregătit toate trei bărcile.

Eraj greu al dracului să le las la apă pe ruliul ăla, dar trebuia s-o fac și am făcut-o într-un timp record. Am luat barca secundului al doilea ; în spatele meu primul secund și șeful de echipaj

stăteau gata cu ale lor. Am dat drumul bărcii mele și doi oameni au sărit în ea o dată cu mine. Vremea era un iad și ne feream de furia ei, făcînd volte cu corabia. Pînă la urmă am izbutit. O dată ajunși pe apă, a trebuit să tragem din toate puterile ca să ne depărtăm de bordul corăbiei. Hula era mai tare decît îmi închipuisem ; dacă ne-ar fi luat vreun val și ne-ar fi aruncat în peretele parenei, știți ce soartă am fi avut. Ne-am fi dus pe apa sîmbetei cu barcă cu tot și n-aș mai fi fost aici ca să vă povestesc toate astea.

Echipajul era în păr. Barca sălta pe valuri ca o coajă de nucă ; se ridica mai întîi pe creasta unui talaz și apoi cădea atît de afund, încît corabia ni se părea un munte înălțat deasupra noastră. Dar de cîte ori ne înălțăm ori coboram ajungeam la un moment dat în dreptul punții și atunci oamenii săreau în barcă unii după alții. Cu fiecare om nou venit în barcă manevra se ușura și am răsuflet fericit cînd i-am avut pe toți lîngă mine. Dar nu mai puteam de enervare, fiindcă nimeni nu-mi garanta că balena mai era acolo și că ne aștepta.

Cînd să-i dau drumul, am observat că lipsea un om. Privind în sus l-am văzut pe Thorvald, băiatul de care v-am vorbit, stînd pe punte. Era verde la față și se ținea cu toate puterile de bastingaj.

— Sări o dată, i-am strigat. Hula ne-a înălțat din nou și corabia a rămas sub noi, dar Thorvald stătea pironit.

— Fii atent, i-am strigat. Uite că venim din nou.

Ne urcam și coboram cu barca aidoma pescărușilor, dar dacă ne-am fi lovit de bordul corăbiei am fi fost făcuți zob într-o clipită. Iar ne-am suit, dar băiatul rămînea pe punte fără să facă o mișcare. Era un tînăr cu păr lung, blond.

— Sări ! am urlat cu toții la el și ne-am pregătit să-l prindem, dar el nu s-a mișcat, nu s-a desprins de bară.

— Sări ! Sări ! Acum ! i-am strigat noi cînd am trecut iar pe lîngă el. Mîinile i se înţepeniseră pe bară. Pîna la urmă am început să înjur cum numai eu ştiu ; în cazuri de astea băieţii cu greu le pot face faţă. Am urlat la el din toate puterile şi mi-am dat seama că mă aude.

Şi deodată a sărit.

A ales bineînţeles clipa cea mai nepotrivită. S-a aruncat cu picioarele înainte ţinîndu-se încă de bastingaj, aşa că nu s-a putut depărta de corabie. În loc să nimerească în barcă a căzut pe lîngă ea şi în clipa următoare l-au înghiţit valurile.

Uri: tînăr de lîngă mine a sărit în picioare. S-a gîndit probabil că trebuie să facă ceva ; a scos vîsla şi a început să vîslească. Barca s-a întors încet, apropiindu-se de corabie, lucru care m-a înspăimîntat.

Am smuls echea din cîrmă şi am sărit în picioare cu ea în mîna. Înnebunisem cu adevărat. Am ridicat echea deasupra capului mişcînd-o în aer spre oameni.

— Toţi oamenii la vîsle ! am urlat. Vîsliţi din toate puterile ! Băieţi ca ăsta sînt cu miile, dar balena e una singură. Noi ne ducem după balenă. Cît despre el — treaba lui. Daţi-i drumul. Ui- taţi-li pe băiat. Trageţi pîna vă ia dracu' !

Dâr să vedeţi, chiar şi cei mai îndrăzneţi oameni au început să şovăie, ar fi vrut să zică ceva, să protesteze, dar se temeau de mine.

r-T-f l . · A v/* A .
Trebuia sa-i inspaimint.

— îi crăp capul primului care deschide gura ! am urlat eu. Sîn- tem aici ca să prindem balene, nu plimbăreţi de uscat.

Chipul mi-era ameninţător şi, pe Dumnezeuul meu, i-aş fi crăpat capul celui

care s-ar fi împotrivit. Ei știau că voi face așa cum spuneam și au început să vîslească. Și Thorvald s-a dus la fund. Să nu credeți că nu mi-a păsat ; dar nu puteam face altceva.

Dumnezeule, și ce înspăimîntați erau oamenii ! I-am lăsat așa, i-am înjurat, i-am amenințat. Credeau că s-a urcat dracul pe bord. Și așa era, căci îi conduceam ca un diavol. Au vîslit din toate puterile și, nu după mult, eram departe de celelalte două bărci. Ceilalți nu văzuseră întîmplarea ; se gîndeau numai la balenă și nu înțelegeau de ce ne grăbeam așa.

Eră anevoios să înaintezi pe hulă, dar nu le-am îngăduit o clipă de răgaz. Dacă ar fi avut timp să se gîndească și să discute știu că

m-ar fi aruncat peste bord. Vedeam asta pe fețele lor ; erau ca scoși din minți și gata să izbucnească. Din pricina asta n-am dat drumul echei. Din pricina asta îi blestemam înainte și injuram în tot chipul. Ba 6 dată am ridicat echea ca și cum aș fi vrut să dau într-unul. . Am prins balena. Tocmai când am ajuns la fața locului ea s-a ridicat la suprafață lângă noi și am aruncat harponul în ea înainte de a se cufunda iarăși. Am așteptat pînă s-a ridicat din nou la suprafață ; între timp mă temeam ca oamenii să nu înceapă să vorbească, dar erau prea obosiți. își trăgeau din greu sufletul și ascultau cum le bătea inima. Formau atunci cea mai cuminte echipă de marinari pe care am văzut-o vreodată. Curînd ne-au ajuns și celelalte două bărci. Balena nu s-a zbatut prea mult și cu toții am început s-o tragem spre corabie.

Eram neomenos, știu, că-i tot îndemnam să vîslească, pe hula

aia aprigă, cu balena în spatele nostru. Primul secund și șeful de echipaj își închipuiau că mă îmbătasem, dar păstrau viteza.

-4 Vîsliți ! urlam eu. Vă învăț eu să vîsliți, crabi de apă dulce ! Am să vă bat cu biciul că nu faceți treaba cum se cade, turmă de boboci ce sînteți !

Nu mai aveau vlagă multă în ei când am ajuns înapoi și am urcat balena pe punte. Dar credeți că i-am lăsat să se odihnească ? Nu, domnilor, nici măcar o clipă. Am început s-o jupuim pe loc. Pînă la urmă primul secund a început să murmure, și a fost cît pe ce să-l dobor, dar și-a închis mestecătoarea îndată ce s-a uitat la mine.

Au tot muncit pînă au căzut lați de oboseală. Am ordonat ste- wardului să le dea cîte un grog tare și i-am pus din nou la muncă.

II ■ 9. . ' # ' ' x —

Nu i-am slăbit ore în şir pînă am văzut că au uitat de Thorvald. Abia' atunci le-am dat voie să doarmă. Cînd s-or scula, mi-am zis eu, vor vorbi de altele.

Al doilea secund stătuse în gabie aproape tot timpul. Primul secund leşinase pe punte şi n-a putut să se tîrască nici pînă la cabina. L-am adus la mine şi i-am dat un rom triplu, care ar fi înviat şi un cadavru. Apoi i-am spus toată povestea. S-a dezmeticit deodată, dar n-am discutat; i-am spus să se ducă la culcare.

Au dormit mult și nu i-am trezit. Meritau să se odihnească și primejdia trecuse. Hula s-a potolit; vîntul a căzut și pe cer nu era pic de nor...

Ne-am întors acasă cu încărcătură grea. Nimeni nu prinsese mai mult decît noi în anul acela. Și de ce ? Presupun, fiindcă aveam un echipaj care a văzut de ce eram în stare cînd mă apuca nebunia și fiindcă nici unul nu îndrăznea să crîcnească cînd le porunceam ceva.

îndată ce am ajuns acasă, bietul șef de birou a vrut să-și vadă fiul. A venit cam devreme pe bord ; eram beat cînd l-am văzut și l-am auzit întrebînd dacă am făcut om din copilul lui.

— Mai mult chiar, i-am spus, l-am făcut înger.

A fost o vorbă murdară, știu, dar eram beat. Cine nu bea în prima zi după întoarcere ? Și voi vă îmbățați cînd intrați în port după o excursie în Groenlanda, nu ?

Ajpoi omul a luat lucrurile din scurt. A vorbit cu oamenii care au văzut cele întîmplate, dar n-au înțeles nimic. I-a chemat ca martori în fața tribunalului atît pe ei, cît și pe cei ce au auzit răspunsul meu cînd întrebare de fiul său.

— Fiecare cuvînt e adevărat, cinstiți judecători, le-am vorbit •eu după ce el și martorii terminaseră ce au avut de spus. întîm- plarea pe care ați auzit-o e purul adevăr. Totuși mai există un

care nu v-a fost adus la cunoștință. Nu vi s-a spus ce mare grea era în ziua aceea, cum ne arunca hula încoace și încolo chiar lîngă bordul corăbiei. Eram unsprezece oameni în barcă. Să mor dacă nu-mi era groază că vom fi aruncați cu putere în peretele carenei. Barca ar fi fost făcută zob mai repede decît aș fi putut eu spune, vai. Celelalte două bărci erau departe, era prea tîrziu să le mai chem înapoi. Unsprezece oameni s-ar fi dus pe lumea cealaltă, unsprezece suflete nefericite ar fi bătut la poarta raiului.

®

m răspunzător de viața lor. Trebuia să iau o hotărîre și de aceea am dat ordinele cu echea în mînă. Nu puteam face nimic

• ca să-l salvez pe Thorvald. Am făcut rău ? îmi veți spune dumneavoastră.

• Însă nu uitați un lucru, am continuat eu. Dumneavoastră și ceilalți oameni învățați puteți sta liniștiți pe scaune și să judecați pe îndelete problemele, puteți să vă cântăriți zile întregi argumentele. Eu aveam doar o secundă, mai puțin decît o secundă !

Credeți că mă puteți judeca, cinstiți judecători ? i-am întrebat eu. Gîndiți-vă ce ar fi făcut alți căpitani. întrebați-vă dacă aveam de ales. Am fost căpitan pe vasul meu mai mulți ani la rînd. Am: avut ani buni și ani răi, am avut neplăceri cu echipajul, dar am avut și oameni de mîna întîi. Echipajul e totdeauna bun cînd ajungem să ne cunoaștem unii pe alții. De data asta am luat. cu mine un netrebnic. Condamnați-mă pentru asta, dar nu pentru ce am făcut cînd l-am lăsat să se înece.

Așa le-am spus judecătorilor și ei m-au achitat, după cum v-am; spus, dar asta nu mi-a folosit mare lucru. Tatăl a venit la mine* în fața tribunalului și a vrut să-mi strîngă mîna.

— Nu-ți port gînduri rele — mi-a spus bătrînul. Am iertat și, am uitat totul.

A iertat ! Mai bine ar fi avut grijă de băiat, să-l fi ținut mai din scurt și nu s-ar fi întîmplat nimic. Dar de uitat, nu. Oamenii nu uită ușor, am învățat asta. Nu că oamenii îmi spuneau mie: ceva despre întîmplarea asta, nu, ci mă bîrfeau pe la spate. Toți indivizii înguști la iminte care stau liniștiți acasă fără să aibă vreo răspundere față de cineva, care n-au luat niciodată vreo hotărîre- într-o frîntură de secundă cu privire la viețile oamenilor, toți. ăștia aveau multe de spus. Mă numeau „căpitanul ucigaș “ dar nu. în față, bineînțeles, și vorba se ducea.

Lucrurile au mers atît de departe, încît n-am mai putut să-mi păstrez vechiul echipaj. Oamenii nu mi s-au plîns niciodată și niciodată nu mi-au spus ceva direct. Au plecat din oraș unul după. altul și am aflat mai tîrziu că se angajaseră pe alte vase. M-am gîndit să adun alt echipaj, să toclesc oameni noi, dar știam ce- s-ar fi întîmplat și n-am mai încercat.

Mă gîndesc că a fost neplăcut pentru nevastă-mea și pentru fetițe. Cu băieții era altfel, ei nu stăteau la bîrfă și-și dădeau-, seama că nu făcusem nimic rău, dar știți cum e cu femeile. Nu

se pot abține să nu plece urechea la bârfeli. I-am spus așadar nevesti-mi că ar fi mai bine să stau deoparte un an sau doi, pînă cînd oamenii vor uita povestea asta. M-am hotărît să plec cu un vas scoțian și am predat comanda secundului. Mă gîndeam că voi cîștiga bani cu duiumul pe vasul acela scoțian. Armatorii mi-au spus că vor să construiască un vas nou pe care să mi-l încredințeze la timpul potrivit. Dar eu nu vreau să am necazuri cu linul nou ; voi știți, se găsesc totdeauna oameni care doresc *sa încerce* dacă dă peste ei norocul începătorului.

Între timp puteam să cîștig bani frumoși, așa i-am spus nevesti-mi la plecare. Iată însă că acum stau cu voi într-o barcă de împrumut și n-am pe mine nici măcar un petic care să fie al meu.

•••••
Și bunul Tom Olsen a zîmbit, fără pic de amărăciune. Am căzut cu toții pe gînduri. Căutam desigur cuvîntul nimerit. Simțeam lămurit cîtă nedreptate era în toată pățania aceea și doream să-i împărtășesc lui Tom simpatia mea, dar nu găseam nimic de zis. Pînă la urmă m-am sculat în picioare, m-am dus la el și i-am întins mîna fără să spun o vorbă. Cînd m-am așezat din nou lîngă foc i-am văzut și pe ceilalți urmîndu-mi exemplul. Toți doreau să strîngă mîna căpitanului. Nici Olsen n-a spus nimic, dar se simțea bine, cred, și ușurat că se destăinuisese.

După ce ne-am odihnit destul m-am ridicat și m-am dus cu Se- mundsen să inspectez barca. Din fericire stricăciunile nu erau mari și în curînd barca a fost din nou întreagă. Mequsak ne-a asigurat că pînă la așezarea de la capul York nu mai era decît puțin și că puteam ajunge acolo înainte de coborîrea serii. Ne uscasem

binișor. Ne-am suit în barcă și am pornit spre capul York. Eram totuși încă obosiți.

J80

Miracolul adîncurilor

Soarele coborîse după munți cînd ne-au descoperit cîinii de la capul York. Au dezlănțuit un concert de lătrături care i-a scos pe eschimoși din corturi și i-au făcut să ne vină în întîmpinare ca să ne ureze bun venit. Am rămas surprins văzînd că așezarea era locuită numai de femei, lucru ce părea să bucure mult pe cîtiva din prietenii mei balenieri. Desigur că bărbații plecaseră să vîneze foci, dar singurul eschimos rămas acolo era bietul Usukodark, un surdo-mut. Era cel mai nefolositor bărbat din trib, fiindcă infirmitatea lui îl împiedica să vîneze.

Vînătorul de foci trebuie să audă cînd se apropie animalul de copcă ; totodată el nu trebuie să facă nici un zgomot care să sperie foca. Usukodark nu putea să știe dacă făcea sau nu zgomot și. nici nu putea să audă focile. Nu era de folos nici în caiac, fiindcă nu-și dădea seama dacă sunetul vîslei care lovește apa nu pune cumva turma pe fugă. Bietul om nu putea nici măcar să meargă cu copiii să prindă iepuri. Usukodark făcea atîta gălăgie, încît iepurii aflau de sosirea lui cu mult înainte ca el să-i vadă.

Pe părinți nu i-a lăsat inima să se scape de Usukodark. Agpa- lerk, tatăl lui, căpătase o rană gravă la cap înainte de nașterea copilului. Fusesse împușcat din întîmplare și pînă să fie salvat i-au înghețat amîndouă picioarele. Au crezut că va muri, dar el a supraviețuit, deși n-a mai fost niciodată după ace.ea normal, în timp ce era încă bolnav, nevasta lui, Alokrisak, a născut un fiu și și-a dat seama că va fi singurul fiu pe care-l va mai avea cu el.

Au trecut cîteva luni pîna au descoperit cã bãiatul nu avea -simțul auzului și nici nu putea sã scoatã vreun sunet pe înțeles, în vremea aceea mama era foarte legatã de copil. L-a întrebat pe amiralul Peary dacã datoria ei de mamã bunã nu-i cerea sã-l pcidã pe bietul bãiat, dar Peary a convins-o sã-l lase în viață. De atunci au socotit cã Usukodark rămîne în sarcina lui Piuli. Cînd

rr ■

americanul a plecat din Groenlanda și cînd am venit eu în Thule, ^eschimoșii au transferat automat rãspunderea de la un alb la altul.

Ji

De obicei eram atent cu Usukodark și vegheam ca sã fie bine 'îngrijit la Thule. Greutatea era cã bãiatul dorea sã colinde prin împrejurimi ca și ceilalți eschimoși, dispãrea deodată fãrã sã înștiințeze pe nimeni. Era gãsit departe de Thule, iar cel ce-l gãsea îl lua și-l ducea la altã așezare. Nu în toate pãrțile era bine primit, dar el se obișnuise cu asta și trecea cu vederea. în primã- •varai aceea plecase din Thule și se stabilise la capul York, fiindcã ,eu mã dusesem dupã tutun într-o parte și el dorea sã caute tutun în altã parte. Se purta acum ca și cum ne înțeleseam sã ne în- -îîlnim la capul York și pãrea sã-mi reproșeze cã întîrzasem atît. Usukodark și cu mine aveam felul nostru tainic de a ne comunica -ideile, un sistem pe care cei mai mulți oameni nu-l înțelegeau.

Ni s-a spus cã bărbații plecaserã cu caiacele lor la Fiordul Morților. Voiau șã vîneze foci pe gheața nouã din fiordul acela îngust și lipseau trei zile. Capul York e un loc încîntãtor, fiindcã :acolo toate anotimpurile par sã se întîlneascã în aceeași zi. E singurul ținut pe care-l cunosc unde în mijlocul verii întregul fiord :se acoperã cu gheață solidã și proaspătã. Spre Fiordul Morților vine totdeauna aer rece dinspre capul înghețat și tot acolo se -varsã cîteva rîuri și pîrîiașe cu apã dulce ; apele acestora rămîn .deasupra mării sãrate și îngheață înaintea apei de mare. Cum la Fiordul Morților totdeauna temperatura e scãzută, acolo gãsești .oricînd gheață și foarte multe foci.

Gheața nouã și curatã e idealã pentru vînațoarea de foci. Sub .apã au un foarte așcutit simț al auzului ; cînd gheața e acoperitã ,.cu zãpadã, zgomotul pașilor nu

poate fi înăbușit așa că animalele sînt prevenite. Cînd gheața e goală și tare, vînătorul poate să se ⁹

⁹
A.

mică, doar atît cît să treacă aerul — și adesea zăpada care cade o acoperă cu totul. Doar cîinii pot atunci s-o mai găsească.

apropie de răsufătoare fără să le sperie. Clinii eschimoșilor sînt dresați să caute răsufătoarele, mai ales primăvara cînd găurile, sînt mici și greu de descoperit. În timpul iernii gheața se îngroașă și foca trebuie să lărgească găurile în partea lor inferioară, fiindcă atunci o mai mare parte a corpului ei trebuie să treacă prin gheață pînă să ajungă cu botul la aer. La suprafață, gaura rămîne mică și cu timpul ia forma unui clopot. Primăvara deschizătura e foarte

De obicei eschimoșii își înfășoară kamicii cu piei de urs ca să. poată înăbuși zgomotul pașilor. Procedul e bun și pentru gheața proaspătă, care poartă uneori pe ea bucățele de chiciură, chiar flacă nu e acoperită cu zăpadă. După ce descoperă copca, eschimoșii trebuie să se apropie de ea cu multă atenție. După ce aud foca, ei pășesc doar în timpul cînd animalul respiră. în timp ce' expiră, foca face zgomot și vînătorul poate păși fără să fie auzit.. Dar cînd foca inspiră, vînătorul rămîne nemișcat.

La urmă, cînd ajunge deasupra răsufătorii, vînătorul arunca, harponul și ucide animalul chiar la picioarele lui. Apoi lărgește* repede gaura, trage foca afară din apă și ise îndreaptă spre altă.

victimă, lăsînd de obicei animalul mort pe gheață pînă cînd isprăvește toată vînătoarea. Trebuie să vîneze atîta vreme cît nu. e împiedicat la mers, căci zăpada poate să cadă în orice clipă și să-i pună capăt încercărilor.

Acum, cînd toți bărbații de la capul York erau plecați, Usuko- dark, rămas ca de obicei acasă, se bucura că era gazdă și că. era bărbatul însărcinat cu onorurile primirii oaspeților. A arătat, prin semne femeilor să ne aducă de 'mîncare, a scos cîteva sunete- incoerente pe care — destul' de ciudat — femeile le-au înțeles și au ascultat la repezeală. Au aprins un foc în fața corturilor și ne-au servit o masă mai mult decît îmbelșugată. Datorită prezenței atîtor oameni albi femeile îl ascultau pe Usukodark, iar acesta le făcea mereu semn să se retragă ca să nu jignească p\$ măriții oaspeți mîncînd lîngă ei.

A trebuit să rămînem peste noapte acolo, spre bucuria balenie- rilor și a femeilor de la capul York. Eram însă hotărît să plec în dimineața următoare, oricît de serioase ar fi fost pricinile invocate de Pablo, de Semundsen și de ceilalți, numai ca să mai rămîună. Nu ne puteam îngădui să ne pierdem timpul, dacă voiam să ajungem teferi la insula Thom. Am plănuit să mergem mai întîi :1a Fiordul Morților ca să-l văd pe Krolugtanguaq, omul care deținea de obicei șefia la capul York. Știam că avea o provizie bună de cuie de aramă, tocmai ce-mi trebuia pentru barcă fiindcă lua încă puțină apă, și voiam să întăresc reparația.

Dimineața balenierii erau foarte năzuroși că trebuiau să plece și i-am sculat aproape cu forța. Și-au luat rămas bun de la femeile cele primitoare și am pornit din nou la drum. Am ajuns la o bună distanță de țărm, cînd am observat deodată că Usukodark se afla alături de noi în barcă. Voiam să mă întorc și să scap de bietul om, dar el s-a împotrivit atît de viguros, în felul lui special, încît am cedat. Mi-am dat seama că drumul acesta cu șase oameni albi avea pentru el mare însemnătate. Pînă atunci nu făcuse decît să aștepte pe ceilalți tineri întorcîndu-se triumfători de la vînătorile la care el nu putea lua parte. De nenumărate ori îi văzuse alegîn- du-se între ei în vederea unor treburi importante ori expediții, în timp ce el era ignorat. îi văzuse făcîndu-și haine frumoase din pieile animalelor prinse, pe cînd el trebuia să fie mulțumit cu zdrențele aruncate de alții. Călătoria asta va fi răzbunarea lui, triumful — și nu m-a lăsat inima să-l duc înapoi pe țărm.

Se scurseseră două ore de cînd plecasem de la capul York și abia atunci m-am luminat la minte. M-am gîndit întîi că Usukodark se putea întoarce acasă cu oamenii care se găseau acum la Fiordul Morților, dar ei n-aveau bineînțeles cu dînșii decît caiacele cu care veniseră. Bărcuțele astea mici erau construite numai pentru un singur om și nimeni nu putea să-l ia pe Usukodark. Cum aveam să-l trimit pe surdo-mutul

ăsta, care ședea atît de fericit cu noi în barcă, înapoi la capul York ?

N-am spus nimic celorlalți, fiindcă nu voiam să recunosc că. greșisem. Usukodark avea să ne fie chiar păgubitor, nu numai nefolositor. Ne va fi chiar o povară, dar acum se simțea grozav de bine. Rîdea mereu și dădea stîngaci din mîini spre orice lucru pe lîngă care treceam. Vremea era minunată iar marea, calmă* n-avea decît puțină gheață pe ea așa că înaintam fără să fim prea. stîr jeniți. După șase ore de vîslit am intrat în straniul Fiord al Morților. Pe apa rece, puțin adîncă, gheața proaspătă istrălucea. ca oglinda ; în depărtare i-am văzut pe oamenii de la capul:

ne-au descoperit au pus capăt muncii și au venit să. ne întîmpine.

Ne-au ajutat să tragem barca pe gheață și, îndemînatici cuma erau la astfel de lucruri, au luat în sarcina lor reparația bărcii în timp ce noi ceilalți pregăteam o masă bună cu carne proaspătă de focă. în timp ce mîncam le-am povestit despre lunga noastră călătorie de la insulele Saunders pînă la insula Thom, unde trăgeam nădejde să găsim o balenieră.

După cum m-am așteptat, au refuzat să-l ia pe Usukodark. înapoi la capul York. Ar fi făcut-o dacă ar fi putut, dar n-aveai decît un caiac de fiecare și acela greu încărcat — așa că nu mai: era ; loc. Nu doream să mai pierd o zi . întorcîndu-mă la capul'. York cu băiatul și n-am avut altceva de făcut decît să-l iaiv cu noi ca pasager suplimentar la insula Thom. Eschimoșii ne-aiE dat trei foci ca dar de plecare, ne-am luat rămas bun și am plecat la un drum lung, să traversăm golful Melville.

Vremea era încă bună cînd am ieșit din Fiordul Morților. Am? ridicat vela și ne-am odihnit, în timp ce ne îndreptam spre mica. insulă Bushman unde aveam să înnoptăm. La o oră de la părăsirea țărmului gheața a dispărut deodată. Marea liberă se întindea cît vedeam cu ochii spre sud și est, direcția pe care trebuia s-o-urmăm. Dacă vîntul bătea fără oprire, puteam ajunge la insula.

vi
m

în douăzeci și patru de ore și mă ispitea gîndul să trec:
las pe balenieri să

Tho
sa-i

doar pe lîngă insula Bushman. Puteam doarmă în barcă atîta vreme cît bătea vîntul,
dar pentru moment n-ani spus nimic. Nu ştiam cît avea să țină norocul.

În timp ce unii din ftoi dormeau în barcă, Usukodark rie-â făcut pe toți să sărim în sus. Ședea în picioare, își mișca sălbatic brațele și scotea sunetele lui ciudate, animalice. Nu încăpea îndoială că descoperise ceva și era atât de ațîțat, încît am crezut că descoperise o navă. Ascultîndu-i cu atenție gîlgîitul neînțeles, mi-am dat seama pînă la urmă că descoperise un urs polar.

— De unde știi ? m-a întrebat Pablo. Sunetele și gesturile lui n-au nici un sens.

I-am explicat că, într-adevăr, băiatul nu putea să pronunțe %rreun cuvînt, dar avea alte mijloace ca să se facă înțeles. El știa că vorba pentru *urs* și aceea pentru *pantaloni* era aceeași la Thule, unde purtau cu toții pantaloni din blană de urs. Scrîșnin- du-și dinții, scoțînd sunete nelămurite și arătîndu-și în același timp pantalonii se făcea foarte bine înțeles. Ne-am uitat cu toții peste apă în direcția în care arăta el.

Mequsak se simțea stînjedit. Cu singurul lui ochi, el observa de obicei totul înaintea oricăruia dintre noi și vedea în descoperirea lui Usukodark o umilire personală.

— Omul ăsta bătrîn își ține ochii ațintiți drept în față cînd trebuie să cîrmească pentru toți, ne-a spus el ca o scuză.

Usukodark nu mai putea de mîndrie. Simțea că ursul polar era ursul lui personal și cu toții i-am admirat vederea pătrunzătoare. Animalul era hăt departe, o pată mică albă printre multe alte

pete de gheață. Se afla în apă și în preajma lui nu se zărea nici un sloi mai mare ; înota mulțumit pe spate. Cînd am ajuns destul de aproape ca să ne vadă, s-a răsucit și a căutat să se îndepărteze, dar n-a mai putut scăpa. Cînd am schimbat direcția ca să ne îndreptăm spre urs am tras jos vela, dar chiar numai cu vîslele ne mișcăm mult mai iute decît el. Unii oameni cred că ursul polar prinde pești și foci fiindcă se mișcă mai iute decît ele. dar adevărul e că ursul e încet și greoi. Chiar un om în caiac poate să-l

depășească ușor. Singura posibilitate pe care o are ursu: ca să scape este să se scufunde — și așa a încercat să facă ursu. Iui Usukodark.

Un urs polar e un dușman formidabil când se scufundă. Are el o șmecherie : înoată sub gheața pe care stă vânătorul și cu picioarele dinapoi apucă marginea gheții din spatele acestuia ; apoi țîșnește deodată în spatele omului — o manevră care dă iluzia că merge pe apă ; când își aruncă afară puternicele lui labe din față poate să turtească un câine sau să lase un om fără cunoștință.

Acum însă ursul era la ananghie, nu era gheață sub care să se ascundă și eschimoșii puteau să arunce harponul în el fără să risipească muniții. În mai puțin de o jumătate de oră am ajuns destul de aproape ca să-l atacăm. Itukusuk aștepta gata cu harponul și noi ne-am oprit din vîslit. În timp ce el se uita sub apă după urs, am simțit deodată o zguduire puternică și am crezut că vom fi aruncați peste bord. Ce se întîmplase ? Ne atacase ursul, care se aruncase cu toată greutatea corpului în bordul bărcii, cît pe-aci să ne răstoarne. Apa a năvălit peste bord, dar eu am avut timp să mă rostogolesc pe fundul bărcii. Când am privit în sus mi s-a părut că ursul ședea deasupra noastră. Dar atît Kran- gark cît și Itukusuk, care erau obișnuiți cu șmecheriile urșilor polari, își păstrasera echilibrul și au aruncat harpoanele în animal mai înainte ca acesta să se poată scufunda iar.

În învălmășeala aceea n-am observat ce se întîmplase cu Usukodark. Bietul om fusese aruncat peste bord și acum se zbătea în apă, ceva mai încolo. Am strigat la Mequsak pe deasupra strigătelor întăritate ale oamenilor și i-am făcut semn să se întoarcă spre Usukodark, care încerca să facă zgomot și să ne atragă atenția. Nu știa să înoate — nici un eschimos nu știe — și l-am ajuns tocmai la timp, înainte de a se scufunda pentru totdeauna. Înghițise multă apă, dar n-aveam timp să ne îngrijim acum de el. L-am lăsat pe fundul bărcii și ne-am întors la urs și la *Husky*, câinele meu credincios, care își

înfipsese dinții în capul dușmanului său însîngerat. Nu ne-am dat seama că omul, înecat pe jumătate, zăcea pe spate și nu pe burtă, așa că apa nu putea să se scurgă din el.

Ne-am îndreptat toată atenția spre urs. Bietul animal căuta cu desperare să scape de harpoane, le rupea în bucăți, dar în același timp își sfîșia rănilor deschise. Era atît de preocupat cu operația asta, încît am putut să ne apropiem și mai mult de el fără să ne observe și să-i trimit un glonte în cap. Am legat cu o funie uriașul animal și ne-am îndreptat spre sloiul mai apropiat ca să-l jupuim și să-l tăiem.

În timp ce balenierii trăgeau la vîsle, eschimoșii l-au luat în grijă pe Usukodark, care părea fără viață. L-au întors pe partea, cealaltă, i-au scos apa din piept și, după ce i-au făcut cîteva respirații artificiale, omul și-a recăpătat cunoștința. Cînd și-a dat seama că ursul *lui* a fost ucis, s-a înviorat repede. Căuta să ne facă pe toți să înțelegem că numai el fusese destul de ager ca să descopere ursul, că noi ceilalți dormeam cu ochii deschiși. Se lovea în piept, își arăta ochii și rîdea -mîndru. Arăta cu dispreț, la ochii lui Mequsak și mă trăgea de barbă ca să mă lămurească de faptul că eram prea bătrîn și nu puteam să fiu de folos la o vînațoare de urși. Își trăia marele său triumf și făcea totul ca să nu uităm ușor întîmplarea. După ce obosea cu pantomima o lua de la început. Dacă cineva nu se uita atent la el, îl bătea pe* spate și-i cerea să ia aminte. Pînă la urmă gesturile lui au început să ne obosească, dar între timp am ajuns la gheață și ne-am pregătit să tragem ursul pe uscat.

Usukodark simțea că el era răspunzător de toată istoria asta. și dorea să fie primul om de pe gheață care să primească ursul.. S-a dus la prova bărcii și în graba lui a sărit o clipă prea devreme. A căzut doar la cîteva pași de gheață și s-a dus la fund.. După o clipă a dispărut sub gheață.

L-am așteptat cu neliniște un timp, pînă cînd Itukusuk i-a văzut un picior zbătîndu-

se sălbatic. Părea înțepenit sub gheață,, își pierduse simțul direcției și nu știa cum să iasă afară. Mi-am legat repede o funie de mîna stîngă și am sărit după el. Înnotam sub gheață și, înainte de a-mi da seama cît mă apropiasem de el, am simțit ca și cum mă înșfacă tentaculele unei caracatițe uriașe. Usukodark se agățase de mine și mă lovea cu picioarele în timp ce cu o mîna îmi înlănțuise gîtul și amenința să mă sufoce. Se lupta cu desperare pentru viață și eu făceam la fel. Funia se

prinsese undeva în gheața de deasupra. Mi se părea cu neputință sa întârzii în apă mai mult de o secundă ; totuși a trebuit să împing în gheață și să mă scufund mai mult, pentru ca funia să se elibereze și prietenii să mă poată scoate afară. Am uitat de Usukodark, dar când am ajuns la suprafață, am văzut că el încă mai era agățat de gîtul meu. Abia am putut să mă tîrăsc pe gheață.

Mult timp am crezut că de data asta s-a sfîrșit cu Usukodark. Prietenii mei s-au trudit îndelung pînă au trezit în el o scînteie 'de viață. Am început să îngrijim de el pe rînd, în timp ce restul lucra la urs. Procedeu obișnuit la eschimoși era să împartă animalul după anumite reguli. Acutn însă nu aveam cum să împărțim carnea, fiindcă fiecăruia îi revenea prea multă. Blana era de mare preț.

Primului harpon i se cuvenea partea cea mai bună de blană, umărul . și picioarele dinainte, cu coama aceea impresionantă. Krangark fusese primul care aruncase harponul. Și-a ales de aceea partea de blană care-i fusese tăiată. Itukusuk avea alegerea a doua și a primit, ca și prietenul său, o bucată mare pentru niște kamici frumoși, înalți pînă la șold. A treia alegere îmi revenea din punct de vedere tehnic mie, fiindcă glonțul meu ucisese ursul, •dar eu aveam la Thule blană cît îmi trebuia. Am hotărît să-i dau partea mea lui Usukodark, ca o consolare pentru cele două accidente ale lui. Când a priceput că restul blănii i-a rămas lui, sărmanul a încremenit.

Nu i se mai întîmplase niciodată pînă atunci un astfel de lucru. Nu luase parte la nici o vînătoare, grija lui de căpetenie fiind totdeauna cum să capete ceva de îmbrăcat și cum să se încălzească în zdrențele lui. Pentru prima oară în viață se va întoarce în sat ca un adevărat vînător, cu partea lui de pradă, destul de mare ca să-și croiască o pereche bună de kamici. Când și-a dat seama că-i vorbeam serios, că tot restul blănii era al lui, Usukodark și-a pierdut stăpînirea de sine. A început să joace în jurul animalului, a rîs, a scos strigăte neputincioase, a vrut să împartă cu fiecare

triumful lui. • :

Mequsak era singurul care nu lucra la urs. Privea de la timp cu neliniște marea și gheața și apoi ne-a prevenit:
un

— Ne-ar fi cu neputință să tragem iar barca pe gheață, Pita. Vremea și gheața nu așteaptă pînă isprăvim noi ursul.

Și a avut dreptate. N-a trecut poate nici o oră de cînd navigam încă pe marea deschisă în drum spre insula Thom că fără nici un semn prevestitor apa s-a acoperit din nou cu gheață și abia am mai putut dibui un canal liber. Dacă gheața s-ar fi închis cu totul, am fi rămas țintuiți acolo zile întregi. Am tăiat la repezeală ursul în bucăți, am aruncat ce nu era de folos și ne-am suit înapoi în barcă. Ne-am reluat drumul spre insula Bushman, către care se mai vedea puțină apă, dar n-am mai putut folosi vela și în curînd n-am mai putut folosi nici vîslele. N-am avut de ales, am fost siliți să tragem din nou barca pe gheață.

Următoarele trei zile și nopți au fost un coșmar. La început nu ne-am prea îngrijorat. Ne-am făcut tabăra pe gheață și ne-am delectat burțile cu carnea proaspătă a ursului, mîncînd-o crudă, așa cum făceam totdeauna la Thule. Socoteam că era o delicatesă atîta vreme cît nu trebuia s-o mîncăm prea des. O gustam pentru prima dată în anul acela, dar în luna septembrie aveam totdeauna prea multă. în luna aceea urșii vin pe țărm să hiberneze

și se strîng în număr mare lîngă Thule, acolo unde e acum un oraș mare american, aproape de baza aeriană.

în zilele acelea nu știam, din fericire, că cel puțin jumătate din urși au trichină. Astăzi la Thule s-au așezat în toate părțile plă- carde care fac pe oameni atenți să nu mănînce carne de urs sau de cîine dacă nu o fierb bine înainte, ca să se ferească de trichi- noză. Ceea ce m-a scăpat pe mine în zilele acelea a fost preferința mea pentru

carne fiartă, dar am mâncat-o și crudă de nenumărate ori, fără să mă îmbolnăvesc.
Seara ne suiam în barcă, așezam vela ca un coviltir și ne petreceam noaptea acolo. Era loc destul pentru toți, dar nu prea dormeam mult. Fiind încă ud și rebegit, lui Usukodark i s-a îngăduit să Adoarmă pe fundul bărcii între Pablo și Rockwell Simon, care-l adăposteau și-l mai încălzeau.

Ziua următoare a fost din nou limpede și liniștită, dar nimic nu anunța că gheața se va destrăma. Eram neliniștit, fiindcă nu încăpea îndoială că derivam în direcția inversă, că eram împinși înapoi spre capul York. Dacă mai continuam așa trebuia să renunț la orice încercare de a ajunge la insula Thom și să mă întorc la Thule. Prietenii noștri vor rămîne la noi pînă vom putea face călătoria spre sud pînă la capăt, cu săanii și cîini, mai tîrziu, la toamnă. Asta însemna că ei nu vor putea întîlni decît la primăvară o balenieră sau alt vas care. să meargă în sud. M-am gîndit totuși să mai aștept o zi sau două și să mă întorc după aceea. Atîta vreme cît nu se vedea pic de apă, n-avea rost să mutăm din loc barca cea grea și am rămas în tabără toată dimineața.

În ziua aceea ne-a salvat un aisberg. La cîteva sute de iarzi mai încolo o uriașă masă de gheață a început să se miște deodată spre noi. Nu se vedea nici o altă mișcare pe gheață și nici un alt ghețar nu se deplasa ca acela, care pornise maiestuos spre noi cu o viteză bunicică. Era o priveliște fantastică, dar n-aveam timp să ne bucurăm de ea. Am fost gata la repezeală și am intrat în apa liberă pe care ghețarul o lăsa în urma lui. Am putut să ne mai folosim nițel de vîsle, dar nu mult. Ne-am mai apropiat un pic de insula Bushmari, căci în curînd gheața s-a închis din . nou. Restul zilei și toată ziua următoare am fost siliți să tragem barca pe gheață, spre insulă, cu o viteză de melc.

Nu cunoșteam bine pricina pentru care ceilalți erau atît de grăbiți să ajungă la insulă ; poate că îi mîna dorința instinctivă de a simți pămînt solid sub picioare. Cît despre mine, eu aveam motivele mele personale de a mă duce pe micuța insulă stîncosă. Mi se părea că niciodată pînă la sfîrșitul iernii gheața nu se va mai deschide în fața mea și nu voiam să-mi las barca în golf. Dacă aș fi putut-o duce pînă la insulă, aș fi lăsat-o acolo în siguranță și la primăvară aș fi venit de la Thule cu cîini și săanii și aș fi luat-o.

A treia zi după vînarea ursului am ajuns în sfîrșit la canalul cu apă liberă care înconjura insula. Eram sleiți și voiam să

13 ~ Vînătorii din golful McIville
/

193

ne culcăm acolo pe plaja înghețată, dar Mequsak nu ne-a lăsat. A insistat să mai facem o • bucată de drum pînă la o peșteră pe care o știa el și care ne va fi un adăpost bun cît timp vom fi siliți să stăm acolo. Deseori am fost pe insulă, dar niciodată n-am observat peștera. Am văzut că era încăpătoare și adîncă, dar atît de joasă că la flux apa ajungea la intrare. Am vîslit pînă la gura ei și am intrat cu barca înăuntru reproșîndu-i lui Mequsak că nu ne-a vorbit despre apa din peșteră. Dar bătrînul era tare mîndru de adăpostul lui umed.

— în călătoria lui prin viață omul ăsta bătrîn n-a mai întîl- nit un astfel de loc, unde să intre cu barca direct în casă, a răspuns el calm.

În peșteră erau multe platforme și locșoare uscate, așa că ne-am instalat cu toții destul de confortabil. Am fost și mai mulțumiți de adăpostul nostru acoperit, a doua zi, cînd a început o ploaie rece și s-a lăsat o ceață de nepătruns. N-aveam cum să ne orientăm, fiindcă busola nu ne servea la nimic în regiunea aceea prea apropiată de polul magnetic. N-aveam altceva de făcut decît să rămînem pe insula Bushman — ori Sagdlerk, cum o numeau eschimoșii. Numele înseamnă „Cel mai mărginaș ținut“ și i se zicea așa fiindcă abia se vedea pe linia orizontului, cînd te uitai într-a- colo dinspre capul York, și fiindcă arată ca un început de țară nouă pe celălalt țărm al întinsului golf Melville. Pe insulă nu erau păsări, nici un fel de animale ; nici morsele nu treceau pe acolo. Eschimoșii o vizitau numai rareori iarna și niciodată vara.

Eram obosiți după lungul drum peste gheață și bucuroși să rămînem o zi liniștiți în peșteră. Dimineața Itukusuk s-a dus pe țărm și a găsit doi stîlpi lungi aduși de valuri. I-am tîrît în peștera și am făcut cu ei focul. L-am ținut aprins toată ziua ca să ne încălzim și să ne uscăm. Mîncare aveam berechet, dar ziua ni s-a părut nesfîrșit de lungă.

Timpul trecea și mai încet pentru Rockwell Simon decît pentru ceilalți

balenieri. Era nervos, n-avea astîmpăr și nu putea sta fără treabă. Se obișnuise să-și petreacă timpul citind și pînă atunci nu mai rămăsese niciodată fără cărți. Nici nu-i era destul de somn ca să se culce lîngă foc, nici nu putea să stea cu mîinile în sîn. Ne-a cerut să spunem povești ca să înlocuiască cititul și a obosit tot îndemnîndu-l pe bătrînul Mequsak să-i istorisească viața.

— Ce-ar putea să spună un eschimos bătrîn și slab unor oameni atît de voinici și de înțelepți ? a remarcat modest Mequsak.

— Dar ai întîlnit poate mulți oameni ciudați în viața dumitale, a insistat Rockwell. De ce să nu ne povestești și nouă despre ei ?

Mequsak a rumegat mult timp asupra acestei dorințe. Pînă la urmă și-a adus aminte că a întîlnit odinioară un om cu totul diferit de celelalte ființe omenești. A fost poate omul cel mai extraordinar pe care l-a întîlnit în viața lui.

41 Strașnic ! Povestește-ne despre el, l-a îndemnat Rockwell. Cum îl chema ?

— Numele lui nu trebuie amintit fiindcă pînă acum n-a mai fost rostit de altă ființă omenească, i-a răspuns solemn Mequsak. Cîteodată folosim o poreclă, dar și aceea trebuie rostită încet, nu cu voce tare. îl numim Miuk. Și Mequsak i-a șoptit numele cu luare aminte.

-jj în regulă ! Să auzim ce știi despre remarcabilul Miuk și despre viața lui ciudată.

— Era un lucru misterios cu Miuk. Ori de cîte ori voia să zică da, clătina capul într-o parte și în alta. Iar cînd dorea să spună nu, îl mișca de sus în jos.

Rockwell s-a uitat la el cu neliniște, rămînînd în așteptare, și după ce Mequsak a tăcut l-a ispitit din nou.

4- Cam neobișnuit, bineînțeles, dar ce știi despre el, ce s-a întîmplat cu Miuk ?

— Nu se știe nimic despre acest om ciudat. Clătina capul când trebuia să zică da și făcea pe dos când trebuia să zică nu.

~[• Bine, dar asta e tot ce știi despre el ?

—j- în toate celelalte privințe era la fel cu celelalte ființe omenești.

Cu toții am rîs de schimbul comic de cuvinte și de dezamăgirea lui Rockwell. Mequsak se umfla în pene fiindcă a reușit să-i înveselească pe oamenii albi cu povestea lui stranie, culeasă din lungă și bogată sa experiență de viață. Știam că avea o practică personală fantastică pe care ar fi putut-o împărtăși lui Rockwell dar nu l-am silit. Dacă va voi să ne povestească, m-am gândit eu, o va face cînd va crede de cuviință.

Am mai ațîțat focul și ne-am culcat mulțumiți, în tăcere, dar Rockwell n-a renunțat așa de ușor. S-a întors spre Pablo, portughezul cel tăcut. Omul ăsta se simțea străin printre noi fiindcă nu vorbea bine englezește. Dar era un băiat de treabă acest Pablo de Sousa, un muncitor aprig și un ortac bun, chiar dacă era cam tăcut.

— Ce poți să ne spui, de Sousa, l-a îmboldit Rockwell. Cum ' se face că ai ajuns pe „Hortacula“ ? Cum de ești balenier și nu pescar ca toți concetățenii tăi ?

— Nu sînt balenier, i-a replicat Pablo în englezeasca lui stîlcită. Sînt pescar, bineînțeles, dar am fost cules de „Hortacula“, fiindcă m-am pierdut pe mare în bărcuța mea pescărească. Ghinionul m-a adus aici — nu-i nimic interesant în povestea mea.

— Ei haide, povestește-o oricum. Vreau să aud o poveste. Nu pot să stau aici și să mă uit mereu la foc. Dă-i drumul.

— Nu e nimic interesant în povestea mea, nh știu nimic interesant despre mine, a insistat Pablo. Sînt un pescar ca toți ceilalți, dar pot să vă spun ceva despre fratele meu Joao. El nu e om obișnuit. E cu totul altfel decît noi ceilalți, un pescar cum nu întîlnești oricînd. Joao e păzit și apărat de sfînta fecioară. I s-a întîmplat o minune și merită s-o ascultați. Presupun că știi o parte din povestea asta, Peter, mi s-a adresat el. Voi cei din Groenlanda trebuie că ați auzit de minunea cu nava „Santa Geneveva“.

Numele mi-a amintit întîmplarea. O auzisem cu un an mai înainte, dar nu cunoșteam amănuntele, așa că l-am îndemnat să vorbească. Știam că era cea mai extraordinară pățanie care s-a petrecut în strîmtoarea Davis, deși n-a fost chiar o minune.

— A fost o minune, nu încape îndoială, a insistat Pablo ! I s-a întâmplat fratelui meu mai mic ; o s-o auziți cu toții și o să-mi spuneți dacă n-am dreptate.

Și fără să-l mai îndemne cineva, Pablo a început să spună povestea fratelui său. La început își căuta cuvintele, dar apoi a vorbit mai curgător.

Povestirea lui Pablo

Cunosc pescuitul din Groenlanda mai bine ca oricare din voi, mi se pare. Trebuie să ai o bărcuță ca sa știi ce înseamnă asta, să muncești zi de zi fără odihnă cât ține vremea bună ; câteodată și optsprezece ore pe zi, iar somnul îl amîi pentru la iarnă. Duci o viață mizerabilă în timpul sezonului, dar o uiți repede când te întorci în Portugalia cu pradă multă și-ți petreci iarna în orașul tău însorit. Tot ce e pe coastă, satele mici, ciorchinii de căsuțe albe înconjurate de grădini cu flori colorate, toate depind de mare. Oamenii trăiesc din pescuit. De

sute de ani străbatem* Atlanticul căutînd marile bancuri de pești. Noi portughezii am ajuns probabil în Terra Nova cu mult înainte de a descoperi Columb America ; înfruntăm furtunile ca să ne umplem bărcile cu morua¹ scînteietor și gras din marile bancuri ; îl sărăm și-l vindem credincioșilor catolici, care-l mănîncă în timpul postului mare și în restul anului.

Oamenii se pregătesc de timpuriu, din martie. își scot sculele de pescuit și își piturează² bărcile. Femeile se îngrijesc de îmbrăcămintea pescarilor. Neveste grijulii, mame și surori iubitoare, fete îndrăgostite și visătoare, toate muncesc din greu în cele câteva

¹ Morua (*Gadus morrhud*) nu trebuie confundat cu morunul de la noi (*Huso huso*). Morua trăiește numai în apele arctice și nu coboară nici chiar vara mai jos de Terra Nova sau Islanda. Carnea lui, preparată industrial, constituie una din varietățile de batog. — N. T.

² A pitura — termen marinăresc pentru a vopsi. — N. T.

săptămîni dinaintea plecării spre bancuri. Fac schimburi călduroase pentru zilele reci și cețoase, cămăși în culori vesele și fulare. Cos, împletesc, tricotează și roagă pe Madona să-i apere pe bărbații pentru care muncesc.

În primăvara aceea nu se afla în sat om cu treburi mai multe decît Joao de Sousa. Tînărul era foarte norocos. Avea numai douăzeci și patru de ani și fusese numit căpitan. De zece ani era pescar de barcă. Încă de cînd avea paisprezece ani plecase în fiecare primăvară în curse lungi și se întorcea toamna cu morua de la Terra Nova. În fiecare vară oamenii visau la căminul lor, dar cum venea iarna și terminau banii pentru care munciseră atît de greu, nu mai puteau de nerăbdare să plece iar spre marile bancuri.

Joao era mai vînjos decît prietenii lui. El nu-și încasa niciodată toți banii cînd se întorcea toamna acasă. Își lăsa jumătate din cîștig la armatori, căutînd să atingă un țel îndrăzneț. Îi venea greu să facă așa, căci familia era săracă.

Tatăl nostru fusese și el căpitan, dar într-o vară n-a mai venit acasă. S-a dus la fund împreună cu doi din fiii lui mai mari. S-au înecat atunci trei Sousa împreună cu tot restul echipajului. Pe atunci Joao era un băiețaș. Nici eu nu eram mult mai în vîrstă și m-a luat în grijă un unchi dintr-un sat învecinat. După ce preotul a terminat slujba pentru morți, l-a chemat la el pe Joao și i-a spus că de acum era răspunzător de soarta întregii familii. Trebuia să facă ceva ca să-și susțină mama și surorile. Micuțul i-a făgăduit preotului că așa va face, a jurat chiar, dar sătenii au zîmbit văzînd ce firav arăta acest susținător de familie. Muncea fără încetare și totdeauna îl vedeai cu surîsul pe buze ; devenise astfel foarte popular printre ceilalți pescari. În timpul iernii muncea cot la cot cu surorile lui la cîmpurile cu sare, dar acolo era poate mai puțin popular. Toată lumea spunea că își cheltuia cu prea mare zgîrcenie puținul cîștig. Nu se întâlnea niciodată cu alt tînăr la un pahar de vin, nu juca niciodată cărți pe bani, nu se atingea de zaruri și nu lua parte nici măcar la *Ijiesta*¹ și la procesiuni. Era prea ocupat și prea strîngător.

¹ *Fiesta*, în portugheză — sărbătoare. — N. T.

(“ \ . *
! . . . # . » \ ? #
_ _

Sătenii se întrebau de ce Rafaela se legase de el cu atîta credință. Era și ea o fată săracă. Tatăl ei fusese pe nava tatălui meu. cînd s-au scufundat cu toții. Știa ce înseamnă să-ți fie foame, să muncești în căldura înăbușitoare de la cîmpurile cu sare, să te plimbi în haine ponosite. Dar nu-i păsa. Ca și Joao, era totdeauna veselă și, crescînd, devenea cea mai frumoasă fată din sat. îi plăceau gluma și muzica, își punea o floare în păr și se ducea; seara la dans, cînta ca un înger și toți tinerii din sat erau admiratorii ei. Dar ea îi uita pe toți și nu le mai dădea nici o atenție în ziua cînd Joao se întorcea de pe mare.

Rafaela și Joao au fost prieteni din copilărie și trudeau pentru unul și același țel.

Ziua lucrau la cîmpurile cu sare iar noaptea se plimbau pe plajă, strîngînd lemne aduse la mal de valuri ca să aibă cu ce face focul' și căutau tot soiul de rămășițe^ care le puteau fi de folos. Deși îi plăcea să danseze, Rafaela îl ajuta în străduințele lui de a aduna orice bănuț. Nu-i păsa că el n-o scotea niciodată în lume, că nu-i aducea niciodată daruri. Știa că el adună de dragul ei, că ea făcea parte din visurile lui de viitor.

Joao n-avea intenția să rămînă toată viața lui un biet pescar de barcă, aidoma prietenilor lui din sat. Voia să aibă într-o zi vasul lui propriu. Plănuia să-i cumpere Rafaelei o casă frumoasă cu mai multe odăi. O dată căsătorită ea nu va mai munci la sarea care-i ardea mîinile, degetele și călcîiele, ba îi intra și în ochi. Rafaela avea să fie o doamnă, spunea el întotdeauna. Puseseră la cale totul. Dorința lui era ca ea să aibă o viață ușoară, ca frumusețea ei să dăinuiască, să se iubească linul pe altul în anii ce vor veni.

Pînă la urmă el și-a atins țelul. în primăvara aceea Joao a devenit căpitan. N-avea încă o uniformă elegantă, nici nu co manda un vas mîndru ; i se oferise comanda pe „Santa Gene- veva“. Vechiul căpitan renunțase la slujbă pentru un venit fix anual și proprietarii i-au cerut lui de Sousa să-l

Era invidiat și toți tinerii doreau să se angajeze pe vasul lui. li cunoșteau îndemînarea și puterea de muncă, dar mai presus de toate norocul. Dacă unui om îi merge vestea că e norocos, toți pescarii buni doresc să meargă cu el. Se părea că fusese bine- cuvîntat de Madona. Dacă familia îl pierduse pe susținătorul ei,/ Madona îl proteja acum pe băiat și-i aducea noroc.

Joao a trebuit să-și bage banii în vas ; asta era legea ; a mar trebuit să depună bani pentru o parte din echipamentul oamenilor. Oamenii aveau dreptul la cîteva cizme lungi de cauciuc, la haine de ploaie și la mănuși groase de lînă. Acesta era puținul pe care ei îl puteau cere cu titlu gratuit. Joao trebuia să plătească de asemenea bărcile de pescuit și trebuia să-i hrănească pe oameni cu banii săi. Armatorii contribuiau bineînțelese cu vasul, cu uneltele și sarea. împărțirea cîștigului era o regulă înțeleaptă, căci căpitanul făcea treabă mai bună dacă era interesat și bănește la echiparea vasului, dacă primea o parte din cîștig în locul unui salariu de slujbaș. Joao a mers și mai departe. A fost de acord să investească jumătate din venitul său și jumătate din profit în vas.

Gîndul lui Joao fusese să se însoare cu Rafaela îndată ce va ajunge căpitan, dar acum s-au înțelese să mai aștepte. Lăsau bunul- simț să-i îndrume și nu dădeau curs dorinței. Cînd a plecat, tot nu avea banii cu care să-și întrețină soția. Rafaela trebuia să-și mai poarte singură de grijă încă o vară, ultima, căci nu i-ar fi stat bine nevestei căpitanului de Sousa să muncească la cîmpurile cu sare.

Nu-i venea prea ușor lui João să navigheze. Proprietarii vasului urmăreau cîștig mare. Erau hotărîți să cheltuiască foarte puțin și să scoată cît mai mult de la João. I-au spus în repetate rînduri că puteau găsi ușor alt căpitan care să investească bani mai mulți. Joao știa că îl aleseseră pe el fiindcă îl cunoșteau ca pescar norocos, dar nu îndrăznea să riște o luptă cu ei. Pîna la urmă a cheltuit toți banii pe care-i avea. În prima lui călătorie de căpitan el a mizat tot ce avea pe noroc. \

în ultima duminică înainte de plecare, João a dus-o pe Rafaela la biserică. Și-a pus capela cu galon, tunica albastră de căpitan.

și inel de aur în ureche, iar Rafaela i-a dăruit o eșarfa de mătase, roșie ca s-o înfășoare în jurul gâtului. Au pășit în naos și s-au dus în strana din față, unde ședeau căpitani. Rafaela s-a așezat în partea femeilor și Joao s-a așezat lângă căpitani, așteptându-l pe episcop să le dea binecuvântarea. Episcopul era și el fiul unui pescar mort pe mare. Putea să le vorbească deci cu autoritate despre datoria lor față de Dumnezeu și de țară, de familie¹ și de vas. Apoi le-a dat binecuvântarea și a rugat-o pe Maica Domnului să-i apere și să-i păzească.

După slujbă căpitanul de Sousa și logodnica lui au stat de vorbă cu ceilalți căpitani care, doar cu puțin înainte, nu i-ar fi adresat o vorbă lui Joao, pescarul de barcă. Rafaela era fericită și mândră ; acesta era drumul pe care aveau să meargă de acum înainte. Mama lui Joao și sora lui au venit să-i strângă mîna, în vreme ce Rafaela îl ținea la braț. Era limpede pentru întreaga adunare că el era acum proprietatea ei și că nu mai era al mamei și al surorilor lui.

Mama aprobă pe față noua stare de lucruri. Nu i-a mai adus, ca în anii trecuți, un mic dar binecuvîntat cu apă sfințită. Nu mai avea acest privilegiu. Alte femei aduceau acum fiilor lor coarne de vită, ultimul mijloc — spuneau ele — prin care scăpau cînd barca lor se lovea de un vas. Un pescar de barcă se rătăcește ușor în ceața deasă de la Terra Nova și singura lui scăpare este

· | I
atunci! darul acesta, în care suflă făcînd zeomot cît mai mare pînă e găsit.

Lui Joao nu-i mai trebuia un astfel de corn. Sarcina lui era să trimită f în fiecare dimineață oamenii cu bărcile și să caute să-i regăsească la căderea nopții. Trebuia să-i hrănească bine și să-i aprovizioneze cu nadă pentru pești. Va fi mai ocupat decît toți ceilalți ; n-avea să .se poată odihni sau dormi mai mult decît ei, dar. avea să doarmă singur în careul căpitanului. Avea răspunderea, dar în același timp și puterea ; dacă voia, putea să dea ordine,

.. Plecarea era fixată într-o luni de dimineață. A adus-o pe Rafaela pe vas, a urcat-o pe punte și a dat primul lui ordin

— Femeile și copiii pe țărm ! E timpul de plecare !

Nimeni nu i-a contestat autoritatea. O ultimă îmbrățișare, un ultim sărut și toți vizitatorii au coborât în bărcile care-i așteptau. Joao a luat-o pe Rafaela în cabina -lui. De multe ori pînă atunci privise cabina aceea, căci numai soția căpitanului avea privilegiul să rămînă pe bord pînă coborau toate celelalte femei. La urmă a trebuit să plece și ea cu barca ei, ca și celelalte, iar „Santa Gene- veva” s-a pregătit de drum.

— Ridicați ancorele ! a ordonat Joao. Velele au fost înălțate, vîntul le-a umflat și corabia lui mîndră s-a depărtat de țărm. Tî- nărul a uitat-o pînă și pe Rafaela, căci o mare fericire îl

umplea inima : izbutise în fine, după atîta muncă grea și sa
crificii, să aibă corabia lui la o vîrstă mai mică decît a oricărui alt căpitan pe care-l cunoștea. „Santa Geneveva” era mică și veche, n-avea motor ca multe alte vase care plecau în același timp, dar era a lui și ținea s-o umple cît putea de mult cu pește.

Prima escală au făcut-o la Azore, unde Joao trebuia să mai îmbarce niște pescari cu bărci. Din clipa în care ajungea în larg, norocul nu-l mai părăsea. Vremea era minunată, vîntul bătea bine și continuu. Au atins insulele într-un timp record și apoi au pornit pentru lunga traversare a Atlanticului. Deși părăsiseră Portugalia mai devreme ca de obicei, au avut noroc și au prinis vîntul puternic din est care, în chip normal, începe să bată abia cîteva săptămîni mai tî-rziu. Vîntul i-a împins drept peste ocean spre marile bancuri și Joao & avut chiar mulțumirea să depășească alt vas portughez, unul din vasele cu motoare puternice, care rămăsese în pană de motor. Plin de voioșie a semnalizat către căpitanul acelui vas, oferindu-i ajutorul său.

La început omul n-a răspuns, fiind probabil prea ocupat să-și înjure inginerul care l-a expus unei astfel de umiliri. Pe Joao

situația îl încânta atât de mult, încât nu s-a lăsat ușor dus. Apriopiindu-se, a semnalizat din nou și i-a propus să-l remorcheze. Până la urmă căpitanul motorizat a răspuns de nevoie că ?i-a reparat defecțiunea și că putea să navigheze singur. „Noroc !“ i-a semnalizat din nou Joao și „Santa Geneveva" a lăsat în urmă

vasul cu motor. În noaptea aceea căpitanul de Sousa, radiind de mulțumire, a dat ordin să se împartă o porție dublă de vin tuturor oamenilor din echipaj.

Ploua când au ajuns la bancuri. Vijeliile și ploile dese erau urâte de pescari, dar Joao a întors lucrurile spre folosul său. A golit tancurile de apa veche pe care o adusese din Portugalia și

le-a umplut din nou cu apă proaspătă. A spălat toată corabia pînă a făcut-o lună, de parcă era un iaht de lux. A dat liber tuturor oamenilor din echipaj ca să se spele și să-și curețe hainele. O corabie mai arătoasă nu mai pescuise pînă atunci la bancuri.

Cînd vremea s-a limpezit, Joao a căutat grijuliu cel mai bun loc de pescuit. Era foarte conștient de importanța lui și de răspunderea ce o avea, așa că a măsurat adîncimea, a studiat vînturile, s-a deplasat înapoi și încolo și abia apoi a ordonat lăsarea ancorei. Marea era calmă, vremea minunată și oamenii s-au apucat să-și pună la punct bărcile ca să fie gata de muncă a doua zi dimineața. Bărcile, care în timpul traversării au stat legate cu grijă în parâme, au fost scoase pe punte. Oamenii le-au vopsit cu semnele lor particulare și și-au scris numele la prova. Unele dintre ele purtau numele nevestelor sau iubitelor, altele purtau nume de sfinți.

Căpitanul de Sousa a oficiat o slujbă scurtă pe punte. A rugat-o pe Madona să aibă grijă de ei toți, să le binecuvînteze munca, să le aducă pește mult în plase și să le îngăduie să se întoarcă teferi la dragele lor. Amin, au răspuns din inimă și cu convingere oamenii din echipaj și pescarii, apoi s-au pregătit cu toții să doarmă, ca de obicei, o ultimă noapte înainte de lunga perioadă care venea. La prima licărire a zorilor aveau să se trezească și să înceapă muncă grea. De acum înainte n-aveau să mai închidă ochii mai mult de patru sau șase ore pe noapte, atît timp cît va ține vremea bună.

După cum veți vedea, n-au dormit totuși prea mult în noaptea aceea. Marinarul de gardă a aruncat o undiță; voia să afle dacă inorua sînt gata să fie prinși și într-o clipită a scos prima

captură, un polip gras. A mai încercat o dată și încă o dată. Arunca undița și prindea polip după polip. Apa colcăia de ei. I-a chemat și pe ceilalți ca să-și ia fiecare partea din belșugul acela de necrezut. Polipul gras e cea mai bună momeală pentru pește și acolo se găseau polipi cu duiumul.

Joao a fost primul care a venit pe punte și a încercat să facă puțină ordine, ca pescuitul să se desfășoare sistematic. Oamenii au căutat care mai de care să-l asculte, dar după puțin timp s-au îmbulzit cu toții și fiecare striga cât îl ținea gura, așa că nimeni nu mai auzea comenzile. Era un haos nemaipomenit. Au umplut butoaie și găleți cu polipi și tot nu mai terminau. Cu asemenea belșug nu se mai întâlneau nimeni. Când polipii au dispărut, „Santa Geneveva” se alesese cu nadă pentru întreg sezonul de pescuit. Polipul nu e numai cea mai bună momeală ; el se păstrează și timp îndelungat.

Fericiți, pescarii zîmbeau mîndri către căpitan. Da, au avut dreptate, spuneau ochii lor. Au făcut bine că au plecat cu de Sousa. Norocul lui le surîdea tuturor.

ti »

În zori’ a început pescuitul. Toate bărcile au fost lăsate la apă și oamenii au plecat fiecare în câte o barcă. Vremea era minunată ; doar o hulă ușoară și o vizibilitate nelimitată. Băr- cuțele pescarilor păreau că se pierd în nemărginirea oceanului, dar oamenii își cunoșteau meseria și aveau să găsească drumul înapoi la „Santa Geneveva”, îndată ce vor umple bine carenele cu morua.

Fiecare om pescuia singur, fiecare își alegea locul său de pescuit și arunca acolo ancora. Apoi molarisea¹ undițele care aveau vreo trei sute de cîrlige în total. Lăsa cîteva ore undițele ^x principale în așteptarea prăzii, și el încerca să prindă ceva cu undița de mîină. La urmă trăgea undițele cele mari. Dacă atîrma greu în mîinile lui, prada era bunicică. Iată de ce trebuiau să

[’] A molarisi — termen marinăresc pentru a da drumul. — N. T.

poarte mănuși groase : ca să-și ferească mâinile de rosături adânci. îndată ce peștele murea, trebuia scurs de sânge, ca să fie cât mai alb și mai curat când i se dădea sare. Oamenii lucrau

]T

*

fără să se oprească pînă cînd bărcile se umpleau atît de mult că bordul abia mîi ieșea din apă. Cînd omul prindea destul, se întorcea încet la „Santa Geneveva” ; drumul de înapoiere era uneori primejdios.

João a așteptat cu încordare prima barcă. Nu arăta nervos, nici neliniștit, dar tremura să afle dacă norocul nu-l părăsise, dacă alesese un loc bun de pescuit. În așteptare a pus echipajul la trejabă. A pregătit totul pentru pescari, a pus momeli în sute de cîrlige. Peștele trebuia tăiat, curățat, spălat și la urmă depozitat în magazie, la sare. Toți munceau din greu și tot nu erau gata cînd s-a întors primul pescar, Tavares din Azore, unul dintre cei mai buni pescari din toată flota portugheză. Barca- lui era atît de greu încărcată, îneît bordul atingeapa.

Niciodată nu mai văzuse atîta belșug de pește, i-a spus rînjind lui Joao. Nu mai prididea să pună momeală în cîrlige ; peștele aștepta în cete să fie prins. Și încă nu terminase ziua de lucru ; peștii rămăseseră acolo și-l așteptau să se întoarcă și

să încarce barca din nou. Bucătarul i-a adus o halbă de cafea aburindă și omul a plecat iar, încrucișîndu-se cu alte bărci care se înapoiau la vas.

Joao i-a mulțumit fără cuvinte Madonei fiindcă-l binecuvîntase. Nu numai că peștele se găsea din belșug, dar era și mare, gras și strălucitor. Mesele lungi de curățat fuseseră scoase pe punte și oamenii lucrau în lege. De acum cu greu vor mai avea o clipa de răgaz pînă cînd vor umple cala. Bărcile se întorceau atît de repede la vas și încărcătura lor era atît de mare, îneît cei ce curățau și sărau abia mai țineau pasul cu pescarii. Toți oamenii munceau ore în șir. Capete și

intestine curgeau peste bord într-un șuvoi nesfârșit. Ficații erau culeși, curățiți cu grijă și așezați separat în bidoane mari. Șirele spinării erau și ele strânse și aruncate peste bord, apoi fileurile erau despărțite de

oase, spălate încă o dată și aruncate în cală, unde așteptau alți oameni care le dădeau sare.

Joao nu se mai piitea dezlipi de cală. Aștepta să vadă înăl- țându-se grămezile de pește. Dădea ordine inutile, căci sarcina sărării îi revenea primului secund. Da, Joao nu-și putea stăpîni emoția ; trebuia neapărat să spună ceva. Prada din prima zi era fabuloasă, grămezile se înălțau din ce în ce mai mult. Știa el bine că grămezile se vor micșora cu douăzeci și cinci la sută cînd apa se va scurge din pește, că totul era doar un mic început; dar priveliștea îl bucura nespus și Joao era ca un tinerel fericit în prima lui zi de bal.

Nimic nu i-a tulburat fericirea în zilele care au urmat. Norocul nu l-a părăsit nici o clipă. Îi scula pe toți înainte de ivirea zorilor și oamenii plecau iar cu bărcile, deși li se părea că nici n-au închis ochii. Nesomnul devenise o obișnuință. Chiar monotonia zilelor nesfârșite de așteptare în barcă devenise o plăcere, pentru că vremea era tot frumoasă și peștele părea nerăbdător să fie prins.

Joao a schimbat poziția vasului de cîteva ori, dar nu fiindcă se împruținase peștele — departe de așa ceva — ci fiindcă erau toți nemulțumiți dacă nu se întorceau cu încărcături record în fiecare zi. De cîte ori Joao alegea alt loc, se dovedea că acolo peștele era mai numeros decît înainte.

După șase săptămîni de pescuit la bancuri se obișnuia ca vasul să se îndrepte mai spre nord, spre Groenlanda. Căpitanul de Sousa a schimbat obiceiul. A discutat cu oamenii și toți au fost de acord cu el. Dacă nu-i părăsea norocul, terminau în săptămîna următoare. Călătoria în Groenlanda era lungă și primejdioasă. Chiar dacă vor mai rămîne acolo încă două săptămîni, tot va fi mai bine decît dacă ar pleca. Drumul pînă la strîm- toarea Davis și înapoi la bancuri lua cel puțin două săptămîni. De ce dar să nu rămînă la bancuri ? Celelalte vase s-au dus în

nord, dar „Santa Geneveva“ a rămas unde se afla.

Zece zile după aceea au terminat sarea, dar cala se umpluse pînă la panoul de deschidere. Cînd căpitanul de Sousa a părăsit s-a pornit și vîntul, un vînt puternic, constant, din vest, care n-a încetat, pînă cînd coasta Portugaliei n-a apărut la orizont.

bancurile îndreptîndu-se către casă, vasul era mai încărcat decît oricare altă navă portugheză și se înapoia în țară mai devreme ca oricînd. Madona ținea cu el. Cînd a strigat : „Sus ancorele"

în timp ce se apropiau de sat, cei de pe țărm îi observau și bătrînii rămași acasă clătinau din cap. Trebuia să se fi întîmplat ceva rău dacă „Santa Geneveva" se întorcea așa de curînd. Au spus ei armatorilor să nu încredințeze comanda unui tînăr ca acela și iată că au avut dreptate. Probabil că nava lua apă. Uite cît e de cufundată în valuri ! Au trimis vorbă Rafaelei și mamei lui João și le-au pregătit pentru necazurile ce se apropiau. Bietele femei au venit în lacrimi să aștepte pe țărm și se rugau de toți sfinții pentru iubitul lor João.

Dar cînd sătenii au înțeles ce s-a întîmplat, João a devenit eroul lor. Armatorii jubilau și au trimis vorbă în toate părțile că vînd prețioasa încărcătură la prețul ridicat de atunci. Cu cît încărcătura venea mai devreme, cu atît profitulera mai mare.

Spre sfîrșitul sezonului găseai pește pretutindeni, dar și prețul era scăzut. Joao le aducea mai mulți bani decît visaseră. Triumful acesta îl răsplătea pentru toate sacrificiile, pentru toate risipească banii cu prietenii lui.

în vara aceea n-a fost pereche mai fericită în satul nostru decît Rafaela și João. N-au mai așteptat; au vorbit cu preotul

și s-au căsătorit pe loc. N-aveau timp pentru luna de miere. El era ocupat cu armatorii, trebuia să vîndă peștele și să facă planuri de viitor. Rafaela era toată

vremea cu el, așteptînd răbdătoare și mîndră ca bărbatul ei să-și termine treaba. Și-au cumpărat o căsuță și astfel visul lor a devenit realitate. Au mulțumit amîndoi Madonei pentru darul ei minunat.

După două săptămîni João a fost chemat de armatori. îi cereau să ducă o încărcătură de sare în Groenlanda, unde așteptau două vase care nu mai aveau sare. Au ieșit multe vorbe pe seama trimiterii „Sânței Geneveva” într-o a doua călătorie, umilințele îndurate în vremea cînd nu-și putea permite să-și

dar oferta era bună, căci profitul era sigur și garantat, deci fără risc. A luat o încărcătură mare de sare, mai mare decât îngăduiau regulile. Cu cât lua mai multă, cu atât câștigul era mai mare. I-a umplut inspectorului din port de două ori paharul și omul amețit a semnat hîrțiile fără să știe ce face, iar „Santa Geneveva“ a plecat noaptea, ca nimeni să nu vadă cât de greu era încărcată.

De data asta traversarea a fost altfel. Toamna plutea în aer, vremea era rece și marea furioasă. Au avut vînt din prova mai tot timpul.

Joao a găsit ușor cele două vase care așteptau sarea. Căpitanii erau neliniștiți. Leneveau de zile întregi, deși găsiseră pește din belșug, dar nu puteau să-l prindă fiindcă n-aveau sare. I-au cerut căpitanului de Sousa să descarce pe loc.

Lui Joao nu-i plăcea vremea. Sufla un vînt aspru, hula era puternică și el nu voia să-și asume nici un risc în marea deschisă. Le-a spus căpitanilor să aștepte ori să intre într-unul din fiordurile apărute ale Groenlandei și să descarce acolo. Autoritățile daneze nu îngăduiau portughezilor să vină pe țărm, dar nu se împotriveau dacă ancorau într-un fiord ori în vreun golf ca să se ferească de furtună sau, așa cum era cazul atunci, ca să facă un transfer de încărcătură. Dar cei doi căpitani nu voiau să aștepte. Susțineau că nu există risc și se întrebau dacă nu cumva tîriărului căpitan de Sousa îi era frică. Îndoiala asta a pus capăt discuțiilor.

Cele două vase cu motor s-au apropiat de „Santa Geneveva“ și au pus la pană, câte unul de fiecare bord, întinzînd parîme în cruciș. Erau aproape de un aisberg mare care îi apăra oarecum de hula puternică. Joao a format două echipe așa ca să treacă sarea din cală în amîndouă vasele deodată și a dat ordin să se ridice bocaportii.

Treaba s-ar fi terminat în cîteva ore dacă ar fi avut noroc. Dar n-a mai avut.
Munca începuse doar de cîteva minute cind

^o
%
14 ' 209

s-a produs dezastrul. Joao îl vedea cum se apropia, dar nu-
venea să-și creadă ochilor și nici n-avea ce face ca să-l preîn- tîmpine.

— Am auzit eu de asemenea lucruri, a fost singurul gînc cajre i-a trecut prin
minte, dar n-am dat crezare, n-am putut sa cred așa ceva. Și acum iată !

Urișul aisberg n-a dat nici o veste. Ca și cum o mină nevăzută l-ar fi împins de
la spate, muntele de gheață s-a aplecat 'fără zgomot. S-a mișcat ca într-o sclipire
de fulger și apoi s-a

^ IT ca marinarii să-și dea seama de cele ce se în-
tînlplă, apa verde și înghețată s-a umflat ca la flux și i-a ridicat în' aer. >

Cele trei nave au fost împrăștiate. Parîmele și otgoanele s-au rupt ca sforile și
pîrîitul lemnului sfărîmat a umplut întinderea apelor. în clipa următoare Joao s-
a trezit în apă. „Santa Ge- neyeva" nu mai exista.

Un miracol a salvat cele două vase cu motor. Nu se ciocniseră și, deși
îmbarcaseră apă multă, au rămas în stare de plutire. „Santa Geneveva" s-a
scufundat ca o piatră. Avî-nd boca-
porții ridicați, tone de apă au intrat în cală. Greutatea grozava a apei și tonele de
sare au tras-o la fund.

Patru oameni s-au înecat o dată cu vasul. Restul echipajului a fost cules de
navele de pescuit. Amorțit de lovitură Joao și-a dat . seama abia după cîteva
ceasuri de urgia care se abătuse
asupra lui. Rămăsese fără corabie. Pierduse în cîteva clipe tbt
ce avea pe lume. Tot ce agonisise în atîția ani de trudă pierise
ca o scinteie.

Era mai rău acum decît înaintea. Scăpătase — și Rafaela
aștepta acasă bărbat și navă. Nu va mai căpăta niciodată alt vas,, căci va fi tras la
răspundere pentru dezastru. Se făcuse

vinovat ridicînd bocaportii în plină mare, ceea ce era împotriva

|

tuturor regulilor. Se prevedea chiar în codul încărcăturilor că sarea se transfera „într-un golf apărat sau într-un fiord închis". Va fi tras la răspundere și pentru pierdere de vieți. Patru oa-

meni se duseseră la fund și unul din ei era un băiat de paisprezece ani care nu mai fusese pînă atunci pe mare. v Bietul căpitan de Sousa nu se mai ținea mîndru ! Avea să fie din nou Joao, pescarul de barcă, și în ultimele zile a îmbătrînit cu cițiva ani. S-a întors năucit cu vasele de pescuit în Portugalia. Cum nu mai aveau sare, nu mai puteau rămîne la pescuit. Căpitanul vasului era un bătrîn înțelept ; a încercat să-l îmbărbăteze și să-i dea curaj. I-a spus să le ia pe toat>e de la început, așa cum au făcut și alții înaintea lui. Rafaela avea încredere în el, era încă tînăr și ceea ce a putut o dată, putea să mai facă și a doua oară.

— Te-a părăsit norocul și Madona te-a pedepsit, nu știu pentru ce, poate pentru mîndria dumitale, i-a mai spus căpitanul. Dar adu-ți aminte că singurul păcat de neiertat este să renunți la totul. Trebuie să mergi înainte — și dacă ai să fii iar pescar de barcă te voi primi la mine. Totdeauna se va găsi aici un loc pentru dumneata.

II
Joao i-a fost recunoscător, dar mîhnirea lui se adîncea pe măsură ce se apropia de coasta Portugaliei. Rafaelei i s-a frînt inima cînd a auzit ce s-a întîmplat, dar a rămas alături de bărbatul ei. Se va duce cu bucurie să muncească din nou la

r I
cîmpurile de sare și vor lua toate de la început, pînă cînd el va strînge destul și va căpăta o altă comandă. Ea însă nu-și dădea seama că el nu va mai fi niciodată în stare să facă
[I
economii.

|| • - * /
Armatorii au fost duri cu Joao. Nu l-au învinuit pentru ceea ce făcuse, căci nici un căpitan nu respecta regula care interzicea ridicarea bocaporților în largul mării. Știau de asemenea că nu vor încasa prima de asigurare fiindcă descărcarea avusese loc în mijlocul mării. Ei trebuiau să-și apere interesele lor și ale acționarilor și l-au silit pe Joao să accepte să le plătească jumătate din ceea ce va cîștiga pînă va acoperi paguba. Pierduse tot ce

investise în corabie și acum va pierde și jumătate din ce va câștiga în anii următori ! înțelegea că va îmbătrâni înainte de a-și plăti datoria.

Rafaela zîmbea printre lacrimi. Visul ei murise, dar de ce sa nu viseze din nou ? Mama ei a muncit la cîmpurile de sare de cînd o ştia şi mama mamei la fel. De ce să-i pese atunci şi de ce să nu-şi facă iar planuri de viitor ? Se va ruga Madonei şi-i va cere să mai săvîrşească o minune.

— Nu de dragul meu te rog, ci de dragul bărbatului pe care-l iubesc, spunea ea la rugăciune; fă, te rog, ca visul lui să se împlinească iar.

S-a rugat toată iarna. Joao muncea din greu. Era un soţ bun şi dragostea lui pentru Rafaela nu se schimbase, dar devenise alt om, îmbătrînise. Trăsăturile feţei i se înăspriseră şi rareori mai zîmbea. Două femei, ai căror fii muriseră cînd s-a scufundat „Santa Geneveva“, îl ocoleau ; nu voiau să aibă de-a face cu Joao. Chinul şi dojana lor mută erau pentru el o sarcină greu de suportat. S-a bucurat deci cînd a venit primăvara şi a plecat la bancuri. De data asta naviga pe un vas cu motor şi era un simplu pescar de barcă printre mulţi alţii.

A muncit mai trudnic ca niciodată şi se părea că norocul lui de pescar era singurul lucru pe care nu-l pierduse. A prins de două ori mai mult peşte decît oricare alt pescar. Datorită lui vasul s-a umplut mai repede decît în alte dăţi. Căpitanul nu era obligat să se întoarcă în Portugalia cu încărcătura. S-a îndreptat spre St. Johns, la Terra Nova, şi a descărcat. Au luat provizii noi şi sare multă, de data asta în port, nu în largul mării — şi au plecat din nou la pescuit.

Au lăsat bancurile în urmă şi s-au dus mai la nord, spre strîmtoarea Davis. Pescarii ieşeau în larg dimineaţa cu bărcile, se întorceau cu ele pline la prînz şi plecau din nou. Erau zile cînd Joao îşi umplea barca de cîte trei ori. Căpitanul jubila şi îi dădea cîte o porţie suplimentară de vin ori de cîte ori se întorcea cu barca plină în timp record.

Cînd s-au întors, Rafaela a fost din nou mîndră de bărbatul ei. Prinsese atît de mult

pește, incit după ce a depus jumătate de câștig în contul datoriei i-a mai rămas tot atît cît oricărui alt pescar cu care fusese la pescuit în vara aceea. Dacă ar fi ținut așa, aveau să se descurce binișor. Și Rafaela s-a dus la biserică să mulțumească Madonei că i-a îndeplinit rugămințile. Dar cîți ani putea el s-o ducă muncind de două ori cît alții ?

În timpul iernii credința ei s-a întărit și presimțea că are să se întîmple ceva de bine. Armatorii își vor aminti de bărbatul ei, își vor da seama că el era mai destoinic decît oricare alt pescar de barcă. Ar fi fost spre folosul lor să-i încredințeze o nouă copiandă. Căpitanul Aloa îmbătrînise și era bolnav. Îl chinuia guta și vorbea că se retrage. Poate că îl va înlocui Joao.

„Sfîntă Madona, dă-i soțului meu posibilitatea să dovedească ce poate, se ruga ea. Lasă-l să le arate că Tu ești alături de el, că e tot atît de norocos ca înainte. Fă o minune pentru bunul meu Joao !

Dar Madona tăcea. În biserică, Joao ședea acum în ultimele șiruri, împreună cu ceilalți pescari simpli. Rafaela s-a urcat iarăși pe vas cu celelalte neveste de pescari. Odinioară a stat mînjdră în cabina căpitanului. Acum alt căpitan a strigat:

— „Nevestele și copiii pe țărm !^{cc} și ea a trebuit să plece o dată cu ceilalți.

Înapoi la marile bancuri. De data asta anul n-a mai fost atît de bun ca celălalt, dar au prins totuși destul. Printre pescari Joao a rămas mereu în frunte, căci peștele parcă-l aștepta doar pe el. Avea noroc atîta vreme cît pescuia.

— Asta e, spuneau oamenii. Soarta lui e să fie pescar de barcă, nu trebuia să încerce altceva. Cum se lasă de pescuit norocul îl părăsește. Nu că e trufaș, dar...

I

V[ara era în toiul ei când au plecat mai departe spre nord, lăsînd bancurile în urmă și îndreptînidu-se către strîmtoarea Davis. Umpluseră cala doar pe jumătate, dar aveau încredere în morua din Groenlanda.

N-au ajuns prea departe că au dat de ceață, dușmanul cel mai învrăjbit al pescarilor de barcă. Și ceața a dăinuit zile în șir, o ceață grea, rece. Bărcile nu se puteau duce departe de vas, căci se rătăceau. Cît era ziua de lungă se auzeau sunetele melancolice ale cornurilor din care suflau pescarii. Pe nava-mamă sirena mugea zi și noapte. Pretutindeni în ceață se găseau portughezi, mii de portughezi care-și părăsiseră patria lor caldă și însorită ca să vină acolo în nordul înghețat, după pește.

Pîna la urmă soarele a răzbit pîcla, vremea s-a limpezit și ei au început să muncească din plin. După o săptămîină de lînce- zeallă, Joao și-a umplut pentru prima dată barca înainte de amiază, a descărcat și a plecat din nou. Ceva 51 îndemna să se ducă mai departe. Văzuse un aisberg la o distanță de o milă sau două și știa că cele mai mari morua se țin adesea prin preajma acestor frumoși munți plutitori.

I-a lăsat în urmă pe ceilalți pescari și nu s-a mai gîndit la ei. S-a gîndit la norocul lui, la biata Rafaela, căreia îi făgăduise o viață fericită, lipsită de munca grea care le îmbătrînise pe maică-sa și pe surorile lui înainte de vreme. Știa că în clipa aceea Rafaela muncea la sare, că sarea-i ardea mîinile, îi distrugea pielea și-i mîncea frumusețea. Ce-a rămas din făgăduielile lui ?

Joao a vîslit mult fără să ridice capul. Cînd l-a ridicat a văzut ceva ce nu observase înainte, ceva alb la orizont, dincolo de ghețar. Știa ce însemna asta ; se întorcea pîcla. Instrucțiunile stipulau să se înapoieze la vas îndată ce îmtîlnea ceața, dar Joao voia să se înapoieze cu barca plină, nu voia să renunțe. S-a dus înainte, cu credința că va ști să se întoarcă pe drumul bun.

Avea busolă, ce putea să i se întîmple ?

Negura, grea și umedă, de nepătruns, l-a înconjurat înainte de a ajunge la ghețar. Vîntul ușor a căzut și peste mare s-a întins un calm absolut, o tăcere de basm. Joao a devenit nervos ;

a înțeles că ceața nu va dispărea pînă cînd n-o va alunga vîntul, dar pînă atunci putea

să aştepte mult şi bine. în depărtare auzea sunetele deznădăjduite alte altor pescari portughezi

care suflau în cornurile dăruite de cei lăsați acasă. Nu s-a neliniștit Pfea mult fiindcă știa că va fi găsit, dacă nu de vasul lui, cel puțin de altul din cele multe care se aflau atunci în strâmtoarea Davis.

Nu avea nimic de făcut decât să aștepte. A lăsat la apă baliza și a început să pescuiască. Era adâncit în gânduri și scotea afară o morua după alta. Pentru prima dată în viața lui se simțea amărît. Se gândea că fiecare din al doilea pește era al armatorilor, care ședeau în siguranță acasă și-i luau lui jumătate din câștig. El avea munca și riscul și nu va putea să scape niciodată de datorie. Știa că se găsea foarte aproape de locul unde se!; scufundase „Santa Geneveva”, poate chiar în același loc. Ce altceva ar fi putut face el atunci ? Dacă ar fi fost dîrz și s-ar fi ; ținut de prevederile instrucțiunilor, dacă ar fi intrat într-un fiord să descarce, ar fi pierdut mai multe zile și armatorii s-ar fi plîns, l-ar fi muștrat.

Nu din vina lui s-a întîmplat accidentul, pricina a fost aisbergul. Totuși a fost silit să facă ce-au zis armatorii. Dacă ar fi .refuzat să plătească, ei l-ar fi dat în judecată. Armatorii i-au mai spus că cei patru oameni pieriseră datorită neatenției lui. L-au amenințat că va interveni poliția, că va fi acuzat de omucidere dacă nu semna. A trebuit să semneze toate actele fără să le citească. Rămăsese dator pe viață, dar cele două mame rămăseseră fără fii, fără sprijin. De ele era mai rău. Și în tăcere João a înălțat o rugă Madonei pentru c\$le patru suflete pierdute.

Cînd s-a uitat din nou înaintea sa, nu i-a venit să-și creadă ochilor. A început să tremure de frică. A rostit Tatăl Nostru. În ceață zărea conturul șters al unui vas. Și-a scuturat capul, și-a vîrît palmele căuș în mare și s-a stropit pe față cu apă rece. Fără folos, căci corabia rămînea tot acolo, înălțîndu-și cele trei catarge în fața lui, în negură. Era „Santa Geneveva”.

Visase atît la ea încît începea să aibă halucinații. Auzise el despre corăbii-fantomă care apăreau în ceață în fața pescarilor — o • ispită a diavolului ori un ajutor de la Dumnezeu — nu știa. Dar știa că era gata să-și piardă mințile. Corabia lui se

găsea pe fundul mării și acum o vedea aieva, apropiindu-se din ce în ce mai mult. Deși era înspăimântat, priveliștea i se părea negrăit de frumoasă. Nu îndrăznea să facă vreo mișcare de frică să nu gonească viziunea' și să rămână iar numai cu ceața. Auzise ceva de Olandezul zburător. Să fie oare un semn că se va scufunda și el, că se va duce după corabia sa și că va întâlni pe cei patru oameni care au însoțit-o pe „Santa Geneveva" ?

I I
în jurul corăbiei ceața s-a risipit încetișor. Puntea șiroia de apă,; apoi a văzut bompresul și pasarela pustie. S-a înfuriat deodată. Nu cred în superstiții, și-a spus în sine. N-avea decât un lucru de făcut. A tras undițele și balliza înăuntru. Și a început să vîslească spre corabie cu gândul să treacă prin ea și să facă să dispară vedenia. Dar ea n-a dispărut !
îndată ce barca s-a lovit de bord, puțin sub copastie, a auzit un zgomot răsunător, sunet de lemn izbit de lemn, și s-a oprit. Nu putea să vîslească prin ea ; corabia era aieva. S-a uitat peste copastie, a văzut bocaportii ridicați, a văzut pretutindenii midii • 11 • • ^ • și scoici și alge, lucruri concrete și pipăibile, care dovedeau că nava nu era un miraj, că nu era o halucinație. Era o navă adevărată, era nava lui !

S-a suit pe bord și a văzut că puntea încă ținea. A înaintat prin cele câteva degete de apă, și-a aruncat ochii prin deschiderile din punte, în lungul scărilor ce duceau la cabine. Nu mai avea nici o îndoială, vedea cu ochii minunea pentru care se

I A
v
rugase. îi ceruse Madonei să-i dea o corabie, dar nu și-a închi- puit că Ea o să-i dea înapoi vechea lui corabie, scoasă din adînouri !

mea o dată Joao de SouSa a căzut în genunchi și a înălțat o rugă,de mulțumire Madonei. I-a mai cerut s-o apere pe soția lui, Rafaela, care a stîrnit minunea. Ea a fost singura care nu și-a pierdut credința, care a aprins luminări la biserică și a adus daruri și flori Madonei. Dacă ar putea să salveze acest dar al mării, s-

o facă pe „Santa Geneveva” să plutească — oh ! are

să le arate el ! Nimeni nu va putea să-l mai înlăture pe căpitanul de Sousa. Cu banii pe care-i plătise, mai mult de jumătate din corabie era a lui!

Cu aceste gânduri João s-a reîntors la realitate. S-a uitat mai atent la cală. Tonele de sare pieriseră, nu mai rămăseseră decît pojghițe albe pe fund. Sarea prea grea o dusesse la fund pe „Santa Geneveva”, dar corabia a așteptat răbdătoare pînă a putut pluti din nou. Carena solidă de lemn era gata să se salte din apă, nu-i mai trebuia mult să iasă cu totul la suprafață. A încercat să-și amintească dacă tancurile cu apă erau goale cînd s-a scufundat ; unele din ele erau probabil încă pline cu aer. Atunci, a venit ghețarul și i-a dat acel brînci care-i mai lipsea ca vasul să se scufunde. S-a întîmplat ca și cum gheața își plătea datoria. Un aisberg i-a luat corabia, altul i-a redat-o.

A rătăcit un timp pe punte, fără scop, numai ca să simtă iar sub picioare corabia. Abia își dădea seama ce făcea cînd a început s-o curețe. Dorea să alunge toate animalele marine și plan-tele de apă. Altădată „Santa Geneveva” strălucea de curățenie și nu-i plăcea cum arăta acum.

Cînd a ajuns în stare să gîndească limpede, și-a dat seama că nava nu va pluti, că se va scufunda încă o dată dacă nu va pompa apa din ea. A verificat pompele și le-a găsit în stare de funcțiune, dar nu-i erau de folos. Marginile deschiderilor din punte nu se ridicaseră destul din apă, valurile treceau peste ele și orioît de mult ar fi muncit n-ar fi făcut nimic ; ar fi fost ca' și cum a<r pompa oceanul. Trebuia să construiască un fel de parapet în jurul deschiderilor din punte, un fel de parmalîc care să împiedice apa să mai intre după ce o va scoate cu pompa.

Își frămînta creierii să găsească o soluție, cînd a auzit plînsul unui corn la oarecare distanță, în ceață. S-a aruncat în barcă, a luat cornul său și a suflat de cîtevâ ori. Răspunsul n-a întîrziat și a suflat mai departe pînă cînd din ceață au apărut patru bărci, patru pescari rătăciți ca și el.

La început oamenii s-au speriat cînd l-au văzut pe puntea unei corăbii scufundate pe

jumătate. Nu-și puteau crede ochilor, darj unul din ei, vechiul lui prieten Tavares, care navigase cu ei majj înainte, a recunoscut „Santa Geneveva” și s-a suit pe punte, încercînd și el să găsească un mijloc de a pompa apa din cală. Au venit apoi și ceilalți și împreună au găsit o soluție. Au adunat velele vechi. care încă atîrnau de catarge, funiile și parîmele, tot ce puteau prinde cu mîinile și au clădit un dig improvizat în jurul deschiderilor, un prag destul de înalt ca să împiedice apa să treacă. Nu era impermeabil, mai lăsa apa să treacă, dar foarte puțin. Dacă vor pompa puternic, vor cîștiga lupta lor desperată împotriva mării.

S-au dus la pompe și le-au pus în mișcare. Amîndouă pompele erau încă bune și doi oameni s-au pus pe lucru, dar toți cinci se uitau la digul improvizat să vadă dacă ține. — Mai repede ! Mai repede ! îi îndemna Joao. A muncit și el pană i s-a făcut negru înaintea ochilor, dar tot mai trăgea în sus și în jos de maneta pompei, tot în . sus și în jos, în sus și în jos, din ce în ce mai repede. Tavares aștepta la marginea deschiderilor și nu după mult a strigat triumfător. Cîștigau lupta, scoteau mai multă apă decît intra ! și-au cruțat forțele și în curînd au văzut cum se înalță, au văzut pe „Santa Geneveva” înălțîndu-se din valuri ! Foarte încet, imperceptibil, dar după o oră au observat o diferență și după altă oră n-au mai avut nici o îndoială. Cînd au început, apa le ajungea la glezne, după un timp care lor li s-a părut o veșnicie, abia dacă mai clipocea sub tălpi. Cînd au simțit în gură guști lde sînge și cînd au fost gata să cadă leșinați, puntea era uscată. Nu mai aveau nevoie de dig și apa scădea în cală. „Santa Geneveva” era salvată !

Au putut să se ducă acum și sub punte. Joao a intrat în fosta lui cabină și îi bucătărie. Apa îi venea aproape pînă la umeri dar! el se bălăcea fericit în ea. Cînd s-a întors pe punte, ținea triumfător cîte o cratiță în fiecare mîină. Unul din pescari a v i l ♦ vîslit pînă la aisberg și le-a adus apă proaspătă. Erau grozav de însetați după atîta pompare. Au băut cît au putut și apoi s-au întins pe punte. Erau

prea obosiți ca să doarmă, dar trebuiau să se odihnească un pic.

João și-a recăpătat repede puterile. Era fericit și înfrigurat. A început să lucreze singur la pompe. Scotea doar un deget de apă, dar simțea că fiecare picătură îl ajuta. Ca un automat, fără să gândească, trăgea înainte, sus-jos, sus-jos.

Deodată unul din oameni a sărit în picioare, a dat din mâini și i-a strigat la João să se oprească. Omul era în culmea bucuriei când le-a făcut semn să tacă. După câteva clipe au auzit cu toții ceva. Prin tăcerea 'supranaturală se auzea sunetul unei sirene, foarte departe, sunetul adine, grav, al unei sirene de vapor.

Nu mai erau în voia sortii ; aveau să primească ajutor. Sirena s-a auzit din nou, de data asta mai aproape. Un minut s-a scurs în tăcere și apoi sunetul ei a răsunat din nou, și mai aproape. În ceață zgomotele te înșală, dar acum nu mai încăpea îndoială că vaporul venea spre ei, că se îndrepta direct spre „Santa Geneveva”. Apoi au auzit și zgomotul motoarelor. Toți cinci au sărit în bărci, și-au luat cornurile și au suflat din toate puterile. Un singur corn n-ar fi fost auzit din cauza pufăitului mașinilor, dar cum suflau toți cinci o dată, au fost auziți la timp. Vaporul nu s-a ciocnit de „Santa Geneveva”, dar nici n-a trecut pe lângă ei. Până la urmă au văzut vasul prin ceață. Pe Joao nu-l părăsise norocul !

Vaporul era un vas portughez de patrulare și, o dată cu el, munca lor istovitoare a luat sfârșit. Căpitanul a manevrat în așa fel vasul lui, îneît s-a alăturat de „Santa Geneveva”^{<E>}. Au adus pe punte un furtun gros și l-au vîrît printr-o deschizătură în cală. În locul celor cinci oameni, acum pompau motoarele vasului și după puțin toată carena s-a ridicat mîndră din apa înghețată.

Desigur, că Joao nu și-a găsit corabia așa cum o știa el, dar carena era întreagă, solidă și tare. Corabia plutea și el s-a ho- tărît s-o păstreze pentru totdeauna în starea aceasta. A luat pe

bord mai mulți oameni, unii de pe vasul de patrulare, alții de pe alte vase. portugheze. Și „Santa Genevev.a“ a fost dusă în portul St. Johns, reeohipată și apoi îndrumată spre Portugalia sub comanda căpitanului de Sousa.

— Și așa s-a sfîrșit povestea, a spus Pablo, sau, dacă vreți, așa a început. Vestea a ajuns în sat înaintea lui Joao și fratele meu a început o nouă viață. S-a întors la Rafaela și azi este din nou eroul satului, al întregului district. Au scris despre el pînă și ziarele din Lisabona.

Și nici un necaz nu l-a mai lovit pe Joao. A rămas bineînțeles pe „Santa Geneveva^{cc}. Acum mai mult de jumătate era a lui și în vara asta am fost cu el în strîmtoarea Davis, înainte de a mă găsi voi. Sînt încă pescar de barcă, dar atîta timp cît voi fi cu fratele meu totul va fi strașnic. Mai bine rămîneam în barca mea deoît să mă rătăcesc iar cu voi, băieții de pe „Horti- cula^u. Gum scap de aici mă întorc în satul nostru, la Rafaela și la Joao. Trăiesc cu ei și în fiecare zi ne rugăm împreună Madonei care a plecat urechea la rugămințile Rafaeliei și a săvârșit o minune, a scăpat-o de necazuri pe ea și pe iubitul ei Joao...

Focul se stinsese, căci ascultîndu-l pe Pablo, am uitat să-l mai ațîțăm. Nici unul din noi nu s-a mai sculat ca să-l aprindă iar, voiam să ne culcăm și cred că pînă și curiozitatea lui Rockwell Simon a fost satisfăcută.

T| |K -jty. sfii. ; Jj

Șemundsen a început să-l descoasă pe Pablo cu privire la ciudata întâmplare, voia să afle dacă s-a petrecut într-adevăr așa cum a povestit Pablo. Portughezul o ținea una și bună că numai credința Rafaeliei a săvârșit minunea. Nu-i păsa dacă noi credeam sau nu, pentru el era o minune și altceva nimic*

I-am dat și eu asigurări scepticului norvegian. Nu cunoșteam amănuntele, dar știam ceva despre „Santa Geneveva". Autori-

tățile daneze din Groenlanda de sud mă înștiințaseră despre în- tîmplarea aceea de necrezut, care a stîrnit atîta vîlvă. „Santa Geneveva“ se înălțase fără îndoială din adîncuri, dar cum și de ce nu știam.

În timp ce ne pregăteam de culcare am încercat să traduc lui Mequsak și celorlalți doi eschimoși o parte din povestirea lui Pablo și cred că ei au fost singurii care nu s-au mirat de cele auzite. Văzuseră și auziseră despre multe minuni săvîrșite de Marele Spirit al mării care trăiește pe fundul oceanului și-i ajută pe cei care merită. În timp ce le spuneam povestea, respectul lor pentru portughez creștea văzînd cu ochii ; apoi am adormit, dar eschimoșii au rămas privind la Pablo cu o spaimă respectuoasă.

. . . . *

Drum

f

$\wedge \wedge r A$

ara sjirșit

Cînd m-am trezit a doua zi di- mineață, prin gura peșterii pătrundeau oblic razele luminoase ale soarelui. Mequsak era sculat și se apucase de treabă. Făcuse focul și pusese la fiert carnea de urs pentru masa de dimineată. Acum ne aștepta răbdător să ne trezim, căci nu putea concepe să pună el capăt somnului nostru. Niciodată n-am izbutit să-i determin pe prietenii mei eschimoși să trezească o persoană adormită. Aveau credința că sufletul părăsește trupul celui ce doarme și că pleacă departe. Socoteau că e primejdios să trezești un om înainte ca sufletul să se întoarcă din propria lui inițiativă. Un astfel de suflet rătăcitor, care nu-și găsește gazda adormită, rămîne dus pentru totdeauna iar trupiil lipsit de suflet se usucă. Prietenii mei îmi mai spuneau că nici un vraci nu poate vindeca un eschimos, care moare din pricină că l-a părăsit sufletul.

În timp ce dormeam, bătrînul nu ne-a pregătit numai masa de dimineată ; el s-a cățărat și pe munte și cu singurul lui ochi *d* descoperit că puteam pleca de pe insula Bushman. Aproape tot golful Melville e foarte adînc, dar e împărțit în două de o creastă submarină care se întinde de-a latul, pe la jumătatea golfului. Deasupra acestei creste apa e puțin adîncă și nu îngheață niciodată așa de tare ca în restul golfului ; chiar iarna
 ț 1 \
 acolo se află cîteodată un canal liber pe care eschimoșii îl numesc „Gura Mării”. Mequsak descoperise că „Gura Mării” era iar -liberă de ghețuri și, dacă ne grăbeam, puteam ajunge la insula Thom fără să ne mai oprim, navigînd prin acest canal.

I-am urmat sfatul, am mâncat la iuțeală și am sărit în barcă. Am lăsat în urmă insula Bushman și mi-am încrucișat degetele în nădejdea că norocul nu ne va părăsi, că ne vom putea atinge ținta înainte ca frigul să vină din nou și să înghețe iar „Gura Mării”. Era o dimineață însorită, luminoasă și nici o prevestire rea nu ne-a tulburat buna dispoziție.

Deși insula Thom era situată la sud-vest, am fost siliți să apucăm spre est, ca să ne folosim de canalul de apă liberă. Sufla un vânt bun și înaintam cu viteză spre un grup de aisberguri uriașe pe care le vedeam în depărtare. Ghețarul care se scurge în golful Melville coborînd dinspre piscurile înghețate este foarte productiv și primăvara apare în golf un mare număr de aisberguri uriașe. Spre ghețar apa e foarte adîncă și de aceea multe aisberguri se opresc cînd ajung în locul unde fundul se înalță ; ele rămîn acolo ani întregi, fără să sufere vreo schimbare și formează un grup mare, de nestrăbătut. Către el ne îndreptam noi acum, cît mai eram în apă liberă. N-aveam de ales, fiindcă nu mai eram dispuși să traversăm pe gheață. Ne mișcăm repede spre sud, chiar dacă, înaintînd prin canal, ajungeam prea departe spre est.

Mequsak a fost primul care a observat pe cer semnele prevestitoare de rău. Am observat că s-a uitat de mai multe ori la dreapta și cînd i-am urmărit privirea am văzut și eu ce-l neliniștea : nori întunecați, joși, la orizont, spre apus. Nu după mult i-au văzut și ceilalți, dar nimeni n-a vorbit de ei. Am navigat înainte, în tăcere, cît timp a suflat vîntul. După o oră velele nu se mai umflau, atîrnau nemișcate. Norii creșteau repede și am înțeles că în curînd va porni din nou să bată vîntul de sud-vest, cel de care ne temeam toți. Vîntul de sud-vest îi împinsese . pe cei cinci balenieri peste mare spre insulele Saunders și pentru noi el însemna totdeauna necaz.

Știam că vîntul de sud-vest putea să ne închidă drumul. Poate că tocmai atunci îngrămădea gheața mai la sud și că o va face să ne încingă repede și pe noi, deși nu se vedea încă nici o schimbare. Singura noastră șansă era să ne mișcăm cît mai

repede pî-nă nu ne prindea gheața. Eram zece în barcă, dar Usukodark nu ne era de folos, iar Mequsak ședea ținut la eche. Ceilalți erau împărțiți în echipe și vîsleau în schimburi, cît puteau de tare. Nu prea vorbeau, dar ne dădeam cu toții seama de gravitatea situației în care ne aflam. Dacă gheața ne închidea drumul, se putea întâmpla ca drumul să rămîna închis pînă la primăvară ; poate că și „Gura Mării” rămînea închisă. Cu puțin noroc vom ajunge poate iar pe uscat, dar va trebui să pierdem speranța că vom ajunge la timp pe insula Thom și că balenierii vor mai găsi un vas.

Vîsleam împotriva vîntului și a mării; cînd a început și gheața să se miște, numeroasele sloiuri mici ne încetineau și ele înaintarea. Ne schimbam la rame din ce în ce mai des, dar tot nu puteam păstra viteza. Cei cinci balenieri se plîngeau, așa cum făceau de cîteva zile, că-i lăsaseră puterile din cauza hranei nepotrivite. Le era o poftă grozavă de pîine. Unii din ei vorbeau cu dor de lapte, de verdețuri și de fructe, dar cei mai mulți sufereau din pricina lipsei de pîine. Dacă i-aș fi contrazis și le-aș fi spus că nici eschimoșii nici eu n-am avut de suferit de pe urma alimentației, s-ar fi înfuriat și s-ar fi simțit ca niște martiri. Dacă le-aș fi dat dreptate, s-ar fi înduioșat și mai mult de propria lor soartă, s-ar fi muiat și mai mult. Le-am spus atunci că-i admiram pentru că rezistă atît de bine cu regimul acela neobișnuit și i-am îndemnat să vîslească mai tare.

Pe la prînz grămezile de nori au acoperit întreg cerul, soarele a dispărut și a început să se întunece. Lucrul de care mă temeam venea mai repede decît m-am așteptat. Așa cum bănuiam, „Gura Mării” s-a închis — nu încet și ușor, după o înștiințare prealabilă, ci deodată, de la o clipă la alta. Am fost siliți să ne urcăm iar pe gheață și să intrăm plictisiți în barca acoperită cu vela în chip de coviltir. Ne simțeam prea obosiți și descurajați ca să ne mai căznim cu ațîțarea focului, iar balenierii nu erau destul de înfometați ca să mănînce carnea de urs crudă. Eschimoșii

însă și cu mine am mîncat și le-am oferit și prietenilor noștri, dar ei mi-au spus că numai vederea ei îi făcea să vomite.

Înainte chiar de a ne vîrî sub velă a început să ningă cu fulgi mari și umezi, parcă ne înconjurase o ceață deasă. Bill și cu mine am stat de veghe cu schimbul, dar nu s-a petrecut nimic — nici o schimbare a vremii ; cît a fost noaptea de lungă a bătut un vînt rece și vijelios și a nins bogat. Tot ce am putut face în timpul veghei a fost să curățim zăpada de pe velă pentru ca vela să nu cadă peste oamenii adormiți.

Dimineața fulgii umezi s-au schimbat în cristale tari, reci, care ne pișcau obrazii.

Altceva nu s-a întîmplat și zăpada a continuat să cadă timp de două zile. Eram înfrigurați, înfometați, nenorociți, dar n-aveam ce face ; trebuia să zăcem în barcă.

În ziua a treia vremea s-a limpezit, ninsoarea a încetat și a început dezghețul! Zăpada groasă de pe gheață s-a transformat în bălți, așa că ne venea grozav de greu să tragem barca. Pîna la urmă ne-a zîmbit și soarele și, cu toate că ne aflam într-o stare de plîns, ne-arii mai venit în fire și am aprins un foc ; pentru prima oară în curs de trei zile am gătit o mîncare caldă. Abia ne-am apucat de treabă că ne-a întrerupt un zgomot asurzitor ce venea din apropiere. Unul din uriașele aisberguri, împins tare, după cum se părea, de vîntul puternic, se rotea rupînd gheața zdravănă din jurul lui de parcă era foaie de hîrtie. Pîna la urmă s-a dat peste cap. Un timp, muntele a dispărut în apă, dar a ieșit din nou la suprafață într-o formă cu totul schimbată.

Cu acest prilej gheața s-a rupt pe o mare întindere și în jurul nostru au apărut pretutindeni crăpături largi. Ne-am suit pe o înălțime ca să vedem în depărtare și să găsim vreun loc cu apă liberă pe unde s-o apucăm. Lîngă barcă au rămas numai Mequsak și Usukodark, pe care nu-l mai interesa altceva decît pielea lui de urs polar. O tot curăța și o mîngîia ziua și noaptea.

De pe înălțimea noastră aveam o vedere impresionantă asupra masei de gheață mișcătoare. Cînd aisbergul s-a dat peste cap a dezlănțuit o reacție puternică. Gheața s-a rupt și s-a sfărîmat ; în toate părțile au apărut crăpături. Unele canaluri s-au închis

tot

atît de repede pe cît s-au deschis, altele se întindeau cît vedeam cu ochii, despicînd gheața cu o viteză de necrezut. Se părea că vom avea noroc dacă vom porni prin vînzoleala aceea și ne-am grăbit să ne întoarcem la barcă dar... prea tîrziu.

Chiar în fața noastră s-a deschis un canal tăindu-ne drumul spre barcă. în cîteva clipe s-a făcut prea larg ca să-l mai putem trece. Ne-am oprit. Itukusuk, călătorul încercat, s-a întors fără să piardă o secundă, a alergat înapoi pe înălțime, căutînd să vada dacă nu găsește vreun drum ca să ajungem la Mequsak și

noi și ne-a arătat spre stînga. Fisura era scurtă și dacă alergam în jurul ei puteam trece dincolo. Am urmat direcția arătată și am alergat la stînga, dar fisura parcă era yis ; se lua la întrecere cu noi. în fața noastră aveam gheața solidă și la dreapta fisura care nu mai lua sfîrșit oricît de tare alergam. Am renunțat înainte de a cădea sfîrșiți de oboseală, fiindcă am văzut că n-avea nici un rost. Cu cît alergam mai iute, cu atît gheața se rupea mai mult în dreapta noastră. Și chiar dacă am fi cîștigat cursa, am fi ajuns atît de departe încît o altă fisură ne-ar fi putut din nou tăia calea spre barcă.

Ns-am întors pe urmele noastre cu speranța că Mequsak și Usukodark vor fi în stare să lase barca la apă, așa cum sugera Krangark. Cum am zărit barca, am văzut că Mequsak era la treabă. Făcuse două găuri în gheață, la mică distanță de barcă și trecuse prin ele o coardă, încercînd să alcătuiască astfel un fel de scripete și să tragă barca cea grea. Nu se uita în jur, dar nici nu se grăbea : se mișca iute și cu socoteală. Pentru bătrîn timpul nu conta. Voia să-și îndeplinească sarcina, dacă-i stătea în putere, ; chiar dacă munca i-ar fi luat minute, ore sau zile. Ca toți eschimoșii nu-i păsa de scurgerea timpului și răbdarea lui n-avea margini.

II

Pel atunci nu cunoșteam concepțiile lui despre viață, iar cei cinci prieteni ai mei s-au neliniștit la culme. Itukusuk, făcînd din nou pe cercetașul, a descoperit un mijloc de a trece dincolo. Puțin mai jos se spărseseră din gheață cîteva sloiuri pe care le puteam folosi ca pe niște poduri plutitoare. Sloiurile erau foarte mici,

dar am găsit umil care putea duce trei din noi. Itukusuk și norvegianul mi s-au alăturat și am folosit cu toții această veche metodă de plutire a eschimoșilor.

Ca vîslă nu aveam altceva decît pușca pe care o luasem cu mine în mod mecanic, pentru cazul că m-aș fi întîlnit cu vreun urs ori vreo focă. I-am dat-o lui Semundsen care a făcut din pat vîslă iar eu m-am întins pe gheață și am lopătat cu palmele. Destul de ciudat, la început n-am simțit răceala apei ; dar am avut nevoie de un timp nesfîrșit ca să traversăm fisura și cînd, pînă la urmă, am ajuns în partea cealaltă, eram atît de înghețat încît abia m-am mai ridicat de jos. I-am trimis pe Semundsen și pe Itukusuk la barcă după vîsle, în vreme ce eu țineam pluta și țopăiam ca

să-mi pun sîngele în mișcare. Nu după mult am făcut' cu pluta drumul înapoi, i-am luat pe ceilalți și apoi ne-am alăturat cu toții străduințelor lui Mequsak care izbutise să mute barca vreo cîtiva pași mai încolo.

Se părea că masa de gheață se mișca strașnic, căci în toate părțile se deschideau canaluri. Nu ne mai grăbeam. Eram înghețați și înfometați și voiam să ne așezăm, să facem focul și să mîncăm puțină carne de urs. În jurul nostru mișunau focile, dar aveam destulă hrană așa* că nu ne-am mai chinuit să ne ducem după ele, deși înțelegeam că eschimoșii ardeau de nerăbdare să omoare cîteva.

Pînă la urmă Krangark ne-a spus că i se făcuse lehamite de carnea ursului și că-i era dor să guste carne crudă, proaspătă, de focă. I-am dat pușca și a plecat cu Pablo de Sousa. După cîteva minute s-a întors cu o focă mică și grasă, tocmai atît cît s-o sfîrșim la o singură masă, fără să fim nevoiți să mai cărăm eu noi greutatea. Au aruncat pielea și capul focii, ca să nu mai piardă vremea cu alegerea părților mai delicate ale animalului.

Lui Usukodark extravaganta asta i s-a părut o risipă condamnabilă. El știa că orbitele ochilor, creierii și buzele erau părțile cele mai gustoase ale focii și poate niciodată în viața lui n-a avut prilejul să le guste. Omul care ucide o focă este

îndreptătit să-i ia capul și Usukodark nu doborîse niciodată o focă. Așa că a înșfăcat capul, l-a despicat și a început să sugă creierii, să-i soarbă ochii și să muște din buze.

Nid în împrejurările cele mai favorabile n-avea Usukodark o înfățișare prea plăcută. Gînd a ajuns acum pe la mijlocul ospățului arată într-adevăr înspăimîntător, cu sînge și creieri răspîndiți pe toată fața. Se așezase ceva mai încolo și noi i-am întors spatele ca să nu-l mai vedem cît era de dezgustător, dar el nu ne-a lăsat. A sărit deodată în picioare, a aruncat capul mîncat doar pe jumătate și a scos cîteva sunete nearticulate, teribile. Văzuse o focă în apă, aproape de el și voia s-o ucidă. Noi eram obosiți și n-aveam trebuință de altă focă, dar el nu voia să renunțe. Dacă noi nu voiam s-o ucidem pentru el, foarte bine, o va ucide el însuși.

S-a repezit la mine, la bunul lui prieten Pita, care totdeauna l-a ajutat și mi-a luat pușca. În limbajul lui de semne mi-a explicat că voia să tragă în focă și, ca să rîd de el, i-am dat două cartușe. Pînă atunci nu mai trăsese cu pușca, dar văzuse pe alții cum fac și era sigur că va izbuti și el tot atît de bine.

A plecat și am uitat de el. Din nou atenția noastră s-a concentrat asupra gheței. Crăpătura largă pe care am străbătut-o cu atîta chin s-a închis din nou. Gheața bubuia și mugea de jur împrejurul nostru, desenul de fisuri se schimba ; canalurile existente dispăreau, se deschideau altele noi. Una din aceste fisuri noi se apropia de barca noastră și a trebuit să ne întrerupem masa, să ne tragem barcă mai la o parte și să aruncăm în ea toate avuțiile noastre înainte ca ele să piară în apă. Ne trudeam cu barca cea grea și nu ne-am mai adus aminte de Usukodark pînă n-am auzit un zgomot infernal venind din direcția în care plecase.

Gheața groasă din sud apăsa fără încetare înainte, împingînd în față ei sloiurile mici și mari. Unele dintre ele se stivuiau în straturi orizontale, apoi se prăbușeau. L-am văzut pe Usukodark profilat de peretele unui astfel de sloi. Bineînțeles, el nu auzea nimic. își îndreptase atenția asupra focii pe care voia s-o împuște. L-am văzut ridicînd arma la umăr și întoreînd spatele masei de gheață

care se înălța amenințătoare deasupra \$£. Clinele meu era jîngă el, tot așa de atent la animalul din fața lui. Instinctiv

am strigat la Usukodark din toată puterea vocilor noastre, uitînd că bietul om nu ne auzea.

Nu puteam face nimic, tragedia era de neînlăturat. Alt om și-ar fi salvat viața făcînd cîțiva pași în lături. Ne-a aruncat o privire peste umăr și ne-a văzut făcîndu-i semne. S-o fi gîndit. că-l aclamăm, că-i lăudăm îndemînarea lui de vînător. Ne-a zîmbit vesel, cu mîndrie și s-a întors la focă. Așa l-am văzut pentru ultima dată. Masa de gheață s-a prăbușit. O clipă a fost acolo cu pușca la umăr, în clipa următoare n-a mai fost decît gheață. Cînd am ajuns și noi acolo n-am mai văzut decît apa în care se scufundaseră Usukodark și cîinele.

Probabil că Usukodark a murit în clipa cea mai fericită a vieții sale. S-a înecat ca un mîndru vînător cu pușca la umăr. N-aveam nimic de făcut ori de spus. Am stat acolo privind în apă, fără să scoatem o vorbă, pînă oînd Bill Basa a scuturat din umeri, ca și cum ar fi voit să-și scuture gândurile mizerabile care îl copleșeau.

— Am mai văzut așa ceva, a oftat el. Am văzut un om apucat de gheață, deși fugea ca să-și scape viața.

în clipa cînd a rostit aceste vorbe ne-am gîndit îndată la barcă. O lăsasem la marginea gheței și uitasem cu totul de ea în vreme ce alergam după Usukodark. Dar Mequsak rămăsese în urmă. *Am* luait-o la goană înapoi și am văzut îndată că ne purtasem ca niște copii fără minte. Am văzut limpede de la distanță că barca noastră, singurul nostru mijloc de transport, dispăruse.

Mequsak a făcut tot ce a putut. încerca acum să salveze echipamentul pe care-l lăsasem în barcă ; între timp gheața înghițea, barca încet și sigur. Toată pupa bărcii era acum acoperită și gheața înainta imperceptibil, dar înainta mereu. Nu puteam face* nimic ca s-o oprim. Cînd am ajuns lîngă barcă, ori mai bine lîngă ceea ce mai rămăsese din ea la suprafața gheței, Mequsak; salvase cele mai multe haine și alimente și aproape tot echipamentul.

> »

Un om bătrîn și singur nu poate face mare lucru, și-a cerut el iertare și a zîmbit.

Era un fatalist, lua lucrurile așa cum *211*

I
veneau și deseori în viață rămăsese pe gheața mișcătoare fără barcă. Mulți din noi nu mai pățiseră așa ceva, dar am încercat să zîmbim, ca Mequsak.

—r| Bine, a suspinat Semundsen. Sîntem iar așa cum ne-ați găsit, numai că acum nu mai avem barcă.

Situația era desigur proastă, dar nu atît de proastă cum fusese cînd cei cinci balenieri pluteau în derivă peste Marea lui Baffin spre insulele Saunders. Știam unde ne aflăm, știam care era cel mai, bun mijloc să scăpăm de acolo ; unii dintre noi aveau o experiență uriașă și nu ajunsesem la desperare.

— Ce ne facem, Peter ? m-a întrebat Bill Rasa. Acum e rîndul tău să ieși comanda. Mi se pare că trebuie să aplicăm o tehnică nouă de călătorie, dar habar n-am care. Nu trebuie să renunțăm și să adormim aici, nu-i așa ?

• . f v * ,
— Sîntem într-o situație mai bună decît înainte, l-am asigurat eu. Am scăpat de barca aia grea și nu trebuie să ne mai chinuim ca s-o tragem pe gheață. Să ne așezăm și să mîncăm mai întîi ceva, apoi vom porni la drum.

Cea mai urgentă și mai importantă decizie ce aveam de luat era să stabilesc direcția în care s-o apucăm. Aș fi încercat să ating insula Thom îndreptîndu-mă spre sud-vest, cu speranța că gheața n-o să se mai rupă ; dar puteam să pornesc mai bine către Groenlanda să caut să ajung la capul Seddon, unde aveam rude care cu siguranță vor îngriji de noi pînă cînd vom putea pleca mai departe, fie spre sud, fie înapoi la Thule.

Pînă la urmă am căzut la un compromis. Voi încerca să mă în-

II

drept întîi spre singura insulă mai apropiată, insula Bryant, un punct izolat în golful Melville, o stîncă mare, solitară, care se înălța din gheață. Vom aștepta acolo teferi pînă vom putea să ne facem o idee mai bună despre starea vremii și a gheții. Le-am explicat planul meu celorlalți și le-am spus că mă gîndeam să ne înjgărtim forțele. Aveam de mers ore întregi peste cîmpul de gheață pînă să

ajungem la insulă și credeam că era mai bine dacă am fi mers în trei grupuri separate decît toți nouă împreună.

Am hotărît să-l iau cu mine pe bunicul soției mele și i-am impus lui Tom Olsen să ne însoțească. Bill Rasa și Pablo aveau să meargă cu Krangark, iar Semundsen și Rockwell Simon cu Ituku- suk. Călătorind în acest fel fiecare grup avea cîte un eschimos. Trebuia să stăm aproape unii de alții, le-am explicat eu, deși din timp în timp vom apuca pe căi diferite ; cei doi oameni albi din fiecare grup trebuiau să se țină după eschimos.

Apoi ne-am împărțit avuțiile, aruncînd lucrurile nefolositoare sau prea greu de cărat. Fiecare grup și-a alcătuit o sanie improvizată din piele de focă trasă cu funii luate de la barcă. Pe aceste sănii am îngrămădit ce am putut. Cu restul am făcut legături pe care le-am urcat în spinare. Harpoanele, de altfel grele și stingheritoare, ne serveau la mers ca niște bastoane ; încercam cu ele gheața peste care călcam. Eu mai duceam și singura pușcă ce mai rămăsese, căci prima se scufundase cu Usukodark.

Înainte de a pleca ne-am suit pe un aisberg mic de lîngă noi, am cercetat gheața și am stabilit drumul. Pînă hăt departe, spre insula Bryant, nu se vedea urmă de apă așa că nu ne-a fost greu să fixăm direcția în linii mari. Am fost mulțumit că ne împărțisem în trei grupuri. Așa cum am bănuir nu ne-am înțeles în privința drumului ce trebuia să-l urmăm și fiecare grup de trei oameni și-a ales calea lui.

Pe atunci, eram încă tînăr, aveam destulă experiență cu întinderile de gheață și nu mi-a venit greu să mă obișnuiesc cu situația. Tom Olsen, cu mulți ani mai în vîrstă decît mine, avea constituția unui urs și părea tot atît de vînjos. Era un înțelept. Înțelegea că nu se găsea în elementul lui, primea sfaturile. Numai oamenii înțelepți pot face asta. Mequsak era cel mai bătrîn din grup, dar nu admitea să se lase înfrînt de vreo slăbiciune. Am avut grijă să nu aibă de cărat atît cît căram noi ceilalți și ne-am pus în gînd să facem pauze cît mai dese pentru el. Mequsak a mers msă tot atît de repede ca oricare dintre noi. Se născuse în timpul unei călătorii, își petrecuse toată viața

călătorind și nimic nu-l putea lua prin surprindere, nimic nu-i tulbura echilibrul sufletesc. Calmul lui și experiența erau pentru noi lucruri neprețuite.

Am mers mai multe ore la rînd, deși gheața nu era cîtuși de puțin ca o pistă de patinaj. Cîteva minute pășeam pe gheață netedă, dar cea mai mare parte din timp ne luptam cu grămezile de sloiuri, ne cățăram pe ele și ne dădeam drumul la vale, ori ne tîram. O dată a trebuit să ne urcăm pe un aisberg atît de prăpăstios și înalt, încît am crezut că n-o să-i mai dăm de capăt. Din cînd în cînd trebuia să ocolim ochiuri de apă, dacă le descopeream la timp. Cîteodată apa era acoperită de un strat subțire de gheață nouă, destul de moale, așa că nu suporta greutatea noastră. De vreo două ori Tom Olsen a călcat pe zăpadă topită și pe gheață plutitoare și a căzut în apa de dedesubt. Eram chiar în spatele lui și l-am tras afară înainte de a i se fi întîmplat alt rău decît că și-a udat îmbrăcămintea, dar aici n-am avut ce-i face.

Cînd ne-am mai apropiat de insula Bryant am avut de luptat din ce în ce mai anevoie cu apa. Am fost siliți să facem ocoluri mari, să ne croim drum în jurul unor fisuri largi. Apoi gheața solidă s-a schimbat în sloiuri îndesate, din ce în ce mai mici, cu cît ne apropiam de insulă. Ne-am pregătit pentru încă o dezamăgire înainte de a termina călătoria. Între gheață și țărm apa era liberă pe o distanță de cîteva sute de picioare. În ultimul ceas al călătoriei am sărit din sloi în sloi și se părea că apa ne va opri în loc, dar atunci a luat comanda Itukusuk.

Era un plutaș experimentat și n-a șovăit să ne ia pe un sloi plutitor. Toți nouă ne-am adunat pe un sloi destul de mare ca să ne țină și am început să vîslim încet. Soarele se apropiase foarte mult de linia orizontului ; era probabil aproape de miezul nopții și eram sfîrșiți de oboseală, dar de o bună dispoziție surprinzătoare. Mă gîndeam că fiecare dintre noi se simțea mîndru de ceea ce făcuse, de traversarea noastră izbutită pînă la insulă.

Rockwell era în formă. A stat liniștit mult timp, pierdut în contemplarea peisajului arctic, apoi a suspinat adînc și a spus :

— E chiar mai frumos decît în Arizona. Și totdeauna am socotit că Arizona e

locul cel mai frumos din lume.

Mi-a părut rău pentru el că a trebuit să sufere atîta ca să-și revizuiască părerea, dar i-am dat dreptate din toată inima. Noaptea

era de o frumusețe supranaturală. Abia dacă zăream vreo undă pe suprafața verde-albăstruie a apei; ici și colo câte o pată albă ; eram singuri pe lume și pe sloiul acela de gheață care ne purta încet și grațios spre celălalt mal al fisurii. În curînd aveam să ajungem pe insulă, ne gîndeam noi, în timp ce padelam domol.

Nu ne-a trebuit mult și ne-am dat seama de altă greutate ce ne ieșea în cale. De-a lungul coastei stîncioase era o barieră de gheață nu prea lată, totuși destul ca să nu ne lase să ne atingem ținta. O mulțime de aisberguri mici fuseseră aduse pe țărm în timpul fluxului și rămăseseră acolo la reflux. Aceste aisberguri, înțepenite în stînci, ne țineau pe loc, la cîteva iarzi de țărm. Erau prea înalte, și abrupte, și ascuțite ca să ne putem cățăra pe ele. Așa cum se înțepeniseră acolo nu puteam să le dăm la o parte, iar între ele nu era destui spațiu ca să putem trece cu sloiul nostru. Un sloi foarte mic s-ar fi strecurat, dar nu al nostru, iar apa era prea adîncă și nu puteam intra în ea. N-aveam decît un singur lucru de făcut : să așteptăm fluxul și să tragem nădejde că la apă mare aisbergurile vor începe să plutească, ori că le vom putea împinge într-o partd.

Pluteam pe lîngă ghețuri de cîteva ceasuri ; începuse să ne fie frig și nu ne \bucura cîtuși de puțin perspectiva să lentevim pe sloiul acela mic pînă va veni din nou fluxul. Eschimoșii aveau o răbdare fără margini. Se așezară liniștiți pe gheață în poziția lor obișnuită, cu picioarele întinse și cu restul corpului în unghi drept față de picioare — poziție în care ne era cu neputință să ne destindem. M-am așezat lîngă ei și am încercat să-i imit, dar cei cinci balenieri nu puteau accepta pasivi așteptarea.

— Ce ai de gînd să faci ? m-a întrebat Bill Rasa supărat. Ne e frig, sîntem uzi, nu putem sta aici ceasuri întregi. Fă ceva !

I-am explicat că trebuie să așteptăm fluxul și că abia atunci vom puteai să ne facem drum prin bariera de gheață. Vom păși pe insulă peste cîteva ore.

— Și atunci ce-o să fie ? m-a întrebat el neliniștit. Cum o să ajungem la insulă²³⁶ asta blestemată ? Ai acolo de mîncare, vreun

. < ' * # . ' I
♦
. . * . . J . s ' * (■
* . " \ * .
%
.

adăpost ? De ce vrei să ne pierdem vremea și forțele ca să ajungem pe stînca asta nenorocită ?

Se părea că greutatea din ultimele zile i-au copleșit. Oboseala, nervii încordați, teama, lipsurile, toate au ajuns la culme și au făcut explozie. Trebuia să recunosc că situația noastră materială n-are să se schimbe dacă vom ajunge pe insulă.

Vom fi numai pe pămînt solid. Numai starea timpului va hotărî dacă vom atinge vreodată insula Thom și, în ceea ce mă privea, nu puteam să le făgăduiesc nimic.

Deodată spiritul de echipă a dispărut cu desăvîrșire și am devenit ținta furiei lor. Eram cea mai rea călăuză pe care o întîlni- seră vreodată, mi-au spus. Trebuia să rămînem în Thule și să așteptăm pînă am fi putut pleca în sud cu sănii și cîini. Mi-au reproșat că insistasem să pornim în aventura asta nebunească, fiindcă mă îngrijora soarta femeilor din Thule. Femeile nu se temeau de ei și eu n-aveam motiv să mă îngrijorez. Ei nu i-ar fi pricinuit nici un necaz Navaranei, mi-a strigat Bill în față. Toți erau de acord cu el — fusesem nebun de legat. Luasem cu mine un idiot surdomut, pierdusem barca din cauza lui și acum îi adusesem pe o insulă pierdută unde puteau rămîne pînă în ziua judecării de apoi.

M-am înfuriat și eu și am fost gata să mă bat cu ei — probabil fiindcă simțeam în acuzarea lor o urmă de adevăr ; rezultatul final e singurul care contează, le-am strigat. Nu încăpea îndoială că toate acțiunile mele erau justificate, dar motivările nu aveau cu ce să ne ajute în situația aceea. Dar cînd Tom Olsen și Semundsen m-au acuzat și ei de nechibzuință, am tăcut. Nu trebuia să-mi fi luat sarcina dacă știam că nu o pot duce pînă la capăt. Dacă aș fi avut puțin bun simț ar fi trebuit să mă întorc la capul York cînd am văzut ce proastă era starea gheței, mi-a spus Olsen.

Eram supărat și umilit de felul cum îmi aruncau toate în cap.

— Omul ăsta bătrîn aude voci supărate ! a remarcat Mequsak calm, cînd a prins o pauză în discuție. Nu m-am putut împiedica să nu rîd, și asta i-a înfuriat și mai mult. Pînă la urmă Olsen, care era cel mai bătrîn din toți cinci, a hotărît că nu

aveam decît un singur lucru de făcut. Cearța nu le îmbunătățea situația, le-a ex-
216

plicat: el, și în clipa aceea nu puteau acționa decât într-un singur fel : trebuiau să desărcineze pe călăuza lor nepricepută de orice răspundere viitoare. Au fost proști că au ascultat pe Peter și de acum, a sugerat el, îi vor lăsa comanda lui Bill Rasa. Bill era primul secund. El va fi răspunzător de soarta oamenilor.

M-am purtat și eu ca un copil și i-am luat în serios, în loc să-mi dau seama că erau doar înfometați și sfârșiți de oboseală. Mă simțeam jignit și le-am întors spatele fără să le răspund. Cum nici unul din ei nu înțelegea limba eschimoșilor, m-am alăturat de ceilalți trei prieteni și am început să vorbesc cu ei, spre neplăcerea celor cinci balenieri. Se așezaseră la capătul celălalt al sloiului și alcătuiau astfel două tabere ostile. Fiecare se făcea că n-o bagă în seamă pe cealaltă. Erau desigur prea osteniți și prea înfrigurați ca să rămână multă vreme supărați, dar nici nu voiau să admită că greșiseră ori că le părea rău de acuzațiile rostite.

Cî: despre mine, eram prea conștient de propriile mele greșeli ca să vorbesc primul. Știam că am făcut tot ce am putut pentru ei. Mai bine rămîneam acasă cu Navarana și-i lăsam să-și vadă singuri de drum, dar ei fuseseră aceia care mă rugaseră să-i călăuzesc în sud. Deși judecata îmi spusese altfel, eu încercasem totuși să-i duc pe insula Thom. Și nu voiam să iau asupra mea vina că am avut vreme rea, gheață proastă și ghinion.

Di pa cîteva ceasuri abia îmi mai aduceam aminte cum începuse ceartla și de ce ne certasem. Știam că erau și ei tot atît de înfometați ca și mine și aș fi vrut să facem focul și să fierbem puțină carne, dar eram prea mîndru ca să deschid eu vorba. Mă simțeam și prea (înghețat ca să mă gîndesc serios la situația noastră, ca să caut vreun mijloc de a scăpa de acolo ori să recunosc chiar față de mine însumi că ajunsesem la desperare, că poate nu vom mai ajunge niciodată pe insula Thom ori pe oricare altă insulă.

' Krangark era singurul care mai avea capul pe umeri. În timp ce noi ne certam și ne uitam unii la alții în loc să ne gîndim cum am ieși din impas, el a chibzuit în tăcere. A observat forma particulară

a unui aisberg mai apropiat care fusese tăiat în două de ape. Secțiunea mai mică era legată de partea mai mare printr-o punte foarte îngustă pe care Krangark a atacat-o răbdător cu cuțitul. După vreo două ceasuri secțiunea cea mică s-a desprins și ne-a făcut puțin loc. Ne-am strecurat prin canalul dintre ghețari. Spațiul nu îngăduia decât trecerea unui singur om ; am folosit sloiul tăiat ca pe o plută de o persoană.

Am făcut două găuri în micuța plută și am trecut prin fiecare câte o funie. Krangark a sărit pe ea și a început să padeleze cu grijă spre mal. Când a ajuns acolo a sărit pe uscat ținând în mână una din parîme. Cu ajutorul celeilalte parîme am tras sloiul înapoi și am continuat așa, trăgîndu-l cînd înainte cînd înapoi, de fiecare dată cu câte un om și cu o parte din echipament. Ultimul am fost tras eu și ne-am simțit atît de ușurați că am pus piciorul pe plaja pustie a insulei, încît am uitat cearta și ne-am împăcat.

Mequsak a găsit urmele unui foc la care alți eschimoși își pregătiseră mîncarea, dar nu știam cînd, acum cîtiva ani ori acum cîteva sute. A început îndată să trebăluiască și ne-a spus să ne odihnim.

— Somnul e bun pentru oamenii tineri, ne-a înștiințat el. Hrana caldă va fi gata cînd omul ăsta bătrîn vă va chema.

Nu ne-am împotrivit. Ne-am culcat imediat pe plaja înghețată și am adormit fără să mai scoatem un cuvînt.

Cînd m-am trezit, am constatat că Itukusuk își făcuse de lucru cu harponul și că o focă mică, proaspătă, ne aștepta gata de mîncat. Mequsak adunase „vreascuri pentru foc“, adică mușchi mărunți uscați și crăci de salcie pitică tîrîtoare. Cu ajutorul unturii de focă am făcut focul și am mîncat focă friptă. Am tăiat carnea în felii subțiri și le-am așezat pe pietrele turtite din jurul focului. Parfumul era îmbătător și carnea s-a dovedit fragedă și delicioasă, o schimbare binevenită după veșnicul rasol. Am mîncat toți nouă la un loc și am terminat toată foca.

Ne-am încălzit astfel și ne-am hrănit bine ; acum puteam vorbi mai serios despre cele ce aveam de făcut. începuse să bată iar vîntul de sud-vest, dar numai ca o adiere slabă și pe gheață nu se

218

vedea nici o mișcare. în depărtare se contura limpede insula Thom, dar nu* știam dacă gheața nu era cumva ruptă între noi și ea.

Trebuia să mai așteptăm pe refugiul nostru stîncos, unde aveam măcar pămînt solid sub picioare și puteam să ne odihnim lîngă foc.

Mequsak ne-a povestit despre prima lui vizită la insula Thom și eu am tradus mecanic povestirea, așa cum făcusem în tot timpul călătoriei. Ne-a povestit cum s-au hotărît el și tatăl său să vadă cît de. departe puteau ajunge dacă mergeau în sud.

Asta se întîmpla

în vremea cînd au venit ei întîi în Groenlanda. în iarna aceea au

vînat urși și au traversat golful Melville pînă la insula Thom. Tatăl lui Mequsak s-a suit pe muntele de acolo și, cînd a văzut că țărmul se întinde și mai departe spre sud, a hotărît să pună capăt explo- rării. S-a întors cu Mequsak la Etah, mai la nord de Thule, unde se stabilise tribul lui.

— Ce înseamnă „cînd a venit întîi în Groenlanda" ? m-a întrebat Rockwell Simon. Nu-și putea potoli curiozitatea. De unde venea bătrînul ?

De data aceea Mequsak avea chef de vorbă și ne-a povestit despre locul lui de baștină. Pe atunci aveam doar o vagă idee de întîmplările ciudate prin care trecuse *în* viața lui. în timpul următorilor cîtiva ani i-am cunoscut mai bine povestea căci a ales cele mai șîngeroase isprăvi pe care le făcuse și le-a povestit seara la culcare celor doi copii ai mei din Thule.

— I Am venit de departe, de foarte departe, tocmai din partea cealaltă a mării, ne-a spus el. Am venit de la apus ; a trebuit să ne părăsim așezarea, fiindcă în țară bîntuia o foamete grozavă. Călăuza și conducătorul nostru a fost marele Kritlak, care înțelegea totul. El întrebă pietrele și apa și se folosea de răspunsurile ce le primea.

— Și ce întrebă marele Kritlak, a insistat Rockwell.

— întrebă unde să meargă, unde să găsească terenuri mai bogate în vînat

și răspunsurile se dovedeau bune. Am lăsat foametea în urmă] am traversat gheața și ne-am găsit un sălaș nou. Kritlak cunoștea spiritele și puterea lui era atît de mare, încît noaptea, cînd mergea la drum, în jurul capului său lucea o lumină.

De atunci am auzit multe povești despre Kritlak și despre nimbul din jurul capului lui. Soția mea Navarana era convinsă de adevărul poveștilor și-mi spunea că fiul și nepotul lui Kritlak aveau semne din naștere ca dovadă că erau vlăstarele lui Kritlak, omul-spirit. Nimbul fusese atât de puternic încât capetele celor din familia lui n-au izbutit să dea naștere firelor de păr nici în generațiile următoare. Și într-adevăr Panigpak, nepotul, era chel, singurul eschimos chel pe care l-am întâlnit în viața mea. Această calviție nemaiîntâlnită și tablourile lui Iisus* pe care misionarii le arătau eschimoșilor, au dat probabil naștere poveștii cu nimbul.

Rockwell Simon a pus mai departe întrebări și, puțin câte puțin, am aflat cea mai mare parte din istoria lui Mequsak. Am tradus spusele lui stranii pe măsură ce le auzeam ; între timp ceilalți doi eschimoși, care știau despre ce este vorba, îngrijeau de foc.

Venise în Groenlanda cu familia lui cam prin 1864. Pe atunci era un băiețel. Iernile deosebit de aspre și vînatul puțin au dat naștere foametei ce s-a întins în tot nordul Canadei ; atunci tribul lui Mequsak și alți eschimoși au părăsit așezarea lor din Țara lui Baffin. Au trecut spre insulele Devon și Ellesmere, au traversat strîmtoarea Smith și au poposit în Groenlanda, unde au găsit condiții mai bune de viață. S-au descurcat atât de bine, încît unii din ei s-au gîndit să se întoarcă la vechea lor așezare și să spună rudelor și prietenilor de acolo ce țară nouă și fericită au găsit, în timpul acestei neizbutite călătorii de înapoiere, tînărul Mequsak și-a pierdut ochiul.

Își petrecuseră două ierni în Groenlanda cînd s-au hotărît să plece la drum lung cu săniile înapoi în Țara lui Baffin. Au dat peste ei niște, viscole îngrozitoare și, fiindcă nu putuseră lua hrană multă, au ajuns să moară de foame. La început au mincat cîinii, dar au lăsat cîtiva în viață fiindcă voiau să-și continue călătoria. Nu după mult, au slăbit atîta, încît n-au mai putut

merge mai departe. Aveau nevoie de vînat ca să-și recîștige forțele. Și-au clădit cîteva igluri și s-au așezat acolo în așteptarea vînatului.

printre călători se găseau doi bărbați, Minik și Mattak, care erau mai viguroși decît ceilalți. Erau și buni vînători, dar luau din fiecare animal vînat o parte mai mare și mîncau mai mult decît oricare altul. Nu ascultau de regulile tribului, nu se mulțumeau cu partea ce li se cuvenea și luau cu forța tot ce le plăcea. Cum lipsa de alimente se prelungea și suferințele lor se înmulțeau, cei doi bărbați deveneau din ce în ce mai brutali.

Într-o zi, cînd tatăl lui Mequsak plecase la vînătoare împreună cu alți bărbați, Minik și Mattak au intrat cu forța în iglu unde tatăl lui Mequsak își lăsase familia. Cei doi nu-și ascundeau intenția de a-i omorî pe toți și de a-și potoli foamea cu ei. Fratele mai mare al lui Mequsak și-a apărât vitejește familia, iar tînărul Mequsak s-a bătut cu curaj. Cei doi au tăbărît pe mamă. Au ucis-o în fața copiilor, au tras-o afară din iglu dar n-au mers pînă la capăt cu acțiunea lor. S-au întors și au atacat pe ceilalți . membri ai familiei. Mequsak s-a războit crunt pentru viața lui. În timpul sălbaticiei lupte i-au scos un ochi și i-au dat cu cuțitul o lovitură serioasă la gît și alta în spate. Am văzut adeseori cicatricele acestor răni.

Mequsak și-a salvat viața, dar și-a pierdut mama și sora care au fost luate de canibali.

Cînd s-a întors, tatăl a hotărît imediat să plece după cei doi ca să-și răzbune soția și fiica. A plecat, dar cîinii lui erau prea slabi ; el însuși nu mai avea putere și nu după mult a trebuit să renunțe la urmărire. S-a întors la așezarea lor temporară unde i-a găsit pe toți supraviețuitorii mutați într-un iglu mai mare ca să se apere mai bine împotriva canibalilor, în cazul în care aceștia s-ar fi înapoiat.

Într-o noapte au auzit afară zgomot de sănii și s-au trezit. Minik și Mattak se întorseseră, dar când au înțeles că bărbații

erau acasă și că-și apărau familiile au renunțat la atac. Nimeni n-a îndrăznit să iasă din casă pînă dimineața cînd au găsit urmele înfiorătoare ale canibalilor. Se duseseră la locul unde fuseseră îngropate niște femei care muriseră de foame și care-și dormeau acolo, sub pietre, somnul de veci. Minik și Mattak luaseră cadavrele, le puseseră pe sănii și dispăruseră. A fost ultima dată cînd i-au văzut ori au auzit despre canibali, dar mult timp după aceea mînia nu a mai ieșit din piepturile lor.

După atîtea nenorociri n-au vrut să se mai întoarcă în Țara lui Baffin. Aveau destule femei în Groenlanda pe care să le ia de neveste, așa că au apucat îndată spre răsărit, traversînd marea de la insula Ellesmere la Etah.

S-au stabilit la Etah, dar nu după mult Mequsak și prietenul său cel mai bun, Asayuk, au pornit din nou la drum. Tinerii erau dornici să învețe felul de trai al eschimoșilor din Groenlanda, atît de diferit de al oamenilor din Canada. Ei n-aveau caiace și nu știau să umble cu arcul și săgeata. Nu puteau prinde animalele mării decît pe gheața tare și vara își părăseau așezările și se duceau pe insulele mici unde munții adăposteau mii de păsări. Dar cînd apa era liberă de ghețuri trebuiau să trăiască fără păsări. Și Mequsak s-a dus cu prietenul său la insulele Saunders ; vara, aceste insule erau un paradis.

Au avut noroc că au căpătat amîndoi cîte un cuțit de oțel, din cele aduse de balenieri în Groenlanda. în vremea aceea eschimoșii Groenlandei aveau doar șişuri mici și grele pe care le ciopleau din meteoriții de fier ce se găseau în extremul nord al Groenlandei. Aceste șişuri erau niște unelte amărîte, mai bune totuși decît cuțitele de piatră folosite în Țara lui Baffin. Mai tîrziu, marele Piuli a luat meteoriții în țara lui și a dat în schimb eschimoșilor cîte unelte de oțel au vrut ei.

Primele lor cuțite de oțel le-au cășunat un mare neajuns. Șeful tribului, Miuk, stabilit în vara aceea pe insulele Saunders, era un mare vînător și un om vajnic

— singurul bărbat din trib care

avea; un cuțit de oțel. S-a înfuriat când a văzut că cei doi tineri străini erau în posesia simbolului bogăției și autorității lui. Într-o zi, când amîndoi tinerii dormeau în cortul lor, șeful le-a luat cuțitele și le-a aruncat în mare.

Pe Mequsak și Asayuk i-a apucat furia. S-au hotărît pe loc să-l omoare. Nici înainte nu-l prea îndrăgeau ei, căci era un tiran bătrîn. S-au răsculat deci împotriva lui. Voiau să spele nedreptatea ce li s-a făcut luînd viața bătrînului, să-l omoare cu șişurile lor grele de care erau acum siliți să se folosească în locul cuțitelor de oțel. Dar șişurile nu erau destul de ascuțite ca să pătrundă prin blana groasă și prin pielea îmbrăcăminții lui.

Într-o zi de toamnă l-au prins când era singur. Oamenii făceau pregătiri de iarnă, se îngrijeau de sănii. Aidoma altor eschimoși cu b'un simț, Miuk își pusese sania deasupra movilei lui de carne, unde cîinii n-o puteau ajunge. Cei doi, tineri au dat atacul în clipa când Miuk a vrut să-și dea jos sania de pe movilă. Bătrînul și-a întins brațele cît a putut de mult ca să ajungă la sanie. Făcînd așa, cămașa i s-a sumes și o parte din abdomen i-a rămas descoperit. În clipa aceea Mequsak și Asayuk au sărit la el cu șişurile. Au dat în el din toate puterile și l-au omorît.

Mequsak era mai puternic decît Asayuk și s-au înțeles de aceea ca primul să păstreze cuțitul mortului pînă va apune soarele, iar Asayuk să-l aibă cît va străluci pe cer soarele următor. Astfel vor face cu schimbul și fiecare îl va avea cîte un an. Cei doi prieteni n-ar fi trebuit să-și facă griji cu cuțitul, dar cum Asayuk avea bun simț, și-ar fi dat seama că arma va fi o mare ispită.

dăruiește lui Mequsak-și rămîn prieteni.

Apoi au hotărît că insulele Saunders sînt prea mici pentru ei

doi și Mequsak a plecat în sud ca să mai vadă și alte locuri. A călătorit pînă jos în

golful cel mare unde s-a apucat să vîneze

Moartea însoțea cuțitul, i-a spus el lui Mequsak. După un an Mequsak va îndrăgi atît de mult unealta, încît îl va ucide poate pe prietenul său ca să rămînă singurul ei stăpînitor. Mai bine îl

urși și unde era să-și piardă cuțitul. A atacat un urs uriaș ce părea că nu poate fi doborât. Mequsak și-a aruncat harponul de aproape, dar în aceeași clipă ursul s-a întors și, deși harponul își atinsese ținta, rana a fost ușoară. Animalul și-a scos oțelul din carne și a pornit la atac. A dat peste cel mai bun câine al lui Mequsak și l-a omorât dintr-o lovitură de labă.

Apoi ursul a fugit și a căutat scăpare într-o peșteră vecină, dar Mequsak l-a urmărit, furios că-și pierduse harponul și cel mai bun câine. În peșteră era întuneric ca noaptea, dar el nu știa ce e frica. Avea credința că oțelul îi va aduce ușor victoria. S-a târât în peșteră pînă a simțit la mînă blana moale a ursului. S-a mai târât un pic, căutînd cu cuțitul capul animalului, dar în aceeași clipă ursul i-a dat o lovitură puternică peste gît. Pînă în ziua morții va păstra Mequsak pe spinare urmele ghiarelor ursului. Lovitura l-a făcut să se îndepărteze și, cînd s-a întors, ursul ieșise din peșteră.

L-a căutat pe afară, l-a înconjurat cu cîinii rămași. Cînd s-a apropiat de el a văzut că din botul ursului ieșea cuțitul lui. Bietul animal încerca desperat să scape de cuțit, dar nu izbutea să facă nimic cu labele lui groase și-și pierdea din ce în ce mai mult puterile din cauza scurgerii de sînge. Deși se simțea și el foarte slăbit, lui Mequsak i-a venit ușor să omoare acum ursul și să-și recapete prețiosul cuțit.

În primăvară drumurile l-au adus la capul York, unde Mequsak a descoperit, spre părerea lui de rău, că nu mai era stăpînul unui obiect atît de prețios. Cîteva balenieri vizitaseră așezarea și lăsaseră acolo mai multe cuțite de oțel. Mulți

oameni de la capul York aveau acum astfel de scule care, abia cu un an mai înainte,

fuseseră atît de rare în Groenlanda. Oricum, Mequsak a fost pri-

mit ca un om de seamă. Era foarte respectat fiindcă omorîse pe marele vînător din insulele Saunders și faima lui ajunsese înaintea sa la capul York. La sosire i s-a cerut să fie polițaiul sau răzbunătorul așezării. Toată populația îl aclama.

(

9

Puțin înainte de venirea lui, cel mai vînjos om din trib făcuse o faptă rușinoasă pentru care trebuia pedepsit. Tulimak, așa îl chema pe făptaș, pătrunsese în casa unui alt eschimos, care plecase la vânătoare. Furase tot ce avea omul, îi luase și nevasta și fugise în sud, peste golful Melville. Nimeni nu îndrăznea să se\ducă după voinicul Tulimak și nu știa unde se ascunsese.

Lui Mequsak i s-a cerut să aibă grijă de comunitate și să pedepsească tîlhăria, dar nu știa cum să se apuce de treabă, unde să descopere perechea vinovată, cum să-l prindă pe criminal. N-avea însă de ales. Cu faima lui grozavă nu-și putea îngădui să respingă cererea populației.

A doua zi a plecat traversînd golful și toți bărbații de la capul York l-au urmat în săniile lor trase de cîini, păstrînd față de el o distanță respectuoasă. În ziua următoare a avut norocul să dea peste urmele săniei lui Tulimak care l-au călăuzit drept spre ascunzătoarea din insula Bryant.

Cînd a ajuns aici cu povestirea, Mequsak a zîmbit. Ședeam toți în jiirul focului, pe insula Bryant și mi-am dat seama acum de ce bătrînul avea atîta chef de

vorba. Se simtea fericit ca revede locul unde a savarsit una din marile lui fapte din vremea cand era barbat tinar. A zimbit si ne-a povestit mai departe ce s-a intamplat pe insula Bryant cu atit de multi ani in urma.

Indraznetul Tulimak dusesse fata chiar pe insula asta mica si-si cladise aici un iglu. A avut noroc ca a prins cateva foci, asa ca aveau destula hrana si untura pentru lampă si foc. Fata nu se impotrivise catusi de putin sa mearga cu el ; il iubea mult pe omul asta salbatic si viața lor s-ar fi desfășurat cu totul altfel dacă nu se intampla ca Mequsak sa vina atunci la capul York. De fapt si viața lui Mequsak ar fi fost cu totul alta.

Mequsak s-a apropiat de insula noaptea, cand cei doi indragostiti se odihneau unul in bratele celuilalt. Fata a auzit zgomotul saniei care se apropia de iglu. A aruncat o privire afara, in noapte, l-a

* . ; : * - v ^ _ . . # .
văzut pe Mequsak cum venea alergînd dinspre țărm și l-a sculat îndată pe iubitul ei.

Tulimak a sărit în picioare și și-a dat seama pe loc că nu mai avea scăpare. Adormise gol, ca toți eschimoșii și își lăsase afară, pe sanie, armele și uneltele. N-a mai pierdut vremea cu îmbrăcatul.

A dat buzna afară ca să pună mîna pe harpon ori pe altă armă cu care să se apere pe el și să-și apere fericirea, dar era prea tîrziu.

Mequsak ar fi întîmpinat greutăți dacă omul ar fi fost înarmat.

Așa

, l-a prins gol tocmai cînd se tîra afară din iglu. Nu i-a mai lăsat timp nici să se scoale în picioare. I-a împlîntat harponul cu putere, străpungînd trupul omului și țintuindu-l în gheața de sub el.

— Ai fi putut să mă lași măcar să-mi pun pantalonii, au fost ultimele cuvinte ale lui Tulimak înainte de a muri, ne-a spus Mequsak, zîmbind încă amintirii.

Rockwell Simon a rămas încîntat aflînd aceste amănunte din trecutul bogat al lui Mequsak și la fel am fost cu toții. Cum stăteam lîngă foc în seara aceea, lui Rockwell aproape îi dădură lacrimile fiinidcă n-avea hîrtie ca să scrie ce auzise. Niciodată nu se va sătura el de ascultat povești. A încercat el să-l îndemne pe bătrîn să ne

mai povestească și alte aventuri.

— Ce s-a întîmplat cu femeia după ce l-ai ucis pe Tulimak ? l-a întrebat el. Ce ai făcut cu ea ?

Mequsak a zîmbit.

stark să lupte pentru nevasta lui. Am hotărît să-i las lucrurile mortului, de care n-aveam nevoie, dar am păstrat femeia. A rămas cu mine în toți anii ăștia, a devenit mama copiilor mei și m-a făcut de multe ori fericit în timpul vieții ei.

—j- Ce face un bărbat cu femeile ? Bărbatul ei mi-a spus să am grijă de Tulimak cel rău, dar nu mi-a spus nimic de planurile lui cu femeia. Mi-am dat seama că era laș din faptul că n-a fost în

Femeia care fugise pe insula Bryant fusese bunica soției mele, Navarana ! Abia atunci aflam taina asta ! Eram foarte intrigat și doream să aflu mai multe, ca și Rockwell de altfel.

— De ce ai plecat din Canada și cum ai venit pînă aici ? l-am întrebat pe Mequsak.

— Din pricina caribuului, a explicat bătrînul. Marele Kritlak a luat hotărîrea asta și pentru noi, așa cum v-am povestit. Pe atunci eram doar un băiețaș, dar îmi aduc încă aminte de așezarea noastră din Țara lui Baffin. Îmi aduc aminte și cum ne-au părăsit caribuii. În fiecare an se împutîneau tot mai mult și tribul suferea tare de foame. Pînă la urmă Kritlak, care cunoștea spiritele, s-a dus singur undeva, foarte departe, ca să le ceară ajutor. Cînd s-a întors ne-a explicat motivul pentru care caribuul pleca de la noi.

Kritlak se întîlnise cu spiritul caribuilor, care i-a spus că eschimoșii jigniseră adînc animalele. Cînd le omorau și le aduceau acasă, ei lăsau pe femei să le taie capetele. Femeile aruncau cît colo capetele cu atîta nepăsare încît murdăria și praful intrau în ochii animalelor. Un astfel de tratament era o insultă pentru caribui și atunci ei s-au depărtat de trib. Pe viitor numai bărbații să le taie capetele, a decretat Kritlak, și să se poarte grijuliu cu ele.

În anii următori caribuii s-au întors în turme numeroase. O dată o astfel de turmă, urmărită de eschimoși, a intrat într-o vale foarte îngustă și prăpăstioasă. Nu mai aveau pe unde să fugă decît prin apă. S-au îngrămădit pe plajă și au fost siliți să intre în marea înghețată. Acum eschimoșii s-au luat după ei cu caiacele. Au omorît cîți au vrut, i-au măcelărit pînă au obosit.

Apoi caribuii morți au fost trași la țarm. Erau atît de mulți că bărbații n-au putut să-i ia singuri. Au chemat și femeile să-i ajute, uitînd avertismentul lui Kritlak. Două femei, mama și fiica, doreau mult să mănînce limbi gustoase de caribui. Cînd le-au tăiat, s-au grăbit atît de mult încît au aruncat capetele cît colo, fără să se uite cum cad, și iarăși a intrat praf în ochii caribuilor morți.

După ce au tăiat animalele și le-au mâncat pe toate, eschimoșii au

plecat iar la vânătoare de caribui, dar n-au mai găsit nici măcar unul. Caribuii au părăsit țara și nu s-au mai întors niciodată. Prea târziu și-au amintit eschimoșii de avertismentul lui Kritlak. Și-au dat seama că foametea a fost pricinuită de cele două femei și au luat hotărârea să le pedepsească, să împace astfel spiritul caribuilor și să-i determine să se întoarcă. S-au purtat cu femeile tot așa cum s-au purtat ele cu caribuii. Le-au tăiat capetele și le-au rostogolit pe pământ pînă cînd ochii li s-au acoperit cu praf.

Mama și fiica știau ce avea să li se întîmple și au încercat să scape, dar bărbații au fost mai isteți. Cînd au văzut că femeile fugiseră, au pornit după ele.

— îmi aduc încă aminte cum s-au întors Kritlak și ceilalți bărbați din urmărire și ce au făcut cu 'capetele, a sfîrșit Mequsak. N-a fost de folos totuși, caribuii n-au mai apărut. Ei sînt ca vîntul, nimeni nu știe de unde vin și încotro se duc. Cît despre noi, am suferit mult de foame pînă cînd Kritlak a hotărît să ne facem bagajele, să plecăm din Țara lui Baffin și să ne ducem în răsărit.

Așteptam cu toții să auzim ce s-a mai întîmplat — și ne minunam de trecutul barbar al acestui bătrînel potolit și bun la inimă. L-a mai îndemnat Rockwell Simon, dar n-am mai putut scoate de la el o vorbă.

— Omul ăsta a risipit o mulțime de 'cuvinte istorisind întîm- plări uitate, ne-a spus el ca o scuză pentru fascinantele lui povești. Amintiri vechi mi-au adus vorbele în gură. Un trecut de mult uitat nu trebuie reînviat, dar chiar pe insula asta e locul unde bărbatul acela n-a mai avut vreme să-și pună pantalonii. Gîndul mă face să rîd ; eh, dar am vorbit prea mult.

Obosisem traducînd fiecare cuvînt în englezește, dar aș fi continuat încă multe ceasuri dacă ar fi vrut el. L-am rugat, dar Mequsak a clătinat din cap și cînd să-i mai dăm o dată ghes, ceilalți doi eschimoși au venit cu noutăți.

. Ei cunoșteau cea mai mare parte a poveștilor lui și, fără să-i observăm, s-au dus pe vîrful insulei de unde puteau vedea bine insula Thom. Cînd s-au întors, Itukusuk ne-a

asigurat că am fi

1
putut merge peste gheață fără prea mari neplăceri, dar ne-a sugerat să așteptăm pînă dimineața. Nu se mai 'simțea vîntul de sud-vest și Itukusuk a prezis că dimineața vom avea vînt din nord. Condițiile atmosferice se puteau schimba și ne vom descurca mai bine dacă în noaptea aceea vom dormi cumsecade. Trebuia să fim odihniți înainte de a începe traversarea pe care, dacă aveam noroc, am fi putut-o termina într-o zi. l-am acceptat sugestia cu bucurie. Uitasem cearta de pe sloi, ne-am strîns în jurul focului și ne-am adîncit fiecare în propriile noastre gînduri, căci straniile întîmplări din trecutul acela îndepărtat ne erau încă vii în memorie. Am zîmbit la gîndul că mă aflu în același loc unde iubitul bunicii mele fusese omorît fără pantaloni pe el — și am adormit ca să prind puteri pentru ultima etapă a nesfîrșitei noastre călătorii spre insula Thom.

Spre casa

Hărțile arată clar că insulele

Bryant și Thom sînt foarte aproape una de alta. Distanța nu e mare dacă ar fi să urmărim zborul unei ciori. Dar noi nu eram ciori și, deși din depărtare gheața părea netedă, nu puteam merge în linie dreaptă prea multe minute la rînd. Din fericire aveam mereu insula în fața ochilor și, la drept vorbind, ne îndreptam spre ținta noastră, deși înaintam în zigzag, deși ne suiam pe creste ascuțite și ne poticneam de blocuri înghețate și dușmănoase ; doar din întîmplare ne mai odihneam cînd întâlneam gheață netedă ori alunecuș.

Ultima etapă a fost istovitoare, dar, față de lungă noastră călătorie de la insulele Saunders înapoi, ni se părea floare la ureche. Ne-am despărțit în trei grupuri, ca în ajun, dar înaintam mult mai încet, în parte fiindcă ne simțeam slăbiți, dar mai ales fiindcă nu ne mai țineau picioarele. Din cauza mersului îndelungat pe gheață, kamicii ni s-au rupt. Unii aveau găuri mari în tălpi. Din cînd în cînd trebuia să ne oprim, să tăiem bucăți mici de piele de focă și să le vîrîm în kamici. Ne mai feream astfel tălpile un timp, dar nu prea îndelungat, și apa intra în voie. Trebuia să schimbăm mereu peticele și treaba asta ne întîrzia.

O singură dată numai am dat de complicații serioase în această ultimă zi pe gheață. Mequsak era în grupul meu și ne-am potrivit pașii după ai bătrînului ; nu după mult am rămas în urma celorlalte două grupuri. Cred că ne aflam cam la jumătatea drumului dintre cele două

insule, cînd am observat că-i ajungeam repede din urmă pe Itukusuk, Krangark și pe cei patru însoțitori ai lor. Din nou ne oprea apa ; în amîndouă direcțiile, cît vedeam cu ochii,

se întindea o fisură prea lată ca s-o sărim. Gheața era groasă și netedă, marginile ascuțite și regulate, fără sloiuri mici desprinse pe care să le putem folosi ca plute. Ținta noastră se vedea limpede, la o distanță de câteva ore de mers, și tocmai acum înaintarea noastră părea stăvilită.

Departe, în golful Melville, fisura se termina probabil în marea liberă. Dar pînă unde se întindea ea, nu puteam spune, fiindcă nu aveam prin preajmă aisberguri pe care să ne suim și să privim. Dacă am fi făcut un ocol în speranța că vom da de capătul fisurii am fi putut merge zile întregi. Am fi putut de asemenea să rămînem unde eram pînă cînd gheața se va închide iar, dar și asta însemna ore sau zile de așteptare și nici nu aveam siguranța că gheața va rămîne pe loc. Poate că eram duși cu gheața îndărăt spre capul York !

De data asta eschimoșii au luat cuvîntul și mi-au sugerat că ar fi mai bine să ne schimbăm planul și să căutăm să atingem capul Seddon, pe țărmul Groenlandei, în loc să mergem la insula Thom. Toată strădania noastră, întreaga noastră călătorie, era zădărnicită

I V
tocmai acum cînd ne aflam doar la cîteva ore de țintă. Capul Seddon mi se părea singura alternativă de ales. Știam că prietenii mei vor obiecta împotriva unui astfel de plan, mai ales Bill Rasa, care va insista desigur să încercăm orice, acum cînd ajunsesem atît I s
de aproape.

Mă gîndeam tocmai ce cuvinte să aleg, pe ce cale să-i conving că nu aveam altcum de făcut, cînd Krangark a strigat spre mine. Alerga de-a lungul fisurii cu Itukusuk și cînd i-am ajuns am înțeles că văzuseră un urs polar. Cu gîndul la încurcătura în care ne aflam, numai de urs nu-mi ardea, dar totuși m-am pregătit de vînătoare. În felul ăsta uitam cel puțin un timp de situația grea în care ne gaseam.

Ursul era de partea cealaltă a fisurii, dincolo de bătaia singurei puşji ce ne rămăsese. Animalul ne zărise şi se arăta foarte curios, ca mai toţi urşii. Singurul mijloc de a-l momi şi de a-l aduce în II bătaia puştii era să-i aţîţăm mai departe curiozitatea, aşa cum mai făcusem de atâtea ori până atunci. M-am aruncat pe gheaţă, aproape

de pînza apei, și am început să-mi mișc mîinile în apă și să dau din picioare. Ursul s-a oprit în loc, m-a privit cîteva minute și a luat hotărîrea să cerceteze mai îndeaproape creatura asta ciudată de pe gheață. Temîndu-se că voi încerca să scap dacă voi observa apropierea lui, ursul a început să înoate foarte încet, mai mult pe sub apă și fără să facă zgomot.

Bietul urs nu-și dădea seama că noi îl așteptam cu pușca. Ne în- tindeam peste marginea gheței urmărind cu cîtă grijă se apropia animalul. Din cînd în. cînd venea la suprafață după aer și totodată ca să se asigure că n-am plecat. Isteț ca toți urșii, își acoperea nasul negru cu laba-i albă ori de cîte ori ieșea din apă, ca să semene cu o bucată obișnuită de gheață. Fără nici un zgomot, aproape fără să se miște se scufunda apoi din nou și înota mai departe pe sub apă către noi. Era neîndoios că plănuia să ne ia prin surprindere, ieșind la suprafață chiar lîngă marginea gheței.

Pînă la urmă Itukusuk și-a pierdut răbdarea. Cînd ursul a ieșit la suprafață pentru ultima dată i-a trimis un glonț în cap. Niciodată n-am văzut zugrăvinduse pe fața unui urs o atît de limpede expresie de uimire și nu ne-am putut opri să nu rîdem, în timp ce trufașul animal se scufunda. După o clipă s-a ivit din nou plutind aidoma tuturor urșilor morți. Acesta era un specimen gras, cu multă putere în lumea apelor.

Văzînd ursul plutind, mi-a trecut prin cap o idee măreață, probabil singura bună care mi-a venit în tot cursul călătoriei. Puteam să renunț de-acum • la planul cu schimbarea direcției spre capul Seddon, nu mai trebuia să admitem înfrîngerea. Ursul polar putea să ne treacă peste fisură ca o plută !

Nu le-am spus prietenilor mei ce aveam de gînd să fac. Le-am cerut să adune repede lucrurile pe care le lăsaseră răspîndite pe gheață cînd ne-a oprit fisura. Krangark și-a adus harponul și au tras cu el ursul mort lîngă gheață. Eschimosul dorea să-l scoată din apă, dar i-am spus să lase ursul acolo unde era. S-a uitat la mine ca la un om care și-a pierdut

mințile, dar m-a ascultat. I-am pus în mînă harponul și i-am spus să țină animalul în timp ce eu continuam pregătirile. Mai aveam încă cele două vîsle cu ajutorul cărora înjghebasem așa-zisa sanie. Am așezat cîte una de fiecare latură a animalului, am legat picioarele din față și din spate ale ursiului de vîsle și am făcut o „plută” destul de stabilă.

După ce am terminat aceste preparative, am făcut semn celorlalți să se dea la o parte, am împins ursul la jumătatea drumului dintre marginile fisurii și m-am dat înapoi cîtiva iarzi ca să-mi pot lua avînt. Am căpătat viteză înainte ca ceilalți să-și dea seama ce voiam să fac, am sărit de pe marginea gheței cu toate puterile mele și am mulțumit domnului că aveam picioare atît de lungi. Am ajulîs cu un picior pe ursul ce plutea și am sărit din nou. O săritură mai grozavă n-am mai făcut vreodată.

M-am împiedicat de gheață, m-am dat peste cap de cîteva ori, dar n-am atins apa. Cînd m-am ridicat în picioare, ceilalți mă aclamau. Dacă a putut unul, vor putea toți, se gîndeau ei, dar în curînd au văzut că se înșelau. Eram cel mai înalt dintre ei, aveam picioare mai lungi decît oricare din ei. Eschimoșii nu puteau în nici un caz să sară atît de departe, iar balenierii nu prea se îndemneau să mă imite.

La început m-am gîndit că ne aflam într-o situație mai proastă decît oricînd ; eram despărțiți de fisură și n-aveam intenția s-o mai traversez o dată ca să mă alătur lor. În vreme ce ei căutau să treacă la fapte, le-am sugerat să-și trimită cel puțin lucrurile. Krangark a legat o funie de harpon și l-a aruncat la mine. Am legat bine funia de urs și am folosit pluta improvizată ca să aducem Lucrurile în partea mea. Deodată Bill Rasa ne-a oprit. Ce rost avea să trimită lucrurile la mine dacă nu puteau veni și ei ? A trebuit să admit că argumentul lui era întemeiat și am încetat traversarea.

jumătate din proviziile noastre erau acum la mine, de partea cealaltă rămăseseră ceilalți opt oameni și fisura părea că se mai lărgise puțin în cursul ultimelor cîteva ore. Eram nerăbdător să văd măcar pe unii venind alături de

mine și i-am îndemnat să se folosească de plută chiar dacă vor intra puțin în apă. Itukusuk a fost singurul care mi-a urmat sfatul, deși nu știa să înoate. După

ce a tras pluta spre el a încălecat pe urs și eu am tras din toate puterile. Ursul s-a scufundat de atîta greutate, dar l-a ținut totuși și Itukusuk a ajuns teafăr la mine. Cînd a sărit pe gheață era ud pînă la mijloc. Mă, simțeam fericit că aveam barem un însoțitor și eschimoșii sînt obișnuiți să stea uzi.

Ceilalți șovăiau să-l urmeze. Unii din ei erau prea grei pentru urs și nici unul nu voia să intre în apa înghețată. Ne era frig și ei tot discutau ce să facă ; apoi a început să ningă cu fulgi moi și umezi. Ceilalți se gîndeau la alte mijloace de a traversa. Unii încercau să taie gheața căutînd zadarnic să desprindă un sloi destul de mare ca să-i țină. Munca îi încălzea, așa că i-am lăsat în pace, nu le-am mai spus că vor avea nevoie de ore, poate de zile pînă să taie un sloi mai acătării.

Următorul care a traversat a fost cel mai bătrîn alb dintre noi, Tom Olsen. Pe cînd ceilalți tăiau înainte în gheață, el a început să se dezbrace liniștit ! După ce și-a scos totul de pe el și a rămas gol-goluț pe zăpadă, și-a legat hainele și le-a așezat bine pe un umăr și a sărit pe ursul-plută. Ținîndu-se cu brațul liber de gîtul ursului ne-a strigat să tragem cît putem de tare. Traversarea n-a durat mult, dar el era pe jumătate înghețat, cînd l-am urcat pe gheață în partea noastră și l-am culcat pe o blană de focă; l-am învelit ca să-i fie cald la picioare și să se usuce. S-a îmbrăcat apoi repede și ne-a asigurat calm că pentru prima dată în ziua aceea îi era într-adevăr cald.

Bill Rasa i-a urmat pilda. L-am tras către noi fără nici o greutate, deși era mult mai greu decît Tom Olsen și ursul se lăsase atît de mult cu el încît apa îi venea pînă la piept. Pluta s-a întors ca să ia pasagerul următor. Pe partea mea se aflau acum patru inși iar dincolo rămăseseră cinci. Rockwell Simon aștepta gata în costumul cu care s-a născut și cu hainele pe umăr. Am tras din nou, dar ne-am oprit la strigătul sălbatic al lui Itukusuk. Eschimosul se folosisese de ochi, în timp ce noi ceilalți trăgeam la plută.

Se uita la fisură, ceva mai încolo și a izbucnit în rîs. în timp ce trăgeam din toate puterile ca să-l aducem la noi pe Rockwell, fisura se închidea din nou la o distanță de cîtiva iarzi.

Ne-am înfuriat fiindcă n-am „avut răbdare să așteptăm, dar apoi am rîs ușurați și aproape am uitat de Rockwell care rămă

sese în apă la jumătatea drumului, agățat de urs. Am așteptat pînă cînd cei patru au venit la noi și abia atunci a strigat și Rockwell. După ce ne-am oprit din tras, pluta a început să se scufunde și bietul om era cît pe-aci să intre sub apă. Tocmai la timp am tras din nou. Apa îi ajunsese la gît iar el își ținea hainele pe cap.

îndată ce a ajuns destul de aproape l-am ușurat de greutate. Voiam să-i fac bine, dar el și-a pierdut echilibrul, și așa cam nestabil, și a căzut în apă.

Era un înotător bun și nu mă temeam că o să intre sub gheață, căci^v grosimea acesteia era de mai multe picioare. Bill Rasa și cu mine ne-am întins îndată mîinile ca să-l ajutăm, căci pe suprafața tare și lucioasă a gheței nu era nimic de care să se apuce. În vreme ce-l trăgea în sus, corpul lui gol s-a frecat de marginea ascuțită a gheței. Pînă să-l punem în picioare, pe uscat, s-a umplut de tăieturi pe piept, pe burtă, pe șolduri și pe coapse. Erau numai răni de suprafață, dar cred că-l ustureau strașnic în aerul acela înghețat și arăta ca o sperietoare.

Bietul om înjura și blestema. Ne amenința cu cele mai grozave pedepse fiindcă-l lăsasem în apă și era atît de înfuriat, încît a uitat să se mai îmbrace. Gol și sîngerînd topăia în jurul nostru pe gheață, urlînd și țipînd la noi. S-a înfuriat și mai mult cînd l-am sfătuit să se îmbrace înainte de a înțepeni de frig.

4j Nu e treaba voastră, păcătoșilor, țipa el. Am să mă îmbrac • cînd am să vreau.

ijju m-am putut opri să nu rîd de furia lui neputincioasă. Mi s-aii alăturat și ceilalți și, după un timp, chiar Rockwell și-a dat seama de caraghioslîcul situației. A izbucnit în rîs în timp ce noi îl ajutam să se îmbrace. După cîteva minute au sosit și ceilalți patru oameni care ocoliseră liniștiți fisura și călcaseră pe gheață, pe cînd noi fusesem gata să ne pierdem viețile în apă. După ce am jupu²⁵⁸ și am tăiat ursul, ne-am pregătit să străbatem fără oprire și ultima

distanță care ne mai despărțea de insula Thom.-

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Ploaia și zăpada cădeau mereu, dar acum ajunsesem atât de aproape încât vedeam insula mai tot timpul. Gheața era dreaptă, și solidă, și netedă, contrar oricărei rațiuni. În perioada aceea a anului acolo trebuia să nu fie de loc gheață. Trebuia să fie apă liberă ca în cea mai mare parte a golfului Melville și să navigăm spre insulă în vechea mea barcă.

— Bine că am scăpat de ea, mi-a răspuns zîmbind Semundsen când am pomenit-o. Dacă am mai fi avut barca ta am fi pierdut o mulțime de timp ca s-o împingem.

Am fost de acord cu el, dar i-am amintit cam arțăgos că după toate cele, pierdusem *barca mea*, singura pe care o aveam în timpul acela — și la Thule era nevoie de o barcă.

— Nu te necăji ! m-a îmbărbătat mărinimos Rockwell Simon. O să-ți luăm o barcă nouă, una mai bună. Vom avea grijă să nu-ți lipsească nimic. Doar tu ne-ai salvat. Acum ne-am atins ținta și vom aranja noi toate.

Am zîmbit văzînd cît era de entuziasmat. Insula Thom era
% într-adevăr ținta noastră, dar ce însemna asta ? N-aveam nici o siguranță că vom găsi acolo balenieri ori că ne va observa vreo corabie. Călătoria ne luase mai mult timp decît prevăzusem. „Hortacula” plecase desigur de acolo, căci anotimpul era foarte înaintat și cei mai mulți balenieri la ora aceea erau probabil în drum spre casă. Starea gheței era proastă și poate că nici unul nu se abătuse pe la insula Thom. I-am avertizat să pună răul înainte și să nu-și închipuie că necazurile noastre au dispărut numai fiindcă ne apropiam de insula Thom.

Toți am fost nervoși în ziua aceea. Eram osteniți și balenierilor le sărea țandăra la fiecare vorbă necumpănită ; erau mereu gata să se ia la hartă. În vreme ce ne apropiam de insulă au început să nu se mai înțeleagă în privința șanselor de a fi salvați și mai cu seamă în privința căpitanului „Horticulei”, în care nu aveau încredere. Își închipuiau despre el cele mai rele lucruri. Desigur că el nu-și

bătuse capul să-i caute pe cei pierduți, căci îl interesau numai balenele și
profitul. Se potriveau la gânduri în privința lui,

17*

236

se certau cînd ajungeau să discute șansele de a fi culeși de
dar
alt vas.

1 ¹

îmi dădeam seama că ajunseseră la culme. Acum că salvarea era atât de aproape nu se mai puteau suferi unul pe celălalt. Sili Rasa zicea că e gata să plece înainte de unul singur, iar ceilalți că ar fi fericiți să se despartă. Mi-am afirmat însă la timp autoritatea. I-am înștiințat că₁ dacă nu dau cît de cît dovadă de disciplină și de spirit de echipă îi las pur și simplu de capul lor și mă duc cu eschimoșii la capul Seddon.

Pînă la urmă Bill și Rockwell și-au cerut iertare. Mi-au făgăduit că nu vor face nici o faptă nesăbuită, dar erau așa de obosiți și de înfometați, încît mi-au cerut voie să se așeze și să se odihneasp. Bietul portughez era aproape leșinat. Cînd ne-am oprit, pe fața lui se citea disperarea. Fără nici o pricină, lacrimile au început să-i curgă pe obraji, iar el s-a aruncat pe gheață;; suspinele,' pe care nu și le putea stăpîni, îi zguduiau tot trupul. Striga la noi că nu poate merge mai departe, că era un biet pescar de barcă, neobișnuit cu gheața, cu foamea și cu drumul ăsta nesfîrșit. Se văieta că nu mai poate înainta un pas.

Tom Olsen, cu lunga sa experiență, știa cum să-l ia. S-a dus la Pablo, l-a ridicat de guler și i-a tras cîteva palme, pînă cînd omul s-a oprit din plîns. N-a încercat să se apere și în clipa cînd Olsei i-a dat drumul s-a întors și a luat-o la fugă peste gheață.

— Bietul de el ! a suspinat Olsen. A mers prea departe. Sper să se potolească. Nu e bine cînd trebuie să-l bați pe om, fiindcă-și pierde firea.

Vorbea calm, ca un medic care dă un leac bolnavului, dar o clipă nu s-a uitat după Pablo.

— Ce ai de gînd să faci cu el ? l-am întrebat eu. Nu-l putem lăsa lașă, să se

ducă de unul singur.

— Lasă-l în pace. își va reveni și se va întoarce curînd. Olsen a avut dreptate. Cînd eram gata să plecăm, Pablo s-a întors și ni s-a alăturat fără să scoată o vorbă. Era liniștit ca de obicei și am pornit la drum cu pas de melc.

Insula parcă se depărta tot mai mult de noi. Mi se părea că mai aveam o distanță mică de străbătut, dar oricît mergeam parcă nu ne apropiam de loc. îmi venea să-mi iau lumea în cap, ca Pablo. Ca să pot merge înainte, am recurs la un truc vechi de care m-am folosit totdeauna cînd am avut de străbătut în Arctica distanțe mari. Mi-am lăsat ochii în pămînt. M-am uitat la picioarele mele, la ale celorlalți, la orice altceva numai la insulă nu. Mi-am ferit de ea privirea cît am putut mai mult. Cînd m-am uitat apoi din nou înainte, mi-am dat seama că înaintam, că insula era puțintel mai aproape. Am continuat jocul pînă cînd în sfîrșit am ajuns, pînă cînd ne-am tîrît peste ultima barieră de gheață și am pus picioarele pe pămînt tare, pe insula Thom.

Nu mai știu cîte ore am tot mers. Soarele nu se mai vedea și ceasurile ni se opriseră toate. începusem ultima etapă a călătoriei dimineața devreme ,și cred că era noaptea tîrziu cînd am atins capul nordic al insulei Thom. Cu ultimele puteri am tras bagajele pe țărm — sania cu echipamentul și blana de urs cu hrana, în ciuda vîrstei lui, Mequsak a fost în formă mai bună decît noi ceilalți. De cîteva ori în cursul zilei i-am sugerat să se așeze pe blana de urs pe care o trăgeam eu și Bill, dar el mi-a răspuns în felul lui caracteristic :

— Se vede că vremea asta rea m-a făcut să mă îmbolnăvesc de cap. îmi țiuie urechile și aud vorbe ciudate. Mi se pare o clipă că Pita vrea să mă schimbe în femeie și mă îndeamnă să mă așez. Mă mir că urechile îmi joacă astfel de renghiuri.

Cînd am pășit pe țărm ne-am simțit ca niște ostași victorioși, ca și cum am fi

ajuns într-o golf apărat și am fi lăsat în urmă toate necazurile ; totuși n-aveam nici un temei să credem că pe insulă ne va fi mai bine ori că va veni vreun vas să ne ia. Nu mă mai gîndeam la nimic altceva ; mș, simțeam doar mulțumit că dusesem la bun sfîrșit un lucru ce părea imposibil ; deși am pierdut barca în mijlocul golfului Melville, am traversat teferi gheața în luna lui septembrie, cînd marea în mod normal trebuia să fie liberă de gheață. Nu cred că s-a mai întîmplat așa ceva pîna atunci și mă îndoiesc că a făcut-o cineva de atunci înoace.

Eram prea obosiți ca să ne mai fie foame ; tot ce doream era să dormim. Cînd ne-am așezat pe pămînt, am simțit o ușurare grozavă. Fusesem răspunzător de viețile acestor oameni nu știu cîte zile nesfîrșite. Acum răspunderea înceta ; ajunsesem la capăt și pentru prima dată de cînd plecasem din Thule puteam să-mi spun : nu-mi pasă ce-o să se mai întîmple, nu-mi pasă ce-o să facă ei njuine, mă culc și n-am să fac altceva decît să dorm, să dorm îndelung. .

li

M-a trezit frigul. Pantalonii mi se acoperiseră cu un strat de gheață și mă simțeam prea înfrigurat ca să mă mai culc. Balenie- rii erau pierduți pentru restul lumii ; Krangark dormea și el adînc, dar Mequsak și Itukusuk erau treji și toți trei ne-am adunat la un loc să mai punem treburile la cale. Ne mîndream de faptul că o scosesem la capăt cu aventuroasa noastră călătorie care, la ple- carea din Thule, ni se păruse atît de sigură și ușoară. Nu cunoșteam atunci riscurile și primejdiile de care ne-am lovit apoi, dar pînă j la urmă am avut noroc și acum eram convinși că norocul n-are să ne mai părăsească. Mi se scufundase barca, Usukodark murise, îmi pierdusem cîinele. Nu mai aveam decît o dorință, să scap de cei cinci, să se ivească vreun vas cît mai curînd și să-i ia, să mă pot întoarce înapoi în lumea mea cu prietenii mei trei, eschimoșii.

Mai aveam încă aproape toată carnea ursului, care ne mai ținea cîteva zile și,

dacă aveam nevoie, puteam să prindem oricînd o focăj. Primul lucru ce-l aveam de făcut era să explorăm insula, să ne clădim un adăpost și să așezăm pe vârful măgurei o strajă care să vegheze după corăbii.

Pîna atunci nu mai fusesem vara pe Krepiarfiktalik, cum numeau eschimoșii insula Thom. în mijlocul insulei era un lac mic cu apă dulce și lîngă el am găsit ruinele unei case vechi de piatră. Ultima dată cînd am fost pe insulă n-am, avut destulă zăpadă ca

să-mi construiesc un iglu și mi-am găsit adăpost lîngă plajă, în spatele unei stînci mari, perpendiculare. Am găsit-o și acum și

am folosit-o iarăși. Ne-am făcut o colibă, stînca servindu-ne de al patrulea perete. în unghi drept cu stînca am ridicat doi pereți de piatră, am așezat cele două vîsle deasupra și am pus peste ele blana de urs și pieile de focă în chip de acoperiș.

Pe insulă am găsit pretutindeni *igssutit* — o plantă arctică uscată și viguroasă, foarte folositoare la ațîțarea focului ; am găsit și multe sălcii pitice. Mequsak a făcut focul, iar Itukusuk și cu mine am adus acasă o parte din carnea de urs lăsată pe plajă, însoțit de mirosul plăcut al cărnii fripte am plecat de lîngă „casă” și m-am dus să-i scol pe cei cinci balenieri. Erau grozav de înfometați și s-au bucurat că au fost chemați într-o casă gata terminată și că li s-a pus înainte mîncare gătită.

După ce și-au potolit foamea, le-am explicat situația. Mai aveam mîncare pentru o zi sau două, mai aveam încă treizeci și patru de gloanțe și nu trebuia să ne temem că vom rămîne fără mîncare. Aveam o casă în care să ne adăpostim de furia stihiiilor. Era prea mică ; dacă stăteam toți înăuntru și în același timp trebuia să ne scoatem picioarele afară, dar puteam să ne încălzim totuși în ea și să ne uscăm. Casa avea să fie „căminul^{cc} nostru pînă cînd vom părăsi insula. Va trebui să stăm de veghe fără întrerupere, în ture, pe culmea măgurii. Nu știam cît va trebui să rămînem pe insulă, dar atîta vreme cît fiecare din noi își va păstra controlul asupra lui, cît nu ne vom mai certa între noi, nu vom avea de suferit. Am făcut apel la ei și s-au arătat oameni de înțelese. M-au asigurat că Peter rămîne la comandă, așa cum a fost totdeauna de cînd ne-am întîlnit. pe insulele Saunders și că vor face tot ce le voi spune.

îndată ce am isprăvit de mîncat ne-am suit pe măgură și am organizat sistemul de veghe. Am luat cu mine cea mai mare piele de focă și am clădit un adăpost mic din pietre și piele care să-i țină de cald celui ce va face de strajă. Semundsen

a intrat în primul schimb și apoi ne-a venit rîndul fiecăruia ; am înlocuit straja cît mai des, noaptea și ziua. Deși soarele începea să coboare dincolo de orizont, în timpul nopții era totuși puțină lumină.

În prima zi am fost fericiți și veseli, dar nu după mult am ajuns cu toții să urîm insula Thom. Treceau zilele și nu vedeam urmă de corabie ; n-aveam ce face, n-aveam haine destule ca să ne încălzim cumsecade. Balenierii sufereau fiindcă nu mîncau decît carne. Nu erau obișnuiți cu regimul nostru și se plîngeau zi și noapte de lipsa verdețurilor și a pîinii. Eschimoșii prindeau foci și dădeau oamenilor ficat proaspăt, cea mai potrivită hrană ca să preîntîmpini scorbutul. O dată am prins un pui de focă neîntărcat, cu stomacul plin de laptele mamă-si. Am pus laptele în fiertura pe care tocmai o găteam. A ieșit o supă gustoasă și hrănitoare și de atunci am pus mereu în oală/ cîte ceva din cuprinsul stomacurilor, ca să ațîț pofta de mîncare a celor cinci.

Cînd am început călătoria, soarele rămînea ziua și noaptea deasupra orizontului. Acum cobora în fiecare zi din ce în ce mai mult și în cîteva săptămîni, pe la mijlocul lui octombrie, va pieri cu totul. Nu-l vom mai vedea, noi cei din Groenlanda, decît în primăvara viitoare.

Bietul Pablo o ducea mai prost decît toți. Nu se plîngea mult, dar suferea tare de frig. Spunea că sîngele lui era prea subțire penthi Groenlanda, că nu se încălzea de loc. Ținea să-și facă schimbul la locul de veghe de pe culmea măgurii, deși îmi dădeam seama că era prea mult pentru el. Am încercat să-l scutesc de datoria asta, dar Bill m-a avertizat să-l las în pace, să facă așa cum voia, altfel îmi știrbeam demnitatea. Pablo se simțea ca un venetic fiindă nu știa bine englezește și fiindcă, nu putea sta prea mult de vorbă cu ceilalți. Arăta foarte abătut și într-o zi a fost la un pas de o nouă criză. Era seara și se plimba de unul singur. Începea să se întunece,

plouă — și el, era foarte deprimat. își târa picioarele de-a lungul țărmului și a ajuns la niște morminte. Pe insulă erau mormintele a șapte marinari. Nimeni nu știa când, nici cum și-au pierdut acolo, viețile cei șapte oameni. După versiunea cea mai larg răs- pîndită erau olandezi ; se răzvrătiseră și ca urmare au fost împușcați de căpitanul lor.

î

Cînd Pablo de Sousa a văzut mormintele a pierdut orice speranță. S-a întors acasă într-o stare de .adîncă deprimare, convins că mormintele i-au prevestit pieirea noastră. M-a asigurat că în curînd mormintele acelea se vor înmulți, că vom muri toți și că ne vom alătura celor șapte olandezi.

Am încercat să-l îmbărbătez. I-am spus că nu ni se putea în- tîmpla nimic. Dacă nu se ivea baleniera scoțiană, vom părăsi frumos insula Thom și vom traversa la capul Seddon, unde aveam prieteni. I-am făgăduit că prietenii aceștia se vor îngriji de noi, că ne vor da căldură și hrană.

— Sînt și femei pe acolo ? m-au întrebat Bill și Olsen într-un glas.

Le-am spus că la capul Seddon locuiau numai trei familii, dar nu mă îndoiam că mai erau și femei pe acolo care ar putea să ne coasă hainele uzate și poate să ne facă și alte servicii. M-am simțit ușurat .văzînd dorința lor puternică de viață. Necazurile care se abătuseră asupra lor nu puteau fi serioase o dată ce arătau un interes atît de viu față de subiectul lor favorit, despre care au început acum să discute din toate punctele posibile și imposibile de vedere.

Am așteptat, am așteptat, am așteptat. Ploaia s-a schimbat în zăpadă, apoi în viscol. Ne-am ghemuit claie peste grămadă în casă și cînd a început să pice prin acoperiș am mai pus deasupra cîteva piei de focă. Făcusem înăuntru un foc mic și căldura topea grăsimea de pe piei. Untura topită ne pica pe păr, pe fețe și pe gîturi ; numai înfățișarea noastră putea să îndepărteze orice vas.

Ne mai reparam casa — mai mult ca să treacă, timpul. Am îngroșat zidurile de piatră, le-am făcut mai lungi și mai înalte. Le-am întărit cu mușchi și sălcii. Eram mîndri de casa noastră — iar eu mai sînt și acum. Cînd am vizitat ultima oară insula Thom cu cîteva ani în urmă, casa era încă acolo.

Zilele se întunecau văzînd cu ochii. Schimbarea era necrezut de rapidă. în

curînd nu mai aveam de ce sta noaptea de veghe. Soarele cobora dincolo de
orizont și nu puteam vedea nimic în

lumina tulbure a amurgului. în zilele acelea nici un vas din Arctica nu aprindea noaptea felinare.

De cîte zile aşteptam ? De opt, de zece, de douăsprezece ? După un timp am pierdut socoteala. Tot ce ştiam era că aşteptam acolo de vreo săptămînă şi mai mult, poate de două.

într-o zi Itukusuk a venit foarte agitat fiindcă descoperise un. urs polar uriaş. Vîntul de nord gonise de mult gheaţa din jurul insulei şi ursul era dincolo de raza noastră) de acţiune, de partea ceallaltă a canalului cu apă liberă care ne înconjura. Eschimosul încercase zadarnic pînă atunci să ademenească animalul şi să-l facă să înoate spre ţarm. Era convins că mirosul nostru şi al hranei îl vor momi şi dimineaţa s-a suit pe măgură ca să-l observe.

Era prea devreme ca straja să fie la postul ei, pe culme, aşa că Itukusuk a făcut el descoperirea.

S-a întors în goană acasă, strigînd din toate puterile :

—! Umiarssuar ! Umiarssuar !

Dormeam, dar cuvîntul eschimos care înseamnă: *corabie* te electrizează totdeauna ; poate să vină de aproape sau de departe» poate să fie N înăbuşit ori amestecat cu ţipete de păsări ori urlete de cîini, urechea îl percepe oricînd, chiar dacă îl aude printre mii< de alte sunete. Am sărit în picioare.

-4- Skib ! Der er skib ! am strigat în daneză. O corabie ! Vine o corabie, am continuat în engleză.

E)upă o clipă am alergat toţi spre culmea măgurii. Mai întîi luî Ituiusuk nu i-a venit să-şi creadă ochilor, dar acum nu mai încăpea nici o îndoială. Am întrezărit în depărtare trei catarge., înainte de a ne da seama dacă aparţineau unei corăbii sau două

dispărut. Ne-am oprit răsufarea. Ne temeam că nu văzusem decît fructul

imaginației noastre, că ochii ne jucaseră o festă, dar nu îndrăzneam să ne exprimăm îndoiala cu voce tare. Am așteptat cîteva minute și am văzut din nou cele trei catarge. Două^ corăbii — dar cu fundul în sus ! Balenierii erau desperați, eu însă.

I
am rîs și i-am asigurat că astfel de miraje sînt obișnuite înt Arctica.

,

Mirajul s-a risipit și după un timp corăbiile au reapărut în poziție normală, cu catargele în sus. Am văzut limpede că erau două baleniere care se îndreptau spre noi. Singura noastră sarcină era acum să le atragem atenția și să ne asigurăm că și ei ne vedeau.

Oamenii se codeau să părăsească postul de observație și priveliștea aceea încântătoare, dar Olsen mi-a dat dreptate. Nu puteam face nimic și ar fi vrut să mai guste o dată supa aburindă cu carne de urs, urmată de o bucățică de focă fragedă. Va avea poate de așteptat mult pînă să mănînce din nou astfel de delicatese.

— Voi fi cel mai mulțumit dacă niciodată în viața mea nu voi mai vedea ori gusta carne de urs, de focă ori de morsă ! a exclamat Rockwell. Se va întoarce direct în Statele Unite și cîțiva ani nu se va hrăni cu altceva decît cu zeamă de portocale, suc de roșii, clătite și pîine de grîu. Am rîs cu toții de exuberanța lui. Ne puteam îngădui să glumim acum.

Mequsak a fost însărcinat cu gătitul și ne-a servit o masă festivă, dar balenierii abia s-au atins de ea. Rockwell nu voia să coboare de pe vîrful măgurii, iar cîțiva alții se tot duceau în sus și în jos pe măguri ca să vadă cît au înaintat corăbiile. După ce am terminat ultima noastră masă pe insula Thom ne-am adunat toți și am vorbit despre cele ce aveam de făcut. Trebuia să ne asigurăm că vom fi observați de corăbii. Am hotărît să legăm cea mai mare piele de focă pe una din vîslele cele lungi. Vom avea astfel un fel de steag. Doi oameni vor lua steagul și vor pleca pe gheață în întîmpinarea corăbiilor. Se vor urca pe orice ghețar, cît de mic, ce vor întîlni și vor flutura steagul pînă cînd vor fi observați. Semundsen și Tom Olsen au fost aleși cercetași. Au plecat peste gheață și i-am pierdut repede din vedere.

• »
\ ^ _ « • %

Ne-am întors toți pe vîrful măgurii. Se vedea bine că vasele se apropiaseră mult. Cei doi oameni se zăreau ca niște puncte mici, negre, pe gheață și parcă

nici nu se mișcau. Am fost toți de
acord că mergeau prea încet; unii au spus că făceau așa dinadins

și Rockwell se întreba dacă nu cumva sabotau întreaga operație de salvare. Eram atât de înfierbîntați și de nerăbdători, încît am fos:’ în stare să discută^ acest lucru cu toată seriozitatea.

De două ceasuri, oamenii au dispărut. Cîmpul de gheață nu era neted și ei trecuseră probabil după un munte sau după o îngrămădire de gheață, dar Rockwell se temea că nimeriseră în vreo crăpătură. M-a îndemnat să trimit alți doi oameni care să-i saliveze pe primii, dar i-am explicat cît de zadarnică era o astfel de încercare. Dacă noi de pe vîrfurile măgurii nu-i puteam vedea pe cei doi, ar fi fost cu neputință să-i găsească cineva mergînd pe gheșată, căci nu lăsaseră urme.

Trebuia să așteptăm răbdători. în timp ce corăbiile se apropiau, balenierii schimbau, între ei gînduri despre căpitani. Acum cîteva

zile, căpitanul de pe „Hortacula”^{<£} în special și toți căpitani în general erau niște monștri fără suflet; azi erau eroi și altruști, oameni care nu precupețeau nici un efort ca să-i salveze pe marinarii pierduți.

E) eodată Pablo de Sousa și-a pierdut din nou cumpătul. Nu mai putea sta să aștepte. Ne-a înștiințat că trebuia să plece în întîppinarea corăbiilor. Voia să se ducă singur și nu-i păsa dacă n-are să ne mai vadă vreodată pe lumea asta. Știam însă că vor trece multe ceasuri pînă cînd corăbiile se vor apropia destul și Pablo nu-și dădea seama că se va rătăci pe gheață. Am căutat să-i explic că Semundsen și Olsen se căzneau să se întoarcă pe insulă, că erau în primejdie să fie luați în derivă prea mult spre nord și că :rebuiau să vină înapoi.

Nu, a spus Pablo, au dezertat; sînt acum, probabil, pe una din corăbii și vor să ne lase în părăsire. Se pregătea să plece și mi-a fost teamă că va trebui să-l rețin cu forța, dar din fericire au apărut cercetașii. Cînd au ajuns la noi ne-au spus că starea gheței era proastă. Au fost luați atât de repede în derivă de sloiuri încît au

pierdut simțul direcției. N-au mai avut astfel nici un mijloc de a semnaliza corăbiilor.

N-aveam altceva de făcut decât să așteptăm, oricât de greu ne venea, și am făcut un efort aproape supraomenesc ca să rămî-

nem pe insulă și să lenevim acolo fără să știm dacă fusesem observați sau nu. Unii din noi fluturau cu sălbăticie steagul improvizat, dar corăbiile nu dădeau nici un semn, nu trăgeau un foc nici nu trimiteau vreun semnal luminos, așa cum aveau obiceiul să facă balenierii când găseau marinari pierduți.

S-a ridicat și un vânt aspru care a adus ploaie rece. Era greu acum să aprindem focul. Nu ne necăjeam prea mult, fiindcă focul nu era semnal bun atîta vreme cît nu se întuneca. Pe de altă parte vîntul ne putea fi de folos fiindcă va risipi gheața, înlesnind corăbiilor să se apropie de insulă. Ne-am strîns pe vîrful măgurii și ne-am uitat la ele ; ne apuca disperarea ori de cîte ori le vedeam schimbîndu-și direcția. Oamenii scoteau strigăte sălbatice deși nu-i auzea nimeni, iar pe portughez l-au apucat istericalele. Scrîșnea, și înjura, și plîngea, și pînă la urmă a căzut în apatie. Ne-a spus că de acum nu-i mai păsa. Dacă navele nu soseau înainte de căderea nopții, el nu va mai trăi. Spre sfîrșitul zilei se va duce să se înece.

Îmi părea rău de bietul om, dar Olsen mi-a spus să-l las. În pace, fiindcă în curînd avea să-și recapete cumpătul. Ceva mai tîrziu i-a venit rîndul lui Bill să-și piardă firea. Ne-a înștiințat calm că se va duce să ia legătură cu vasele și că n-aveam să ne mai necăjim mult.

— Stați unde sînteți și bucurați-vă, ne-a spus el. Mă duc în întîmpinarea lor acum și nu vreau ca cineva să-mi zădărnicească planul. Mă voi întoarce repede și necazurile noastre vor lua sfîrșit.

Și se pregătea să plece singur peste gheață. Chiar dacă se va duce în linie dreaptă spre corăbii, i-am spus noi, ceea ce era imposibil pe gheața aceea, se va întuneca înainte de a ajunge el la țintă. Ploaia se va întări, vizibilitatea va scădea, iar el se va rătăci cu siguranță și va muri. Dar el știa mai bine ce avea de făcut ; chiar dacă fapta lui era o nebunie, lui nu-i păsa. Voia să se

piardă mai bine pe gheața decât să mai petreacă o noapte pe insulă.

În fața unei astfel de crize, am aplicat strategia prietenilor mei eschimoși — i-am sugerat să stăm mai întâi la masă ! Altă cale

nu mai era. Nu aveam mare speranță, dar ideea era atît de ciudată încît mă gîndeam că poate îl va potoli.

A început să înjure mîncarea noastră otrăvită. Ar fi fost o nenorocire să mai stea o noapte în casa mea blestemată, a rînjit el batjocoritor, ori să-și mai piardă cîteva ceasuri așteptîndu-ne pe noi, indivizi murdari, împuțiți, bărboși, cu fețele ascunse sub straturi groase de murdărie, untură și sînge de la carnea crudă pe care o mîncasem. Numai cît se uita la noi și-i venea greață, ne-a mai spus Bill printre înjurături, dar-mite să mai mănînce cu noi. Era primejdios, poate că se și otrăvea — și nu încăpea îndoială că pe dinăuntru se umpluse de viermi.

De unde să fi venit viermii ? l-am întrebat cu o blîndețe care l-a înfuriat. Mi-a strigat în față că habar n-aveam de astfel de lucruri, că eram un sălbatic neștiutor, îl învățase doar taică-su .că faci viermi în burtă dacă mănînci carne crudă, mai ales dacă o mănînci fără cartofi ori vegetale.

Dam sugerat că taică-su nu era poate chiar om de știință — și atunci a explodat. Nu voia să mai rămînă și să asculte cum era insultat taică-su.

să-l din

caraghioasă a luat sfîrșit în chip dramatic prin sosirea lui Tom Olsen care a venit alergînd de pe măgură.

—H Potoliți-vă ! a strigat el la noi. Vîntul a căzut, ploaia s-a oprit. Haideți să facem repede un foc pe măgură.

făcuse întuneric și focul putea fi văzut de la multe mile* Locul unde ne instalasem tabăra nu avea vedere spre corăbii, așa că trebuia să ne suim pe măgură și să aprindem acolo niște

Bătrînul lui n-a fost poate om de știință, dar a fost un om cinstit și modest și

nimeni nu l-a învinuit pînă atunci că minte. Asta era mai mult decît putea el, Bill, să îndure — și a sărit la mine. Mă aflu în casă și ne-am rostogolit pe pămînt înainte ca să pricep ce se întîmplă. Nu putea să-mi facă prea mult rău în spațiul acela restrîns și era prea slăbit ca să țină la bătaie. Știam că voi putea înșfac ușor, dar Pablo s-a înspăimîntat. A adunat la iuțeală jurul nostru toate cuțitele și obiectele periculoase. Lupta cea
vreascuri. Am dat bătaia uitării, Bill și-a șters nasul însîngerat și am început să adunăm tot ce se putea pune pe foc. Am dat la o parte acoperișul ca să luăm vîslele, am strîns mușchi, sălcii și grăsime și am fugit la postul de veghe. Mequsak își folosea timpul bine, ca totdeauna. A făcut mai multe torțe legînd mușchi în mănunchiuri și băgînd apoi mănunchiurile în grăsime topită. Mai aveam o ultimă cutie de chibrituri și Olsen a fost însărcinat cu focul. A tăiat așchii din vîsle, a turnat peste ele grăsime de focă și a aprins mai multe chibrituri deodată. Au ars înainte ca lemnele să ia foc. A mai încercat o dată și încă o dată, dar lemnele «rau prea ude. Au strigat cu toții la el să fie atent cu cele cîteva bețe rămase, dar cred că le-ar fi risipit și pe acelea dacă n-aș fi recurs la o veche șmecherie. Am scos jumătate din praful de pușcă dintr-un cartuș și l-am așezat sub așchii. Am încărcat pușca, am așezat țeava aproape de foc și am apăsat pe trăgaci.

Din praful de pușcă a țîșnit o flacără și după o clipită lemnele au început să ardă. Mequsak a fost lăsat să aibă grijă de foc. Noi ceilalți'am aprins torțele și am început să le mișcăm prin aer. Era prea întuneric ca să mai vedem corăbiile și nu știam dacă ele mai erau în fața insulei. Am așteptat cu răsufierea tăiată, uitîndu-ne după vreo flacără sau ascultînd după zgomotul unei puști.

Noaptea era liniștită, nu sufla pic de vînt și în curînd am auzit un zgomot — primul semn de la alte ființe omenești de cînd am părăsit Fiordul Morților, cu

cîteva ' săptămîni în urmă. Era zgomotul înfundat al unei puști. Nu vedeam nimic, fiindcă nu știam în ce parte să privim, dar în privința zgomotului nu încăpea îndoială. După cîteva minute l-am auzit din nou și de data aceasta am văzut și flacăra, puțin înainte de a auzi explozia. După trei minute am auzit al treilea foc de pușcă — fusesem observați ! Nu ne mai îndoiam cîtuși de puțin și ca o confirmare, cei de pe corăbii au trimis în aer trei rachete în succesiune rapidă.

^A

31'.

^

Mequsak a rămas adînc impresionat.

— Mult mai învață omul cînd călătorește ! Bătrînul ăsta n-a știut pînă acum că oamenii albi pot să facă stelele să le asculte comanda și să anunțe lumii, prin ele, sosirea lor.

Ne-am întors la colibă cufundați în tăcere. Eram atât de aproape de despărțire, încât ni se părea că ne-am și luat rămas bun de la insulă. Ne mai aflam totuși acolo și aveam să rămânem pe ea încă vreo câteva ceasuri, dar cu gândurile eram departe pe gheață, iar cei cinci balenieri alături de prietenii lor albi.

Mă gîndeam că în curînd vor avea o cabină caldă și vor intra într-un pat curat. Vor primi hrană bună, vor căpăta tot ce le-a lipsit, dar mai ales un bucăitar care să le gătească și să-i servească. Vor avea haine noi și curate ; în câteva săptămîni vor fi înapoi în sînul lumii civilizate. Nu m-am gîndit o clipă să mă duc cu ei, dar mă chinuia o slabă părere de rău, o nostalgie. Plăceri uitate mă chemau și m-am simțit ciudat de gol și părăsit fiindcă în curînd mă vor lăsa aici, că mă voi întoarce pe drumul meu singurație la Thule.

Ajunși în tabără am făcut alt foc, dar nu ne era foame și nici nu puteam dormi. Bill părea că înțelegea umbra de tristețe care mă învăluia sau poate dorea numai să se împace după cearta noastră absurdă. În orice caz mi-a făgăduit că va avea grijă să primesc din belșug hrană proaspătă de pe corăbii. Poate că nu se mai găsea destul tutun, dar îl va convinge pe căpitan să dea eschimoșilor toate lucrurile de care se puteau lipsi — cuțite și lemn și hrană.

Rockwell Simon a încercat să mă facă să merg cu ei. Mi-a sugerat să dau eschimoșilor un mesaj pentru Thule prin care să anunț, dacă voiam, că mă voi întoarce la primăvară. Simțea că aveam nevoie de odihnă și de vacanță după acest „coșmar”. I-am explicat cu blîndețe că ceea ce numea el coșmar însemna pentru mine viață normală. Navarana, soția mea, mă aștepta acasă și n-aveam de gînd s-o părăsesc. L-am asigurat că traiul meu în Groenlanda mi se părea mai bun decît oricare altul. Datorită acestui fel de trai m-am stabilit la Thule.

S-a simțit adînc mișcat și mi-a făgăduit că va scrie despre mine. Îndată ce va ajunge acasă va scrie o carte despre tot ce i s-a întîmplat în cursul călătoriei. Nu înțelegea ce-l impresionase mai mult: eschimoșii,

oameni atît de primitivi dar totuși ,atît de plini de tact și politețe, sau eu, un danez care m-am stabilit acolo, la nord de tot și de toate, care m-am căsătorit cu o fată de eschimos

și mă simțeam în aparență fericit și mulțumit și nu regretam
nimic.

L-am asigurat că n-avea de ce să fie impresionat. Viața mea la Thufe nu însemna cîtuși de puțin o evadare. Aveam o poziție în Groenlanda. Eram în fruntea tuturor, eschimoșii mă admirau și mă ascultau și mă simțeam flatat. Cîștigasem respectul lor și situația mea fără nici un efort, dar nu meritam laudă pentru asta. Ar fi fojst o adevărată lașitate dacă m-aș fi ascuns în sălbăticie, în loc să încerc să mă afirm printre egalii și contemporanii mei.

M-a ascultat cu răbdare, dar am înțeles că nu mă credea. Era un romantic, voia să facă din mine un erou.

Balenierilor le venea foarte greu să aștepte lumina zilei și îmbarcarea pe corabie, dar Itukusuk i-a scăpat de la o totală demoralizare. *Tagu! Tagu!* ne-a strigat el de pe măgură. *Nanok ! Na- norssuag !* Un urs ! Un urs mare !

Un urs polar pe insulă, de fapt printre noi ! Cînd am ajuns la Itukusuk am văzut coada animalului dispărînd după coasta măgurii, într-un loc unde stîncile erau prea prăpăstioase pentru noi. Se părea că era același urs pe care-l văzuse mai înainte pe gheață. Focul și mirosul de hrană l-au ademenit ; a venit mai aproape să ne inspecteze — și iată că acum îl prindeam.

Era încă întuneric, dar soarele avea să se ivească în curînd după scurta lui călătorie prin spatele orizontului. Nu vedeam prea bine în lumina aceea crepusculară, dar am plecat totuși după urs cu harpoane, cuțite și cu singura noastră pușcă. Numai Mequsak a rămds lîngă, foc. Văzuse și omorîse în viața lui prea mulți urși ca să-l mai intereseze încă unul. Se simțea mai mulțumit să rămîna pe loc și să ne aștepte cu un zîmbet în priviri.

Ursul a ajuns la postul de veghe înaintea noastră. Lăsasem acolo o piele de focă și ursul, tot adulmecînd-o și lingînd grăsimea de pe ea, nu și-a dat seama că venim. Krangark a luat pușca mea și a tras în capul animalului. A fost primul și ultimul urs polar doborât pe cel mai înalt punct al insulei Thom.

Fiindcă îl omorîse, Krangark era îndreptățit să capete blana ursului sau orice altă parte ar fi dorit. De obicei blana se împarte între doi sau trei oameni, căci e atît de mare încît ajunge pentru cîteva perechi de pantaloni. Deși omorîtorul e îndreptățit să ia ce pofteste, eschimoșii se încruntă cînd îi văd lăcomia și fac observații sarcastice dacă face uz de privilegiul său. Krangark omorîse prea mulți urși în viața lui ca să mai dorească încă o blană, totuși ne-a înștiințat că ursul acesta va fi jupuit și blana lui va rămîne întreagă. Am rămas surprins, dar apoi el ne-a explicat simplu :

— Omul ăsta crede că bătrînului căpitan îi va plăcea poate să ducă acasă o blană de urs în amintirea zilelor ce a petrecut pe gheață.

A vorbit încet, de parcă s-ar fi adresat lui însuși, dar am auzit ce a spus și i-am tradus lui Tom Olsen, care a rămas adînc impresionat. Eschimoșii îl numeau „bătrînul căpitan”^{fc} și-i purtau asprului și tăcutului danez un respect fățiș și o mare dragoste. Krangark nu putea găsi un dar mai nimerit care să le înfățișeze simțămintele.

Am jupuit animalul cu grijă și am lăsat neatînse labele și capul, l-am dus apoi la tabără cu cîtă carne am putut duce. Cînd am părăsit postul de veghe am văzut că soarele răsărea și la lumina lui au apărut limpede cele două corăbii. Am remarcat cîteva puncte care se mișcau pe gheață. Balenierii ancoraseră deci la marginea gheții și trimiseseră cîteva oameni să ia legătura cu noi.

Spre marea mea uimire am văzut și alte cîteva puncte mișcîndu-se pe gheață, dar din cu totul altă direcție. Mi s-a părut că disting niște cîini. Itukusuk mi-a lămurit misterul :

— (Nu e cu putință să întîlnim prieteni de la Tugtulgssuaq, a observat el. Era numele eschimos pentru capul Seddon și dinspre el veneau săniile și cîinii.

Aveam foarte puține lucruri de cărat cu noi și fără altă ceremonie ne-am luat rămas bun de la insula Thom și am plecat peste gheața). Nu i-am mai putut ține în frâu pe balenieri. Bill Rasa a rămas cu mine, dar ceilalți s-au răspîndit pe gheață, căutînd fiecare drumul cel mai ușor spre corăbii. Eu însă doream să-i aștept pe oamenii de la capul Seddon și după puțin ne-am întîlnit. Erau Miterk și Iggianguaq, unchiul și vărul Navaranei. Urmăriseră un urs pe gheață, dincolo de cap și i-a apucat noaptea pe sâni; apoi s-a făcut prea întuneric ca să se mai întoarcă la așezarea lor. Observaseră focul nostru și veniseră să cerceteze, sperînd să găsească o corabie și posibilități de negoț.

M-am bucurat că i-am întîlnit, fiindcă săniile lor ne vor ușura călătoria la capul Seddon, după ce ne vom despărți de balenieri. Bill era prea nerăbdător ca să mai piardă timp vorbind cu ei, dar șr-a dat seama cu mulțumire că am fi putut ajunge cu bine la capul Seddon dacă* nu s-ar fi ivit corăbiile.

Cîrid să pornim din nou spre corăbii, trei din cei patru s-au întors înapoi. Fuseseră opriți de o fisură largă care i-a silit să ocolească. Doreau să ni se alăture și să meargă cu noi, să se ferească de vreun accident tocmai acum cînd erau atît de aproape de plecare. Numai Pablo de Sousa a plecat singur. Era prea nerăbdător ca să ne mai aștepte, dar știam că va putea ajunge la corăbii cu ușurință, chiar dacă va pierde mai mult timp.

Bill a protestat. Nu voia să mă lase în urmă, dar i-am explicat că asta era singura soluție practică. Săniile puteau lua doar doi oameni fiecare. . După ce-și vor atinge ținta vor putea trimite

I-am spus unui eschimos să se urce pe un aisberg și să se uite pe unde s-o luăm ca să trecem mai ușor de fisură. După ce am ales drumul cel mai bun le-am spus celor patru balenieri obosiți să se așeze pe sâni. Fiecare sanie putea duce doi pasageri în afară de conducătorul ei eschimos. în acest fel vor ajunge la marginea gheții în minimum de timp și vor fi luați de vreuna dintre bărcile corăbiilor.

înapoi o sanie și pentru mine ; între timp eu aveam să vin după ei pe jos.

Înainte de a se sui în sanie, Rasa mi-a ținut un întreg discurs. Nu voia să-mi mulțumească încă pentru ajutorul ce le-am dat, mi-a spus el. Va face acest lucru cumsecade, când va ajunge pe bordul corăbiilor. Ceea ce voia să-mi spună acum era că ei toți cinci își făceau griji în privința mea și nu le plăcea cîtuși de puțin că mă părăseau în Groenlanda printre „sălbatici”. Nu era drept, susținea el. Acum aveam un prilej minunat să plec și mă îndemna să merg cu ei. îmi făgăduia o slujbă bună ca recompensă pentru toate necazurile și cheltuiala ce mi-au pricinuit. Aș fi putut ori- când să vizitez Groenlanda, din timp în timp. Nu se îndoia că cea mai mare dorință a mea era să mă întorc la civilizația lor, dar că pînă atunci nu mi s-a ivit prilejul. Avea convingerea că eram un om singuratic și nefericit, că ceva sinistru din trecutul meu mă silea să-mi petrec restul zilelor în colțul acela uitat de lume. Voia să mă salveze !

N-am mai încercat să-l lămuresc, n-avea nici un rost. Mă amuza povestea și i-am spus că pe bunii mei prieteni eschimoși îi încerca o milă mai puternică față de cei cinci balenieri decît pe Bill și pe ceilalți față de mine. Eschimoșilor le părea într-adevăr rău de oamenii albi care trebuiau să se întoarcă într-o țară unde nu se găsea zăpadă, nici gheață, nici balene, urși sau foci, pe scurt nimic ce se putea vîna. Și eu aveam aceleași simțăminte ca eschimoșii,

dar nu le-am spus-o. I-am făgăduit lui Bill să vorbim mai pe larg cînd ne vom întîlni pe corabie și l-am lăsat să-și vadă de drum.

Olsen și Bill s-au suit în sania lui Miterk, iar Rockwell și Se- munden în a lui Iggianguaq. Apoi au pornit. Mi-au făcut semn cu mâinile. Vor pregăti masa și mă vor aștepta pe bord cu cafeaua gata, mi-au spus rîzînd.

Krangark, Itukusuk și cu mine i-am urmat pe jos în timp ce Mequsak s-a întors liniștit pe insula Thom. Văzuse în viața lui destui oameni albi, mi-a explicat el, și nu voia să mai facă un

drum peste gheață numai ca să se întâlnească cu alți balenieri. Ne va aștepta pe insulă. Ne-a întors spatele și noi ceilalți trei ne-am îndreptat spre cele trei catarge care se vedeau în depărtare. Am mers foarte repede, fiindcă nu voiam să fim lăsați prea în urmă.

Cîinii cu săniile au făcut un ocol mare spre sud în jurul canalului. După vreo jumătate de ceas i-am văzut deodată în fața noastră, din nou pe drumul bun.

înaintaseră pînă la un sloi mare

și acum se îndreptau repede spre corăbii. Am văzut de la distanță că se lăsaseră la apă două bărci, care își croiau încet drum printre ghețuri spre sănii. Cei doi conducători eschimoși ne făceau desperați semne cu mâinile. Le-am răspuns la salut, dar ei își mișcau, mâinile înainte, arătînd spre stînga și în sfîrșit am priceput de ce erau atît de întărîtați. Miterk și Iggianguaq descoperiseră un. urs polar și voiau să-l doboare. Nu le mai păsa de corăbii.

Au schimbat direcția spre stînga, deși balenierii protestau gesticulînd. Din locul nostru vedeam totul de minune și ne-am pregătit să urmărim vînătoarea. Cei doi eschimoși au dat drumul.

cîinilor care au alergat la urs și l-au înconjurat. Se desfășura acolo*

o luptă sălbatică și cîinii izbuteau să-și îndeplinească sarcina,, adică să-l țină pe urs în loc pînă cînd s-or apropia vînătorii. în cîteva minute s-a terminat totul. Ursul s-a prăbușit și cei doi eschimoși au chemat cîinii și s-au întors cu părere de rău la sănii.. Balenierii, nerăbdători, împingeau săniile fără să-i mai aștepte pe Miterk și Iggianguaq.

Am alergat cît am putut de tare ca să ajungem la locul întîm- plării, dar după cîteva

minute am fost opriți de o fisură. Trebuia, să așteptăm cu mâinile în sân în timp ce săniile se depărtau. Eschi- moșii ne făceau semne frenetice și arătau spre urs.

Trebuie să avem grijă de vînatul altora, a zîmbit Itukusuk.. Vor să jupuim ursul pentru ei.

Am făcut un ocol mare și cînd am ajuns în sfîrșit la urs, săniile nu se mai vedeau. I-am lăsat pe Itukusuk și ICrangark să se îngrijească de animal și am pornit spre cele trei catarge ce se vedeau

în spatele unor grămezi de gheață. Auzeam în depărtare lătratul clinilor și m-am îndreptat într-acolo fără să fiu prea atent la direcție. Când am ajuns în vârful grămezii de gheață a trebuit să mă opresc. Sub mine era apă. — un canal larg pe care mi-era cu neputință să-l traversez. Ar fi trebuit să fac alt ocol mare și când m-am uitat după ceilalți mi-am dat seama că nu mai aveam de ce.

Nu puteam auzi nimic, dar parcă eram la teatru și priveam o pantomimă. Am înțeles îndată ce se întâmpla acolo, pe apa liberă și n-am fost nici dezamăgit, nici mîhnit. Săniile ajunseseră la marginea gheții solide. Sloiurile deveneau din ce în ce mai mici și pînă la urmă cîinii au trebuit să se oprească. Se aflau în apropierea celor două bărci. I-am văzut pe oameni făcîndu-și semne și strigînd unii «fii alții. Se părea că și bărcile fuseseră oprite. Apoi oamenii au sărit pe gheață și au tras ambarcațiile greoaie după ei. Făceau cum am făcut noi când am traversat cea mai mare parte a golfului Melville. Treceau peste un sloi și intrau în apa liberă, apoi iar se suiau pe un sloi și tot așa pînă cînd, în cele din urmă, au ajuns lîngă oamenii din sănii.

• /
I-am văzut cum vorbeau cu însuflețire. Olsen și Bill Rasa mă

li
arătau marinarilor, dar aceștia clătinau negativ din cap. Vorbeau iar, mă arătau cu mîinile, dar pînă la urmă bunii mei prieteni au fost nevoiți să renunțe. Mult, mult timp și-au mișcat mîinile spre mine, apoi s-au urcat în bărci cu marinarii.

I
Am înțeles ce se întîmplase. Navigația se desfășura greu pe marea aceea înghețată, "corăbiile fuseseră ținute pe loc în timpul operației de pescuire a balenierilor pierduți și sezonul era mult prea înaintat. Fiecare ceas putea să însemne pericol și căpitanul nu voia- să aștepte ca cei salvați să-și ia rămas bun de la salvator. Oamenii ar fi vrut probabil să-și țină făgăduiala și să-mi dea alimente de pe corabie. Bill ar fi încercat să mă convingă să ies din „Iadul Alb“, cum îl numea el. Dorea poate să-mi mulțumească

fiindcă am dus la bun sfîrșit lucrul de căpetenie, fiindcă am făcut o călătorie riscantă care, acum cînd mă uitam înapoi, mi se părea plăcută.

Iifnî imaginam argumentele marinarilor. Dacă aş fi fost un om ^chjilizat" m^ar fi aşteptat cîteva ceasuri, dar aşa, nu puteau să rişte de dragul unui zănatic, unui pustnic, care prefera să-şi închidă viaţa printre eschimoşi.

Âm văzut bărcile făcîndu-şi drum înapoi prin cîmpul de gheaţă şi îhdreptîndu-se apoi repede spre corăbii. Prietenii îmi făceau meijeu semne cu mîinile şi eu i-am tot privit pîna cînd au ajuns pe bord. După aceea ne-am întors şi am pornit-o încet spre insula Thom.

Săniile m-au ajuns din urmă cînd am sosit lîngă Itukusuk şi Krangark. Eschimoşii se trudeau cu ursul. Miterk mi-a. explicat ce se întîmplase şi era cam contrariat. N-a prea înţeles ce s-a vorbit, dar a observat cu uimire că dorul de ţară al celor cinci oameni era mai puternic decît dorinţa lor de a-şi plăti datoria către Pita, fără de care şi-ar fi pierdut vieţile.

I-am explicat cum stăteau lucrurile. Ne despărţisem prieteni. Nu aveau de plătit nici o datorie. Am împărţit cu toţi încercă- rile călătoriei — au fost oameni de treabă şi buni însoţitori, mai mult nu aveam ce spune. Traversasem golful Melville într-un fel cu totul neobişnuit. îl traversasem şi înainte de cîteva ori, îl voi traversa poate din nou. Şi atît. •

Gînd am ajuns pe insulă, am văzut că Mequsak făcuse focul, ca de obicei. Mîncarea era gata. Bătrînul era bine dispus, tihnit şi ^înditor. L-am întrebat de ce era atît de fericit.

4- Am de ce să fiu fericit, a suspinat el cu mulţumire. Putem să vorbim din nou în limba oamenilor fără să ne bîzîie în urechi sunete străine. Am tras multe învăţăminte

din călătoria asta și vom avea multe de povestit prietenilor noștri când ne vom întoarce. Oamenii albi au fost buni tovarăși de călătorie, dar e mai bine să fii singur, Pita, e mai bine să fii printre cei ce știu vorbele adevărate și au obiceiuri omenești.

— La noapte vom putea dormi iar sub cerul liber; nu ne'vom mai vîrî capetele sub covergă, a zîmbit Itukusuk. Cînd ne vom trezi vom vedea stelele deasupra noastră, așa cum sîntem obișnuiți noi, oamenii. Oamenii albi au pielea subțire și le e frică de frig. Tu ești la fel cu frații noștri, Pita. Oamenii albi au dorinți ciudate. E mai bine să fim iar numai cu tine, Pita.

Am oftat. Poate mă încerca un sentiment de nostalgie, dar împărtășeam părerea bunilor mei prieteni și am așteptat în titană pînă cele trei catarge au dispărut lin, dincolo de orizont.

<i>Cuprins</i>		
— <i>Prefață</i>		5
1	<i>Sosire și plecare</i>	13
2	<i>Aptf înflăcărată</i>	33
Povestirea lui Samik		45
3	<i>Și iată că au fost cinci</i>	74
4	<i>Moartea unei fantome</i>	107
Povestirea lui Semundsen		442
5	<i>Oc/?i pentru ochi</i>	132
... v ♦ ' *		
6	„Trage pzrc# £e z<z <i>dracu !</i> “	158
Povestirea lui Tom Olsen		439
7	<i>Miracolul adîncurilor</i>	481*
Povestirea lui Pablo		493
8	<i>Drum fără sfîrșit</i>	224
9	<i>Spre casă</i>	253

Trebuia să le explic situația mea — că trăiam singur cu soția mea eschimosă printre eschimoșii din Thule. Că avusesem acolo un punct comercial, destul de bunicel, dar că depozitul meu era acum gol. Cu un prieten danez și părtaș, Knud Rasmussen mă stabilisem în locul ăsta depărtat pe care-l numisem Thule fiindcă se afla dincolo de orice alt punct locuit în Groenlanda. Ne- cumpărasem provizii pentru negoțul nostru, dar niciodată n-am avut atît cît cereau eschimoșii. Schimbau blănurile lor de vulpe cu lucrurile noastre și cînd sosea vara nu ne mai rămînea nimic să le dăm. Knud Rasmussen era acum plecat în Danemarca să aducă marfă nouă, dar deocamdată n-aveam nimic altceva să le ofer decît felul de trai primitiv al eschimoșilor. În condițiile climaterice de atunci, cum gheața începuse din nou să se întindă, mă îndoiam că vasul meu va putea ajunge pînă la Thule.